Euroopan unionin neuvosto

Bryssel, 14. kesäkuuta 2019
(OR. en)

6051/19

Toimielinten välinen asia:
2018/0356 (NLE)

WTO 44
SERVICES 14
COASI 19

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia:	Euroopan unionin ja Vietnamin sosialistisen tasavallan välinen vapaakauppasopimus

EUROOPAN UNIONIN
JA VIETNAMIN SOSIALISTISEN TASAVALLAN VÄLINEN
VAPAAKAUPPASOPIMUS

JOHDANTO-OSA

Euroopan unioni, jäljempänä 'unioni',

ja

Vietnamin sosialistinen tasavalta, jäljempänä 'Vietnam',

jäljempänä yhdessä 'osapuolet' tai erikseen 'osapuoli', jotka

TUNNUSTAVAT pitkäaikaisen ja lujan kumppanuutensa, jonka perustana ovat yhteiset periaatteet sekä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksessa kuvastuvat arvot, ja merkittävät talous-, kauppa- ja sijoitussuhteensa,

HALUAVAT edelleen vahvistaa taloussuhdettaan osana yleisiä yhteyksiään ja niiden kanssa johdonmukaiselle tavalla ja ovat vakuuttuneita siitä, että tällä sopimuksella luodaan uusi ilmapiiri osapuolten välisten kaupan ja sijoitusten kehitykselle,

TUNNUSTAVAT, että tämä sopimus täydentää ja edistää alueellisia talouden yhdentymispyrkimyksiä,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET lujittaa talous-, kauppa- ja sijoitussuhteitaan noudattaen kestävän kehityksen tavoitetta sen taloudellisessa, sosiaalisessa ja ympäristöulottuvuudessa ja edistää tämän sopimuksen mukaista kauppaa ja sijoituksia tavalla, jossa otetaan huomioon korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja työsuojelu ja asiaa koskevat kansainvälisesti hyväksytyt normit ja sopimukset,

HALUAVAT nostaa elintasoa, edistää talouskasvua ja talouden vakautta, luoda uusia työllisyysmahdollisuuksia ja parantaa yleistä hyvinvointia ja tätä varten vahvistavat uudelleen sitoutumisensa kaupan ja sijoitusten vapauttamisen edistämiseen,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että tällä sopimuksella luodaan entistä laajemmat ja varmemmat markkinat tavaroille ja palveluille sekä vakaa ja ennakoitava kauppa- ja sijoitusympäristö, jolloin niiden yritysten kilpailukyky maailmanlaajuisilla markkinoilla tehostuu,

VAHVISTAVAT UUDELLEEN sitoutumisensa San Franciscossa 26 päivänä kesäkuuta 1945 allekirjoitettuun *Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjaan* ja ottavat huomioon Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 10 päivänä joulukuuta 1948 antamassa *Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa* vahvistetut periaatteet,

TUNNUSTAVAT kansainvälisen kaupan avoimuuden merkityksen kaikkien sidosryhmien edun kannalta,

PYRKIVÄT luomaan selkeät ja kumpaakin osapuolta hyödyttävät säännöt kaupalleen ja sijoituksilleen ja pienentämään keskinäisen kaupan ja sijoitusten esteitä sekä poistamaan tällaiset esteet,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET edistää kansainvälisen kaupan harmonista kehitystä ja laajentumista poistamalla kaupan esteitä tämän sopimuksen avulla ja välttää sellaisten uusien kaupan tai sijoitusten esteiden luomista osapuolten välille, jotka vähentäisivät tästä sopimuksesta saatavia hyötyjä,

RAKENTAVAT TOIMINTANSA WTO-sopimuksen mukaisille oikeuksilleen ja velvoitteilleen sekä muille sellaisille monenkeskisille, alueellisille ja kahdenvälisille sopimuksille ja järjestelyille, joiden osapuolia ne ovat,

HALUAVAT rakentaa yritystensä kilpailukykyä tarjoamalla niille ennakoitavissa olevan oikeudellisen kehyksen niiden kauppa- ja sijoitussuhteita varten,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 LUKU

TAVOITTEET JA YLEISET MÄÄRITELMÄT

1.1 ARTIKLA

Vapaakauppa-alueen perustaminen

Osapuolet perustavat vapaakauppa-alueen, joka on GATT 1994 -sopimuksen XXIV artiklan ja GATS-sopimuksen V artiklan mukainen.

1.2 ARTIKLA

Tavoitteet

Tämän sopimuksen tavoitteena on kaupan ja sijoitusten vapauttaminen ja helpottaminen osapuolten välillä tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

1.3 ARTIKLA

Kumppanuus- ja yhteistyösopimus

Tässä sopimuksessa 'kumppanuus- ja yhteistyösopimuksella' tarkoitetaan Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 2012 allekirjoitettua *Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevaa puitesopimusta*.

1.4 ARTIKLA

WTO-sopimukset

Tässä sopimuksessa

a) 'maataloussopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *sopimusta maataloudesta*;

b) 'julkisia hankintoja koskevalla sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 4 sisältyvää *sopimusta julkisista hankinnoista*;

c) 'vientitavaran ennakkotarkastusta koskevalla sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *sopimusta vientitavaran ennakkotarkastuksesta*;

d) 'alkuperäsääntöjä koskevalla sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *sopimusta alkuperäsäännöistä*;

e) 'polkumyynnin vastaisella sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *sopimusta tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen 1994 VI artiklan soveltamisesta*;

f) 'tullausarvoa koskevalla sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *sopimusta tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen 1994 VII artiklan soveltamisesta*;

g) 'riitojen ratkaisemista koskevalla sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 2 sisältyvää *riitojen ratkaisusta annettuja sääntöjä ja menettelyjä koskevaa sopimusta*;

h) 'GATS-sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1B sisältyvää *palvelukaupan yleissopimusta*;

i) 'GATT 1994 -sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *tullitariffeja ja kauppaa koskevaa yleissopimusta 1994*;

j) 'tuontilisensiointisopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *sopimusta tuontilisensioinnin menettelytavoista*;

k) 'suojalausekesopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *sopimusta suojalausekkeista*;

l) 'tukisopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *tukia ja tasoitustulleja koskevaa sopimusta*;

m) 'terveys- ja kasvinsuojelusopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *sopimusta terveys- ja kasvinsuojelutoimista*;

n) 'kaupan teknisiä esteitä koskevalla sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1A sisältyvää *sopimusta kaupan teknisistä esteistä*;

o) 'TRIPS-sopimuksella' tarkoitetaan WTO-sopimuksen liitteeseen 1C sisältyvää *sopimusta teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista*; ja

p) 'WTO-sopimuksella' tarkoitetaan 15 päivänä huhtikuuta 1994 Marrakeshissa tehtyä *sopimusta Maailman kauppajärjestön perustamisesta*.

1.5 ARTIKLA

Yleiset määritelmät

Jollei toisin määrätä, tässä sopimuksessa

a) 'päivällä' tarkoitetaan kalenteripäivää;

b) 'kotimaisella' tarkoitetaan, unionin ja sen jäsenvaltioiden tai toisaalta Vietnamin lainsäädännön, lakien ja määräysten osalta[1] keskus-, alue- tai paikallistason lainsäädäntöä, lakeja ja määräyksiä;

c) 'tavaralla' tarkoitetaan GATT 1994 -sopimuksessa tarkoitettuja tuotteita, ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä;

d) 'harmonoidulla järjestelmällä' tarkoitetaan harmonoitua tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmää, mukaan luettuina kaikki siihen tehdyt oikeudelliset huomautukset ja muutokset;

e) 'IMF:llä' tarkoitetaan Kansainvälistä valuuttarahastoa;

f) 'toimenpiteellä' tarkoitetaan mitä tahansa osapuolen toimenpidettä, joka voi olla lain, määräyksen, säännön, menettelyn, päätöksen tai hallinnollisen toimen muodossa tai missä tahansa muussa muodossa;

g) 'osapuolen luonnollisella henkilöllä' tarkoitetaan henkilöä, joka on unionin jonkin jäsenvaltion tai Vietnamin lainsäädännön mukaan kyseisen maan kansalainen[2];

h) 'henkilöllä' tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä;

---

[1] Selvennyksenä todetaan, että Vietnamin osalta keskushallinnon tai paikallistasolla sovellettavat lainsäädännön lajit, sekä laki tai lait ja määräykset annetaan sen 22 päivänä kesäkuuta 2015 oikeudellisten normatiivisten asiakirjojen antamisesta annetussa laissa No. 80/2015/QH13, sellaisena kuin se on muutettuna.

[2] Käsitteeseen 'luonnollinen henkilö' sisältyvät Latviassa pysyvästi asuvat luonnolliset henkilöt, jotka eivät ole Latvian tai minkään muun valtion kansalaisia mutta joilla on Latvian lakien ja määräysten nojalla oikeus saada kansalaisuudettoman henkilön passi (muukalaispassi).

i) 'kolmannella maalla' tarkoitetaan maata tai aluetta, joka on tämän sopimuksen alueellisen soveltamisalan, sellaisena kuin se on määriteltynä 17.24 artiklassa (Alueellinen soveltamisala), ulkopuolella;

j) 'UNCLOSilla' tarkoitetaan Montego Bayssa 10 päivänä joulukuuta 1982 tehtyä *Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimusta*;

k) 'WIPO:lla' tarkoitetaan Maailman henkisen omaisuuden järjestöä; ja

l) 'WTO:lla' tarkoitetaan Maailman kauppajärjestöä.

2 LUKU

TAVAROIDEN KANSALLINEN KOHTELU JA MARKKINOILLE PÄÄSY

2.1 ARTIKLA

Tavoite

Osapuolet vapauttavat tavarakaupan ja parantavat markkinoille pääsyä asteittain tämän sopimuksen voimaantulosta alkavan siirtymäkauden aikana tämän sopimuksen määräysten ja GATT 1994 -sopimuksen XXIV artiklan mukaisesti.

2.2 ARTIKLA

Soveltamisala

Ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä, tätä lukua sovelletaan tavaroiden kauppaan osapuolten välillä.

2.3 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä luvussa

a) 'maatalouden vientituilla' tarkoitetaan maataloussopimuksen 1 artiklan e alakohdassa, mukaan lukien mainitun artiklan mahdolliset muutokset, määriteltyjä vientitukia;

b) 'maataloustuotteella' tarkoitetaan maataloussopimuksen liitteessä 1 lueteltua tuotetta;

c) 'konsulipalveluilla' tarkoitetaan menettelyä, jossa viejäosapuolen tai jonkin kolmannen maan alueella olevan tuojaosapuolen konsulilta hankitaan konsulilasku tai konsuliviisumi kauppalaskulle, alkuperätodistukselle, tavaraluettelolle, laivaajan vienti-ilmoitukselle tai muille tulliasiakirjoille, joita vaaditaan tavaroiden tuonnin yhteydessä;

d) 'tullilla' tarkoitetaan kaikkia tulleja tai muita maksuja, joita sovelletaan tavaran tuonnissa tai sen yhteydessä, myös kaikkia tuontiin sovellettavia tai sen yhteydessä kannettavia lisäveroja tai -maksuja, ja joihin ei sisälly mitään seuraavista:

i) 2.4 artiklan (Kansallinen kohtelu) mukaisesti määrättyä sisäistä veroa vastaava maksu;

ii) 3 luvun (Kaupan suojakeinot) mukaisesti määrätty tulli;

iii) GATT 1994 -sopimuksen VI, XVI ja XIX artiklan, polkumyynnin vastaisen sopimuksen, tukisopimuksen, suojalausekesopimuksen, maataloussopimuksen 5 artiklan ja riitojen ratkaisemista koskevan sopimuksen mukainen tulli; ja

iv) 2.18 artiklan (Tuontiin ja vientiin liittyvät maksut ja muodollisuudet) mukaisesti määrätty palkkio tai muu maksu;

e) 'vientilisensioinnilla' tarkoitetaan hallinnollisia menettelyitä[1], joita käytetään sellaisten vientilisensiointijärjestelmien toteuttamisessa, jotka edellyttävät hakemuksen tai muiden kuin tullitarkoituksiin vaadittavien asiakirjojen jättämistä asianomaiselle hallintoelimelle ennakkoedellytyksenä viennille viejäosapuolen alueelta;

[1] Lisensioinniksi kutsutut menettelytavat samoin kuin muut vastaavat hallintomenettelyt.

f) 'tuontilisensioinnilla' tarkoitetaan hallinnollisia menettelyitä[1], joita käytetään sellaisten tuontilisensiointijärjestelmien toteuttamisessa, jotka edellyttävät hakemuksen tai muiden kuin tullitarkoituksiin vaadittavien asiakirjojen jättämistä asianomaiselle hallintoviranomaiselle tuojaosapuolen alueelle suuntautuvan tuonnin ennakkoedellytyksenä;

g) 'harkinnanvaraisilla vientilisensioinnin menettelytavoilla' tarkoitetaan sellaisia vientilisensioinnin menettelyitä, joissa ei hyväksytä kaikkien niiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden hakemusta, jotka täyttävät kyseisen osapuolen vientitoiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset vientilisensioinnin piiriin kuuluvien tuotteiden osalta;

h) 'harkinnanvaraisilla tuontilisensioinnin menettelytavoilla' tarkoitetaan sellaisia tuontilisensioinnin menettelyitä, joissa ei hyväksytä kaikkien niiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden hakemusta, jotka täyttävät kyseisen osapuolen tuontitoiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset tuontilisensioinnin piiriin kuuluvien tuotteiden osalta;

i) 'alkuperätavaroilla' tarkoitetaan tavaroita, joiden alkuperä on määritetty pöytäkirjassa 1 (Käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä) esitettyjen alkuperäsääntöjen mukaisesti;

j) 'suoritevaatimuksella' tarkoitetaan vaatimusta, jonka mukaan

   i) tavaroiden tietty määrä, arvo tai prosenttiosuus on vietävä;

[1] Lisensioinniksi kutsutut menettelytavat samoin kuin muut vastaavat hallintomenettelyt.

ii) tuontilisenssin myöntävän osapuolen tavarat on korvattava tuoduilla tavaroilla;

iii) henkilön, jolla on tuontilisenssi, on ostettava muita tavaroita tuontilisenssin myöntävän osapuolen alueelta tai myönnettävä etuuskohtelu kotimaisesti tuotetuille tavaroille;

iv) henkilön, jolla on tuontilisenssi, on tuotettava tietyllä määrällä, arvolla tai kotimaisen sisällön osuudella tavaroita tuontilisenssin myöntävän osapuolen alueella; tai

v) joka liittyy missä tahansa muodossa tuonnin määrään tai arvoon, viennin määrään tai arvoon tai valuuttatulojen määrään; ja

k) 'uudelleenvalmistetulla tavaralla' tarkoitetaan harmonoidun järjestelmän ryhmiin 84, 85, 87 tai 90 tai nimikkeeseen 94.02 luokiteltua tavaraa, lukuun ottamatta lisäyksessä 2-A-5 (Uudelleenvalmistettujen tavaroiden määritelmän ulkopuolelle suljetut tavarat) lueteltuja tavaroita, joka

i) koostuu kokonaan tai osittain aiemmin käytetyistä tuotteista otetuista osista; ja

ii) vastaa suoritus- ja toimintakyvyltään sekä oletetulta kestoiältään alkuperäistä uutta tuotetta ja jolla on samanlainen takuu kuin uudella tuotteella.

2.4 ARTIKLA

Kansallinen kohtelu

Osapuoli myöntää kansallisen kohtelun toisen osapuolen tavaroille GATT 1994 -sopimuksen III artiklan ja sen huomautusten ja lisämääräysten mukaisesti. Tätä varten GATT 1994 -sopimuksen III artikla ja sen huomautukset ja lisämääräykset sisällytetään tähän sopimukseen ja otetaan sen osaksi soveltuvin osin.

2.5 ARTIKLA

Tavaroiden luokittelu

Osapuolten välisessä kaupassa tavaroiden luokittelu tehdään kunkin osapuolen tariffinimikkeistön mukaisesti harmonoidun järjestelmän vaatimusten mukaisesti.

2.6 ARTIKLA

Uudelleenvalmistetut tavarat

Osapuolet myöntävät uudelleenvalmistetuille tavaroille saman kohtelun kuin vastaaville uusille tavaroille. Osapuoli voi edellyttää erityisiä tuotemerkintöjä uudelleenvalmistetuille tavaroille kuluttajien harhauttamisen estämiseksi. Kumpikin osapuoli panee tämän artiklan täytäntöön siirtymäkauden aikana, joka on pituudeltaan enintään kolme vuotta tämän sopimuksen voimaantulopäivästä.

2.7 ARTIKLA

Tullien pienentäminen tai poistaminen

1. Ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä, kummankin osapuolen on pienennettävä tullejaan tai poistettava ne toisen osapuolen alkuperätavaroilta liitteen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) lisäykseen 2-A-1 (Unionin tulliluettelo) ja lisäykseen 2-A-2 (Vietnamin tulliluettelo) sisältyvän luettelonsa mukaisesti.

2. Edellä olevan 1 kohdan mukaisten perättäisten pienennysten laskemiseksi kunkin tavaran tullin perustason on oltava se, joka on vahvistettu liitteen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) lisäykseen 2-A-1 (Unionin tulliluettelo) ja lisäykseen 2-A-2 (Vietnamin tulliluettelo) sisältyvässä luettelossa. Lisäyksen 2-A-2 (Vietnamin tulliluettelo) mukaista tullien poistoa ei sovelleta harmonoidun järjestelmän nimikkeisiin 87.02, 87.03 ja 87.04 kuuluviin käytettyihin moottoriajoneuvoihin.

3. Jos osapuoli alentaa soveltamaansa suosituimmuustullia siten, että se on alempi kuin tulli, jota sovelletaan liitteen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) lisäykseen 2-A-1 (Unionin tulliluettelo) tai lisäykseen 2-A-2 (Vietnamin tulliluettelo) sisältyvän luettelon mukaisesti, toisen osapuolen alkuperätavaraan sovelletaan kyseistä alempaa tullia.

4. Ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä, osapuoli ei saa korottaa mitään voimassa olevaa liitteen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) lisäykseen 2-A-1 (Unionin tulliluettelo) tai lisäykseen 2-A-2 (Vietnamin tulliluettelo) sisältyvän luettelon mukaista tullia eikä ottaa käyttöön mitään uutta tullia toisen osapuolen alkuperätavaroiden osalta.

5. Osapuoli voi yksipuolisesti nopeuttaa toisen osapuolen alkuperätavaroihin liitteen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) lisäykseen 2-A-1 (Unionin tulliluettelo) ja lisäykseen 2-A-2 (Vietnamin tulliluettelo) sisältyvän luettelon mukaisesti sovellettavien tulliensa pienentämistä tai poistamista. Kun osapuoli harkitsee tällaista nopeuttamista, sen on ilmoitettava siitä toiselle osapuolelle mahdollisimman varhain ennen uuden tullin voimaan tuloa. Yksipuolinen nopeuttaminen ei sulje pois mahdollisuutta, että osapuoli nostaa tullin kussakin pienentämis- tai poistamisvaiheessa vallitsevalle tasolle liitteen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) lisäykseen 2-A-1 (Unionin tulliluettelo) ja lisäykseen 2-A-2 (Vietnamin tulliluettelo) sisältyvän luettelonsa mukaisesti.

6. Osapuolen pyynnöstä osapuolten on neuvoteltava tarkastellakseen liitteen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) lisäykseen 2-A-1 (Unionin tulliluettelo) ja lisäykseen 2-A-2 (Vietnamin tulliluettelo) sisältyvän luettelon mukaisesti sovellettavien tulliensa pienentämisen tai poistamisen nopeuttamista taikka pienentämisen tai poistamisen soveltamisalan laajentamista. Jos osapuolet päättävät muuttaa tätä sopimusta tällaista nopeuttamista tai soveltamisalan laajentamista varten, jokaisella sovitulla muutoksella korvataan kyseiselle tavaralle osapuolten tulliluetteloiden mukaisesti määritetty tulli tai vaiheluokka. Tällainen muutos tulee voimaan 17.5 artiklan (Muutokset) mukaisesti.

2.8 ARTIKLA

Hallinnollisten virheiden käsittely

Jos toimivaltaiset viranomaiset tekevät virheen viennissä sovellettavan etuuskohtelujärjestelmän hallinnoinnissa ja varsinkin pöytäkirjan 1 (Käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä) määräysten soveltamisessa ja virhe aiheuttaa tuontitulleihin kohdistuvia seurauksia, tuojaosapuoli voi pyytää 17.1 artiklan (Kauppakomitea) nojalla perustettua kauppakomiteaa tarkastelemaan mahdollisuuksia toteuttaa tilanteen korjaamiseksi tarvittavia toimenpiteitä.

2.9 ARTIKLA

Tullietuuskohtelua koskevat erityistoimenpiteet

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä torjuakseen tämän luvun mukaisesti myönnettyyn tullietuuskohteluun liittyviä tullirikkomuksia.

2. Edellä olevan 1 kohdan soveltamiseksi kumpikin osapuoli tarjoaa toiselle osapuolelle hallinnollista yhteistyötä ja hallinnollista apua tulli- ja siihen liittyvissä asioissa osana tullietuuskohtelun täytäntöönpanoa ja valvontaa, mihin sisältyvät seuraavat velvollisuudet:

a) asianomaisten tuotteiden alkuperäaseman tarkastaminen;

b) alkuperäselvityksen jälkitarkastuksen toteuttaminen ja tällaisen tarkastuksen tulosten toimittaminen toiselle osapuolelle; ja

c) luvan myöntäminen tuojaosapuolelle selvityskäyntien tekemiseksi asiakirjojen aitouden tai kyseessä olevan etuuskohtelun myöntämisen kannalta merkityksellisten tietojen oikeellisuuden määrittämiseksi.

3. Jos 2 kohdassa tarkoitettuja tulli- ja siihen liittyvissä asioissa tehtävää hallinnollista yhteistyötä ja molemminpuolista hallinnollista apua koskevien määräysten mukaisesti tuojaosapuoli toteaa, että viejäosapuolen antama alkuperäselvitys on annettu virheellisin perustein, sillä pöytäkirjassa 1 (Käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä) täsmennetyt vaatimukset eivät täyttyneet, kyseinen tuojaosapuoli voi kieltää tullietuuskohtelun ilmoittajalta, joka on hakenut sitä tavaroille, joille on annettu alkuperätodistus.

4. Jos tuojaosapuoli katsoo, että tullietuuskohtelun kieltäminen 3 kohdassa tarkoitetuilta yksittäisiltä lähetyksiltä ei ole riittävää, jotta voidaan panna täytäntöön ja valvoa tietyn tuotteen tullietuuskohtelua, kyseinen osapuoli voi 5 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti tilapäisesti keskeyttää asianomaisten tuotteiden kyseisen tullietuuskohtelun seuraavissa tapauksissa:

a) kun osapuoli toteaa, että tämän sopimuksen mukaista tullietuuskohtelua koskevissa hakemuksissa on esiintynyt järjestelmällisiä tullirikkomuksia; tai

b) kun osapuoli toteaa, että viejäosapuoli on järjestelmällisesti jättänyt noudattamatta 2 kohdan mukaisia velvollisuuksia.

5. Tuojaosapuolen toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava päätelmästään viejäosapuolen toimivaltaiselle viranomaiselle, toimitettava todennettavissa olevat tiedot, joihin päätelmä perustui, ja ryhdyttävä neuvotteluihin viejäosapuolen toimivaltaisen viranomaisen kanssa, jotta voidaan saavuttaa yhteisesti hyväksyttävissä oleva ratkaisu.

6. Jos toimivaltaiset viranomaiset eivät ole päässeet yhteisesti hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun 30 päivän kuluessa 5 kohdassa tarkoitetusta ilmoituksesta, tuojaosapuolen on viipymättä siirrettävä asia kauppakomitean käsiteltäväksi.

7. Jos kauppakomitea ei ole päässyt yhteisesti hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun 60 päivän kuluessa siitä, kun asia on siirretty sen käsiteltäväksi, tuojaosapuoli voi tilapäisesti keskeyttää kyseisten tavaroiden tullietuuskohtelun.

Tuojaosapuoli voi keskeyttää tullietuuskohtelun tilapäisesti tämän artiklan nojalla ainoastaan siksi ajaksi, joka on tarpeen sen taloudellisten etujen suojaamiseksi, ja siihen asti, kunnes viejäosapuoli toimittaa uskottavaa näyttöä kyvystään noudattaa 2 kohdassa tarkoitettuja velvoitteita ja valvoa riittävästi kyseisten velvoitteiden täyttämistä.

Tällainen tilapäinen keskeyttäminen voi kestää enintään kolme kuukautta. Jos alkuperäiseen keskeyttämiseen johtaneet olosuhteet vallitsevat kolmen kuukauden määräajan päättymisen jälkeen, tuojaosapuoli voi päättää jatkaa keskeytyksen voimassaoloa vielä kolmella kuukaudella. Kaikista keskeytyksistä on neuvoteltava kauppakomiteassa määräajoin.

8. Tuojaosapuolen on sisäisten menettelyidensä mukaisesti ilmoitettava tuojille kaikista tiedoksiannoista ja päätöksistä, jotka koskevat 4 kohdassa tarkoitettua väliaikaista keskeyttämistä. Tuojaosapuolen on ilmoitettava kaikista tiedoksiannoista tai päätöksistä viipymättä viejäosapuolelle ja kauppakomitealle.

2.10 ARTIKLA

Korjatut tavarat

1. Tavaran alkuperästä riippumatta osapuoli ei saa soveltaa tullia tavaraan, joka saapuu sen alueelle uudelleen sen jälkeen, kun tavara on viety väliaikaisesti sen alueelta toisen osapuolen alueelle korjausta varten, riippumatta siitä, voitaisiinko tällainen korjaus tehdä sen osapuolen alueella, josta tavara oli väliaikaisesti viety.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta tavaraan, joka on tuotu tullivarastoon, vapaakauppa-alueelle tai vastaavaan asemaan ja joka tämän jälkeen viedään korjausta varten eikä tuoda uudelleen tullivarastoon, vapaakauppa-alueelle tai vastaavaan asemaan.

3. Tavaran alkuperästä riippumatta osapuoli ei saa periä tullia tavarasta, joka on tuotu tilapäisesti toisen osapuolen alueelta korjausta varten.

4. Tätä artiklaa sovellettaessa 'korjaamisella' tarkoitetaan kaikkea käsittelyä, joka kohdistuu tavaraan sen toiminnallisten puutteiden tai sille aiheutuneiden aineellisten vahinkojen korjaamiseksi ja joka merkitsee tavaran saattamista alkuperäiseen toimintaansa tai sen varmistamista, että tavara on sen käyttöä koskevien teknisten vaatimusten mukainen, ja jota ilman tavaraa ei voitaisi enää käyttää tavanomaisella tavalla siihen tarkoitukseen, johon se oli tarkoitettu. Tavaran korjaamiseen sisältyvät myös entisöinti ja huolto. Siihen eivät sisälly toimet tai prosessit, joilla:

a) tuhotaan tavaran olennaiset ominaispiirteet tai luodaan uusi tai kaupallisesti erilainen tavara;

b) muunnetaan puolivalmis tavara valmiiksi tavaraksi; tai

c) parannetaan tai kohennetaan tavaran teknistä suorituskykyä.

2.11 ARTIKLA

Vientitullit, -verot ja muut maksut

1. Osapuoli ei saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön tulleja, veroja tai mitään muita maksuja, joita sovelletaan toisen osapuolen alueelle suuntautuvaan vientiin tai sen yhteydessä ja jotka ovat suurempia kuin kotimaiseen kulutukseen tarkoitettuihin samanlaisiin tavaroihin sovellettavat tullit, verot tai maksut, paitsi liitteen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) lisäykseen 2-A-3 (Vietnamin vientitulliluettelo) sisältyvän luettelon mukaisesti.

2. Jos osapuoli alentaa vientiin tai sen yhteydessä sovellettavaa tullia, veroa tai muuta maksua ja se on alempi kuin tulli, joka on laskettu liitteen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) lisäykseen 2-A-3 (Vietnamin vientitulliluettelo) sisältyvän luettelon mukaisesti, sovelletaan kyseistä alempaa tullia. Tätä kohtaa ei sovelleta millekään kolmannelle maalle etuuskohtelukauppaa koskevan sopimuksen nojalla myönnettyyn edullisempaan kohteluun.

3. Kumman tahansa osapuolen pyynnöstä kauppakomitea tarkastelee uudelleen kaikkia tulleja, veroja tai muita maksuja, joita sovelletaan toisen osapuolen alueelle suuntautuvaan tavaroiden vientiin tai sen yhteydessä, kun osapuoli on myöntänyt jollekin kolmannelle maalle suotuisamman kohtelun etuuskohtelukauppaa koskevan sopimuksen nojalla.

2.12 ARTIKLA

Maataloustuotteiden vientituki

1. Monenvälisessä kontekstissa osapuolilla on yhteinen tavoite, johon kuuluvat maataloustuotteilta samanaikaisesti poistettavat kaikenlaiset vientituet ja niiden uudelleen käyttöön ottamisen estäminen sekä niiden tapaan maataloustuotteisiin vaikuttavien vientitoimenpiteitä koskevien sääntöjen laatiminen. Tätä varten ne työskentelevät yhdessä tehostaakseen maatalousvientiä harjoittavia valtionyrityksiä, kansainvälistä elintarvikeapua ja viennin rahoitustukea koskevia monenvälisiä sääntöjä.

2. Tämän sopimuksen tullessa voimaan viejäosapuoli ei saa ottaa käyttöön tai pitää voimassa vientitukia tai muita vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä minkään sellaisen maataloustuotteen osalta, jolta tuojaosapuoli poistaa tai alentaa tulleja liitteen 2-A (Tullien alentaminen tai poistaminen) mukaisesti ja joka on tarkoitettu tuojaosapuolen alueelle.

2.13 ARTIKLA

Kauppaa koskevien säädösten hallinnointi

GATT 1994 -sopimuksen X artiklan mukaisesti kukin osapuoli hallinnoi yhdenmukaisella, puolueettomalla ja kohtuullisella tavalla kaikkia lakejaan, määräyksiään, oikeuden päätöksiään ja hallinnollisia päätöksiään, jotka koskevat

a) tavaroiden luokittelua tai tullausarvon määrittämistä;

b) tulleja, veroja ja muita maksuja;

c) tuontia tai vientiä koskevia vaatimuksia, rajoituksia tai kieltoja;

d) maksujen siirtämistä; ja

e) tullin osalta tavaroiden myyntiin, jakeluun, kuljetukseen, vakuutukseen, varastotarkastukseen, näyttelyyn, jalostukseen, sekoittamiseen tai muuhun käyttöön vaikuttavia seikkoja.

2.14 ARTIKLA

Tuonti- ja vientirajoitukset

1. Ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä, GATT 1994 -sopimuksen XI artiklan, mukaan lukien sen huomautukset ja lisämääräykset, mukaisesti osapuoli ei saa ylläpitää tai ottaa käyttöön toisen osapuolen minkään tavaran tuontiin tai toisen osapuolen alueelle tarkoitettuun vientiin tai vientimyyntiin sovellettavia kieltoja tai rajoituksia. Tätä varten GATT 1994 -sopimuksen XI artikla, mukaan lukien sen huomautukset ja lisämääräykset, sisällytetään tähän sopimukseen ja otetaan sen osaksi soveltuvin osin.

2. Edellä olevalla 1 kohdalla kielletään osapuolta ottamasta käyttöön tai pitämästä voimassa

a) tuontilisensiointia, jonka ehtona on suoritevaatimuksen täyttäminen; tai

b) vapaaehtoisia vientirajoituksia.

3. Edellä olevia 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta lisäyksessä 2-A-4 lueteltuihin tavaroihin (Tavarat, joihin Vietnam voi soveltaa erityistoimenpiteitä). Kaikkia Vietnamin lakeihin ja määräyksiin tehtäviä muutoksia, joilla pienennetään lisäyksessä 2-A-4 (Tavarat, joihin Vietnam voi soveltaa erityistoimenpiteitä) lueteltujen tavaroiden alaa, sovelletaan automaattisesti tässä sopimuksessa. Kaikkia Vietnamin jollekin muulle kauppakumppanille myöntämiä etuuskohteluita, jotka koskevat lisäyksessä 2-A-4 (Tavarat, joihin Vietnam voi soveltaa erityistoimenpiteitä) lueteltujen tavaroiden alaa, sovelletaan automaattisesti tässä sopimuksessa. Vietnamin on ilmoitettava unionille tässä kohdassa tarkoitetuista muutoksista tai etuuskohteluista.

4. WTO-sopimuksen mukaisesti osapuoli voi toteuttaa toista osapuolta vastaan minkä tahansa toimenpiteen, jonka WTO:n riitojenratkaisuelin on hyväksynyt.

5. Kun osapuoli ottaa käyttöön tai pitää voimassa tuontia tai vientiä koskevan kiellon tai rajoituksen, sen on varmistettava sen täydellinen läpinäkyvyys.

2.15 ARTIKLA

Lääkkeiden kaupankäyntioikeudet ja niihin liittyvät oikeudet

1. Vietnamin on hyväksyttävä ja pidettävä voimassa asianmukaisia oikeudellisia välineitä, joiden avulla ulkomaiset lääkeyhtiöt voivat perustaa ulkomaisrahoitteisia yrityksiä niiden lääkkeiden tuontia varten, jotka ovat saaneet Vietnamin toimivaltaisilta viranomaisilta myyntiluvan. Rajoittamatta liitteeseen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) sisältyviä Vietnamin luetteloita, tällaiset ulkomaisrahoitteiset yritykset saavat myydä lääkkeitä, jotka ne ovat laillisesti tuoneet jakelijoille tai tukkukauppiaille, joilla on oikeus lääkkeiden jakeluun Vietnamissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut ulkomaisrahoitteiset yritykset saavat

a) rakentaa omia varastojaan varastoidakseen lääkkeitä, jotka ne ovat laillisesti tuoneet Vietnamiin terveysministeriön tai sen seuraajan antamien määräysten mukaisesti;

b) tarjota terveydenhuollon ammattihenkilöille sellaisiin lääkkeisiin liittyviä tietoja, jotka ne ovat laillisesti tuoneet Vietnamiin, terveysministeriön tai sen seuraajan sekä Vietnamin muiden toimivaltaisten viranomaisten antamien määräysten mukaisesti; ja

c) toteuttaa liitteessä 2-C (Lääkkeet ja lääkinnälliset laitteet) olevan 3 artiklan (Kansainväliset standardit) nojalla ja terveysministeriön tai sen seuraajan antamien säännösten mukaisesti kliinisiä tutkimuksia ja testausta varmistaakseen, että lääkkeet, jotka ne ovat tuoneet laillisesti Vietnamiin soveltuvat kotimaiseen kulutukseen.

2.16 ARTIKLA

Tuontilisensiointimenettelyt

1. Osapuolet vahvistavat tuontilisensiointisopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa.

2. Kummankin osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle voimassa olevista tuontilisensiointimenettelyistään, mukaan luettuina oikeusperusta ja asianomainen virallinen verkkosivusto, 30 päivän kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta, ellei niistä ole jo ilmoitettu tai määrätty tuontilisensiointisopimuksen 5 artiklan tai 7 artiklan 3 kohdan nojalla. Ilmoituksen on sisällettävä tuontilisensiointisopimuksen 5 artiklassa tai 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut tiedot.

3. Kummankin osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle tuontilisensiointimenettelyiden käyttöön ottamisesta tai muuttamisesta, jonka se aikoo toteuttaa, viimeistään 45 päivää ennen uuden menettelyn tai muutoksen voimaantuloa. Osapuoli ei missään tapauksessa saa antaa tällaista ilmoitusta sen jälkeen, kun enemmän kuin 60 päivää on kulunut käyttöön ottamisen tai muuttamisen julkaisupäivästä, ellei tästä ole jo ilmoitettu tuontilisensiointisopimuksen 5 artiklan mukaisesti. Ilmoituksen on sisällettävä tuontilisensiointisopimuksen 5 artiklassa tarkoitetut tiedot.

4. Kummankin osapuolen on julkaistava virallisella verkkosivustolla kaikki ne tiedot, jotka sen tuontilisensiointisopimuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdan nojalla edellytetään julkaisevan.

5. Osapuolen pyynnöstä toisen osapuolen on vastattava 60 päivän kuluessa kohtuullisiin tiedusteluihin, jotka koskevat tuontilisensiointimenettelyä, jonka se aikoo ottaa käyttöön tai on ottanut käyttöön tai pitänyt voimassa, sekä perusteita, jotka koskevat tuontilisenssien myöntämistä tai jakamista, mukaan lukien henkilöiden, yritysten ja laitosten kelpoisuus tällaisen hakemuksen tekemiseksi, hallinnollinen elin tai elimet, joihin on otettava yhteys, ja luettelo tuotteista, joihin sovelletaan tuontilisenssivaatimusta.

6. Osapuolet ottavat käyttöön ja hallinnoivat tuontilisensiointimenettelyjä seuraavien mukaisesti:

a) tuontilisensiointisopimuksen 1 artiklan 1–9 kohta;

b) tuontilisensiointisopimuksen 2 artikla; ja

c) tuontilisensiointisopimuksen 3 artikla.

Tätä varten a, b ja c alakohdassa tarkoitetut määräykset otetaan soveltuvin osin osaksi tätä sopimusta.

7. Osapuoli saa ottaa käyttöön tai pitää voimassa automaattisia tuontilisensiointimenettelyjä edellytyksenä alueelleen tapahtuvalle tuonnille ainoastaan oikeutettujen tavoitteiden täyttämiseksi asianmukaisen vaikutustenarvioinnin tekemisen jälkeen.

8. Osapuolen on myönnettävä tuontilisenssit riittävän pitkäksi ajaksi, joka ei saa olla lyhyempi kuin tuontilisenssivaatimuksista annetussa kotimaisessa lainsäädännössä vahvistettu aika ja joka ei saa estää tuontia.

9. Jos osapuoli on evännyt toisen osapuolen tuontilisenssihakemuksen, sen on hakijan pyynnöstä ja viipymättä pyynnön vastaanotettuaan toimitettava hakijalle kirjallinen selvitys epäämisen syistä. Hakijalla on oltava oikeus hakea päätökseen muutosta tai päätöksen uudelleen tarkastelua tuojaosapuolen kotimaisen lainsäädännön tai menettelyjen mukaisesti.

10. Osapuolet saavat ottaa käyttöön tai pitää voimassa harkinnanvaraisia tuontilisensiointimenettelyjä ainoastaan sellaisen toimenpiteen täytäntöön panemiseksi, joka ei ole ristiriidassa tämän sopimuksen kanssa, mukaan lukien 2.22 artikla (Yleiset poikkeukset). Harkinnanvaraisia tuontilisensiointimenettelyjä käyttöön ottavan osapuolen on selkeästi ilmoitettava toimenpide, joka tällaisella menettelyllä pannaan täytäntöön.

2.17 ARTIKLA

Vientilisensiointimenettelyt

1. Kummankin osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle voimassa olevista vientilisensiointimenettelyistään, mukaan luettuina oikeusperusta ja asianomainen virallinen verkkosivusto, 30 päivän kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta.

2. Kummankin osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle jokaisesta vientilisensiointimenettelyiden käyttöön ottamisesta tai muuttamisesta, jonka se aikoo toteuttaa, viimeistään 45 päivää ennen uuden menettelyn tai muutoksen voimaantuloa. Osapuoli ei missään tapauksessa saa antaa tällaista ilmoitusta sen jälkeen, kun enemmän kuin 60 päivää on kulunut käyttöön ottamisen tai muuttamisen julkaisupäivästä.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen on sisällettävä seuraavat tiedot:

a) vientilisensiointimenettelyiden tekstit, mukaan luettuina niihin tehtävät muutokset;

b) kunkin vientilisensiointimenettelyn kohteena olevat tuotteet;

c) kunkin vientilisensiointimenettelyn osalta seuraavien kuvaus:

   i) vientilisenssin hakuprosessi; ja

   ii) perusteet, jotka hakijan on täytettävä voidakseen hakea vientilisenssiä;

d) yhteyspiste tai -pisteet, joista henkilöt, joiden etua asia koskee, voivat saada lisätietoja edellytyksistä vientilisenssin saamiseksi;

e) hallintoelin tai -elimet, joille hakemus tai muu asiaan liittyvä asiakirja-aineisto on toimitettava;

f) ajanjakso, jonka kunkin vientilisensiointimenettelyn on oltava voimassa;

g) jos osapuoli aikoo käyttää vientilisensiointimenettelyä jonkin vientikiintiön hallinnoimiseen, kiintiön kokonaismäärä ja, jos se on käytännössä mahdollista, arvo sekä kiintiön alkamis- ja päättymispäivät; ja

h) poikkeukset vientilisensiointivaatimuksesta, näiden poikkeusten hakutapa sekä niiden myöntämisperusteet.

4. Kummankin osapuolen on julkaistava kaikki vientilisensointimenettelyt, mukaan lukien oikeusperusta ja viittaus asiaankuuluvaan viralliseen verkkosivustoon. Kummankin osapuolen on myös julkaistava mahdolliset uudet vientilisensiointimenettelyt tai sen vientilisensiointimenettelyiden mahdolliset muutokset mahdollisimman pian ja viimeistään 45 päivän kuluessa sen hyväksymisestä ja vähintään 25 työpäivää ennen sen voimaantuloa.

5. Osapuolen pyynnöstä toisen osapuolen on vastattava 60 päivän kuluessa kohtuullisiin tiedusteluihin, jotka koskevat vientilisensiointimenettelyä, jonka se aikoo ottaa käyttöön tai on ottanut käyttöön tai pitänyt voimassa, sekä perusteita, jotka koskevat vientilisenssien myöntämistä tai jakamista, mukaan lukien henkilöiden, yritysten ja laitosten kelpoisuus tällaisen hakemuksen tekemiseksi, hallinnollinen elin tai elimet, joihin on otettava yhteys, ja luettelo tuotteista, joihin sovelletaan vientilisenssivaatimusta.

6. Osapuolet ottavat käyttöön ja hallinnoivat kaikkia vientilisensiointimenettelyjä seuraavien mukaisesti:

a) tuontilisensiointisopimuksen 1 artiklan 1–9 kohta;

b) tuontilisensiointisopimuksen 2 artikla;

c) tuontilisensiointisopimuksen 3 artikla lukuun ottamatta 5 kohdan a, c, j ja k alakohtaa.

Tätä varten a, b ja c alakohdassa tarkoitetut tuontilisensiointisopimuksen määräykset otetaan soveltuvin osin osaksi tätä sopimusta.

7. Kummankin osapuolen on varmistettava, että kaikkien vientilisensiointimenettelyjen soveltaminen on puolueetonta ja että niitä hallinnoidaan oikeudenmukaisesti, tasapuolisesti, syrjimättä ja avoimesti.

8. Osapuolen on myönnettävä vientilisenssit riittävän pitkäksi ajaksi, joka ei saa olla lyhyempi kuin vientilisenssivaatimuksista annetussa kotimaisessa lainsäädännössä vahvistettu aika ja joka ei saa estää vientiä.

9. Kun osapuoli on evännyt toisen osapuolen vientilisenssihakemuksen, sen on hakijan pyynnöstä ja viipymättä pyynnön vastaanotettuaan toimitettava hakijalle kirjallinen selvitys epäämisen syistä. Hakijalla on oltava oikeus hakea päätökseen muutosta tai päätöksen uudelleen tarkastelua viejäosapuolen kotimaisen lainsäädännön tai menettelyjen mukaisesti.

10. Osapuoli saa ottaa käyttöön tai pitää voimassa automaattisia vientilisensiointimenettelyjä edellytyksenä alueeltaan tapahtuvalle viennille ainoastaan oikeutettujen tavoitteiden täyttämiseksi asianmukaisen vaikutustenarvioinnin tekemisen jälkeen.

11. Osapuolet saavat ottaa käyttöön tai pitää voimassa harkinnanvaraisia vientilisensiointimenettelyjä ainoastaan sellaisen toimenpiteen täytäntöön panemiseksi, joka ei ole ristiriidassa tämän sopimuksen, mukaan lukien 2.22 artikla (Yleiset poikkeukset), kanssa. Harkinnanvaraisia vientilisensiointimenettelyjä käyttöön ottavan osapuolen on selkeästi ilmoitettava toimenpide, joka tällaisella menettelyllä pannaan täytäntöön.

2.18 ARTIKLA

Tuontiin ja vientiin liittyvät maksut ja muodollisuudet

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että maksut, muodollisuudet ja vaatimukset, lukuun ottamatta tuonti- ja vientitulleja ja 2.3 artiklan (Määritelmät) ensimmäisen kohdan d alakohdan i, ii ja iii alakohdassa lueteltuja toimenpiteitä, ovat GATT 1994 -sopimuksen, mukaan lukien sen huomautukset ja lisämääräykset, VIII artiklan mukaisten osapuolten velvollisuuksien kanssa yhteensopivia.

2. Osapuoli voi määrätä maksuja ainoastaan tavaroiden tuonnin ja viennin yhteydessä tarjottavista palveluista. Maksuja ei saa periä arvon perusteella eivätkä ne saa ylittää tarjotun palvelun likimääräisiä kustannuksia. Kummankin osapuolen on 4.10 artiklan (Maksut ja palkkiot) mukaisesti julkaistava tiedot maksuista, joita se perii tavaroiden tuonnin ja viennin yhteydessä.

3. Osapuoli ei saa edellyttää konsulipalveluita, mukaan lukien niihin liittyviä palkkioita ja maksuja, tavaroiden tuonnin tai viennin yhteydessä. Kolmen vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta osapuoli ei saa vaatia konsulitodentamista tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tavaroiden tuontia varten.

2.19 ARTIKLA

Alkuperämerkintä

Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, kun Vietnam soveltaa unionin muihin kuin maataloustuotteisiin pakollista alkuperämerkintää koskevia vaatimuksia, sen on hyväksyttävä merkintä "Made in EU" tai vastaava merkintä paikallisella kielellä näiden vaatimusten täyttämiseksi.

2.20 ARTIKLA

Valtion kauppayritykset

1. Osapuolet vahvistavat oikeutensa ja velvollisuutensa, jotka ovat GATT 1994 -sopimuksen, mukaan lukien sen huomautukset ja lisämääräykset, XVII artiklan sekä GATT 1994 -sopimuksen XVII artiklan tulkinnasta tehdyn sopimuksen mukaisia; nämä liitetään tähän sopimukseen ja otetaan osaksi sitä soveltuvin osin.

2. Kun osapuoli pyytää toiselta osapuolelta tietoja yksittäisistä valtion kaupallisista yrityksistä ja niiden toiminnoista, mukaan lukien tiedot niiden kahdenvälisestä kaupasta, pyynnön vastaanottaneen osapuolen on varmistettava avoimuus, jollei GATT 1994 -sopimuksen XVII artiklan 4 alakohdan d alakohdasta muuta johdu.

2.21 ARTIKLA

Alakohtaisten muiden kuin tariffitoimenpiteiden poistaminen

1. Osapuolten on pantava täytäntöön sitoumuksensa, jotka koskevat alakohtaisia tavaroihin kohdistuvia muita kuin tariffitoimenpiteitä, liitteessä 2-B (Moottoriajoneuvot sekä moottoriajoneuvojen osat ja varusteet) ja liitteessä 2-C (Farmaseuttiset tuotteet/lääkkeet ja lääkinnälliset laitteet) esitettyjen sitoumusten mukaisesti.

2. Ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä, 10 vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta osapuolet aloittavat kumman tahansa osapuolen pyynnöstä neuvottelut sisäisiä menettelyjään noudattaen tavoitteenaan laajentaa niiden sitoumuksia, jotka koskevat alakohtaisia tavaroihin sovellettavia muita kuin tariffitoimenpiteitä.

2.22 ARTIKLA

Yleiset poikkeukset

1. Mikään tässä luvussa ei estä kumpaakaan osapuolta toteuttamasta toimenpiteitä GATT 1994 -sopimuksen, mukaan lukien sen huomautukset ja lisämääräykset, XX artiklan mukaisesti; nämä sisällytetään tähän sopimukseen ja otetaan sen osaksi soveltuvin osin.

2. Osapuolet hyväksyvät, että ennen GATT 1994 -sopimuksen XX artiklan i ja j alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamista, viejäosapuolen, joka aikoo toteuttaa tällaiset toimenpiteet, on toimitettava toiselle osapuolelle kaikki merkitykselliset tiedot. Kumman tahansa osapuolen pyynnöstä osapuolet neuvottelevat löytääkseen hyväksyttävän ratkaisun. Osapuolet voivat sopia mistä tahansa tarvittavista keinoista ongelmien ratkaisemiseksi. Jos ennakkoon tiedottaminen tai tarkastelu ei ole mahdollista välitöntä toimintaa edellyttävien poikkeuksellisten ja kriittisten olosuhteiden vuoksi, viejäosapuoli voi soveltaa tarvittavia varotoimenpiteitä, ja sen on ilmoitettava tästä välittömästi toiselle osapuolelle.

2.23 ARTIKLA

Tavarakauppakomitea

1. Jäljempänä olevalla 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat) perustettu tavarakauppakomitea koostuu osapuolten edustajista.

2. Tavarakauppakomitea käsittelee kaikkia tämän luvun ja pöytäkirjan 1 (Käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä) mukaisesti esille tulevia asioita.

3. Tavarakauppakomitea toteuttaa seuraavat tehtävät 17.2 artiklan (Erikoistuneet komiteat) mukaisesti:

a) 2 kohdassa tarkoitettujen määräysten täytäntöönpanon ja toimivuuden tarkastelu ja seuranta;

b) toimenpiteiden yksilöiminen ja suositteleminen mahdollisten erojen ratkaisemiseksi ja markkinoille pääsyn edistäminen, helpottaminen ja parantaminen, mukaan lukien 2.7 artiklan (Tullien pienentäminen tai poistaminen) mukaisten tulleja koskevien sitoumusten mahdollinen nopeuttaminen;

c) työryhmien perustamista koskevien suositusten antaminen kauppakomitealle, kun se pitää tätä tarpeellisina;

d) kauppakomitean sille määräämien lisätehtävien toteuttaminen; ja

e) päätösten ehdottaminen kauppakomitean hyväksyttäväksi liitteessä 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) olevan B jakson (Tullikiintiöt) 1 alajakson (Unionin tullikiintiöt) 5 kohdan c alakohtaan sisältyvän aromaattisten riisilajikkeiden luettelon muuttamiseksi.

3 LUKU

KAUPAN SUOJAKEINOT

A JAKSO

POLKUMYYNTI- JA TASOITUSTULLIT

3.1 ARTIKLA

Yleiset määräykset

1. Osapuolet vahvistavat oikeutensa ja velvollisuutensa, jotka ovat GATT 1994 -sopimuksen VI artiklan, polkumyynnin vastaisen sopimuksen ja tukisopimuksen mukaisia.

2. Osapuolet tunnustavat, että polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä ja tasoitustoimenpiteitä voidaan väärinkäyttää kaupan estämiseksi, ja ovat yhtä mieltä siitä, että

a) tällaisia kaupan suojakeinoja käytettäessä olisi noudatettava täysin WTO:n vaatimuksia ja että niiden olisi perustuttava oikeudenmukaiseen ja avoimeen järjestelmään; ja

b) olisi huolellisesti tarkasteltava toisen osapuolen etuja, kun osapuoli harkitsee tällaisten toimenpiteiden käyttöön ottoa.

3. Tämän jakson soveltamista varten alkuperä on määritettävä alkuperäsääntöjä koskevan sopimuksen 1 artiklan mukaisesti.

3.2 ARTIKLA

Avoimuus

1. Polkumyyntisopimuksen 6.5 artiklan ja tukisopimuksen 12.4 artiklan soveltamista rajoittamatta osapuolten on varmistettava, että kaikki ne olennaiset tosiseikat ja näkökannat, joihin niiden päätös toimenpiteiden soveltamisesta pohjautuu, ilmoitetaan kokonaisuudessaan ja tarkoituksenmukaisella tavalla asianomaisille osapuolille välittömästi mahdollisten väliaikaisten toimenpiteiden käyttöönoton jälkeen ja joka tapauksessa ennen lopullisen päätöksen tekemistä. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti, ja asianomaisille osapuolille on annettava riittävästi aikaa näkemystensä esittämiseen.

2. Kullekin asianomaiselle osapuolelle on tarjottava mahdollisuus tulla kuulluksi, jotta se voi esittää näkemyksiään kaupan suojakeinoja koskevien tutkimusten aikana, sillä edellytyksellä, että tutkimuksen toteuttaminen ei tarpeettomasti lykkäänny.

3.3 ARTIKLA

Yleisen edun huomioon ottaminen

Osapuoli ei saa ottaa käyttöön polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä tai tasoitustoimenpiteitä, jos tutkimuksen aikana käytettävissä olevien tietojen perusteella voidaan selvästi päätellä, että toimenpiteiden käyttöönotto olisi yleisen edun vastaista. Määrittäessään yleistä etua osapuolen on tutkintaviranomaisille toimitettujen merkityksellisten tietojen pohjalta otettava huomioon kotimaisen tuotannonalan ja tuojien ja niitä edustavien järjestöjen sekä käyttäjiä ja kuluttajia edustavien järjestöjen tilanne.

3.4 ARTIKLA

Alhaisemman tullin sääntö

Jos osapuoli määrää polkumyynti- tai tasoitustullin, tällaisen tullin määrä ei saa ylittää polkumyyntimarginaalia tai tasoitustoimenpiteiden alaisen tuen marginaalia ja osapuolen on pyrittävä varmistamaan, että tällainen tulli on kyseistä marginaalia pienempi, jos tällainen alhaisempi tulli on riittävä kotimaiselle tuotannonalalle koituneen vahingon poistamiseksi.

3.5 ARTIKLA

Riitojenratkaisumekanismin ulkopuolelle jättäminen

Tämän jakson määräyksiin ei sovelleta 15 lukua (Riitojen ratkaiseminen).

B JAKSO

YLEISET SUOJATOIMENPITEET

3.6 ARTIKLA

Yleiset määräykset

1. Osapuolet vahvistavat GATT 1994 -sopimuksen XIX artiklan, suojalausekesopimuksen ja maataloussopimuksen 5 artiklan mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa.

2. Osapuoli ei saa samaan aikaan soveltaa samaan tavaraan

a) tämän luvun C jakson (Kahdenvälinen suojalauseke) mukaista kahdenvälistä suojatoimenpidettä; ja

b) GATT 1994 -sopimuksen XIX artiklan ja suojalausekesopimuksen mukaista toimenpidettä.

3. Tämän jakson soveltamista varten alkuperä on määritettävä alkuperäsääntöjä koskevan sopimuksen 1 artiklan mukaisesti.

3.7 ARTIKLA

Avoimuus

1. Sen estämättä, mitä 3.6 artiklassa (Yleiset määräykset) määrätään, osapuolen, joka panee vireille yleisen suojatoimenpidetutkimuksen tai aikoo ottaa käyttöön yleisiä suojatoimenpiteitä, on toisen osapuolen pyynnöstä ja sillä edellytyksellä, että asiaan liittyy toisen osapuolen huomattava etu, annettava tätä koskeva kirjallinen ilmoitus kaikista asian kannalta olennaisista tiedoista, jotka ovat, tapauksen mukaan, johtaneet joko yleisen suojatoimenpidetutkimuksen vireillepanoon tai yleisten suojatoimenpiteiden käyttöön ottoa koskevaan ehdotukseen, sekä tarvittaessa myös tutkimuksen väliaikaiset päätelmät. Tämä ei rajoita suojalausekesopimuksen 3.2 artiklan määräysten soveltamista.

2. Yleisiä suojatoimenpiteitä käyttöön ottaessaan osapuolet pyrkivät ottamaan ne käyttöön kahdenväliseen kauppaan vähiten vaikuttavalla tavalla.

3. Jos osapuoli katsoo edellä olevan 2 kohdan soveltamista varten, että lopullisten suojatoimenpiteiden käyttöön oton oikeudelliset edellytykset täyttyvät, sen on ilmoitettava tästä toiselle osapuolelle ja tarjottava mahdollisuus kahdenvälisiin neuvotteluihin. Jos tyydyttävään ratkaisuun ei päästä 30 päivän kuluessa ilmoituksesta, osapuoli voi hyväksyä yleiset suojatoimenpiteet lopullisesti. Neuvottelumahdollisuus olisi tarjottava toiselle osapuolelle näkemysten vaihtamista varten 1 kohdassa tarkoitetuista tiedoista.

3.8 ARTIKLA

Riitojenratkaisumekanismin ulkopuolelle jättäminen

Tämän jakson niihin määräyksiin, joissa viitataan WTO-oikeuksiin ja -velvollisuuksiin, ei sovelleta 15 lukua (Riitojen ratkaiseminen).

C JAKSO

KAHDENVÄLINEN SUOJALAUSEKE

3.9 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä jaksossa

a) 'kotimainen tuotannonala' on tulkittava suojalausekesopimuksen 4 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti; tätä varten suojalausekesopimuksen 4 artiklan 1 kohdan c alakohta liitetään tähän sopimukseen ja otetaan osaksi sitä soveltuvin osin;

b) 'vakava haitta' ja 'vakavan haitan uhka' on tulkittava suojalausekesopimuksen 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan mukaisesti. Tätä varten suojalausekesopimuksen 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohta liitetään tähän sopimukseen ja otetaan osaksi sitä soveltuvin osin; ja

c) 'siirtymäkaudella' tarkoitetaan 10 vuoden jaksoa tämän sopimuksen voimaantulosta.

3.10 ARTIKLA

Kahdenvälisten suojatoimenpiteiden soveltaminen

1. Jos tämän sopimuksen mukaisen tullien alennuksen tai poiston seurauksena jotakin osapuolen alueelta peräisin olevaa tuotetta tuodaan toisen osapuolen alueelle sellaisina lisääntyneinä määrinä joko absoluuttisesti mitattuna tai suhteessa kotimaiseen tuotantoon ja sellaisissa olosuhteissa, että tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa haittaa kotimaiselle tuotannonalalle, joka tuottaa kyseisen tuotteen kanssa samankaltaisia tai sen kanssa suoraan kilpailevia tuotteita, tuojaosapuoli voi toteuttaa 2 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet tässä jaksossa vahvistettujen edellytysten ja menettelyiden mukaisesti ainoastaan siirtymäkauden aikana, ellei 3.11 artiklan (Ehdot ja rajoitukset) 6 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdassa toisin määrätä.

2. Tuojaosapuoli voi ottaa käyttöön kahdenvälisen suojatoimenpiteen, jolla

a) suspendoidaan kyseiseen tavaraan sovellettava liitteen 2-A (Tullien poistaminen) mukainen tullin lisäalennus; tai

b) korotetaan tavaran tulli tasolle, joka ei ylitä alempaa seuraavista:

   i) tavaraan sovellettu suosituimmuustulli aikana, jona toimenpide toteutetaan; tai

ii) liitteeseen 2-A (Tullien poistaminen) sisällytetyissä luetteloissa 2.6 artiklan (Tullien pienentäminen tai poistaminen) nojalla täsmennetty tullin perustaso.

3.11 ARTIKLA

Ehdot ja rajoitukset

1. Osapuoli voi soveltaa kahdenvälistä suojatoimenpidettä vasta, kun sen toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet tutkimuksen suojalausekesopimuksen 3 artiklan ja 4 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti. Tätä varten suojalausekesopimuksen 3 artikla ja 4 artiklan 2 kohdan c alakohta liitetään tähän sopimukseen ja otetaan osaksi sitä soveltuvin osin.

2. Osapuoli ilmoittaa toiselle osapuolelle kirjallisesti 1 kohdassa tarkoitetun tutkimuksen aloittamisesta ja neuvottelee toisen osapuolen kanssa niin paljon etukäteen ennen kahdenvälisen suojatoimenpiteen soveltamista kuin on käytännössä mahdollista, jotta voitaisiin tarkastella tutkimuksesta saatavaa tietoa ja vaihtaa näkemyksiä toimenpiteestä.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetussa tutkimuksessa osapuolen on noudatettava suojalausekesopimuksen 4 artiklan 2 kohdan a alakohdan vaatimuksia. Tätä varten suojalausekesopimuksen 4 artiklan 2 kohdan a alakohta liitetään tähän sopimukseen ja otetaan osaksi sitä soveltuvin osin.

4. Tutkimuksen on lisäksi osoitettava objektiivisen näytön pohjalta, että tuonnin lisääntymisen ja vakavan haitan tai sen uhkan välillä on syy-yhteys. Tutkimuksessa on otettava huomioon lisääntyneen tuonnin lisäksi myös kaikki muut tekijät, jotka voivat samanaikaisesti aiheuttaa vahinkoa.

5. Kumpikin osapuoli varmistaa, että sen toimivaltaiset viranomaiset saattavat 1 kohdassa tarkoitetut tutkimukset päätökseen vuoden kuluessa niiden aloituspäivästä.

6. Osapuolet saavat soveltaa kahdenvälistä suojatoimenpidettä

a) ainoastaan siinä määrin ja ainoastaan sen ajan, joka on tarpeen vakavan haitan estämiseksi tai korjaamiseksi ja sopeutumisen helpottamiseksi;

b) enintään kahden vuoden ajan, mistä poikkeuksena sen kestoa voidaan jatkaa enintään kahdella vuodella, jos tuojaosapuolen toimivaltaiset viranomaiset määrittävät tässä artiklassa esitettyjen menettelyiden mukaisesti, että toimenpide on edelleen tarpeen vakavan haitan estämiseksi tai korjaamiseksi ja sopeutumisen helpottamiseksi ja että on näyttöä siitä, että tuotannonala on parhaillaan sopeutumassa, sillä edellytyksellä, että suojatoimenpiteen soveltamisen kokonaiskesto, mihin sisältyvät sekä alkuperäinen soveltamisjakso että sen mahdolliset jatkamiset, on enintään neljä vuotta; tai

c) siirtymäkauden jälkeen vain, jos toinen osapuoli on antanut suostumuksensa.

7. Sopeutumisen helpottamiseksi tilanteessa, jossa kahdenvälisen suojatoimenpiteen odotettu kesto on yli kaksi vuotta, toimenpidettä soveltavan osapuolen on lievennettävä toimenpidettä asteittain säännöllisin väliajoin soveltamisjakson aikana.

8. Kun osapuoli lopettaa kahdenvälisen suojatoimenpiteen, tullin määrä on se, joka liitteeseen 2-A (Tullien pienentäminen tai poistaminen) sisältyvien luetteloiden mukaisesti olisi ollut voimassa ilman kyseistä toimenpidettä.

3.12 ARTIKLA

Väliaikaiset toimenpiteet

Kriittisissä olosuhteissa, joissa kaikki viivytykset aiheuttaisivat vaikeasti korjattavissa olevan vahingon, osapuoli voi soveltaa väliaikaisia suojatoimenpiteitä, kun alustavan määrityksen perusteella on ensin saatu selkeää näyttöä siitä, että toisesta osapuolesta peräisin olevien tavaroiden tuonti on lisääntynyt tämän sopimuksen mukaisen tullien alentamisen tai poistamisen seurauksena ja että tällainen tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa haittaa kotimaiselle tuotannonalalle. Väliaikaisten toimenpiteiden kesto on enintään 200 päivää, ja tänä aikana osapuolen on noudatettava 3.11 artiklan (Ehdot ja rajoitukset) 1 ja 3 kohdan vaatimuksia. Osapuolen on viipymättä maksettava takaisin kaikki tullien korotukset, jos 3.11 artiklan (Ehdot ja rajoitukset) 1 kohdassa tarkoitetun tutkimuksen perusteella ei voida päätellä, että 3.10 artiklan (Kahdenvälisten suojatoimenpiteiden soveltaminen) 1 kohdan mukaiset vaatimukset täyttyvät. Kaikkien väliaikaisten toimenpiteiden kesto lasketaan osaksi 3.11 artiklan (Ehdot ja rajoitukset) 6 kohdan b alakohdassa määrättyä jaksoa.

3.13 ARTIKLA

Korvaukset

1. Kahdenvälistä suojatoimenpidettä soveltavan osapuolen on neuvoteltava toisen osapuolen kanssa, jotta voitaisiin yhdessä sopia soveltuvasta kauppaa vapauttavasta korvauksesta sellaisina myönnytyksinä, joiden kauppavaikutukset vastaavat olennaisilta osin kahdenvälistä suojatoimenpidettä, tai myönnytysten muodossa arvoltaan vastaavat niitä tulleja, joiden oletetaan koituvan suojatoimenpiteen seurauksena. Kahdenvälistä suojatoimenpidettä soveltavan osapuolen on tarjottava mahdollisuus tällaisiin neuvotteluihin viimeistään 30 päivän kuluttua kahdenvälisen suojatoimenpiteen käyttöönotosta.

2. Jos 1 kohdan mukaisissa neuvotteluissa ei päästä sopimukseen kauppaa vapauttavasta korvauksesta 30 päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta, se osapuoli, jonka tavaroihin kahdenvälistä suojatoimenpidettä sovelletaan, voi suspendoida myönnytysten soveltamisen suojatoimenpidettä soveltavan osapuolen alkuperätavaroihin siten, että kauppavaikutukset vastaavat olennaisilta osin kahdenvälistä suojatoimenpidettä. Kahdenvälistä suojatoimenpidettä soveltavan osapuolen velvollisuus maksaa korvauksia ja toisen osapuolen oikeus keskeyttää tämän kohdan nojalla myönnytysten soveltaminen päättyvät samana päivänä, kun kahdenvälinen suojatoimenpide päättyy.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettua keskeyttämisoikeutta ei saa käyttää kahdenvälisen suojatoimenpiteen ensimmäisten 24 voimassaolokuukauden aikana sillä edellytyksellä, että suojatoimenpide on tämän sopimuksen määräysten mukainen.

3.14 ARTIKLA

Englannin kielen käyttö

Jotta voidaan varmistaa tämän luvun mukaisten kaupan suojakeinoja koskevien sääntöjen mahdollisimman tehokas soveltaminen, osapuolten tutkintaviranomaiset käyttävät englannin kieltä osapuolten väliseen viestintään ja asiakirjojen vaihtoon kaupan suojakeinoja koskevissa tutkimuksissa.

4 LUKU

TULLIMENETTELYT JA KAUPAN HELPOTTAMINEN

4.1 ARTIKLA

Tavoitteet

1. Osapuolet tunnustavat tullimenettelyjen ja kaupan helpottamisen merkityksen kehittyvän globaalin kaupankäyntiympäristön kannalta. Osapuolet vahvistavat yhteistyötä tällä alalla, jotta voidaan varmistaa, että niiden sovellettava lainsäädäntö ja menettelyt vastaavat kaupan helpottamisen tukemista koskevia tavoitteita ja samalla varmistavat tehokkaan tullivalvonnan.

2. Osapuolet sopivat, että niiden lainsäädännön on oltava syrjimätöntä ja tullimenettelyiden perustuttava nykyaikaisten menetelmien ja tehokkaan valvonnan käyttöön, jotta voidaan torjua petoksia ja edistää laillista kaupankäyntiä.

3. Osapuolet tunnustavat, että oikeutettuja yleisiä poliittisia tavoitteita, suojaan, turvallisuuteen ja petosten torjuntaan liittyvät tavoitteet mukaan luettuina, ei saa vaarantaa.

4.2 ARTIKLA

Tulliyhteistyö ja keskinäinen hallinnollinen avunanto

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä tulliasioissa viranomaistensa välityksellä, jotta varmistetaan 4.1 artiklassa (Tavoitteet) vahvistettujen tavoitteiden saavuttaminen.

2. Voidakseen tehostaa yhteistyötään tulliasioissa, osapuolet muun muassa

a) vaihtavat tietoja tullilainsäädännöstä, sen täytäntöönpanosta ja tullimenettelyistä erityisesti seuraavilla aloilla:

   i) tullimenettelyjen yksinkertaistaminen ja nykyaikaistaminen;

   ii) tulliviranomaisten suorittama teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen rajavalvonta;

iii) passituksen ja jälleenlaivauksen helpottaminen; ja

iv) suhteet liike-elämään;

b) tarkastelevat tuontiin, vientiin ja muihin tullimenettelyihin liittyviä yhteishankkeita, mukaan lukien tekninen tuki, jotta varmistetaan liike-elämälle tarjottavien palveluiden tehokkuus;

c) vahvistavat yhteistyötään tullialalla toimivissa kansainvälisissä järjestöissä, kuten WTO:ssa ja Maailman tullijärjestössä, jäljempänä 'WCO'; ja

d) tunnustavat vastavuoroisesti, tarvittaessa ja soveltuvin osin, kauppakumppanuusohjelmat ja tullivalvonnan, mukaan lukien niitä vastaavat kauppaa helpottavat toimenpiteet.

3. Osapuolet antavat toisilleen keskinäistä hallinnollista apua tulliasioissa pöytäkirjan 2 (Keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta tulliasioissa) mukaisesti.

4.3 ARTIKLA

Tullilainsäädäntö ja -menettelyt

1. Osapuolet perustavat tullilainsäädäntönsä ja -menettelynsä tullin ja kaupan alalla sovellettaviin kansainvälisiin välineisiin ja standardeihin, mukaan luettuina Brysselissä 26 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn *tullimenettelyjen yksinkertaistamista ja yhdenmukaistamista koskevan yleissopimuksen,* sellaisena kuin se on muutettuna, jäljempänä 'tarkistettu Kioton yleissopimus', sisällölliset osatekijät, *kansainvälinen yleissopimus harmonoidusta tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmästä*, jäljempänä 'HS-yleissopimus', *maailmankaupan turvaamista ja helpottamista koskeva normikehys* sekä WCO:n t*ullitietomalli*.

2. Osapuolten tullilainsäädännöllä ja -menettelyillä on

a) pyrittävä suojaamaan laillista kauppaa lakiin perustuvien vaatimusten tehokkaan täytäntöönpanon ja noudattamisen avulla;

b) pyrittävä välttämään tarpeeton tai syrjivä talouden toimijoihin kohdistuva rasite ja edelleen helpottamaan vaatimuksia hyvin noudattavien talouden toimijoiden kauppaa; ja

c) varmistettava suojautuminen petoksilta taikka laittomilta tai vahingollisilta toimilta.

3. Osapuolet sopivat, että niiden tullilainsäädäntö ja -menettelyt, suojakeinot mukaan luettuina, ovat oikeasuhteisia ja syrjimättömiä ja että niiden soveltaminen ei viivästytä tavaroiden luovutusta perusteettomasti.

4. Työskentelytapojen parantamiseksi sekä toiminnan syrjimättömyyden, avoimuuden, tehokkuuden, yhtenäisyyden ja vastuun takaamiseksi osapuolet

a) yksinkertaistavat ja tarkastelevat tavaroiden nopeaan luovutukseen ja tulliselvitykseen liittyviä vaatimuksia ja muodollisuuksia aina, kun se on mahdollista; ja

b) jatkavat työtä, jonka tavoitteena on yksinkertaistaa ja standardoida tullin tai muiden virastojen vaatimia tietoja ja asiakirjoja.

4.4 ARTIKLA

Tavaroiden luovutus

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sen tulliviranomaiset soveltavat tavaroiden luovutusta koskevia vaatimuksia ja menettelyjä sellaisen ajan kuluessa, joka ei ole pidempi kuin osapuolen tullia koskevien ja muiden kauppaan liittyvien lakien ja muodollisuuksien noudattaminen edellyttää. Kumpikin osapuoli pyrkii lyhentämään tätä aikaa edelleen ja vapauttamaan tavarat ilman aiheetonta viivytystä.

2. Osapuolten on muun muassa sallittava tavaroiden luovuttaminen ilman tullien maksamista sillä edellytyksellä, että vaadittaessa annetaan kunkin osapuolen lainsäädännön mukaisesti takuu, jotta voidaan varmistaa tullien lopullinen maksaminen.

3. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sen tulliviranomaiset mahdollistavat etukäteen tapahtuvan tietojen sähköisen toimittamisen ja käsittelyn ennen tavaroiden fyysistä saapumista (saapumista edeltävä käsittely), jotta tavarat voidaan luovuttaa niiden saapuessa.

4.5 ARTIKLA

Yksinkertaistettu tullimenettely

1. Kummankin osapuolen on säädettävä yksinkertaistetuista tullimenettelyistä, jotka ovat avoimia ja tehokkaita, jotta talouden toimijoiden, pienet ja keskisuuret yritykset mukaan luettuina, kustannuksia voidaan pienentää ja ennustettavuutta parantaa. Yksinkertaistettujen tullimenettelyiden saatavuutta on parannettava myös valtuutettujen toimijoiden osalta objektiivisten ja syrjimättömien perusteiden mukaisesti.

2. Niiden muodollisuuksien toteuttamiseen, joita tavaroiden asettaminen tullimenettelyyn edellyttää, käytetään yhtenäistä hallinnollista asiakirjaa tai sen sähköistä vastinetta.

3. Osapuolten on käytettävä nykyaikaisia menettelyitä, mukaan lukien riskinarviointi ja selvityksen jälkeisen tarkastelun menetelmät, jotta tavaroiden saapumista ja luovuttamista voidaan yksinkertaistaa ja helpottaa.

4. Osapuolten on edistettävä sellaisten, myös tietotekniikkaan pohjautuvien, järjestelmien vaiheittaista kehittämistä ja käyttöä, joilla helpotetaan tietojen sähköistä vaihtoa toimijoiden, tullihallinnon ja muiden alan virastojen välillä.

4.6 ARTIKLA

Kauttakulku ja uudelleenlastaus

1. Kummankin osapuolen on varmistettava uudelleenlastausmenettelyiden ja kauttakulkutoimintojen helpottaminen ja tehokas valvonta alueellaan.

2. Kummankin osapuolen on varmistettava kaikkien asiaankuuluvien viranomaisten ja virastojen välinen yhteistyö ja koordinointi alueellaan helpottaakseen kauttakulkuliikennettä.

4.7 ARTIKLA

Riskien hallinta

1. Kummankin osapuolen on perustettava tarkastelu- ja luovutusmenettelynsä ja selvityksen jälkeisen tarkastelun menetelmänsä riskinarvioinnin periaatteille ja auditoinneille sen sijaan, että jokainen lähetys tutkittaisiin kattavasti kaikkien tuontivaatimusten noudattamisen suhteen.

2. Osapuolten on hyväksyttävä ja sovellettava tavaroiden tuontia, vientiä, kauttakuljetusta ja uudelleenlastausta koskevia valvontavaatimuksia ja -menettelyitä riskinhallinnan periaatteiden pohjalta, joita sovelletaan siten, että vaatimustenmukaisuuden noudattamista koskevat toimenpiteet kohdistuvat huomionarvoisiin toimiin.

4.8 ARTIKLA

Avoimuus

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sen tullia koskevat ja muut kauppaan liittyvät lait, määräykset ja yleiset hallinnolliset menettelyt ja muut vaatimukset, maksut ja palkkiot mukaan luettuina, ovat helposti asianomaisten osapuolten saatavilla ja mahdollisuuksien mukaan virallisella verkkosivustolla.

2. Kummankin osapuolen on nimettävä yksi tiedustelu- tai tiedotuspiste tai pidettävä sitä yllä, jotta se voi käsitellä asianomaisten osapuolten tullista ja muista kauppaan liittyvistä kysymyksistä tekemät tiedustelut.

4.9 ARTIKLA

Ennakkopäätökset

1. Kauppiaiden kirjallisesta pyynnöstä kummankin osapuolen tulliviranomaisten on annettava ennen tavaran tuontia sen alueelle ja omien lakiensa ja määräystensä mukaisesti kirjallinen ennakkopäätös, joka koskee tariffiluokitusta tai jotakin muuta seikkaa osapuolten päätöksen mukaisesti.

2. Jollei kummankin osapuolen laeissa ja määräyksissä toisin määrätä luottamuksellisuusvaatimuksista, kummankin osapuolen on julkaistava, esimerkiksi virallisella verkkosivustolla, ennakkoratkaisunsa, jotka koskevat tariffiluokitusta tai jotakin muuta seikkaa osapuolten päätöksen mukaisesti.

3. Kaupan helpottamiseksi osapuolten on sisällytettävä kahdenväliseen vuoropuheluunsa säännölliset päivitykset ennakkopäätöksiä koskevista laeistaan ja määräyksistään.

4.10 ARTIKLA

Maksut ja palkkiot

1. Kummankin osapuolen on julkaistava tiedot maksuista ja palkkioista virallisesti nimetyn välineen ja mahdollisuuksien mukaan virallisen verkkosivuston kautta. Näihin tietoihin on sisällytettävä sovellettava maksu tai palkkio, tarjotusta palvelusta perittävän maksun tai palkkion peruste, vastuussa oleva viranomainen sekä maksun suorittamisaika ja -tapa.

2. Kumpikaan osapuoli ei saa määrätä uusia tai muutettuja maksuja ja palkkioita, ennen kuin 1 kohdan mukaiset tiedot on julkaistu ja saatettu helposti saataville.

4.11 ARTIKLA

Tulliasioitsijat

Osapuolet eivät saa edellyttää tullilainsäädännössään ja -menettelyissään tulliasioitsijoiden pakollista käyttöä. Osapuolten on sovellettava avoimia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia sääntöjä, jos ja kun ne myöntävät lupia tulliasioitsijoille.

4.12 ARTIKLA

Tullausarvon määrittäminen

1. Osapuolet määrittävät tavaroiden tullausarvon GATT 1994 -sopimuksen VII artiklan ja tullausarvoa koskevan sopimuksen mukaisesti.

2. Osapuolet tekevät yhteistyötä, jotta päästäisiin yhteiseen toimintatapaan tullausarvon määrittämiseen liittyvissä kysymyksissä.

4.13 ARTIKLA

Vientitavaran ennakkotarkastukset

Osapuolet sopivat, että niiden tullilainsäädännössä ja -menettelyissä ei edellytetä kuljetusta edeltäviä pakollisia tarkastuksia, sellaisina kuin ne on määritelty sopimuksessa vientitavaran ennakkotarkastuksesta, tai mitään muita yksityisten yritysten ennen tulliselvitystä suorittamia tarkastuksia määräpaikassa.

4.14 ARTIKLA

Uudelleentarkastelu ja muutoksenhaku

Kummankin osapuolen on tarjottava tehokkaat, nopeat, syrjimättömät ja helposti käytettävissä olevat menettelyt, joilla turvataan muutoksenhakuoikeus sellaisiin tullin tai muun toimivaltaisen viranomaisen hallinnollisiin toimiin ja päätöksiin, jotka vaikuttavat tavaroiden tuontiin, vientiin tai kauttakuljetukseen.

4.15 ARTIKLA

Suhteet liike-elämän toimijoihin

Osapuolet sopivat

a) tarpeesta käydä oikea-aikaisia keskusteluja kaupan alan edustajien kanssa lainsäädäntöehdotuksista ja yleisistä menettelyistä, jotka liittyvät tullia ja kaupan helpottamista koskeviin kysymyksiin. Tätä varten kummankin osapuolen on tarvittaessa järjestettävä kuulemisia hallintoviranomaisten ja liike-elämän edustajien välillä;

b) että ne julkaisevat tai muutoin tarjoavat saataville, mahdollisuuksien mukaan sähköisesti, tullialaan ja kaupan helpottamiseen liittyviä kysymyksiä koskevaa uutta lainsäädäntöä ja yleisiä menettelyjä ennen tällaisen lainsäädännön ja menettelyjen käyttöönottoa samoin kuin niihin mahdollisesti tehtäviä muutoksia ja niiden tulkintoja; lisäksi ne saattavat yleisön saataville tärkeitä hallinnollisia tietoja, kuten virastoja koskevat vaatimukset ja ilmoitusmenettelyt, satamissa ja rajanylityspaikoissa sijaitsevien tullitoimipaikkojen aukioloajat ja toimintatavat sekä yhteyspisteet tiedusteluja varten;

c) että uusien tai muutettujen säännösten, menettelyjen, palkkioiden tai maksujen julkaisemisen ja voimaantulon välillä tarvitaan riittävän pitkä ajanjakso; ja

d) varmistavansa, että niiden tullia ja siihen liittyviä seikkoja koskevat vaatimukset ja menettelyt ovat edelleen liike-elämän tarpeiden mukaisia ja rajoittavat kauppaa mahdollisimman vähän.

4.16 ARTIKLA

Tullikomitea

1. Jäljempänä olevalla 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat) perustettu tullikomitea koostuu osapuolten edustajista.

2. Tullikomitean on varmistettava tämän luvun moitteeton toiminta sekä 12 luvun (Teollis- ja tekijänoikeudet) C jakson (Teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpano) 4 alajakson (Rajavalvonta), pöytäkirjan 1 (Käsitteen 'alkuperätuotteet' määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä), pöytäkirjan 2 (Keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta tulliasioissa) ja mahdollisten muiden sellaisten määräysten mukaisesti tullissa tapahtuva teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan täytäntöönpanon valvonta, joista osapuolet voivat sopia.

3. Tullikomitea tarkastelee päätösten, lausuntojen, ehdotusten tai suositusten tarvetta ja antaa niitä kaikista 2 kohdassa tarkoitettujen määräysten täytäntöönpanosta johtuvista asioista. Sillä on tarvittaessa valtuudet antaa päätöksiä riskienhallintamenetelmien, riskejä koskevien perusteiden ja standardien, turvavalvonnan ja kaupan kumppanuusohjelmien vastavuoroisesta tunnustamisesta, mukaan lukien tiedonsiirron ja keskinäisesti hyväksyttyjen etuuksien kaltaiset kysymykset.

5 LUKU

KAUPAN TEKNISET ESTEET

5.1 ARTIKLA

Kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen vahvistaminen

Osapuolet vahvistavat kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa toisiaan kohtaan ja sopivat, että mainittu sopimus liitetään tähän sopimukseen ja otetaan osaksi sitä soveltuvin osin.

5.2 ARTIKLA

Tavoitteet

1. Tämän luvun tavoitteena on helpottaa ja lisätä kahdenvälistä tavarakauppaa ehkäisemällä, tunnistamalla ja poistamalla tarpeettomia kaupan esteitä kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen soveltamisalalla ja edistää kahdenvälistä yhteistyötä osapuolten välillä.

2. Osapuolet rakentavat teknisiä valmiuksia ja institutionaalisia rakenteita ja parantavat niitä kaupan teknisiä esteitä koskevissa asioissa.

5.3 ARTIKLA

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tätä lukua sovelletaan kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen liitteessä 1 määriteltyjen standardien, teknisten määräyksien ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden valmisteluun, hyväksymiseen ja soveltamiseen, kun ne voivat vaikuttaa osapuolten väliseen tavarakauppaan, seuraavia lukuun ottamatta:

a) valtion elinten omia tuotanto- tai kulutusvaatimuksiaan varten laatimat hankintaeritelmät; tai

b) terveys- ja kasvinsuojelutoimista tehdyn sopimuksen liitteessä A määritellyt terveys- ja kasvinsuojelutoimet.

2. Kummallakin osapuolella on oikeus valmistella, hyväksyä ja soveltaa tämän luvun ja kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaisia standardeja, teknisiä määräyksiä ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä.

3. Tässä luvussa sovelletaan kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen liitteen 1 määritelmiä.

5.4 ARTIKLA

Tekniset määräykset

1. Kummankin osapuolen on mahdollisimman tehokkaasti hyödynnettävä kaupan teknisiä esteitä koskevassa sopimuksessa ja tässä luvussa määrättyä hyvää sääntelykäytäntöä

a) kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 2.2 artiklan mukaisesti arvioimalla ehdotetun teknisen määräyksen sellaiset saatavilla olevat sääntely- ja muut vaihtoehdot, jotka täyttävät osapuolen oikeutetut tavoitteet, ja pyrkimällä arvioimaan ehdotetun teknisen määräyksen vaikutusta muun muassa sääntelyn vaikutusten arvioinnilla kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 13 artiklalla perustetun kaupan teknisiä esteitä käsittelevän komitean suosituksen mukaisesti;

b) käyttämällä asianmukaisia kansainvälisiä standardeja, kuten kansainvälisen standardisoimisjärjestön, sähköalan kansainvälisen standardisointijärjestön, kansainvälisen teleliiton ja Codex Alimentarius -komission laatimia kansainvälisiä standardeja perustana teknisille määräyksilleen, lukuun ottamatta tapauksia, joissa tällaisten kansainvälisten standardien käyttäminen olisi tehoton tai sopimaton keino osapuolen tavoitteena olevien oikeutettujen päämäärien saavuttamiseksi; jos osapuoli ei ole käyttänyt kansainvälisiä standardeja teknisten määräystensä perustana, sen on toisen osapuolen pyynnöstä nimettävä mahdolliset merkittävät poikkeamat asiaan kuuluvista kansainvälisistä standardeista ja selitettävä syyt, joiden vuoksi kyseiset standardit on katsottu epätarkoituksenmukaisiksi tai tavoitteen kannalta tehottomiksi;

c) tarkastelemalla teknisiä määräyksiä, jotta niitä voidaan lähentää asiaa koskeviin kansainvälisiin standardeihin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 2.3 artiklan soveltamista. Tätä tarkastelua tehdessään osapuolet ottavat huomioon muun muassa kaikki uudet muutokset asiaa koskevissa kansainvälisissä standardeissa ja sen, vallitsevatko edelleen sellaiset olosuhteet, joiden vuoksi asiaankuuluvista kansainvälisistä standardeista on poikettu;

d) laatimalla teknisiä määräyksiä tuotteen käyttöominaisuuksien eikä rakenteen tai kuvailevien ominaisuuksien pohjalta.

2. Kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 2.7 artiklan mukaisesti osapuoli suhtautuu myönteisesti toisen osapuolen vastaavien teknisten määräysten hyväksymiseen, vaikka nämä säännökset poikkeaisivat sen omista määräyksistä, sillä edellytyksellä, että se katsoo, että kyseiset määräykset vastaavat asianmukaisesti sen omien määräysten tavoitteita.

3. Osapuoli, joka on laatinut teknisen määräyksen, jonka se katsoo vastaavan toisen osapuolen teknistä määräystä samanlaiselta tavoitteeltaan ja tuotealaltaan, voi kirjallisesti pyytää, että toinen osapuoli tunnustaa teknisen määräyksen vastaavuuden. Pyyntö on esitettävä kirjallisesti ja siinä on annettava yksityiskohtaiset perusteet sille, miksi teknistä määräystä olisi pidettävä vastaavana, mukaan lukien perusteet, jotka koskevat tuotteen alaa. Osapuolen, joka ei hyväksy teknisten määräysten vastaavuutta, on pyynnöstä annettava toiselle osapuolelle päätöksensä perusteet.

5.5 ARTIKLA

Standardit

1. Osapuolet vahvistavat kaupan teknisiä esteitä koskevan 4.1 artiklan mukaiset velvollisuutensa, jotta varmistettaisiin, että niiden standardointielimet hyväksyvät kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen liitteessä 3 olevat menettelyohjeet standardien laatimista, hyväksymistä ja soveltamista varten ja toimivat niiden mukaisesti. Osapuolet vahvistavat lisäksi, että ne noudattavat 8 päivänä maaliskuuta 2017 annetussa asiakirjassa *Decisions and Recommendations adopted by the WTO Committee on Technical Barriers to Trade since 1 January 1995*, G/TBT/1/rev.13, (WTO:n kaupan teknisiä esteitä käsittelevän komitean 1 päivän tammikuuta 1995 jälkeen tehdyt päätökset ja suositukset) esitettyjä periaatteita, mukaan lukien asiakirjan osan 1 liitteissä tarkoitettu *Decision of the Committee on Principles for the Development of International Standards, Guides and Recommendations with relation to Articles 2, 5 and Annex 3 of the Agreement* (sopimuksen 2 ja 5 artiklaan sekä liitteeseen 3 liittyvä kansainvälisten standardien, oppaiden ja suositusten kehittämisperiaatteita käsittelevän komitean päätös).

2. Jotta osapuolet voisivat yhdenmukaistaa standardinsa mahdollisimman laajalti, niiden on kannustettava omia standardointielimiään ja niitä alueellisia standardointielimiä, joiden jäseniä ne tai niiden standardointielimet ovat,

a) osallistumaan, omien resurssiensa rajoissa, kansainvälisten standardointielinten toteuttamaan kansainvälisten standardien valmisteluun;

b) käyttämään asianmukaisia kansainvälisiä standardeja perustana kehittäessään standardeja, lukuun ottamatta tapauksia, joissa nämä kansainväliset standardit olisivat tehottomia tai epätarkoituksenmukaisia osapuolen ajamien oikeutettujen tavoitteiden kannalta esimerkiksi riittämättömän suojelun tason, olennaisten ilmasto- tai aluetekijöiden tai perustavanlaatuisten teknisten ongelmien vuoksi;

c) välttämään kansainvälisten standardointielinten työn toistamista tai päällekkäisyyttä niiden tekemän työn kanssa;

d) tarkistamaan säännöllisin väliajoin kansallisia ja alueellisia standardejaan, jotka eivät perustu asianmukaisiin kansainvälisiin standardeihin, jotta niitä voidaan lähentää asiaa koskeviin kansainvälisiin standardeihin; ja

e) tekemään yhteistyötä toisen osapuolen kyseistä aihetta käsittelevien standardointielinten kanssa kansainvälisen standardointitoiminnan yhteydessä. Tämä yhteistyö voidaan toteuttaa kansainvälisissä standardointielimissä tai aluetasolla.

3. Osapuolten on vaihdettava tietoja

a) standardien käytöstään teknisten määräysten tukena;

b) standardointiprosesseistaan sekä kansainvälisten tai alueellisten standardien käytön laajuudesta niiden kansallisten standardien pohjana; ja

c) kumman tahansa osapuolen täytäntöön panemista standardointisopimuksista, myös kolmansien maiden kanssa tehtyihin kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvistä standardointikysymyksistä, siltä osin kuin niitä ei nimenomaisesti kielletä kyseisissä sopimuksissa.

4. Osapuolet tunnustavat, että kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen liitteen 1 mukaisesti standardien noudattaminen on vapaaehtoista. Kun osapuoli tekee standardien noudattamisen pakolliseksi ottamalla ne osaksi teknisiä määräyksiä tai vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä tai viittaamalla niihin, sovelletaan 5.7 artiklaa (Avoimuus).

5.6 ARTIKLA

Vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt

1. Pakollisten vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen osalta osapuolet soveltavat 5.4 artiklan (Tekniset määräykset) 1 kohtaa soveltuvin osin, jotta vältetään tarpeettomat kaupan esteet ja varmistetaan avoimuus ja syrjimättömyys.

2. Kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 5.1.2 artiklan mukaisesti, jos tuojaosapuoli edellyttää erityistä varmennusta sovellettavien teknisten määräysten tai standardien mukaisuudesta, sen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt eivät saa olla tiukempia eikä niitä saa soveltaa tiukemmin kuin mikä on tarpeen, jotta kyseinen osapuoli voi riittävästi luottaa siihen, että tuotteet ovat sovellettavien teknisten määräysten tai standardien mukaisia ottaen huomioon riskit, joita vaatimusten noudattamatta jättäminen aiheuttaisi.

3. Osapuolet tunnustavat, että on olemassa monia välineitä, joilla helpotetaan toisen osapuolen alueella toteutettujen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden tulosten hyväksymistä; näitä ovat muun muassa seuraavat:

a) tuojaosapuolen antama hyväksyntä toimittajan vaatimustenmukaisuusvakuutukselle;

b) sopimukset toisen osapuolen alueella sijaitsevien laitosten toteuttamien vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden tulosten vastavuoroisesta hyväksymisestä erityisten teknisten määräysten osalta;

c) akkreditoinnin käyttö kumman tahansa osapuolen alueella sijaitsevien vaatimustenmukaisuuden arviointielinten hyväksymiseksi;

d) valtion nimeämät vaatimustenmukaisuuden arviointielimet, myös toisen osapuolen alueella sijaitsevien elinten osalta;

e) toisen osapuolen alueella toteutettujen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden tulosten yksipuolinen tunnustaminen;

f) kumman tahansa osapuolen alueella sijaitsevien vaatimustenmukaisuuden arviointielinten väliset vapaaehtoiset järjestelyt; ja

g) alueellisten ja kansainvälisten monenkeskisten tunnustamissopimusten sekä sellaisten järjestelyiden käyttäminen, joiden osapuolia osapuolet ovat.

4. Osapuolet ottavat erityisesti huomioon 3 kohdassa tarkoitetut näkökohdat ja

a) tehostavat 3 kohdassa tarkoitettuja mekanismeja ja vastaavia mekanismeja koskevaa tietojenvaihtoaan, jotta voitaisiin helpottaa vaatimustenmukaisuuden arvioinnin tulosten hyväksyntää;

b) vaihtavat tietoja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä ja erityisesti perusteista, joita käytetään valittaessa tiettyihin tuotteisiin soveltuvia vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyitä;

c) katsovat, että toimittajan antama vaatimustenmukaisuusvakuutus on yksi kotimaisen lainsäädännön vaatimustenmukaisuutta koskevista vakuutuksista;

d) tarkastelevat järjestelyjä, jota koskevat vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden tulosten vastavuoroista hyväksymistä 5 kohdassa esitetyn menettelyn mukaisesti;

e) vaihtavat tietoja akkreditointia koskevista toimintalinjoista ja tarkastelevat, miten parhaiten voitaisiin hyödyntää akkreditointia koskevia kansainvälisiä standardeja ja kansainvälisiä sopimuksia, joissa osapuolten akkreditointilaitokset ovat osallisina, esimerkiksi ILAC:n (International Laboratory Accreditation Co-operation) ja IAF:n (International Accreditation Forum) mekanismien kautta;

f) harkitsevat liittymistä tai tarvittaessa kannustavat testaus-, tarkastus- ja sertifiointielimiään liittymään kaikkiin voimassa oleviin kansainvälisiin sopimuksiin tai järjestelyihin, jotka koskevat vaatimustenmukaisuuden arvioinnin tulosten yhdenmukaistamista tai niiden hyväksymisen helpottamista;

g) varmistavat, että talouden toimijoilla on mahdollisuus valita vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksista, jotka viranomaiset ovat nimenneet suorittamaan kotimaisessa lainsäädännössä edellytettyjä tehtäviä vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi;

h) pyrkivät käyttämään akkreditointimenettelyitä vaatimustenmukaisuuden arviointielinten hyväksymiseen; ja

i) varmistavat, että akkreditointielimet ja vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset ovat riippumattomia ja että niillä ei ole eturistiriitaa.

5. Osapuolen pyynnöstä toinen osapuoli voi päättää neuvottelujen aloittamisesta suunnitellakseen alakohtaisia aloitteita, joissa käsitellään vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden käyttämistä tai helpotetaan vaatimustenmukaisuuden arviointitulosten hyväksymistä kyseisille toimialoille soveltuvalla tavalla. Pyynnön esittävän osapuolen olisi annettava olennaista tietoa siitä, miten alakohtainen aloite helpottaisi kauppaa. Jos toinen osapuoli kieltäytyy tästä pyynnöstä, sen on pyynnöstä esitettävä perustelunsa.

6. Osapuolet vahvistavat kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 5.2.5 artiklan mukaiset velvollisuutensa, joiden mukaan tuotujen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden pakollisesta arvioinnista perittävien maksujen on oltava tasapuolisia suhteessa vastaavien alkuperältään kotimaisten tai muista maista peräisin olevien tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnista perittäviin maksuihin, kun otetaan huomioon viestintä-, kuljetus- ja muut kustannukset, jotka johtuvat hakijan tilojen ja vaatimustenmukaisuuden arviointielimen sijainnin eroista.

5.7 ARTIKLA

Avoimuus

Osapuolet tunnustavat avoimuuden merkityksen, kun kyseessä on standardien, teknisten määräyksien ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden valmistelu, hyväksyminen ja soveltaminen. Tältä osin osapuolet vahvistavat kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaiset avoimuusvelvoitteensa. Kumpikin osapuoli

a) ottaa toisen osapuolen huomautukset huomioon, kun osa teknisen määräyksen laadintaprosessista on avoin julkiselle kuulemiselle, ja antaa pyynnöstä viipymättä kirjallisia vastauksia toisen osapuolen esittämiin huomautuksiin;

b) varmistaa, että talouden toimijat ja muut toisen osapuolen asianosaiset henkilöt voivat osallistua kaikkiin virallisiin julkisiin kuulemisprosesseihin, jotka koskevat teknisten määräysten laatimista, vastaavin edellytyksin kuin osapuolen omat oikeus- tai luonnolliset henkilöt;

c) edellä olevan 5.4 artiklan (Tekniset määräykset) 1 kohdan a alakohdan mukaisesti tapauksissa, joissa toteutetaan vaikutustenarviointeja, ilmoittaa ehdotetun teknisen määräyksen vaikutustenarvioinnin tulokset toiselle osapuolelle tämän pyynnöstä;

d) antaessaan kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 2.9.2 artiklan tai 5.6.2 artiklan mukaisesti ilmoituksia

   i) varaa toiselle osapuolelle vähintään 60 päivää aikaa ilmoituksen antamisesta esittää ehdotusta koskevia kirjallisia huomautuksia, ja ottaa aina, kun se on käytännössä mahdollista, asianmukaisesti huomioon kohtuulliset pyynnöt, jotka koskevat tällaisen ajan jatkamista;

   ii) toimittaa sähköisen version ilmoitetusta tekstistä;

   iii) antaa yksityiskohtaisen ja kattavan kuvauksen toimenpiteen sisällöstä WTO:n ilmoitusmallissa, jos ilmoitettu teksti ei ole jollakin WTO:n virallisista kielistä;

   iv) vastaa kirjallisesti toiselta osapuolelta saatuihin ehdotusta koskeviin kirjallisiin huomautuksiin viimeistään päivänä, jona lopullinen tekninen määräys tai vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely julkaistaan; ja

   v) antaa tietoja ilmoitetun toimenpiteen hyväksymisestä ja voimaantulosta sekä hyväksytystä lopullisesta tekstistä alkuperäiseen ilmoitukseen tehdyllä lisäyksellä;

e) varaa riittävästi aikaa teknisten määräysten julkaisun ja niiden voimaantulon välille, jotta toisen osapuolen talouden toimijat voivat sopeutua määräyksiin, lukuun ottamatta kiireellisiä turvallisuuteen, terveyteen, ympäristön suojeluun tai kansalliseen turvallisuuteen liittyviä ongelmia tai niiden uhkaa;

f) varmistaa, että kaikki hyväksytyt ja voimassa olevat tekniset määräykset ja pakolliset vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt ovat julkisesti maksutta saatavilla virallisilla verkkosivustoilla; ja

g) varmistaa, että kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 10.1 artiklan mukaisesti perustettu tiedotuspiste antaa tietoja ja vastauksia jollakin WTO:n virallisista kielistä toisen osapuolen tai toisen osapuolen asianomaisten henkilöiden esittämiin kohtuullisiin tiedusteluihin, jotka koskevat hyväksyttyjä teknisiä määräyksiä, vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyitä ja standardeja.

5.8 ARTIKLA

Markkinavalvonta

Osapuolten on

a) vaihdettava näkemyksiä markkinavalvonnasta ja täytäntöönpanotoimista;

b) varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset toteuttavat markkinavalvontatehtävät ja että markkinavalvonnan ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin toimintojen välillä ei ole eturistiriitoja; ja

c) varmistettava, ettei markkinavalvonnasta vastaavien elinten ja valvonnan kohteena olevien talouden toimijoiden välillä ole eturistiriitoja.

5.9 ARTIKLA

Merkinnät

1. Osapuolet toteavat, että tekninen määräys voi sisältää tai siinä voidaan käsitellä yksinomaan merkintävaatimuksia. Kun osapuolen tekniset määräykset sisältävät pakollisia merkintävaatimuksia, kyseisen osapuolen on noudatettava kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 2.2 artiklan periaatteita, erityisesti sitä, että teknisiä määräyksiä ei saa laatia siten, että niiden avulla tai vaikutuksesta luodaan tarpeettomia esteitä kansainväliselle kaupalle, eivätkä ne saa olla rajoittavampia kuin mikä on tarpeen oikeutetun tavoitteen saavuttamiseksi.

2. Kun osapuoli vaatii tuotteiden pakollista merkitsemistä,

a) sen on edellytettävä ainoastaan sellaisia merkintöjä, jotka ovat merkityksellisiä tuotteen kuluttajien tai käyttäjien kannalta tai tarpeen osoittamaan, että tuote vastaa pakollisia teknisiä vaatimuksia;

b) se ei saa edellyttää tuotteiden merkintöjen ennakkohyväksyntää, -rekisteröintiä tai -sertifiointia, jotta muutoin sen pakollisten teknisten vaatimusten mukainen tuote voidaan saattaa sen markkinoille, ellei tämä ole tarpeen ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle tai elämälle, ympäristölle tai kansalliselle turvallisuudelle aiheutuvan riskin vuoksi; tällä alakohdalla ei rajoiteta osapuolen oikeutta vaatia merkinnässä annettavien tietojen ennakkohyväksyntää soveltuvien kotimaisten määräysten mukaisesti;

c) jos osapuoli edellyttää, että talouden toimijat käyttävät yksilöllistä tunnusnumeroa, sen on myönnettävä tällainen numero toisen osapuolen talouden toimijoille viipymättä ja syrjimättömästi;

d) edellyttäen, että ne eivät ole harhaanjohtavia, ristiriitaisia tai sekaannusta aiheuttavia suhteessa tavaroiden tuojaosapuolessa vaadittaviin tietoihin, sen on sallittava seuraavat:

   i) tavaroiden tuojaosapuolessa vaadittavan kielen lisäksi muilla kielillä annettavat tiedot;

   ii) kansainvälisesti hyväksytyt nimikkeistöt, kuvat, symbolit tai grafiikka; tai

   iii) tavaroiden tuojaosapuolessa vaadittavien tietojen lisäksi annettavat lisätiedot;

e) sen on hyväksyttävä, että merkinnät, mukaan lukien lisämerkinnät tai merkintöihin tehtävät korjaukset, tehdään tarvittaessa valtuutetuissa tiloissa, kuten tuontipaikan tullissa tai luvan saaneessa tullivarastossa, tuojaosapuolen alueella ennen tuotteen jakelua ja myyntiä; osapuoli voi vaatia, että alkuperäistä merkintää ei poisteta;

f) sen on pyrittävä hyväksymään ei-pysyvät tai irrotettavat merkinnät tai merkinnät, jotka ovat tuotteeseen liitetyssä aineistossa eivätkä fyysisesti tuotteeseen kiinnitettyinä, kun se katsoo, että tämä ei vaaranna kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaisia oikeutettuja tavoitteita.

5.10 ARTIKLA

Yhteistyö ja kaupan helpottaminen

1. Osapuolten on vahvistettava yhteistyötään standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden alalla, jotta ne voisivat lisätä vastavuoroisesti toistensa järjestelmien tuntemusta ja helpottaa kauppaa välillään. Tätä varten osapuolet voivat käynnistää sääntelyä koskevia vuoropuheluja sekä laaja-alaisesti että alakohtaisesti.

2. Osapuolten on pyrittävä tunnistamaan, kehittämään ja edistämään kahdenvälisiä aloitteita, jotka koskevat standardeja, teknisiä määräyksiä ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä, jotka ovat sopivia tiettyihin kysymyksiin tai tietyille aloille ja joilla helpotetaan kauppaa. Tällaisia aloitteita voivat olla seuraavat:

a) hyvien sääntelykäytäntöjen edistäminen sääntely-yhteistyön avulla, mukaan lukien tietojen, kokemusten ja tietojen vaihto standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen laadun ja tehokkuuden parantamiseksi ja sääntelyresurssien tehokkaan käytön edistämiseksi;

b) jonkin riskiperusteisen lähestymistavan käyttäminen vaatimustenmukaisuuden arviointiin, kuten tukeutuminen toimittajan vaatimustenmukaisuusvakuutukseen vähäriskissä tuotteissa ja, tapauksen mukaan, teknisten määräysten, standardien ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen monimutkaisuuden vähentäminen;

c) standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden lähentymisen lisääminen asiaa koskeviin kansainvälisiin standardeihin, ohjeisiin tai suosituksiin nähden;

d) standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen tarpeettomien erojen välttäminen, kun ei ole olemassa kansainvälisiä standardeja, oppaita tai suosituksia;

e) yhteistyön edistäminen tai vahvistaminen standardoinnin, vaatimustenmukaisuuden arvioinnin ja metrologian alalla toimivien osapuolten julkisten tai yksityisten organisaatioiden välillä;

f) tehokkaan vuorovaikutuksen ja yhteistyön varmistaminen sääntelyviranomaisten välillä alueellisella tai kansainvälisellä tasolla; ja

g) mahdollisuuksien mukaan tietojen vaihtaminen kaupan teknisiä esteitä koskevista sopimuksista ja järjestelyistä, jotka on tehty kansainvälisellä tasolla.

3. Osapuolen on pyynnöstä otettava asianmukaisesti huomioon toisen osapuolen tämän luvun mukaisesti esittämät yhteistyöehdotukset. Tämä yhteistyö toteutetaan muun muassa käymällä vuoropuhelua asianmukaisilla foorumeilla, yhteishankkeissa, teknisen avun ohjelmissa ja valmiuksien kehittämisohjelmissa, joissa käsitellään valikoitujen teollisuuden alojen standardeja, teknisiä määräyksiä ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä yhteisen sopimuksen mukaisesti.

5.11 ARTIKLA

Neuvottelut

1. Osapuolen on viipymättä tarkasteltava myönteisesti kaikkia toisen osapuolen neuvottelupyyntöjä tämän luvun täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen kysymysten selventämiseksi tai ratkaisemiseksi kauppakomitea voi perustaa työryhmän, jonka tarkoituksena on löytää toimiva ja käytännöllinen ratkaisu kaupankäynnin helpottamiseksi. Työryhmä koostuu osapuolten edustajista.

5.12 ARTIKLA

Täytäntöönpano

1. Osapuolen on nimettävä yhteyspiste Vietnamin tiede- ja teknologiaministeriössä tai Euroopan komissiossa, ja toimitettava toiselle osapuolelle tämän luvun soveltamisalaan kuuluvista asioista vastaavan yksikön tai virkamiehen yhteystiedot, mukaan lukien puhelinnumero, faksi, sähköpostiosoite ja muut asiaankuuluvat tiedot.

2. Kummankin osapuolen on viipymättä ilmoitettava toiselle osapuolelle yhteyspisteen muutoksista ja 1 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin tehdyistä muutoksista.

3. Yhteyspisteiden on muun muassa

a) valvottava tämän luvun täytäntöönpanoa ja hallinnointia;

b) helpotettava tarvittaessa yhteistyötoimia 5.10 artiklan (Yhteistyö ja kaupan helpottaminen) mukaisesti;

c) käsiteltävä ripeästi kumman tahansa osapuolen esiin tuomat, standardien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden laatimiseen, hyväksymiseen, soveltamiseen tai täytäntöönpanoon liittyvät kysymykset;

d) neuvoteltava osapuolen pyynnöstä tämän luvun soveltamisalaan kuuluvista esiin tulevista kysymyksistä;

e) toteutettava muita toimia, jotka voivat avustaa osapuolia tämän luvun täytäntöönpanossa; ja

f) toteutettava muita tavarakauppakomitean sille mahdollisesti siirtämiä tehtäviä.

4. Kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen 10.1 artiklan mukaisesti perustettujen tiedotuspisteiden on

a) helpotettava osapuolten välistä tietojenvaihtoa standardeista, teknisistä määräyksistä ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä vastauksena kaikkiin toisen osapuolen esittämiin kohtuullisiin tällaisia tietoja koskeviin pyyntöihin; ja

b) välitettävä toisen osapuolen tiedustelut asianomaisille sääntelyviranomaisille.

6 LUKU

TERVEYS- JA KASVINSUOJELUTOIMET

6.1 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tätä lukua sovelletaan osapuolen sellaisten terveys- ja kasvinsuojelutoimien valmisteluun, hyväksymiseen ja soveltamiseen, jotka voivat suoraan tai välillisesti vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan.

2. Tämän luvun määräykset eivät vaikuta 5 luvun (Kaupan tekniset esteet) nojalla osapuolille kuuluviin oikeuksiin sellaisten toimenpiteiden osalta, jotka eivät kuulu tämän luvun piiriin.

6.2 ARTIKLA

Tavoitteet

Tämän luvun tavoitteena on

a) tehostaa terveys- ja kasvinsuojelutoimisopimuksen ja alan kansainvälisten järjestöjen laatimien kansainvälisten standardien, ohjeiden ja suositusten periaatteiden ja sääntöjen tosiasiallista täytäntöönpanoa;

b) suojella ihmisten, eläinten ja kasvien elämää tai terveyttä kummankin osapuolen alueella samalla, kun helpotetaan osapuolten välistä kauppaa ja varmistetaan, että kunkin osapuolen toteuttamat terveys- ja kasvinsuojelutoimet eivät luo tarpeettomia kaupan esteitä;

c) vahvistaa viestintää ja yhteistyötä ja löytää ratkaisu terveys- ja kasvinsuojelukysymyksissä, jotka vaikuttavat osapuolten väliseen kauppaan, sekä muissa yhteistä etua koskevissa sovituissa kysymyksissä; ja

d) lisätä avoimuutta ja ymmärrystä kummankin osapuolen terveys- ja kasvinsuojelutoimien soveltamisessa.

6.3 ARTIKLA

Määritelmät

1. Tässä luvussa

a) sovelletaan terveys- ja kasvinsuojelusopimuksen liitteessä A olevia määritelmiä;

b) 'toimivaltaisilla viranomaisilla' tarkoitetaan kunkin osapuolen viranomaisia, jotka vastaavat terveys- ja kasvinsuojelutoimien kehittämisestä, täytäntöönpanosta ja hallinnoinnista alueellaan; ja

c) 'terveys- ja kasvinsuojelukomitealla' tarkoitetaan 6.11 artiklassa (Terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä komitea) tarkoitettua, 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat) perustettua terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevää komiteaa.

2. Osapuolet voivat sopia muista määritelmistä tämän luvun soveltamista varten ottaen huomioon merkittävien kansainvälisten järjestöjen sanastot ja määritelmät; näitä ovat Codex Alimentarius -komissio, jäljempänä 'Codex Alimentarius', Kansainvälinen eläintautivirasto, jäljempänä 'OIE', ja kansainvälisen kasvinsuojeluyleissopimus, jäljempänä 'IPPC'.

6.4 ARTIKLA

Yleiset määräykset

1. Osapuolet vahvistavat voimassa olevat terveys- ja kasvinsuojelusopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa toisiaan kohtaan.

2. Kummankin osapuolen on sovellettava terveys- ja kasvinsuojelusopimusta kaikkien terveys- ja kasvinsuojelutoimien kehittämiseen, soveltamiseen tai tunnustamiseen, kun tarkoituksena on helpottaa osapuolten välistä kauppaa ja samalla suojella ihmisten, eläinten ja kasvien elämää tai terveyttä osapuolen alueella.

6.5 ARTIKLA

Toimivaltaiset viranomaiset ja yhteyspisteet

1. Osapuolten tiiviin ja tehokkaan yhteistyösuhteen varmistamiseksi tämän luvun tavoitteiden saavuttamisessa, toimivaltaiset viranomaiset ovat seuraavat:

a) Vietnamin osalta vastuu terveys- ja kasvinsuojeluasioista jakautuu valtion virastoille seuraavasti:

i) eläinten ja kasvien terveydestä vastaa maatalous- ja maaseudun kehittämisministeriö tai sen seuraaja; se soveltaa seuranta- ja valvontatoimenpiteitä ihmisten ja eläinten terveyteen kielteisesti vaikuttavien tautien kulkeutumisen estämiseksi; lisäksi se hallinnoi kattavaa ohjelmaa kasvien terveyteen ja talouteen kielteisesti vaikuttavien tautien ja tuholaisten esiintymisen valvomiseksi ja ehkäisemiseksi; ja se on myös vastuussa tarkastuksista, karanteenista ja sovittujen unionin standardien ja vaatimusten täyttymisen osoittavien todistusten antamisesta vientiin tarkoitettujen eläin- ja kasvituotteiden osalta; sekä

ii) terveysministeriö, maatalous- ja maaseudun kehittämisministeriö sekä teollisuus- ja kauppaministeriö tai niiden seuraajat ovat toimivaltuuksiensa mukaisesti vastuussa elintarvikkeiden turvallisuudesta; elintarvikkeiden tuontia varten ne hallinnoivat seurantaa ja valvontaa, mukaan lukien kansallisten teknisten määräysten ja hyväksyntämenettelyjen kehittäminen, tuotteiden riskinarvioinnin suorittaminen ja tuotantolaitosten tarkastukset, varmistaakseen sovittujen Vietnamin standardien ja vaatimusten noudattamisen; elintarvikkeiden vientiä varten ne ovat vastuussa myös tarkastuksista ja terveystodistusten antamisesta;

b) unionin osalta vastuu jakautuu jäsenvaltioiden viranomaisten ja Euroopan komission kesken seuraavasti:

i) Vietnamiin suuntautuvan viennin osalta jäsenvaltiot ovat vastuussa tuotanto-olosuhteiden ja -vaatimusten valvonnasta, mukaan lukien lakisääteiset tarkastukset ja Vietnamin standardien ja vaatimusten täyttymisen osoittavien eläinten terveystodistusten ja hyvinvointitodistusten antaminen;

ii) Vietnamista tulevan tuonnin osalta jäsenvaltiot ovat vastuussa sen valvonnasta, että tuonti on unionin tuontiedellytysten mukaista;

iii) Euroopan komissio on vastuussa yleisestä yhteensovittamisesta, tarkastuksista ja tarkastusjärjestelmien auditoinnista sekä sellaisten tarvittavien lainsäädäntötoimien toteuttamisesta, joilla varmistetaan normien ja vaatimusten yhdenmukainen soveltaminen unionin sisämarkkinoilla.

2. Tämän sopimuksen voimaantulopäivästä kummankin osapuolen toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava toisilleen yhteyspiste kaikkia tähän lukuun liittyviä kysymyksiä koskevaa viestintää varten. Yhteyspisteen tehtäviin kuuluvat seuraavat:

a) tehostaa osapuolten virastojen ja ministeriöiden välistä viestintää terveys- ja kasvinsuojeluasioista; ja

b) helpottaa tietojenvaihtoa, jotta voidaan lisätä keskinäistä ymmärrystä kummankin osapuolen terveys- ja kasvinsuojelutoimista, näihin toimiin liittyvistä sääntelyprosesseista ja niiden vaikutuksista osapuolten väliseen kyseisten tuotteiden kauppaan.

3. Osapuolten on varmistettava, että 1 ja 2 kohdan mukaisesti toimitetut tiedot pidetään ajan tasalla.

6.6 ARTIKLA

Tuontivaatimukset ja -menettelyt

1. Osapuolen yleisiä tuontivaatimuksia sovelletaan viejäosapuolen koko alueeseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tuojaosapuolen mahdollisuutta tehdä päätöksiä ja toteuttaa toimenpiteitä 6.9 artiklassa (Eläinten ja kasvien terveyteen liittyvät toimenpiteet) vahvistettujen vaatimusten mukaisesti.

2. Kummankin osapuolen on hyväksyttävä ainoastaan tieteellisesti perusteltuja toimenpiteitä, jotka ovat johdonmukaisia kyseessä olevan riskin kanssa ja jotka ovat käytettävissä olevista toimenpiteistä vähiten rajoittavia ja aiheuttavat mahdollisimman vähän esteitä kaupalle.

3. Tuojaosapuolen on varmistettava, että sen tuontivaatimuksia ja -menettelyjä sovelletaan oikeasuhteisella ja syrjimättömällä tavalla.

4. Tuontimenettelyillä on pyrittävä minimoimaan kielteiset vaikutukset kauppaan ja nopeuttamaan tuontiselvitystä samalla noudattaen tuojaosapuolen vaatimuksia ja menettelyitä.

5. Tuojaosapuolen on varmistettava tuontivaatimustensa ja -menettelyjensä täysi avoimuus.

6. Viejäosapuolen on varmistettava tuojaosapuolen tuontivaatimusten noudattaminen.

7. Kummankin osapuolen on laadittava ja päivitettävä säänneltyjen tuhoojien luetteloja käyttäen tieteellistä terminologiaa ja asetettava tällaiset luettelot toisen osapuolen saataville.

8. Kasvinsuojeluun liittyvät tuontivaatimukset on rajoitettava toimenpiteisiin, joilla varmistetaan tuojaosapuolen suojan asianmukainen taso, ja ne on rajattava säänneltyihin tuhoojiin, jotka ovat tuojaosapuolen kannalta huolestuttavia. Osapuoli ei saa asettaa tai pitää voimassa sääntelemättömiä tuhoojia koskevia kasvinsuojelutoimenpiteitä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta IPPC:n 6 artiklan soveltamista.

9. Osapuolen toteuttama tuhoojariskianalyysi on tehtävä viipymättä viejäosapuolen ensimmäisen pyynnön jälkeen. Vaikeuksien ilmetessä osapuolet sopivat terveys- ja kasvinsuojelukomitean kanssa aikataulusta, joka koskee tuhoojariskianalyysin tekemistä.

10. Tuojaosapuolella on oikeus tehdä tuontiin liittyviin terveys- ja kasvinsuojeluriskeihin perustuvia tuontitarkastuksia. Nämä tarkastukset on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja siten, että kaupalle koituva este on mahdollisimman vähäinen. Jos tuotteet eivät vastaa tuojaosapuolen vaatimuksia, kaikkien tuojaosapuolen toteuttamien toimenpiteiden on oltava kansainvälisten standardien mukaisia ja oikeassa suhteessa tuotteen aiheuttamaan riskiin.

11. Tuojaosapuolen on tarjottava saataville tiedot tuotteiden tuontitarkastusten tiheydestä. Tarkastustiheyttä voidaan mukauttaa tarkastusten tai tuontitarkastusten seurauksena tai osapuolten yhteisellä sopimuksella.

12. Tämän luvun mukaisten tuotteiden tuontiin liittyvistä menettelyistä perittävien maksujen on oltava tasapuolisia suhteessa vastaavista kotimaisista tuotteista veloitettaviin maksuihin eivätkä ne saa olla suurempi kuin palvelun todelliset kustannukset.

6.7 ARTIKLA

Tarkastukset

1. Jotta voidaan saavuttaa luottamus tämän luvun tehokkaaseen täytäntöönpanoon tai jotta voidaan pitää tällaista luottamusta yllä, tuojaosapuolella on oikeus tehdä tarkastuksia, joihin kuuluvat myös seuraavat:

a) viejäosapuoleen tehtävät tarkastuskäynnit, joilla varmistetaan viejäosapuolen valvontajärjestelmä tai sen osia Codex Alimentariuksen, OIE:n ja IPPC:n asiaa koskevien kansainvälisten standardien, ohjeiden ja suositusten mukaisesti; tarkastuskäynnin tekevä osapuoli vastaa tällaisista tarkastuskäynneistä aiheutuneista kuluista; ja

b) viejäosapuolelle esitettävät tietopyynnöt sen valvontajärjestelmästä ja tällaisen järjestelmän mukaisesti suoritettujen tarkastusten tuloksista.

2. Kummankin osapuolen on toimitettava toiselle osapuolelle toisen osapuolen alueella tehtyjen tarkastuskäyntien tulokset ja päätelmät.

3. Jos tuojaosapuoli päättää tehdä tarkastuskäynnin viejäosapuolen alueelle, sen on ilmoitettava asiasta viejäosapuolelle vähintään 60 työpäivää ennen tällaista tarkastuskäyntiä, jollei toisin ole sovittu. Osapuolten on sovittava yhdessä kaikista tällaiseen tarkastuskäyntiin tehtävistä muutoksista.

4. Tuojaosapuolen on toimitettava tarkastuskertomuksen luonnos viejäosapuolelle 45 työpäivän kuluessa tarkastusten loppuun saattamisesta. Viejäosapuolella on 30 työpäivää aikaa esittää huomautuksensa kertomusluonnoksesta. Viejäosapuolen huomautukset on liitettävä ja tarvittaessa sisällytettävä lopulliseen tarkastuskertomukseen, joka on toimitettava 30 työpäivän kuluessa. Jos tuojaosapuoli havaitsee tarkastuksen aikana, että ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle aiheutuu merkittävä riski, sen on ilmoitettava siitä viejäosapuolelle mahdollisimman pian ja joka tapauksessa 10 työpäivän kuluessa tarkastuksen päättymisestä.

6.8 ARTIKLA

Laitosluetteloita koskeva menettely

1. Tuojaosapuolen pyynnöstä viejäosapuolen on toimitettava tuojaosapuolelle niiden laitosten luettelo, jotka ovat tuojaosapuolen hyväksyntävaatimusten mukaisia ja joista on annettu tyydyttävät terveystakeet liitteen 6 (Tuotteita käsittelevien laitosten hyväksyntää koskevat vaatimukset ja määräykset) mukaisesti.

2. Viejäosapuolen pyynnöstä tuojaosapuolen on hyväksyttävä 45 työpäivän kuluessa edellä 1 kohdassa tarkoitettu laitosluettelo ilman yksittäisten laitosten ennakkotarkastusta.

3. Jos tuojaosapuoli pyytää lisätietoja, edellä 2 kohdassa tarkoitettua määräaikaa jatketaan enintään 30 työpäivällä. Laitosluettelon hyväksymisen jälkeen tuojaosapuolen on sovellettavien oikeudellisten menettelyjensä mukaisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet kyseisten tuotteiden tuonnin sallimiseksi.

4. Jos tuojaosapuoli hylkää hyväksyntäpyynnön, sen olisi viipymättä ilmoitettava viejäosapuolelle syyt, joihin hylkääminen perustui.

6.9 ARTIKLA

Eläinten ja kasvien terveyteen liittyvät toimenpiteet

1. Osapuolet tunnustavat taudeista vapaata aluetta, aluetta, jossa esiintyy vain vähän tauteja, ja lokeroitumista koskevat käsitteet terveys- ja kasvinsuojelutoimisopimuksen ja OIE:n normien, suuntaviivojen tai suositusten mukaisesti. Osapuolet tunnustavat myös OIE:n vahvistaman eläinten terveystilanteen.

2. Osapuolet tunnustavat tuhoojista vapaata aluetta, aluetta, jossa esiintyy vain vähän tuhoojia, suoja-aluetta ja tuhoojista vapaita tuotantopaikkoja koskevat käsitteet terveys- ja kasvinsuojelusopimuksen ja IPPC:n normien, suuntaviivojen tai suositusten mukaisesti.

3. Osapuolten on otettava huomioon esimerkiksi sellaiset tekijät kuin maantieteellinen sijainti, ekosysteemit, epidemiologinen seuranta sekä terveys- ja kasvinsuojelutarkastusten tehokkuus.

4. Terveys- ja kasvinsuojelukomitea määrittelee tarkemmin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen käsitteiden tunnustamismenettelyn ottaen huomioon terveys- ja kasvinsuojelusopimuksen sekä OIE:n ja IPPC:n normit, ohjeet tai suositukset.

5. Kun tuojaosapuoli arvioi viejäosapuolen itsearviointina tekemää eläinten tai kasvien terveystilanteen määritystä, sen on periaatteessa perustettava oma arvionsa viejäosapuolen eläinten tai kasvien terveystilanteesta tai tilanteen joistakin osista niihin tietoihin, jotka viejäosapuoli on toimittanut terveys- ja kasvinsuojelusopimuksen sekä OIE:n ja IPPC:n normien, ohjeiden tai suositusten mukaisesti. Tuojaosapuolen on pyrittävä antamaan viejäosapuolelle päätöksensä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun arviointipyyntö on esitetty.

6. Jos tuojaosapuoli ei hyväksy viejäosapuolen itsearviointina tekemää eläinten tai kasvien terveystilanteen määritystä, sen on esitettävä syyt ja viejäosapuolen pyynnöstä aloitettava neuvottelut mahdollisimman pian vaihtoehtoisen ratkaisun saavuttamiseksi.

7. Viejäosapuolen on toimitettava tarvittavat todisteet osoittaakseen tuojaosapuolelle puolueettomasti, että eläinten tai kasvien terveystilanne säilyy kyseisillä alueilla todennäköisesti ennallaan. Tätä varten viejäosapuolen on annettava tuojaosapuolelle kohtuullinen pääsy tarkastus-, testaus- ja muihin merkityksellisiin menettelyihin, jos tuojaosapuoli sitä pyytää.

6.10 ARTIKLA

Vastaavuus

1. Osapuolet tunnustavat, että vastaavuuden soveltaminen terveys- ja kasvinsuojelusopimuksen 4 artiklassa on tärkeä kaupan helpottamisen väline ja että sillä on molemminpuolisia etuja sekä vienti- että tuojamaille.

2. Vastaavuus voidaan hyväksyä tiettyyn tuotteeseen tai tuoteluokkiin liittyvän tietyn terveys- ja kasvinsuojelutoimen tai tiettyjen terveys- ja kasvinsuojelutoimien osalta tai järjestelmän laajuisesti.

3. Tuojaosapuolen on hyväksyttävä viejäosapuolen terveys- ja kasvinsuojelutoimien ja -järjestelmien vastaavuus, jos viejäosapuoli osoittaa puolueettomasti, että sen toimilla saavutetaan tuojaosapuolen asianmukainen terveys- ja kasvinsuojelusuojelun taso. Vastaavuuden määrittämisen helpottamiseksi tuojaosapuolen on pyynnöstä selvitettävä minkä tahansa asiaan liittyvien terveys- ja kasvinsuojelutoimien tavoitteet toiselle osapuolelle.

4. Osapuolten on kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona tuojaosapuoli on vastaanottanut viejäosapuolen pyynnön, käytävä neuvotteluja määritelläkseen terveys- ja kasvinsuojelutoimien ja -järjestelmien vastaavuuden.

5. Tuojaosapuolen on määritettävä vastaavuus ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun viejäosapuoli on osoittanut ehdotettujen terveys- ja kasvinsuojelutoimien ja -järjestelmien vastaavuuden.

6. Tuojaosapuolen on nopeutettava vastaavuuden määritystä erityisesti niiden tuotteiden osalta, jotka on perinteisesti tuotu viejäosapuolesta.

7. Jos viejäosapuoli on esittänyt useita pyyntöjä, osapuolten on sovittava terveys- ja kasvinsuojelukomiteassa aikataulusta, jonka mukaisesti ne aloittavat prosessin.

8. Tuojaosapuolen on terveys- ja kasvinsuojelusopimuksen 9 artiklan mukaisesti otettava täysimääräisesti huomioon teknistä apua koskevat viejäosapuolen pyynnöt tämän artiklan täytäntöönpanon helpottamiseksi. Tällaisella avulla voidaan muun muassa auttaa tunnistamaan ja panemaan täytäntöön toimenpiteitä, jotka voidaan tunnustaa vastaaviksi tai jotka muutoin parantavat markkinoille pääsyä.

9. Se, että tuojaosapuoli tarkastelee viejäosapuolen esittämää terveys- ja kasvinsuojelutoimien vastaavuuden tunnustamispyyntöä tietyn tuotteen osalta, ei sinänsä ole syy lopettaa tai keskeyttää kyseisen tuotteen tuonti mainitusta osapuolesta. Kun tuojaosapuoli on tehnyt vastaavuuden määrityksen, osapuolten on vahvistettava se muodollisesti ja sovellettava sitä viipymättä kyseisen alan kauppaan välillään.

6.11 ARTIKLA

Terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä komitea

1. Jäljempänä olevalla 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat) perustettuun terveys- ja kasvinsuojelukomiteaan kuuluu osapuolten toimivaltaisten viranomaisten edustajia. Kaikki terveys- ja kasvinsuojelukomitean päätökset tehdään yhteisellä sopimuksella.

2. Terveys- ja kasvinsuojelukomitea kokoontuu henkilökohtaisesti vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta. Sen on kokoonnuttava tämän jälkeen vähintään kerran vuodessa tai osapuolten yhteisesti määrittelemällä tavalla. Se vahvistaa työjärjestyksensä ensimmäisessä kokouksessaan. Se kokoontuu henkilökohtaisesti, teleneuvotteluna, videokokouksena tai muulla osapuolten yhteisesti sopimalla tavalla.

3. Terveys- ja kasvinsuojelukomitea voi ehdottaa kauppakomitealle työryhmien perustamista, jotta määritetään ja käsitellään tästä luvusta johtuvia teknisiä ja tieteellisiä kysymyksiä ja selvitetään mahdollisuuksia tehdä lisäyhteistyötä yhteisen edun mukaisissa terveys- ja kasvinsuojeluasioissa.

4. Terveys- ja kasvinsuojelukomitea voi käsitellä kaikkia tämän luvun moitteettomaan toimintaan liittyviä kysymyksiä, mukaan lukien viestinnän helpottaminen ja osapuolten yhteistyön lujittaminen. Sillä on erityisesti seuraavat vastuualueet ja tehtävät:

a) tämän luvun täytäntöönpanoa varten tarvittavien menettelyiden tai järjestelyiden kehittäminen;

b) tämän luvun täytäntöönpanon edistymisen seuranta;

c) sellaisen foorumin tarjoaminen, jolla voidaan keskustella terveys- ja kasvinsuojelutoimien soveltamisesta aiheutuvista ongelmista, jotta voidaan saavuttaa molemminpuolisesti hyväksyttävät ratkaisut ja käsitellä viipymättä kysymyksiä, jotka voivat aiheuttaa tarpeettomia esteitä osapuolten väliselle kaupalle;

d) foorumin tarjoaminen tietojen, asiantuntemuksen ja kokemusten vaihtamiseksi terveys- ja kasvinsuojeluasioissa;

e) osapuolten välisen teknisen avun hankkeiden ja toimien tunnistaminen, aloittaminen ja tarkastelu; ja

f) minkä tahansa osapuolten keskenään sopiman muun tehtävän suorittaminen.

5. Osapuolet voivat terveys- ja kasvinsuojelukomitean päätöksellä hyväksyä suosituksia ja päätöksiä, jotka liittyvät tuonnin sallimiseen, tietojenvaihtoon, avoimuuteen, aluejaon tunnustamiseen, vastaavuuteen ja vaihtoehtoisiin toimenpiteisiin sekä muihin tässä artiklassa tarkoitettuihin kysymyksiin.

6.12 ARTIKLA

Avoimuus ja tietojenvaihto

1. Osapuolten on

a) varmistettava niiden väliseen kauppaan sovellettavien terveys- ja kasvinsuojelutoimien avoimuus;

b) lisättävä keskinäistä ymmärrystä kummankin osapuolen terveys- ja kasvinsuojelutoimista ja niiden soveltamisesta;

c) vaihdettava tietoja terveys- ja kasvinsuojelutoimien kehittämiseen ja soveltamiseen liittyvistä seikoista, mukaan luettuna uuden saatavilla olevan tieteellisen näytön edistyminen, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa niiden väliseen kauppaan, jotta kauppaan kohdistuvat kielteiset vaikutukset voidaan minimoida;

d) osapuolen pyynnöstä ilmoitettava tietyn tuotteen tuontiin sovellettavat tuontivaatimukset 15 työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta; ja

e) osapuolen pyynnöstä ilmoitettava, miten tietyn tuotteen hyväksyntähakemuksen käsittelyssä on edistytty, 15 työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

2. Kun osapuoli on toimittanut tiedot saataville joko asiaa koskevien sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti WTO:lle annetulla ilmoituksella tai julkaisemalla ne virallisilla ja maksutta käytettävissä olevilla verkkosivustoillaan, 1 kohdan c – e alakohdan mukaista tietojen vaihtoa ei edellytetä.

3. Kaikki tämän luvun mukaiset ilmoitukset on tehtävä 6.5 artiklassa (Toimivaltaiset viranomaiset ja yhteyspisteet) tarkoitetuille yhteyspisteille.

6.13 ARTIKLA

Neuvottelut

1. Kun osapuoli katsoo, että kahdenväliseen kauppaan vaikuttava terveys- ja kasvinsuojelutoimi antaa aihetta jatkaa keskustelua, se voi 6.5 artiklassa (Toimivaltaiset viranomaiset ja yhteyspisteet) tarkoitettujen yhteyspisteiden kautta pyytää täydellistä selvitystä ja tarvittaessa neuvotteluja kyseisestä terveys- ja kasvinsuojelutoimesta. Toisen osapuolen on vastattava näihin pyyntöihin viipymättä.

2. Osapuolet pyrkivät kaikin tavoin pääsemään neuvottelujen avulla sovitussa aikataulussa molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun. Jos neuvotteluissa ei päästä ratkaisuun, terveys- ja kasvinsuojelukomitean on tarkasteltava sitä.

6.14 ARTIKLA

Hätätoimenpiteet

1. Kummankin osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle kirjallisesti kahden työpäivän kuluessa kaikista huomaamistaan ihmisten, eläinten tai kasvien elämään tai terveyteen kohdistuvista vakavista tai merkittävistä riskeistä, elintarvikkeita koskevat hätätilanteet mukaan luettuina, jotka vaikuttavat tuotteisiin, joilla käydään kauppaa osapuolten välillä.

2. Jos osapuoli on vakavasti huolissaan ihmisten, eläinten tai kasvien elämään tai terveyteen kohdistuvista riskeistä, jotka vaikuttavat tuotteisiin, joilla käydään kauppaa osapuolten välillä, se voi pyytää neuvotteluja 6.13 artiklan (Neuvottelut) mukaisesti. Neuvottelut käydään mahdollisimman pian. Kummankin osapuolen on pyrittävä toimittamaan hyvissä ajoin kaikki tarvittavat tiedot kaupan häiriöiden välttämiseksi.

3. Tuojaosapuoli voi toteuttaa ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi tarvittavia toimenpiteitä ilman ennakkoilmoitusta. Osapuolten välisessä kuljetuksessa olevien lähetysten osalta tuojaosapuoli harkitsee sopivinta ja kohtuullisinta ratkaisua välttääkseen tarpeettomat kaupan häiriöt.

4. Toimenpiteet toteuttavan osapuolen on ilmoitettava asiasta toiselle osapuolelle mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään 24 tunnin kuluttua toimenpiteen hyväksymisestä. Kumpikin osapuoli voi pyytää mitä tahansa terveys- ja kasvinsuojelutilanteeseen ja käyttöön otettuihin toimenpiteisiin liittyviä tietoja. Toisen osapuolen on vastattava heti, kun pyydetyt tiedot ovat saatavilla.

5. Osapuolten on kumman tahansa osapuolen pyynnöstä ja 6.13 artiklan (Neuvottelut) mukaisesti neuvoteltava tilanteesta 10 työpäivän kuluessa 1 kohdassa tarkoitetusta ilmoituksesta. Neuvottelut käydään tarpeettomien kaupan häiriöiden välttämiseksi. Osapuolet voivat tarkastella vaihtoehtoja, joilla helpotetaan terveys- ja kasvinsuojelutoimien täytäntöönpanoa tai niiden korvaamista.

6.15 ARTIKLA

Tekninen apu sekä erityis- ja erilliskohtelu

1. Unionin olisi annettava teknistä apua Vietnamin erityistarpeiden huomioon ottamiseksi, jotta Vietnam voi noudattaa unionin terveys- ja kasvinsuojelutoimia, mukaan lukien elintarviketurvallisuus, eläinten ja kasvien terveys sekä kansainvälisten standardien käyttö.

2. Kun kyseessä ovat uudet terveys- ja kasvinsuojelutoimet, unioni ottaa terveys- ja kasvinsuojelusopimuksen 10 artiklan mukaisesti Vietnamin erityistarpeet huomioon, jotta Vietnamin vientimahdollisuudet säilyvät ja samalla edelleen saavutetaan unionin suojelun taso. Terveys- ja kasvinsuojelukomiteaa kuullaan, jos jompikumpi osapuoli sitä pyytää pohtimaan ja päättämään seuraavista:

a) pidemmät määräajat sääntöjen noudattamiselle;

b) vastaavuuden yhteydessä sovellettavat vaihtoehtoiset tuontiedellytykset; ja

c) teknisen avun toimet.

7 LUKU

TULLIEN ULKOPUOLISET KAUPAN ESTEET JA SIJOITUKSET UUSIUTUVAN ENERGIAN TUOTANTOON

7.1 ARTIKLA

Tavoitteet

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevien maailmanlaajuisten pyrkimysten mukaisesti osapuolten tavoitteena on edistää, kehittää ja lisätä energian tuotantoa uusiutuvista ja kestävistä lähteistä, erityisesti helpottamalla kauppaa ja sijoituksia. Tätä varten osapuolet tekevät yhteistyötä, jonka tavoitteena on poistaa tai vähentää tullien ulkopuolisia esteitä ja edistää yhteistyötä, ottaen tarvittaessa huomioon alueelliset ja kansainväliset standardit.

7.2 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä luvussa

a) 'paikallista sisältöä koskevalla vaatimuksella' tarkoitetaan

   i) tavaroiden osalta yritykselle asetettua vaatimusta ostaa tai käyttää kotimaasta peräisin olevia tai kotimaisista lähteistä peräisin olevia tavaroita, riippumatta siitä, onko ne määritelty tiettyinä tuotteina, tuotteiden määränä tai arvona taikka sen paikallisen tuotannon määrän tai arvon osuutena;

   ii) palveluiden osalta vaatimusta, jolla rajoitetaan palveluntarjoajan tai tarjottavan palvelun valintaa toisen osapuolen palvelujen tai palveluntarjoajien vahingoksi;

b) 'kumppanuutta paikallisten yritysten kanssa edellyttävillä toimenpiteillä' tarkoitetaan vaatimuksia, jotka koskevat yhdessä paikallisten yhtiöiden kanssa perustettavaa tai hoidettavaa oikeushenkilöä, kotimaisen lainsäädännön mukaista kumppanuutta tai yhteisyritystä taikka sopimussuhteiden solmimista, kuten paikallisten yritysten kanssa tehtäviä yritysten yhteistyösopimuksia;

c) 'vastikkeilla' tarkoitetaan kaikkia sitoumuksia, joilla edellytetään paikallisen sisällön, paikallisten toimittajien, teknologian siirron, sijoitusten, vastakauppojen tai muiden vastaavanlaisten toimien käyttämistä paikallisen kehityksen edistämiseksi;

d) 'uusiutuvilla ja kestävillä lähteillä' tarkoitetaan tuulta, aurinkoa, geotermistä tai hydratummista energiaa, merienergiaa, vesivoimaa, jonka kapasiteetti on enintään 50 megawattia, biomassaa, kaatopaikkakaasua, jäteveden käsittelylaitosten kaasua ja biokaasuja; se ei kata tuotteita, joista energiaa tuotetaan; ja

e) 'palvelujen tarjoajalla' tarkoitetaan osapuolen luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa palveluja.

7.3 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tätä lukua sovelletaan toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat osapuolten väliseen kauppaan ja sijoituksiin, jotka liittyvät energian tuotantoon uusiutuvista ja kestävistä lähteistä.

2. Tätä lukua ei sovelleta tutkimus- ja kehityshankkeisiin eikä esittelyhankkeisiin, joita ei toteuteta kaupallisessa laajuudessa.

3. Tätä lukua ei sovelleta hankkeisiin, joille on myönnetty rahoitusta ja joita säännellään kansainvälisten järjestöjen tai ulkomaisten hallitusten kanssa tehdyillä sopimuksilla, joihin sovelletaan kyseisten rahoittajien menettelyjä tai ehtoja.

4. Jollei 5 kohdasta muuta johdu, tällä luvulla ei rajoiteta tämän sopimuksen muiden aiheeseen liittyvien määräysten soveltamista, mukaan luettuina soveltuvin osin kaikki sen poikkeukset, varaumat ja rajoitukset 1 kohdassa mainittuihin toimenpiteisiin. Selvennyksenä todetaan, että jos tämän luvun ja tämän sopimuksen muiden määräysten välillä esiintyy ristiriitaisuuksia, kyseiset määräykset ovat ensisijaisia ristiriitaisuuden osalta.

5. Jäljempänä olevan 7.4 artiklan (Periaatteet) a ja b alakohtaa sovelletaan viiden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä.

7.4 ARTIKLA

Periaatteet

Osapuolen on

a) pidättäydyttävä hyväksymästä toimenpiteitä, joissa vahvistetaan paikallista sisältöä koskevia vaatimuksia tai muita vastikkeita, jotka vaikuttavat toisen osapuolen tuotteisiin, palveluntarjoajiin, sijoittajiin tai yrityksiin;

b) pidättäydyttävä hyväksymästä toimenpiteitä, jotka edellyttävät kumppanuussuhteiden muodostamista paikallisiin yrityksiin, ellei tällaisia kumppanuussuhteita pidetä tarpeellisina teknisistä syistä ja kyseinen osapuoli voi toisen osapuolen pyynnöstä osoittaa tällaiset syyt;

c) varmistettava, että kaikki erityisesti laitteistoihin, laitoksiin ja niihin liittyvään siirtoverkkoinfrastruktuuriin sovellettavia lupa-, sertifiointi- ja lisensiointimenettelyjä koskevat toimenpiteet ovat objektiivisia, avoimia ja ennustettavia eikä niillä syrjitä osapuolten hakijoita;

d) varmistettava seuraavista perittävien tai seuraavien yhteydessä määrättyjen hallinnollisten maksujen ja palkkioiden osalta, että:

i) toisen osapuolen toimittajien toteuttamaan toisen osapuolen alkuperätuotteiden tuontiin ja käyttöön sovelletaan 2.18 artiklaa (Tuontiin ja vientiin liittyvät maksut ja muodollisuudet) ja 4.10 artiklaa (Maksut ja palkkiot); ja

ii) toisen osapuolen toimittajien toteuttamaan palveluiden tarjontaan sovelletaan 8.18 artiklaa (Soveltamisala ja määritelmät), 8.19 artiklaa (Lisensiointia ja pätevyyttä koskevat edellytykset) ja 8.20 artiklaa (Lisensiointia ja pätevyyttä koskevat menettelyt); ja

e) varmistettava, että sähkönjakeluverkkoihin liittymisen ja pääsyn ehdot, edellytykset ja menettelyt ovat avoimia eikä niillä syrjitä toisen osapuolen toimittajia.

7.5 ARTIKLA

Standardit, tekniset määräykset ja vaatimustenmukaisuuden arviointi

1. Tätä artiklaa sovelletaan liitteessä 7 (Luettelo tullinimikkeistä) lueteltuihin tullinimikkeisiin kuuluviin tuotteisiin. Osapuolet voivat kirjeenvaihtona sopia muiden tuotteiden sisällyttämisestä tähän luetteloon.

2. Jos kansainvälinen standardisoimisjärjestö tai sähköalan kansainvälinen standardisointijärjestö ovat laatineet soveltuvia kansainvälisiä standardeja, osapuolet käyttävät näitä kansainvälisiä standardeja tai niiden soveltuvia osia perustana standardeilleen, teknisille määräyksilleen ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyilleen paitsi silloin, kun tällaisten kansainvälisten standardien tai niiden soveltuvien osien käyttäminen olisi tehoton tai sopimaton keino tavoitteena olevien oikeutettujen päämäärien saavuttamiseksi. Tällaisissa tapauksissa osapuoli erittelee toisen osapuolen pyynnöstä kyseisen standardin, teknisen määräyksen tai vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyn sen osan, joka olennaisesti poikkeaa soveltuvasta kansainvälisestä standardista, ja esittää tällaisen poikkeamisen syyt.

3. Osapuolten on tarvittaessa annettava teknisiä määräyksiä, jotka perustuvat tuotetta koskeviin vaatimuksiin käyttöominaisuuksien, myös turvallisuuden ja ympäristötehokkuuden, pohjalta eikä suunnittelun tai kuvaavien ominaisuuksien pohjalta.

4. Osapuolen, joka hyväksyy tavarantoimittajan vaatimustenmukaisuusvakuutuksen erityiseksi varmennukseksi, on pyrittävä olemaan edellyttämättä testitulosten toimittamista.

5. Jos osapuoli edellyttää testausselosteita joko yksinään, muiden vaatimustenmukaisuusvakuutusten perustana tai niiden yhteydessä taikka erityisenä varmennuksena siitä, että tuote on sovellettavien standardien tai teknisten määräysten mukainen, sen on pyrittävä hyväksymään testausselosteet sähköalan kansainvälisen standardisointijärjestön System of Conformity Assessment Schemes for Electrotechnical Equipment and Components -järjestelmän, jäljempänä 'IECEE CB Scheme -järjestelmä', testausselosteiden muodossa edellyttämättä mitään lisätestausta.

6. Jos osapuoli edellyttää kolmannen osapuolen toteuttamaa tuotteen sertifiointia, sen on pyrittävä hyväksymään voimassa oleva IECEE CB Scheme -järjestelmän mukainen CB-testaustodistus riittäväksi osoitukseksi vaatimustenmukaisuudesta edellyttämättä muuta vaatimustenmukaisuuden arviointia tai muita hallinnollisia menettelyjä taikka hyväksymisiä.

7. Tämä artikla ei estä osapuolia soveltamasta vaatimuksia, jotka eivät liity kyseisiin tuotteisiin, kuten kaavoitus- tai rakennusmääräyksiä.

7.6 ARTIKLA

Poikkeukset

1. Tähän lukuun sovelletaan 2.22 artiklaa (Yleiset poikkeukset), 8.53 artiklaa (Yleiset poikkeukset) ja 9.3 artiklaa (Turvallisuus ja yleiset poikkeukset).

2. Tämän luvun määräysten ei voida tulkita estävän osapuolta ottamasta käyttöön tai soveltamasta toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen kyseisten energiaverkostojen turvallista toimintaa tai energiahuollon varmuutta varten sillä edellytyksellä, että niitä ei sovelleta tavalla, joka johtaisi mielivaltaiseen tai perusteettomaan syrjintään osapuolten tuotteiden, palveluntarjoajien tai sijoittajien kesken samanlaisten olosuhteiden vallitessa tai kaupan ja sijoitusten peiteltyyn rajoittamiseen.

7.7 ARTIKLA

Täytäntöönpano ja yhteistyö

1. Osapuolten on tehtävät yhteistyötä ja vaihdettava tietoja tämän luvun täytäntöönpanoon liittyvistä kysymyksistä 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat) perustetuissa kyseistä aihetta käsittelevissä erikoistuneissa komiteoissa. Kauppakomitea voi tätä varten päättää aiheellisten täytäntöönpanotoimien hyväksymisestä.

2. Osapuolten on vaihdettava tietoja, sääntelystä saatuja kokemuksia ja parhaita toimintatapoja esimerkiksi seuraavilla aloilla:

a) toimenpiteiden suunnittelu ja syrjimätön täytäntöönpano uusiutuvista lähteistä saatavan energian käytön edistämiseksi;

b) tekniset määräykset, standardit ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt, esimerkiksi verkkosääntöjä koskeviin vaatimuksiin liittyvät.

3. Osapuolten on edistettävä asiaankuuluvilla kansainvälisillä foorumeilla tehtävää yhteistyötä, joka koskee sellaisia kotimaisia tai alueellisia teknisiä määräyksiä, sääntelykäsitteitä, standardeja, vaatimuksia ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyitä, jotka ovat kansainvälisten normien mukaisia.

8 LUKU

SIJOITUSTEN VAPAUTTAMINEN, PALVELUKAUPPA JA SÄHKÖINEN KAUPPA

A JAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

8.1 ARTIKLA

Tavoitteet ja soveltamisala

1. Osapuolet, jotka vahvistavat uudelleen WTO-sopimuksen mukaiset sitoumuksensa ja ovat sitoutuneet luomaan paremman ympäristön kaupan ja sijoitusten kehittymiselle osapuolten välillä, vahvistavat tarvittavat järjestelyt, jotta sijoitukset ja palvelukauppa voidaan asteittain vastavuoroisesti vapauttaa ja jotta sähköisessä kaupassa voidaan tehdä yhteistyötä.

2. Tämän luvun määräysten mukaisesti kummallakin osapuolella on oikeus hyväksyä, pitää voimassa ja panna täytäntöön toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen perusteltujen politiikkatavoitteiden saavuttamiseksi; näitä ovat ympäristön ja kansanterveyden suojeleminen, sosiaalipolitiikka, rahoitusjärjestelmän eheys ja vakaus, turvallisuuden edistäminen ja kulttuurisen monimuotoisuuden edistäminen ja suojelu.

3. Tätä lukua ei sovelleta osapuolen työmarkkinoille pyrkiviä luonnollisia henkilöitä koskeviin toimenpiteisiin eikä vakituista kansalaisuutta, asumista tai työpaikkaa koskeviin toimenpiteisiin.

4. Tämän luvun määräyksillä ei estetä osapuolta soveltamasta toimenpiteitä, joilla säännellään luonnollisten henkilöiden pääsyä sen alueelle tai heidän väliaikaista oleskeluaan sen alueella, mukaan luettuina sellaiset toimenpiteet, joita tarvitaan osapuolen rajojen koskemattomuuden suojelemiseksi ja jotta varmistettaisiin luonnollisten henkilöiden asianmukainen liikkuvuus sen rajojen yli, sillä edellytyksellä, että tällaisia toimenpiteitä ei sovelleta siten, että ne tekisivät tyhjäksi ne edut[1], joita jompikumpi osapuoli saa tähän lukuun ja sen liitteisiin sisältyvän erityisen sitoumuksen ehtojen mukaisesti, tai heikentäisivät näitä etuja.

5. Tämän luvun määräysten ei saa tulkita rajoittavan osapuolten 9 luvun (Julkiset hankinnat) mukaisia velvoitteita tai määräämään julkisia hankintoja koskevia lisävelvoitteita.

6. Tätä lukua ei sovelleta osapuolten myöntämiin tukiin[2], lukuun ottamatta 8.8 artiklaa (Suoritevaatimukset).

---

1 Sen seikan, että viisumi vaaditaan tiettyjen maiden luonnollisilta henkilöiltä, ei katsota tekevän tyhjäksi erityisen sitoumuksen mukaisia etuja tai heikentävän niitä.

2 Unionin osalta 'tukeen' sisältyy unionin lainsäädännössä määritelty 'valtiontuki'. Vietnamiin osalta 'tukeen' sisältyvät sijoitusten kannustimet ja sijoitustuki, kuten tuotantopaikkatuki, henkilöstökoulutus ja kilpailukyvyn vahvistamistoimet, kuten teknologian, tutkimuksen ja kehityksen tukeminen, oikeudellinen apu, markkinatiedotus ja menekinedistäminen.

7. Osapuolen päätös olla antamatta, uudistamatta tai pitämättä voimassa tukea tai avustusta ei merkitse 8.8 artiklan (Suoritevaatimukset) rikkomista seuraavissa tapauksissa:

a) osapuoli ei ole antanut sijoittajalle lain tai sopimuksen nojalla minkäänlaista erityissitoumusta myöntää, uudistaa tai pitää voimassa kyseistä tukea tai avustusta; tai

b) tuen tai avustuksen myöntämiseen, uusimiseen tai ylläpitoon mahdollisesti liittyviä ehtoja tai edellytyksiä noudattaen.

8. Tätä lukua ei sovelleta osapuolten sosiaaliturvajärjestelmiin tai sellaiseen osapuolen alueella harjoitettavaan toimintaan, joka liittyy, vaikka vain satunnaisesti, julkisen vallan käyttöön.

8.2 ARTIKLA

Määritelmät

1. Tässä luvussa

a) 'ilma-alusten korjaus- ja huoltopalveluilla, joiden ajaksi ilma-alus poistetaan liikenteestä' tarkoitetaan sellaisia toimia, jotka on tehty ilma-alukseen tai sen osaan sen ollessa poissa liikenteestä, eivätkä ne sisällä niin sanottua linjahuoltoa;

b) 'tietokonepohjaista paikanvarausjärjestelmää koskevilla palveluilla' tarkoitetaan tietojenkäsittelyjärjestelmällä tuotettuja palveluja, jotka sisältävät tietoja lentoyhtiöiden aikatauluista, tarjonnasta, hinnoista ja hintasäännöistä, ja jonka kautta voidaan tehdä varauksia tai myydä lippuja;

c) 'rajatylittävällä palveluiden tarjonnalla' tarkoitetaan palveluiden tarjontaa

i) osapuolen alueelta toisen osapuolen alueelle; tai

ii) osapuolen alueella toisen osapuolen palvelunkäyttäjälle;

d) 'taloudelliseen toimintaan' sisältyy luonteeltaan teollinen, kaupallinen ja ammatillinen toiminta sekä käsityöläistoiminta mutta siihen ei sisälly julkista valtaa käytettäessä toteutettu toiminta;

e) 'yrityksellä' tarkoitetaan oikeushenkilöä, sivuliikettä[1] tai edustustoa, joka on perustettu sijoittautumisen kautta;

f) 'sijoittautumisella' tarkoitetaan oikeushenkilön perustamista, mukaan lukien hankkiminen, tai sivuliikkeen tai edustuston perustamista unionissa tai Vietnamissa[2] tarkoituksena luoda tai pitää yllä kestäviä taloudellisia yhteyksiä;

---

[1] Selvennyksenä todetaan, että kolmannen maan oikeussubjektin sivuliikettä ei pidetä osapuolen yrityksenä.

[2] Selvennyksenä todetaan, että tähän ei sisälly m alakohdassa määritelty yrityksen toiminta.

g) 'maahuolintapalveluilla' tarkoitetaan seuraavien palvelujen tarjoamista lentoasemalla: lentoyhtiöiden edustus, hallinto ja valvonta; matkustajapalvelut; matkatavaroiden käsittely; asematasopalvelut; catering; lentorahdin ja -postin käsittely; ilma-alusten polttoaineen toimitus, huolto ja siivous; pintakuljetus; lentotoiminta ja miehistön hallinto ja lentosuunnittelu maahuolintapalvelut eivät sisällä turvallisuutta, ilma-alusten korjausta ja huoltoa tai lentoaseman keskitetyn infrastruktuurin, kuten jäänpoistolaitteistojen, polttoaineen jakelujärjestelmien, matkatavaran käsittelyjärjestelmän ja lentoaseman sisäisten kiinteiden liikennejärjestelmien käyttöä tai hallintoa;

h) 'sijoittajalla' tarkoitetaan osapuolen luonnollista tai oikeushenkilöä, joka pyrkii perustamaan[1], on perustamassa tai on perustanut yrityksen toisen osapuolen alueelle;

i) 'oikeushenkilöllä' tarkoitetaan sovellettavan lainsäädännön mukaan joko voiton tuottamiseksi tai muuta tarkoitusta varten asianmukaisesti perustettua tai muulla tavoin järjestettyä, yksityisessä tai julkisessa omistuksessa olevaa mitä tahansa oikeussubjektia, kuten yrityksiä, säätiöitä, henkilöyhtiöitä, yhteisyrityksiä, yksityisiä elinkeinonharjoittajia tai yhdistyksiä;

[1] Selvennyksenä todetaan, että sijoittajalla, joka "pyrkii perustamaan" yrityksen, tarkoitetaan osapuolen sijoittajaa, joka on toteuttanut toimia yrityksen perustamiseksi toisen osapuolen alueelle, kuten pääoman tai resurssien osoittamista liiketoiminnan perustamiseksi tai luvan tai lisenssin hakemiseksi.

j) 'osapuolen oikeushenkilöllä' tarkoitetaan unionin tai Vietnamin oikeushenkilöä, joka on perustettu unionin tai sen jäsenvaltioiden tai Vietnamin kotimaisten lakien ja määräysten mukaisesti ja joka harjoittaa merkittävää liiketoimintaa[1] unionin tai Vietnamin alueella;

k) 'osapuolen käyttöön ottamalla tai voimassa pitämällä toimenpiteellä' toimenpidettä, jonka toteuttavat

   i) keskus-, alue- tai paikallistason hallintoelimet ja viranomaiset; ja

   ii) julkishallinnon ulkopuoliset elimet käyttäessään keskus-, alue- tai paikallistason hallintoelinten tai viranomaisten niille siirtämiä valtuuksia;

l) 'luonnollisella henkilöllä' tarkoitetaan 1.5 artiklan ensimmäisen kohdan h alakohdassa määriteltyä osapuolen luonnollista henkilöä;

[1] Euroopan yhteisön perustamissopimusta koskevan WTO:lle annetun ilmoituksensa mukaisesti (asiakirja WT/REG39/1) unioni katsoo, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 54 artiklaan kirjattu käsite "tosiasiallinen ja jatkuva yhteys" jonkin unionin jäsenvaltion talouteen vastaa "merkittävien liiketoimien" käsitettä. Tämän mukaisesti unioni soveltaa oikeushenkilöön, joka on perustettu Vietnamin lakien ja määräysten mukaisesti ja jolla on ainoastaan sääntömääräinen kotipaikka tai keskushallinto Vietnamin alueella, tämän sopimuksen mukaisia etuja vain, jos kyseisellä oikeushenkilöllä on tosiasiallinen ja jatkuva yhteys Vietnamin talouteen.

m) 'toiminnalla' tarkoitetaan yrityksen osalta yrityksen johtamista, hallintoa, ylläpitoa, käyttöä, hyödyntämistä sekä sen myyntiä tai muunlaista lopettamista[1];

n) 'ilmakuljetuspalvelujen myynnillä ja markkinoinnilla' tarkoitetaan kyseisen ilmakuljettajan mahdollisuuksia vapaasti myydä ja markkinoida ilmakuljetuspalvelujaan kaikki markkinoinnin osat, kuten markkinatutkimukset, mainonta ja jakelu mukaan luettuina. Tällaiset toimet eivät sisällä ilmakuljetuspalvelujen hinnoittelua eivätkä sovellettavia ehtoja;

o) 'palvelut' tarkoitetaan kaikkien palvelualojen kaikkia palveluja lukuun ottamatta julkista valtaa käytettäessä tarjottavia palveluja;

p) 'julkista valtaa käytettäessä tarjottavilla palveluilla tai toteutetulla toiminnalla' tarkoitetaan palveluja, joita ei tarjota, tai toimintaa, jota ei toteuteta kaupallisesti eikä kilpailtaessa yhden tai useamman talouden toimijan kanssa;

q) osapuolen 'palveluntarjoajalla' tarkoitetaan osapuolen kaikkia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka tarjoavat palveluja; ja

[1] Selvennyksenä todetaan, että tähän eivät sisälly toimet, jotka toteutetaan voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti, kun tai ennen kuin kyseisen yrityksen perustamiseen tarvittavat menettelyt saatetaan päätökseen.

r) osapuolen oikeushenkilön 'tytäryhtiöllä' tarkoitetaan kyseisen osapuolen toisen oikeushenkilön määräysvallassa sen kotimaisten lakien ja määräysten mukaisesti olevaa oikeushenkilöä[1].

2. Oikeushenkilö on

a) osapuolen luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden 'omistama', jos yli 50 prosenttia sen pääomasta on kyseisen osapuolen henkilöiden omistuksessa; tai

b) osapuolen luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden 'määräysvallassa', jos kyseisillä henkilöillä on valtuudet nimittää enemmistö sen johtajista tai muutoin oikeudellisesti ohjata sen toimintaa.

3. Sen estämättä, mitä 1 kohdan j alakohdan "osapuolen oikeushenkilöä" koskevassa määritelmässä määrätään, unionin tai Vietnamin ulkopuolelle sijoittautuneet meriliikenneyhtiöt, jotka ovat unionin jonkin jäsenvaltion tai Vietnamin kansalaisten määräysvallassa, kuuluvat tämän luvun määräysten piiriin, jos niiden alukset on rekisteröity niiden lakien ja määräysten mukaisesti unionin jäsenvaltioon tai Vietnamiin ja ne purjehtivat unionin jäsenvaltion tai Vietnamin lipun alla.

[1] Selvennyksenä todetaan, että osapuolen oikeushenkilön tytäryhtiöllä voidaan myös tarkoittaa oikeushenkilöä, joka on kyseisen osapuolen jonkin oikeushenkilön toisen tytäryhtiön tytäryhtiö.

B JAKSO

SIJOITUSTEN VAPAUTTAMINEN

8.3 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tätä jaksoa sovelletaan osapuolen käyttöön ottamiin tai voimassa pitämiin toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat toisen osapuolen sijoittajan yrityksen perustamiseen tai toimintaan sen osapuolen alueella, joka ottaa käyttöön tai pitää voimassa näitä toimenpiteitä.

2. Tätä jaksoa ei sovelleta seuraaviin:

a) audiovisuaalisen alan palvelut;

b) ydinmateriaalien kaivostoiminta, valmistus[1] ja jalostus;

c) aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotanto tai kauppa;

[1] Selvennyksenä todetaan, että ydinmateriaalien jalostukseen kuuluu kaikki toiminta, joka sisältyy *kaikkia toimialoja koskevaan kansainväliseen toimialaluokitusstandardiin*, sellaisena kuin Yhdistyneiden kansakuntien tilastokomissio on sen hyväksynyt (Statistical Papers, Series M, N 4, ISIC REV 3.1, 2002, koodi 2330).

d) kansallinen meriliikenteen kabotaasi[1];

e) kotimaiset ja kansainväliset lentoliikennepalvelut, mukaan luettuna sekä säännöllinen että muunlainen lentoliikenne, ja suoraan liikenneoikeuksien käyttöön liittyvät palvelut, eivät kuitenkaan seuraavat:

i) ilma-alusten korjaus- ja huoltopalvelut, joiden ajaksi ilma-alus poistetaan liikenteestä;

ii) lentoliikennepalvelujen myynti ja markkinointi;

iii) tietokonepohjaiseen paikanvarausjärjestelmään liittyvät palvelut; ja

iv) maahuolintapalvelut;

ja

f) julkista valtaa käytettäessä tarjottavat palvelut tai toteutettu toiminta.

[1] Tässä jaksossa kotimainen kabotaasi kattaa matkustajien tai tavaroiden kuljetuksen unionin jäsenvaltiossa tai Vietnamissa sijaitsevan sataman tai paikan ja samassa unionin jäsenvaltiossa tai Vietnamissa sijaitsevan toisen sataman tai paikan välillä, mukaan luettuna mannerjalusta UNCLOSin mukaisesti, sekä jostakin unionin jäsenvaltiossa tai Vietnamissa sijaitsevasta satamasta tai paikasta alkavan ja samaan satamaan tai paikkaan päättyvän liikenteen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sitä, mitä asianomaisessa kotimaisissa laeissa ja määräyksissä pidetään kabotaasina.

8.4 ARTIKLA

Markkinoille pääsy

1. Kun kyseessä on markkinoille pääsy yrityksen perustamisen tai ylläpidon kautta, kumpikin osapuoli myöntää kohtelun, joka on vähintään yhtä edullinen kuin ne ehdot, rajoitukset ja edellytykset, joista on sovittu ja jotka on täsmennetty sen osalta liitteessä 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteessä 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) annetuissa erityissitoumusluetteloissa.

2. Aloilla, joilla on tehty markkinoillepääsysitoumuksia, osapuoli ei saa, ellei liitteessä 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteessä 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) esitetyssä sen erityissitoumusten luettelossa toisin mainita, ottaa käyttöön tai pitää voimassa alueellisesti tai koko alueellaan seuraavia toimenpiteitä:

a) yritysten määrää koskevat rajoitukset niiden yritysten osalta, jotka voivat harjoittaa tiettyä taloudellista toimintaa, riippumatta siitä, ovat ne lukumääräisten kiintiöiden, monopolien, yksinoikeuksien tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa;

b) liiketoimien tai varojen kokonaisarvoa koskevat rajoitukset lukumääräisten kiintiöiden tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa;

c) liiketoimien tai tuotannon kokonaismäärää koskevat rajoitukset määrättyinä lukumääräisinä yksikköinä kiintiöiden tai tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa;

d) ulkomaisen pääoman määrää koskevat rajoitukset ulkomaista omistusosuutta tai yksittäisten tai yhteenlaskettujen ulkomaisten sijoitusten kokonaisarvoa koskevan prosentuaalisen enimmäismäärän muodossa;

e) toimenpiteet, jotka edellyttävät tietyntyyppistä oikeussubjektia tai yhteisyritystä, jonka kautta toisen osapuolen sijoittajat voivat harjoittaa taloudellista toimintaa; ja

f) niiden luonnollisten henkilöiden kokonaismäärää koskevat rajoitukset, jotka voivat toimia tietyllä toimialalla tai jotka jokin sijoittaja voi työllistää ja jotka ovat tarpeen taloudellisen toiminnan toteuttamiseksi tai liittyvät siihen välittömästi, lukumääräisten kiintiöiden tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa;

8.5 ARTIKLA

Kansallinen kohtelu

1. Liitteeseen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteeseen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) kirjatuilla toimialoilla ja siinä asetettujen edellytysten ja ehtojen mukaisesti kummankin osapuolen on myönnettävä toisen osapuolen sijoittajille ja niiden yrityksille alueelleen sijoittautumisen osalta kohtelu, joka on vähintään yhtä edullinen kuin kohtelu, jonka se myöntää samanlaisissa tilanteissa omille sijoittajilleen ja niiden yritykselle.

2. Kummankin osapuolen on myönnettävä toisen osapuolen sijoittajille ja niiden yrityksille[1] tällaisten yritysten toiminnan osalta kohtelu, joka on vähintään yhtä edullinen kuin kohtelu, jonka se myöntää samanlaisissa tilanteissa omille sijoittajilleen ja niiden yritykselle.

[1] Tämän kohdan ja 8.6 artiklan (Suosituimmuuskohtelu) osalta "niiden yrityksillä" tarkoitetaan osapuolen sijoittajien yrityksiä, jotka toimivat toisen osapuolen alueella tämän sopimuksen voimaantulopäivänä tai jotka on perustettu tai hankittu sen jälkeen ja jotka on perustettu kyseisen toisen osapuolen sovellettavien lakien ja määräysten mukaisesti.

3. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa määrätään ja Vietnamin tapauksessa soveltaen liitettä 8-C (Vietnamia koskeva poikkeus kansallisen kohtelun osalta) osapuoli voi ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteitä, jotka koskevat yrityksen toimintaa sillä edellytyksellä, että tällainen toimenpide ei ole ristiriidassa liitteessä 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteessä 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) vahvistettujen sitoumusten kanssa, jos tällainen toimenpide on:

a) toimenpide, joka on hyväksytty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen voimaantulopäivänä;

b) a alakohdassa tarkoitettu toimenpide, jota jatketaan, korvataan tai muutetaan tämän sopimuksen voimaantulopäivän jälkeen sillä edellytyksellä, että toimenpide ei ole jatkamisen, korvaamisen tai muuttamisen jälkeen vähemmän yhdenmukainen 2 kohdan kanssa kuin toimenpide, joka oli voimassa ennen sen jatkamista, korvaamista tai muuttamista; tai

c) toimenpide, joka ei kuulu a tai b alakohdan soveltamisalaan, sillä edellytyksellä, että sitä ei sovelleta sellaisiin yrityksiin tai sellaisella tavalla, joka aiheuttaa menetystä tai vahinkoa yrityksille, jotka ovat sijoittautuneet osapuolen alueelle ennen kyseisen toimenpiteen voimaantuloa[1].

[1] Tämän alakohdan osalta osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että jos jokin osapuoli on säätänyt kohtuullisen siirtymäajan käyttämisestä toimenpiteen täytäntöönpanoa varten tai jos kyseinen osapuoli on yrittänyt korjata toimenpiteen vaikutuksia yrityksiin, jotka on perustettu ennen toimenpiteen voimaantuloa, nämä tekijät on otettava huomioon määritettäessä, aiheuttaako toimenpide vahinkoa tai menetystä ennen toimenpiteen voimaantulopäivää sijoittautuneille yrityksille.

8.6 ARTIKLA

Suosituimmuuskohtelu

1. Kummankin osapuolen on myönnettävä toisen osapuolen sijoittajille ja niiden yrityksille niiden toiminnassa osapuolen alueella kohtelu, joka on vähintään yhtä edullinen kuin kohtelu, jonka se myöntää samanlaisissa tilanteissa kolmansien maiden sijoittajille ja niiden yrityksille.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta seuraaviin toimialoihin:

a) viestintäpalvelut lukuun ottamatta postipalveluita ja televiestintäpalveluja;

b) virkistys-, kulttuuri- ja urheilupalvelut;

c) kalastus ja vesiviljely;

d) metsätalous ja metsästys; ja

e) kaivostoiminta, myös öljy ja kaasu.

3. Edellä olevan 1 kohdan ei voida tulkita velvoittavan osapuolta myöntämään toisen osapuolen sijoittajille tai niiden yrityksille kaikkea sellaista kohtelua, joka on myönnetty jonkin sellaisen kahdenvälisen, alueellisen tai monenvälisen sopimuksen nojalla, joka tuli voimaan ennen tämän sopimuksen voimaantuloa.

4. Edellä olevan 1 kohdan ei voida tulkita velvoittavan osapuolta myöntämään toisen osapuolen sijoittajille ja niiden yrityksille seuraavia etuja:

a) mikä tahansa kohtelu, joka on myönnetty jonkin kahdenvälisen, alueellisen tai monenvälisen sopimuksen nojalla ja joka sisältää sitoumuksia poistaa olennaisilta osin kaikki yritysten toiminnan esteet osapuolten väliltä tai edellyttää osapuolten lainsäädännön lähentämistä yhdellä tai useammalla talouden toimialalla[1];

b) mikä tahansa kohtelu, joka on seurausta kaksinkertaisen verotuksen välttämisestä tehdystä kansainvälisestä sopimuksesta tai muusta kokonaan tai pääosin verotukseen liittyvästä kansainvälisestä sopimuksesta tai järjestelystä; tai

c) mikä tahansa kohtelu, joka on seurausta toimenpiteistä, jotka koskevat pätevyyden, toimilupien tai vakavaraisuusvaatimusten tunnustamista GATS-sopimuksen VII artiklan tai sen rahoituspalveluita koskevan liitteen nojalla.

5. Selvennyksenä todetaan, että edellä 1 kohdassa tarkoitettu 'kohtelu' ei sisällä riitojenratkaisumenettelyjä tai -mekanismeja, kuten sijoittajien ja valtioiden välisten sijoitusriitojen ratkaisua, josta on määrätty muissa kahdenvälisissä, alueellisissa tai monenvälisissä sopimuksissa. Tällaisiin sopimuksiin sisältyvät aineelliset velvoitteet eivät itsessään ole "kohtelua", eikä niitä näin ollen voida ottaa huomioon arvioitaessa tämän artiklan rikkomista. Osapuolen näiden aineellisten velvoitteiden nojalla toteuttamat toimenpiteet katsotaan "kohteluksi".

[1] Selvennyksenä todetaan, että ASEAN-talousyhteisö kuuluu tämän alakohdan mukaisen alueellisen sopimuksen käsitteen piiriin.

6. Tätä artiklaa tulkitaan *ejusdem generis* -periaatteen[1] mukaisesti.

8.7 ARTIKLA

Erityissitoumusten luettelo

Kummankin osapuolen tämän jakson mukaisesti vapauttamat toimialat sekä 8.4 artiklassa (Markkinoille pääsy), 8.5 artiklassa (Kansallinen kohtelu) ja 8.8 artiklassa (Suoritevaatimukset) tarkoitetut ehdot, rajoitukset ja edellytykset esitetään liitteen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) lisäykseen 8-A-2 tai liitteen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) lisäykseen 8-B-1 sisältyvässä kummankin osapuolen erityissitoumusten luettelossa.

[1] Selvennyksenä todetaan, että tämän kohdan ei voida tulkita estävän tämän sopimuksen muiden määräysten tulkintaa tarvittaessa *ejusdem generis* periaatteen mukaisesti.

8.8 ARTIKLA

Suoritevaatimukset

1. Liitteeseen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteeseen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) kirjatuilla toimialoilla ja siinä asetettujen edellytysten ja ehtojen mukaisesti osapuoli ei saa määrätä tai panna täytäntöön mitään seuraavista vaatimuksista, jotka ovat pakollisia tai kotimaisten lakien tai hallinnollisten päätösten nojalla täytäntöönpantavia ja jotka liittyvät osapuolen tai kolmannen maan sijoittajien yritysten perustamiseen tai toimintaan sen alueella:

a) tavaroiden tai palveluiden vienti tietyllä tasolla tai prosenttiosuudella;

b) kotimaisen sisällön tietyn tason tai prosenttiosuuden saavuttaminen;

c) sen alueella tuotettujen tavaroiden tai tarjottujen palveluiden ostaminen, käyttäminen tai etusijalle asettaminen taikka tavaroiden tai palveluiden ostaminen sen alueella olevilta luonnollisilta henkilöiltä tai yrityksiltä;

d) tuonnin määrän tai arvon suhteuttaminen jollakin tavoin viennin määrään tai arvoon tai tällaiseen yritykseen liittyvien valuuttavirtojen määrään;

e) tällaisen yrityksen tuottamien tai tarjoamien tavaroiden tai palveluiden myynnin rajoittaminen sen alueella suhteuttamalla jollakin tavalla tällainen myynti sen viennin määrään tai arvoon taikka valuuttatulojen määrään;

f) teknologian, tuotantoprosessin tai muun rajoitetun tiedon siirto sen alueella olevalle luonnolliselle henkilölle tai yritykselle; tai

g) yrityksen tuottaman tavaran tai tarjoaman palvelun tarjonta yksinomaan osapuolen alueelta tietylle alueelle tai maailmanmarkkinoille.

2. Liitteeseen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteeseen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) kirjatuilla toimialoilla ja siinä asetettujen edellytysten ja ehtojen mukaisesti osapuoli ei saa asettaa osapuolen tai kolmannen maan sijoittajien yritysten perustamiseen tai toimintaan sen alueella liittyvän edun saamisen tai jatkumisen ehdoksi sitä, että jokin seuraavista vaatimuksista täyttyy:

a) kotimaisen sisällön tietyn tason tai prosenttiosuuden saavuttaminen;

b) sen alueella tuotettujen tavaroiden ostaminen, käyttäminen tai etusijalle asettaminen taikka tavaroiden ostaminen sen alueella tuottajilta;

c) tuonnin määrän tai arvon suhteuttaminen jollakin tavoin viennin määrään tai arvoon tai tällaiseen yritykseen liittyvien valuuttavirtojen määrään; tai

d) tällaisen yrityksen tuottamien tai tarjoamien tavaroiden tai palveluiden myynnin rajoittaminen sen alueella suhteuttamalla jollakin tavalla tällainen myynti sen viennin määrään tai arvoon taikka valuuttatulojen määrään.

3. Edellä olevan 2 kohdan ei voida tulkita estävän osapuolta asettamasta alueellaan minkään yrityksen osalta edun saamisen tai edun saamisen jatkumisen edellytykseksi vaatimusta sijoittaa tuotanto sen alueelle tai tarjota palvelu, kouluttaa tai työllistää työntekijöitä, rakentaa tai laajentaa tiettyjä tiloja tai toteuttaa tutkimus- ja kehitystoimintaa sen alueella.

4. Edellä olevan 1 kohdan f alakohdan ei voida tulkita estävän tuomioistuimen, hallintotuomioistuimen tai kilpailuviranomaisen asettaman vaatimuksen tai täytäntöön paneman sitoumuksen soveltamista kilpailulainsäädännön väitetyn rikkomisen oikaisemiseksi.

5. Edellä olevan 1 kohdan a–c alakohtaa ja 2 kohdan a ja b alakohtaa ei sovelleta tavaroiden tai palveluiden kelpoisuusvaatimuksiin viennin edistämisohjelmiin ja ulkomaan avustusohjelmiin osallistumisen osalta.

6. Selvennyksenä todetaan, että edellä olevia 2 kohdan a ja b alakohtaa ei sovelleta tavaran sisältöä koskeviin vaatimuksiin, jotka tuojaosapuoli on määrännyt, jotta tavaroille voidaan myöntää tullietuuskohtelu tai tullietuuskiintiö.

7. Selvennyksenä todetaan, että 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta mihinkään muihin vaatimuksiin kuin kyseisissä kohdissa vahvistettuihin vaatimuksiin.

8. Tätä artiklaa ei sovelleta toimenpiteisiin, jotka osapuoli on ottanut käyttöön tai pitänyt voimassa GATT 1994 -sopimuksen III artiklan 8 kohdan b alakohdan mukaisesti.

C JAKSO

RAJATYLITTÄVÄ PALVELUJEN TARJOAMINEN

8.9 ARTIKLA

Soveltamisala

Tätä jaksoa sovelletaan osapuolten toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat rajatylittävään palveluiden tarjontaan lukuun ottamatta seuraavia:

a) audiovisuaalisen alan palvelut;

b) kansallinen meriliikenteen kabotaasi[1]; ja

[1] Tämän jakson mukainen kabotaasiliikenne käsittää matkustajien tai tavaroiden kuljettamisen unionin jonkin jäsenvaltion tai Vietnamin sataman tai paikan sekä saman jäsenvaltion tai Vietnamin toisen sataman tai paikan välillä, mukaan luettuna mannerjalusta UNCLOSin mukaisesti, sekä jostakin unionin jäsenvaltion tai Vietnamin satamasta tai paikasta lähtevän ja samaan satamaan tai paikkaan päättyvän liikenteen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sitä, mitä tätä aihetta koskevan kotimaisten lakien ja määräysten mukaisesti pidetään kabotaasina.

c) kotimaiset ja kansainväliset lentoliikennepalvelut, mukaan luettuna sekä säännöllinen että muunlainen lentoliikenne, ja suoraan liikenneoikeuksien käyttöön liittyvät palvelut, eivät kuitenkaan seuraavat:

i) ilma-alusten korjaus- ja huoltopalvelut, joiden ajaksi ilma-alus poistetaan liikenteestä;

ii) lentoliikennepalvelujen myynti ja markkinointi;

iii) tietokonepohjaiseen paikanvarausjärjestelmään liittyvät palvelut; ja

iv) maahuolintapalvelut.

8.10 ARTIKLA

Markkinoille pääsy

1. Kun kyse on markkinoille pääsystä rajatylittävän palveluiden tarjonnan muodossa, kummankin osapuolen on myönnettävä toisen osapuolen palveluille ja palveluntarjoajille kohtelu, joka on vähintään yhtä edullinen kuin sen liitteessä 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteessä 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) annetuissa erityissitoumusluetteloissa täsmennettyjen ja sovittujen ehtojen, rajoitusten ja edellytysten mukainen kohtelu.

2. Aloilla, joilla on tehty markkinoillepääsysitoumuksia, osapuoli ei saa, ellei sen erityissitoumusten luettelossa toisin mainita, ottaa käyttöön tai pitää voimassa alueellisesti tai koko alueellaan seuraavia toimenpiteitä:

a) palveluntarjoajia koskevat määrälliset rajoitukset, joko lukumääräisten kiintiöiden, monopolien, yksinomaisten palveluntarjoajien tai tarveharkinnan muodossa;

b) palvelujen kaupan tai varojen kokonaisarvoa koskevat rajoitukset lukumääräisten kiintiöiden tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa; ja

c) palveluliiketoimien kokonaismäärää tai palvelutuotannon kokonaismäärää koskevat rajoitukset määrättyinä lukumääräisinä yksikköinä kiintiöiden tai taloudellista tarveharkintaa koskevien vaatimusten muodossa.

8.11 ARTIKLA

Kansallinen kohtelu

1. Liitteeseen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteeseen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) kirjatuilla toimialoilla ja siinä asetettujen edellytysten ja ehtojen mukaisesti kummankin osapuolen on myönnettävä toisen osapuolen palveluille ja palveluntarjoajille kaikkien rajatylittävään palveluiden tarjontaan vaikuttavien toimenpiteiden suhteen yhtä edullinen kohtelu kuin omille vastaaville palveluilleen ja palveluntarjoajilleen.

2. Osapuoli voi täyttää 1 kohdan vaatimuksen myöntämällä toisen osapuolen palveluille ja palveluntarjoajille joko muodollisesti samanlaisen tai muodollisesti erilaisen kohtelun kuin se myöntää omille vastaaville palveluilleen ja palveluntarjoajilleen.

3. Muodollisesti samanlaisen tai muodollisesti erilaisen kohtelun katsotaan olevan vähemmän edullista, jos se muuttaa kilpailuedellytyksiä osapuolen palvelujen tai palveluntarjoajien eduksi verrattuna vastaaviin toisen osapuolen palveluihin tai palveluntarjoajiin.

4. Tämän artiklan nojalla tehtyjen erityissitoumusten ei voida tulkita velvoittavan osapuolta korvaamaan luontaista kilpailuhaittaa, joka johtuu asianomaisen palvelun tai palveluntarjoajan ulkomaalaisuudesta.

8.12 ARTIKLA

Erityissitoumusten luettelo

Kummankin osapuolen tämän jakson mukaisesti vapauttamat toimialat sekä 8.10 artiklassa (Markkinoille pääsy) ja 8.11 artiklassa (Kansallinen kohtelu) tarkoitetut ehdot, rajoitukset ja edellytykset esitetään liitteen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) lisäykseen 8-A-1 tai liitteen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) lisäykseen 8-B-1 sisältyvässä kummankin osapuolen erityissitoumusten luettelossa.

D JAKSO

LUONNOLLISTEN HENKILÖIDEN
TILAPÄINEN OLESKELU LIIKETOIMINTAA VARTEN

8.13 ARTIKLA

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tätä jaksoa sovelletaan osapuolen toimenpiteisiin, jotka koskevat liikematkustajien, yrityksen sisäisesti siirrettyjen työntekijöiden, yritysmyyjien, sopimusperusteisten palveluntarjoajien ja itsenäisten ammatinharjoittajien saapumista sen alueelle ja tilapäistä oleskelua sen alueella.

2. Tässä jaksossa

a) 'yritysmyyjillä' tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka edustavat osapuolen tavaroiden tai palveluiden toimittajaa ja hakevat pääsyä ja tilapäistä oleskelua toisen osapuolen alueella palveluiden tai tavaroiden myyntineuvottelujen käymiseksi taikka palveluiden tai tavaroiden myyntiä koskevan sopimuksen tekemiseksi kyseisen toimittajan puolesta ja jotka eivät osallistu kyseisten palvelujen tai tavaroiden toimittamiseen. He eivät ole osallisina suorassa myynnissä yleisölle eivätkä saa korvausta isäntämaana olevassa osapuolessa sijaitsevasta lähteestä, eivätkä he ole palkkioperusteisia edustajia;

b) 'perustamistarkoituksessa matkustavilla liikematkustajilla' tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka työskentelevät johtotehtävissä osapuolen oikeushenkilön palveluksessa ja ovat vastuussa tällaisen oikeushenkilön yrityksen perustamisesta, sillä edellytyksellä, että he eivät tarjoa tai toimita palveluja taikka harjoita muuta taloudellista toimintaa kuin se, mitä sijoittautuminen edellyttää, eivätkä saa korvausta isäntäosapuolen alueella sijaitsevasta lähteestä;

c) 'sopimusperusteisilla palveluntarjoajilla' tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka ovat osapuolen jonkin sellaisen oikeushenkilön palveluksessa, joka ei ole työnvälitys- ja henkilöstönhankintapalvelujen toimisto eikä toimi tällaisen toimiston kautta, joka ei ole sijoittautunut toisen osapuolen alueelle ja joka on tehnyt vilpittömässä mielessä sopimuksen[1] palveluiden tarjoamisesta toisessa osapuolessa olevalle lopulliselle kuluttajalle, mikä edellyttää sen työntekijöiden tilapäistä läsnäoloa mainitussa osapuolessa palveluiden tarjontaa koskevan sopimuksen täyttämiseksi;

d) 'itsenäisillä ammatinharjoittajilla' tarkoitetaan osapuoleen itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi asettautuneita luonnollisia henkilöitä, jotka harjoittavat jonkin palvelun tarjontaa, jotka eivät ole sijoittautuneet toisen osapuolen alueelle ja jotka ovat tehneet vilpittömässä mielessä sopimuksen[2] muutoin kuin työnvälitys- ja henkilöstönhankintapalvelujen toimiston kautta palveluiden tarjoamisesta toisessa osapuolessa olevalle lopulliselle kuluttajalle, mikä edellyttää heidän tilapäistä läsnäoloaan mainitussa osapuolessa palveluiden tarjontaa koskevan sopimuksen täyttämiseksi;

---

1 Palvelusopimuksen on oltava sen osapuolen lain, asetusten ja vaatimusten mukainen, jossa sopimus pannaan täytäntöön.

2 Palvelusopimuksen on oltava sen osapuolen lain, määräysten ja vaatimusten mukainen, jossa sopimus pannaan täytäntöön.

e) 'yrityksen sisäisesti siirretyillä työntekijöillä' tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka ovat olleet jonkin oikeushenkilön tai sen sivuliikkeen palveluksessa tai olleet kumppaneita oikeushenkilössä vähintään yhden vuoden ajan ja jotka on tilapäisesti siirretty toisen osapuolen alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön yritykseen, sillä edellytyksellä, että asianomainen luonnollinen henkilö kuuluu johtajien, johtohenkilöstön, asiantuntijoiden tai harjoittelijoiden luokkaan;

f) 'johtajilla tai johtohenkilöstöllä' tarkoitetaan osapuolen oikeushenkilössä korkeassa asemassa työskenteleviä luonnollisia henkilöitä, jotka ensisijaisesti vastaavat yrityksen[1] johtamisesta toisessa osapuolessa ja joita valvoo tai neuvoo pääasiassa yrityksen hallitus tai osakkeenomistajat taikka näitä vastaavat tahot, ja joiden tehtäviin kuuluvat vähintäänkin seuraavat:

i) yrityksen tai sen osaston tai alaosaston johtaminen,

ii) muun valvonta-, asiantuntija- tai johtotehtävissä toimivan henkilöstön työn ohjaus ja valvonta; ja

iii) henkilökohtainen toimivalta palkata ja irtisanoa työntekijöitä taikka suositella palkkaamista, irtisanomista tai muita henkilöstöön liittyviä toimia;

[1] Selvennyksenä todetaan, että vaikka johtajat tai johtohenkilöstö eivät suoraan suorita tehtäviä, jotka koskevat palvelujen tosiasiallista tarjoamista, tämä ei estä heitä työtehtäviensä yhteydessä suorittamasta tehtäviä, jotka saattavat olla välttämättömiä palvelujen tarjoamiselle.

g) 'pätevyydellä' tarkoitetaan tutkinto- ja muita todistuksia ja muuta näyttöä virallisesta tutkinnosta, jonka oikeudellisten, hallinnollisten tai muiden määräysten mukaisesti nimetty viranomainen on antanut ja jolla osoitetaan ammatillisen koulutuksen suorittaminen;

h) 'asiantuntijoilla' tarkoitetaan oikeushenkilön palveluksessa työskenteleviä luonnollisia henkilöitä, joilla on sijoittautuneen yksikön tuotannon, tutkimuslaitteiden, tekniikan tai hallinnon kannalta olennaisia tietoja. Näitä tietoja arvioitaessa otetaan huomioon paitsi yrityksen sisäinen tieto myös henkilön huomattava pätevyys erityistä teknistä osaamista, riittävä ammatillinen kokemus mukaan luettuna, vaativassa työssä tai ammatissa, samoin kuin henkilön mahdollinen kuuluminen luvanvaraisten ammattien harjoittajiin; ja

i) 'harjoittelijoilla' tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka ovat olleet osapuolen jonkin oikeushenkilön tai sen sivuliikkeen palveluksessa vähintään yhden vuoden ajan, joilla on korkeakoulututkinto ja jotka tilapäisesti siirretään urakehitystä varten tai liiketoiminnan tekniikoita tai menetelmiä koskevan koulutuksen saamiseksi[1].

[1] Vastaanottavalta yritykseltä voidaan edellyttää oleskeluajan kattavan koulutusohjelman esittämistä ennakkohyväksyntää varten. Koulutusohjelmasta on käytävä ilmi, että oleskelun tarkoituksena on koulutus. Tšekin, Saksan, Espanjan, Ranskan, Unkarin ja Itävallan tapauksessa koulutuksen on liityttävä suoritettuun korkeakoulututkintoon.

8.14 ARTIKLA

Liikematkustajat ja sisäisen siirron saaneet työntekijät

1. Jokaisen B jakson (Sijoitusten vapauttaminen) mukaisesti vapautetun toimialan osalta kummankin osapuolen on sallittava toisen osapuolen sijoittajien siirtää omiin yrityksiinsä kyseisen toisen osapuolen luonnollisia henkilöitä sillä edellytyksellä, että työntekijät ovat liikematkustajia tai sisäisen siirron saaneita työntekijöitä[1].

2. Maahantulo ja tilapäinen oleskelu on kestoltaan

a) johtajille tai johtohenkilöstölle enintään kolme vuotta;

b) asiantuntijoille enintään kolme vuotta;

c) harjoittelijoille enintään vuoden; ja

d) perustamistarkoituksessa matkustaville liikematkustajille enintään 90 päivää.[2]

[1] Vietnamin osalta tästä jaksosta johtuvat harjoittelijoita koskevat velvoitteet tulevat voimaan kolme vuotta tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen.

[2] Unionin osalta kesto voi olla enintään 90 päivää minkä tahansa 12 kuukauden jakson aikana.

3. Ellei liitteen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) lisäyksessä 8-A-3 ja liitteen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) lisäyksessä 8-B-2 toisin täsmennetä, osapuoli ei minkään B jakson (Sijoitusten vapauttaminen) mukaisesti vapautetun toimialan osalta saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön alueellisesti tai koko alueellaan rajoituksia sellaisina lukumääräisinä kiintiöinä tai taloudellista tarveharkintaa koskevina vaatimuksina ja syrjivinä rajoituksina, jotka koskevat niiden luonnollisten henkilöiden kokonaismäärää, jonka sijoittaja saa ottaa palvelukseen perustamistarkoituksessa matkustavina liikematkustajina ja sisäisen siirron saaneina työntekijöinä jollakin tietyllä alalla.

8.15 ARTIKLA

Yritysmyyjät

Ellei liitteen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) lisäyksessä 8-A-3 ja liitteen 8-B (Vietnamin Unionin erityissitoumusten luettelo) lisäyksessä 8-B-2 mahdollisesti luetelluista varaumista muuta johdu, kummankin osapuolen on jokaisen B jakson (Sijoitusten vapauttaminen) tai C jakson (Rajatylittävä palvelujen tarjoaminen) mukaisesti vapautetun toimialan osalta sallittava yritysmyyjien tilapäinen maahantulo ja oleskelu enintään 90 päivän ajaksi.[1]

[1] Unionin osalta kesto voi olla enintään 90 päivää minkä tahansa 12 kuukauden jakson aikana.

8.16 ARTIKLA

Sopimusperusteiset palveluntarjoajat

1. Osapuolet vahvistavat omat velvollisuutensa, jotka johtuvat niiden GATS-sopimuksen mukaisista sitoumuksista, kun kyseessä on sopimusperusteisten palveluntarjoajien maahantulo ja tilapäinen oleskelu.

2. Ellei 3 kohdassa täsmennetyistä edellytyksistä ja liitteen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) lisäyksessä 8-A-3 ja liitteen 8-B (Vietnamin Unionin erityissitoumusten luettelo) lisäyksessä 8-B-2 mahdollisesti luetelluista varauksista muuta johdu, kummankin osapuolen on sallittava toisen osapuolen sopimusperusteisten palveluntarjoajien toteuttama palveluiden tarjonta alueelleen seuraavilla toimialoilla tai osa-aloilla:

a) arkkitehtipalvelut;

b) kaupunkisuunnittelu- ja maisemasuunnittelupalvelut;

c) tekniset palvelut;

d) tekniset kokonaispalvelut;

e) tietokonepalvelut ja niihin liittyvät palvelut;

f) koulutuspalvelut (ainoastaan yksityisesti rahoitetut palvelut);

g) vieraiden kielten opetus; ja

h) ympäristöpalvelut.

3. Osapuolten sitoumuksiin sovelletaan seuraavia edellytyksiä:

a) luonnolliset henkilöt tarjoavat palveluja väliaikaisesti sellaisen oikeushenkilön työntekijöinä, joka on tehnyt palvelusopimuksen enintään 12 kuukauden ajaksi;

b) toisen osapuolen alueelle tulevien luonnollisten henkilöiden olisi tarjottava tällaisia palveluja sellaisen oikeushenkilön työntekijöinä, joka on tarjonnut kyseisiä palveluja vähintään kahden vuoden ajan välittömästi ennen kuin toisen osapuolen alueelle tuloa koskeva hakemus on esitetty, minkä lisäksi luonnollisilla henkilöillä on oltava sinä päivänä, jona toisen osapuolen alueelle tuloa koskeva hakemus esitetään, vähintään viiden vuoden ammatillinen kokemus[1] toimialalta, jota sopimus koskee;

[1] Selvennyksenä todetaan, että kyseinen ajanjakso lasketaan sen jälkeen, kun luonnolliset henkilöt ovat saavuttaneet täysi-ikäisyyden.

c) toisen osapuolen alueelle saapuvilla luonnollisilla henkilöillä on oltava

i) korkeakoulututkinto tai vastaavan osaamistason osoittava pätevyys[1]; ja

ii) ammatillinen pätevyys, jos sitä edellytetään toiminnan harjoittamiseksi sen osapuolen, jonka alueella palvelua tarjotaan, lakien, määräysten tai oikeudellisten vaatimusten mukaisesti;

d) luonnollinen henkilö ei saa saada palvelujen tarjoamisesta toisen osapuolen alueella muuta korvausta kuin sen, jonka kyseisen luonnollisen henkilön palvelukseensa ottava oikeushenkilö maksaa;

e) luonnollisten henkilöiden maahantulo ja tilapäinen oleskelu kyseisen osapuolen alueella voi kumulatiivisesti kestää enintään kuusi kuukautta[2] tai sopimuksen keston ajan, sen mukaan kumpi on lyhyempi;

f) tämän artiklan nojalla myönnetty pääsy koskee ainoastaan sopimuksen kohteena olevaa palvelutoimintaa eikä luo oikeutta käyttää sen osapuolen ammattinimikettä, jonka alueella palvelu tarjotaan;

---

1 Jos tutkintoa tai pätevyyttä ei ole hankittu sen osapuolen alueella, jossa palvelu tarjotaan, kyseinen osapuoli voi arvioida, vastaako tutkinto tai pätevyys sen alueella vaadittavaa korkeakoulututkintoa.

2 Unionin osalta kumulatiivinen kesto voi olla enintään kuusi kuukautta minkä tahansa 12 kuukauden jakson aikana.

g) palvelusopimuksen piiriin kuuluvien henkilöiden määrä ei saa olla suurempi kuin on tarpeen sopimuksen täytäntöön panemiseksi sen osapuolen, jossa palvelua tarjotaan, mahdollisten lakien ja määräysten tai muiden toimenpiteiden mukaisesti; ja

h) muut syrjivät rajoitukset, mukaan lukien luonnollisten henkilöiden määrän rajoitus taloudellisen tarveharkinnan muodossa, jotka on täsmennetty liitteen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) lisäyksessä 8-A-3 ja liitteen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) lisäyksessä 8-B-2.

8.17 ARTIKLA

Itsenäiset ammatinharjoittajat

Viiden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta osapuolet tarkastelevat tätä jaksoa uudelleen ja harkitsevat yksityiskohtaisia sääntöjä tämän jakson määräysten ulottamiseksi koskemaan itsenäisiä ammatinharjoittajia.

E JAKSO

SÄÄNTELYKEHYS

1 ALAJAKSO

KOTIMAINEN SÄÄNTELY

8.18 ARTIKLA

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tätä alajaksoa sovelletaan osapuolten toimenpiteisiin, jotka liittyvät lisensiointivaatimuksiin ja -menettelyihin sekä pätevyysvaatimuksiin ja -menettelyihin, jotka vaikuttavat seuraaviin:

a) rajatylittävä palvelujen tarjoaminen;

b) oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden sijoittautuminen, asettautuminen ja ylläpito; ja

c) luonnollisten henkilöiden luokkaan kuuluvien tilapäinen oleskelu niiden alueella.

2. Tätä alajaksoa sovelletaan ainoastaan toimialoihin, joilla osapuoli on tehnyt erityisiä sitoumuksia ja ainoastaan siinä laajuudessa, jossa näitä erityisiä sitoumuksia sovelletaan.

3. Tätä alajaksoa ei sovelleta toimenpiteisiin, jos ne ovat 8.4 artiklassa (Markkinoille pääsy), 8.5 artiklassa (Kansallinen kohtelu), 8.10 artiklassa (Markkinoille pääsy) tai 8.11 artiklassa (Kansallinen kohtelu) luetellun mukaisia rajoituksia.

4. Tässä jaksossa

a) 'toimivaltaisilla viranomaisella' tarkoitetaan sellaista keskus-, alue- tai paikallistason julkishallintoa tai viranomaista tai julkishallinnon ulkopuolista elintä niiden käyttäessä keskus-, alue- tai paikallistason hallintoelinten tai viranomaisten niille siirtämiä valtuuksia, joka tekee päätöksiä palvelun tarjoamiseen myönnettävästä luvasta, myös sijoittautumisen osalta, tai luvasta perustaa muita taloudellisia toimintoja kuin palveluita;

b) 'lisensiointimenettelyillä' tarkoitetaan hallinnollisia tai menettelysääntöjä, joita 1 kohdassa tarkoitettujen toimintojen toteuttamiseen tarvittavaa lupaa, mukaan luettuina lisenssin muutos tai uusiminen, hakevan luonnollisen tai oikeushenkilön on noudatettava voidakseen osoittaa täyttävänsä lisensiointivaatimukset;

c) 'lisensiointivaatimuksilla' tarkoitetaan sisällöllisiä vaatimuksia, jotka eivät ole pätevyysvaatimuksia ja jotka luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön on täytettävä voidakseen saada luvan toteuttaa 1 kohdassa tarkoitetut toiminnot tai voidakseen muuttaa tällaista lupaa tai uusia sen;

d) 'pätevyysmenettelyillä' tarkoitetaan hallinnollisia tai menettelysääntöjä, joita luonnollisen henkilön on noudatettava voidakseen osoittaa olevansa niiden pätevyysvaatimusten mukainen, joita palvelun tarjoamiseen tarvittavan luvan saaminen edellyttää; ja

e) 'pätevyysvaatimuksilla' tarkoitetaan sisällöllisiä vaatimuksia, jotka liittyvät luonnollisen henkilön pätevyyteen tarjota jokin palvelu ja joiden täyttymisen osoittamista edellytetään luvan saamiseksi palvelun tarjoamista varten.

8.19 ARTIKLA

Lisensiointia ja pätevyyttä koskevat edellytykset

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että lisensiointivaatimuksiin ja -menettelyihin ja pätevyysvaatimuksiin ja -menettelyihin liittyvät toimenpiteet pohjautuvat perusteisiin, jotka ovat

a) selkeitä;

b) objektiivisia ja avoimia; ja

c) ennalta vahvistettuja sekä yleisesti ja asianomaisten henkilöiden saatavilla.

2. Lupa tai lisenssi on myönnettävä heti, kun soveltuvan tarkastelun pohjalta on vahvistettu, että luvan tai lisenssin saamisen edellytykset on täytetty, edellyttäen että lupia tai lisenssejä on saatavilla.

3. Kukin osapuoli pitää yllä tai perustaa oikeudellisia, välitys- tai hallinnollisia tuomioistuimia tai menettelyitä, jotka mahdollistavat vahinkoa kärsineen sijoittajan tai palveluntarjoajan pyynnöstä asian nopean käsittelyn ja tarvittaessa asianmukaiset oikaisukeinot hallinnollisissa päätöksissä, jotka koskevat sijoittautumista, rajatylittävää palveluntarjontaa tai luonnollisten henkilöiden tilapäistä oleskelua liiketoimintaa varten. Siinä tapauksessa, että edellä mainitut menettelytavat eivät ole riippumattomia viranomaisesta, jolle on uskottu asianomaisen hallinnollisen päätöksen tekeminen, kunkin osapuolen on taattava, että menettelytavat turvaavat asian objektiivisen ja puolueettoman tarkastelun.

Tämän kohdan määräysten ei voida tulkita velvoittavan osapuolta perustamaan edellä mainittuja tuomioistuimia tai menettelytapoja siinä tapauksessa, että perustaminen olisi ristiriidassa osapuolen perustuslaillisen järjestelmän tai sen oikeudellisen järjestelmän luonteen kanssa.

8.20 ARTIKLA

Lisensiointia ja pätevyyttä koskevat menettelyt

1. Lisensiointia ja pätevyyttä koskevat menettelyt ja muodollisuudet eivät saa itsessään rajoittaa palvelun tarjoamista tai muun taloudellisen toiminnan harjoittamista. Kummankin osapuolen on varmistettava, että tällaiset menettelyt ja muodollisuudet ovat mahdollisimman yksinkertaisia, sekä varmistettava, että tällaiset menettelyt eivät tarpeettomasti mutkista tai viivytä palvelun tarjoamista. Kaikkien hakijoille mahdollisesti koituvien lisensiointimaksujen[1] olisi oltava kohtuullisia eivätkä ne saa itsessään rajoittaa palvelun tarjoamista.

2. Kummankin osapuolen on varmistettava, että toimivaltaisten viranomaisten lisensiointi- tai lupa-asioissa käyttämät menettelyt ovat kaikkiin hakijoihin nähden puolueettomia. Toimivaltaisen viranomaisen olisi tehtävä päätöksensä riippumattomasti, eikä se saisi olla vastuussa toiminnastaan siihen palvelun toimittavaan tai taloudellista toimintaa harjoittavaan henkilöön nähden, jolta lisenssiä tai lupaa edellytetään.

3. Jos hakemuksille on kummankin osapuolen laeissa ja määräyksissä tietty määräaika, hakijalle on varattava kohtuullinen ajanjakso hakemuksen jättämistä varten. Toimivaltaisen viranomaisen on aloitettava hakemuksen käsittely ilman aiheetonta viivytystä. Mahdollisuuksien mukaan hakemukset olisi voitava toimittaa sähköisessä muodossa samojen aitoutta koskevien vaatimusten mukaisesti kuin paperikopiona toimitettavat hakemuksetkin.

[1] Lisensiointimaksuihin eivät sisälly huutokaupasta, tarjouskilpailusta tai muusta syrjittämättömästä toimiluvan myöntämistavasta johtuvat maksut eivätkä pakolliset suoritukset yleispalvelun tarjoamiseksi.

4. Kummankin osapuolen on varmistettava, että hakemuksen käsittely, myös lopullisen päätöksen tekeminen, saatetaan loppuun kohtuullisessa ajassa täydellisen hakemuksen toimittamispäivän jälkeen. Kummankin osapuolen on pyrittävä vahvistamaan tavanomainen aikataulu hakemuksien käsittelyä varten.

5. Toimivaltaisen viranomaisen on kohtuullisessa ajassa ilmoitettava hakijalle epätäydelliseksi katsomansa hakemuksen vastaanottamisesta ja siinä määrin kuin se on mahdollista nimettävä hakemuksen täydentämiseen vaadittavat lisätiedot ja tarjottava mahdollisuus puutteiden korjaamiseen.

6. Alkuperäisten asiakirjojen sijasta olisi aina kun se on mahdollista hyväksyttävä oikeaksi todistetut kopiot.

7. Jos toimivaltainen viranomainen hylkää hakemuksen, hakijalle on ilmoitettava asiasta kirjallisesti ja viipymättä. Hakijalle on virallisesta pyynnöstä periaatteessa ilmoitettava myös hakemuksen hylkäämisen syyt. Hakijalle olisi annettava kohtuullisen ajan kuluessa mahdollisuus toimittaa uusi hakemus.

8. Kummankin osapuolen on varmistettava, että myönnetty lisenssi tai lupa tulee viipymättä voimaan siinä vahvistettujen ehtojen ja edellytysten mukaisesti.

2 ALAJAKSO

YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

8.21 ARTIKLA

Ammattipätevyyksien vastavuoroinen tunnustaminen

1. Tämän artiklan määräykset eivät estä sitä, että osapuoli voi vaatia, että luonnollisilla henkilöillä on sellainen tarvittava pätevyys ja ammattikokemus, jota edellytetään asianomaisen toimialan osalta sillä alueella, jolla palvelua tarjotaan.

2. Osapuolten on rohkaistava omien alueidensa asianomaisia ammattialajärjestöjä tai, tapauksen mukaan, viranomaisiaan laatimaan ja antamaan 17.2 artiklan (Erikoistuneet komiteat) nojalla perustetulle sijoituksia, palvelukauppaa, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevälle komitealle ammattipätevyyksien vastavuoroista tunnustamista koskevan yhteisen suosituksen. Tällaisten yhteisen suositusten tueksi on esitettävä näyttöä seuraavista:

a) ammattipätevyyksien vastavuoroista tunnustamista koskevan ehdotetun sopimuksen, jäljempänä 'vastavuoroista tunnustamista koskeva sopimus' taloudellinen arvo; ja

b) eri ohjelmien vastaavuus kuten se, missä määrin kunkin osapuolen perusteet, joita sovelletaan yrittäjien ja palveluntarjoajien lupien myöntämiseen, lisensiointiin, toimintaan ja sertifiointiin, vastaavat toisiaan.

3. Otettuaan vastaan yhteisen suosituksen sijoituksia, palvelukauppaa, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevä komitea tarkastelee sitä kohtuullisen ajan kuluessa ja selvittää, onko se tämän sopimuksen mukainen.

4. Jos 2 kohdan mukaisesti toimitettujen tietojen pohjalta on todettu, että yhteinen suositus on tämän sopimuksen kanssa yhteensopiva, osapuolet ryhtyvät tarvittaviin toimiin voidakseen toimivaltaisten viranomaisten tai osapuolen nimeämien tahojen välityksellä neuvotella vastavuoroista tunnustamista koskevan sopimuksen.

3 ALAJAKSO

TIETOKONEPALVELUT

8.22 ARTIKLA

Tietokonepalveluja koskeva yhteisymmärrys

1. Siltä osin kuin tietokonepalvelujen kauppa vapautetaan B jakson (Sijoitusten vapauttaminen), C jakson (Rajatylittävä palvelujen tarjoaminen) ja D jakson (Luonnollisten henkilöiden tilapäinen oleskelu liiketoimintaa varten) mukaisesti, osapuolten on noudatettava 2–4 kohtaa.

2. Osapuolet hyväksyvät, että CPC[1] 84, joka on tietokonepalveluita ja niihin liittyviä palveluita kuvaava Yhdistyneiden kansakuntien koodi, kattaa perustoiminnot, joita käytetään kaikkien tietokonepalveluiden ja niihin liittyvien palveluiden tarjontaan. Tekniikan kehitys on johtanut siihen, että näitä palveluita tarjotaan yhä useammin toisiinsa liittyvien palveluiden kokonaisuutena tai pakettina, johon voivat sisältyä kaikki tällaiset perustoiminnot tai joitain niistä. Esimerkiksi verkkosivujen tai verkkoalueen isännöinti, tietojen louhintapalvelut ja grid-laskenta koostuvat tietokonepalveluiden perustoimintojen yhdistelmistä.

[1] CPC (Central Product Classification) tarkoittaa yhteistä tavaraluokitusta sellaisena kuin Yhdistyneiden kansakuntien tilastokomissio on sen hyväksynyt (Statistical Papers, Series M, No77, CPC prov, 1991).

3. Tietokonepalvelut ja niihin liittyvät palvelut, riippumatta siitä, tarjotaanko ne verkon, myös internetin, kautta, sisältävät kaikki palvelut, joissa tarjotaan

a) tietokoneita tai tietokonejärjestelmiä koskevaa tai niitä varten tehtävää konsultointia, strategioita, analyysia, suunnittelua, määrittelyjä, tuotesuunnittelua, kehittämistä, asentamista, toteuttamista, integrointia, testausta, vianetsintää, päivitystä, tukea, teknistä apua tai hallinnointia;

b) tietokoneohjelmia koskevaa tai niitä varten tehtävää konsultointia, strategioita, analyysia, suunnittelua, määrittelyjä, tuotesuunnittelua, kehittämistä, asentamista, toteuttamista, integrointia, testausta, vianetsintää, päivitystä, sopeuttamista, ylläpitoa, tukea, teknistä apua, hallinnointia tai käyttöä;

c) tietojenkäsittelyä, tietojen tallennusta, tietojen isännöintiä tai tietokantapalveluita;

d) toimistokoneiden ja -laitteiden sekä tietokoneiden korjauspalveluita; tai

e) tietokoneohjelmiin, tietokoneisiin tai tietokonejärjestelmiin liittyviä asiakkaiden henkilöstön koulutuspalveluita, ja muualle luokittelemattomia palveluita.

4. Osapuolet hyväksyvät, että monissa tapauksissa tietokonepalvelut ja niihin liittyvät palvelut mahdollistavat muiden palveluiden[1] tarjonnan sekä sähköisin että muin keinoin. Näissä tapauksessa on tärkeää erottaa toisistaan tietokonepalvelut ja niihin liittyvät palvelut (kuten verkkosivujen tai sovelluksen isännöinti) ja muut palvelut, jotka ovat mahdollisia tietokonepalveluiden ja niihin liittyvien palveluiden ansioista. Tällainen muu palvelu ei kuulu CPC 84:n piiriin riippumatta siitä, onko se mahdollinen tietokonepalveluiden ja niihin liittyvien palveluiden ansioista.

4 ALAJAKSO

POSTIPALVELUT[2]

8.23 ARTIKLA

Kilpailunvastaisten käytänteiden torjunta postialalla

Kummankin osapuolen on pidettävä voimassa tai otettava käyttöön asianmukaisia toimenpiteitä sen estämiseksi, että tarjoajat, jotka joko yksin tai yhdessä voivat markkina-asemansa vuoksi olennaisesti vaikuttaa kyseisille postipalvelumarkkinoille osallistumisen edellytyksiin, ottavat käyttöön kilpailunvastaisia käytäntöjä tai jatkavat sellaisten soveltamista.

---

1 Esimerkiksi W/120.1.A.b. (laskentatoimen palvelut, tilintarkastuspalvelut ja kirjanpidon palvelut), W/120.1.A.d (arkkitehtipalvelut), W/120.1.A.h (lääkäripalvelut ja hammashoitopalvelut), W/120.2.D (audiovisuaalisen alan palvelut), W/120.5 (koulutuspalvelut).

2 Tätä alajaksoa sovelletaan sekä CPC 7511:een että CPC 7512:een.

8.24 ARTIKLA

Toimiluvat

1. Kun osapuoli edellyttää toimilupaa postipalvelujen tarjoamiseksi, se asettaa julkisesti saataville seuraavat:

a) kaikki toimiluvan myöntämiseen liittyvät perusteet sekä aika, joka yleensä tarvitaan toimilupahakemusta koskevan päätöksen tekemiseen; ja

b) tällaisen luvan ehdot ja edellytykset.

2. Toimiluvan epäämisen syyt on pyynnöstä ilmoitettava hakijalle, ja kummankin osapuolen on perustettava asiaankuuluva sääntelyelimen kautta tapahtuva muutoksenhakumenettely. Tällaisen muutoksenhakumenettelyn on oltava avoin, syrjimätön ja objektiivisiin perusteisiin tukeutuva.

8.25 ARTIKLA

Postialan sääntelyviranomainen

Sääntelyelimen on oltava oikeudellisesti erillinen kaikista postipalveluiden tarjoajista, eikä se saa olla niille vastuussa toiminnastaan. Sääntelyelimen päätösten ja sen käyttämien menettelyjen on oltava tasapuoliset kaikkien markkinaosapuolten kannalta.

5 ALAJAKSO

TELEVERKOT JA TELEVIESTINTÄPALVELUT

8.26 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tässä alajaksossa vahvistetaan B jakson (Sijoitusten vapauttaminen), C jakson (Rajatylittävä palvelujen tarjoaminen) ja D jakson (Luonnollisten henkilöiden tilapäinen oleskelu liiketoimintaa varten) nojalla vapautettua yleisten televerkkojen ja televiestintäpalvelujen tarjontaa koskevan sääntelykehyksen periaatteet.

2. Tätä alajaksoa ei sovelleta mihinkään osapuolen hyväksymään tai voimassa pitämään toimenpiteeseen, joka liittyy radio- tai televisio-ohjelmien yleisradiolähetyksinä[1] tai kaapelitse tapahtuvaan jakeluun.

[1] 'Yleisradiolähetys' määritellään siten kuin kunkin osapuolen asiaa koskevissa laeissa ja määräyksissä säädetään. Selvennyksenä todetaan, että yleisradiotoiminta ei kata operaattoreiden välisiä yhteyksiä.

8.27 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä alajaksossa

a) 'loppukäyttäjällä' tarkoitetaan yleisen televiestintäverkon tai -palvelun lopullista käyttäjää tai lopullista palveluntarjoajaa, lukuun ottamatta käyttöä yleisen televerkon tai televiestintäpalveluiden tarjoamiseksi edelleen;

b) 'välttämättömillä laitteilla' tarkoitetaan julkisen televerkon ja televiestintäpalvelun laitteita,

   i) jotka tarjoaa ainoastaan tai pääasiassa yksi tarjoaja tai rajallinen määrä tarjoajia; ja

   ii) joiden korvaaminen palvelun tarjoamista varten ei ole taloudellisesti tai teknisesti mahdollista;

c) 'yhteenliittämisellä' tarkoitetaan yleisten telepalvelujen tarjoajien linkittämistä, jotta yhden tarjoajan palveluja käyttävät voivat olla yhteydessä toisen tarjoajan asiakkaisiin ja käyttää toisen tarjoajan palveluja;

d) 'suurella palveluntarjoajalla' tarkoitetaan yleisten telepalvelujen tarjoajaa, joka kykenee vaikuttamaan merkittävästi hintaa ja tarjontaa koskeviin osallistumisehtoihin asianomaisilla yleisten televiestintäpalveluiden markkinoilla, koska se hallitsee välttämättömiä televiestintälaitteita tai koska se voi käyttää markkina-asemaansa;

e) 'numeron siirrettävyydellä' tarkoitetaan yleisten televiestintäpalveluiden loppukäyttäjälle tarjottavaa mahdollisuutta säilyttää pyynnöstä sama puhelinnumero vaihdettaessa samanlaisten yleisten telepalveluiden samantasoista tarjoajaa samassa sijaintipaikassa;

f) 'yleisellä televerkolla' tarkoitetaan televerkkoa, jonka osapuoli edellyttää tarjoavan yleisiä televiestintäpalveluita määrättyjen verkon liityntäpisteiden välillä;

g) 'yleisellä televiestintäpalvelulla' tarkoitetaan mitä tahansa televiestintäpalvelua, jonka osapuoli on nimenomaisesti tai käytännössä vaatinut tarjottavaksi yleisesti;

h) 'sääntelyviranomaisella' tarkoitetaan elintä tai elimiä, jolle tai joille osapuoli on antanut tehtäväksi televiestinnän sääntelyn;

i) 'televerkolla' tarkoitetaan siirtojärjestelmiä sekä soveltuvin osin kytkentä- tai reitityslaitteistoa ja muita resursseja, muut kuin aktiiviset verkkoelementit mukaan luettuina, joilla voidaan siirtää signaaleja johtojen välityksellä, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla;

j) 'televiestintäpalveluilla' tarkoitetaan kaikkia palveluita, jotka koostuvat sähkömagneettisten signaalien lähettämisestä ja vastaanottamisesta, mutta niihin eivät sisälly yleisradiotoiminta eikä taloudellinen toiminta, joka koostuu sellaisen sisällön tarjoamisesta, jonka siirtäminen edellyttää televiestintää; ja

k) 'käyttäjällä' tarkoitetaan palvelun kuluttajaa tai palveluntarjoajaa.

8.28 ARTIKLA

Sääntelyviranomainen

1. Sääntelyviranomaisen on oltava oikeudellisesti erillinen kaikista yleisten televerkkojen tai televiestintäpalveluiden tarjoajista, eikä se saa olla niille vastuussa toiminnastaan.

2. Sääntelyviranomaisten päätösten ja niiden käyttämien menettelyjen on oltava tasapuoliset kaikkien markkinaosapuolten kannalta. Tätä varten osapuolen, joka omistaa televerkkojen tai televiestintäpalveluiden tarjoajia tai jolla on niihin määräysvalta, on varmistettava, että sääntelyviranomaisen sääntelytoimilla, päätöksillä tai toimenpiteillä, jotka koskevat tällaisia tarjoajia, ei syrjitä eikä aseta mitään niiden kilpailijoita olennaisesti epäedulliseen asemaan.

3. Sääntelyviranomaisella on oltava riittävät valtuudet toimialan sääntelyyn, ja sillä on oltava riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit sille annettujen tehtävien hoitamiseen.

4. Sääntelyviranomaisen tehtävät on julkaistava helposti saatavilla olevassa ja selkeässä muodossa, erityisesti kun tehtävät on osoitettu useammalle kuin yhdelle elimelle.

5. Sääntelyviranomaisen valtuuksia on käytettävä avoimesti ja oikea-aikaisesti.

6. Sääntelyviranomaisilla on oltava valtuudet varmistaa, että televerkkojen ja televiestintäpalveluiden tarjoajat toimittavat niille pyynnöstä ja viipymättä kaikki tiedot, myös rahoitustiedot, joita sääntelyviranomaiset tarvitsevat voidakseen toteuttaa tämän alajakson mukaiset tehtävänsä. Pyydettyjen tietojen on oltava enintään sen laajuisia, mikä on tarpeen sääntelytehtävien toteuttamiseksi, ja niitä on käsiteltävä luottamuksellisuusvaatimusten mukaisesti.

8.29 ARTIKLA

Lupa tarjota televerkkoja ja televiestintäpalveluita

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että lupamenettelyt ovat julkisesti saatavilla, mukaan lukien seuraavat:

a) kaikki toimiluvan perusteet, ehdot, edellytykset ja menettelyt, joita se soveltaa; ja

b) kohtuullinen aika, joka yleensä tarvitaan toimilupahakemusta koskevan päätöksen tekemiseen.

2. Kunkin osapuolen on varmistettava, että hakija saa pyynnöstä kirjallisesti syyt toimiluvan epäämiseen.

3. Toimiluvan hakijan on voitava hakea muutosta muutoksenhakuelimestä, jos lupa on evätty.

4. Kaikkien luvanhakijoille mahdollisesti koituvien maksujen[1] olisi oltava kohtuullisia eivätkä ne saa itsessään rajoittaa palvelun tarjoamista.

8.30 ARTIKLA

Rajalliset voimavarat

1. Kaikki menettelyt, jotka koskevat rajallisten voimavarojen, kuten taajuuksien, numeroiden ja reititysoikeuksien, myöntämistä ja käyttöä, on toteutettava puolueettomasti, viivytyksettä, avoimesti ja syrjimättömästi.

2. Myönnettyjen taajuuskaistojen kulloinenkin tilanne on julkaistava, mutta yksityiskohtaisia tietoja julkishallinnon erityisiin käyttötarkoituksiin myönnetyistä radiotaajuuksista ei edellytetä.

[1] Lupamaksuihin eivät sisälly huutokaupasta, tarjouskilpailusta tai muusta syrjittämättömästä toimiluvan myöntämistavasta johtuvat maksut eivätkä pakolliset suoritukset yleispalvelun tarjoamiseksi.

3. Spektrin jakamis- ja myöntämispäätökset sekä taajuushallintaa koskevat päätökset eivät sinänsä ole 8.4 artiklan (Markkinoille pääsy), 8.8 artiklan (Suoritevaatimukset) ja 8.10 artiklan (Markkinoille pääsy) kanssa yhteensopimattomia toimenpiteitä. Näin ollen kumpikin osapuoli säilyttää oikeuden harjoittaa spektrin ja taajuuksien hallintaa koskevaa politiikkaansa, joka voi vaikuttaa yleisten telepalveluiden tarjoajien määrään, sillä edellytyksellä, että tämä tapahtuu tämän luvun määräyksiä vastaavalla tavalla. Osapuolet säilyttävät samoin oikeutensa jakaa taajuusalueita tavalla, jossa otetaan huomioon nykyiset ja tulevat tarpeet.

8.31 ARTIKLA

Pääsy yleisiin televerkkoihin ja televiestintäpalveluihin ja niiden käyttö

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että toisen osapuolen palveluntarjoajien saatavilla ja käytettävissä ovat kohtuullisin, syrjimättömin ja avoimin ehdoin ja edellytyksin kaikki suuren palveluntarjoajan[1] yleiset televerkot ja televiestintäpalvelut, yksityiset vuokrajohdot mukaan luettuina, joita kyseisen osapuolen alueella tai sen rajojen yli tarjotaan, myös 2 ja 3 kohdassa vahvistetulla tavalla.

[1] Tämän artiklan soveltamista varten yleisten televerkkojen tai televiestintäpalvelujen toimittajan nimeämisen suureksi palveluntarjoajaksi on tapahduttava kummankin osapuolen kotimaisten lakien, määräysten ja menettelyiden mukaisesti.

2. Kummankin osapuolen on varmistettava, että yleisten televiestintäpalvelujen tarjoajat, jotka pyytävät pääsyä suuren palveluntarjoajan verkkoon, voivat

a) ostaa tai vuokrata ja liittää päätelaitteita tai muita laitteita, jotka toimivat rajapintana yleiseen televerkkoon;

b) liittää yhteen yksityisiä vuokrajohtoja tai omia johtoja ja yleisiä televerkkoja ja televiestintäpalveluja sen alueella tai sen rajojen yli tai muiden palveluntarjoajien vuokrattuja tai omia johtoja; ja

c) käyttää valitsemiaan käyttöprotokollia sen lisäksi, mikä on tarpeen, jotta varmistetaan televerkkojen ja televiestintäpalveluiden yleinen saatavuus.

3. Kummankin osapuolen on varmistettava, että toisen osapuolen palveluntarjoajat voivat käyttää yleisiä televerkkoja ja televiestintäpalveluja sen alueella ja rajojen yli tiedonsiirtoa varten, mukaan lukien tällaisten palveluntarjoajien yrityksen sisäinen viestintä ja pääsy kumman tahansa osapuolen alueella tietokannoissa pidettäviin tai muulla tavalla säilytettyihin konekielellä luettaviin tietoihin. Kaikista osapuolen uusista tai muutetuista toimenpiteistä, jotka merkittävästi vaikuttavat tällaiseen käyttöön, on ilmoitettava toiselle osapuolelle, ja niistä on neuvoteltava.

4. Kummankin osapuolen on varmistettava, että toimittajat, jotka verkkoihin pääsyä koskevien neuvottelujen myötä saavat tietoja toiselta toimittajalta, käyttävät tällaisia tietoja ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on annettu, ja huolehtivat aina toimitettujen tai tallennettujen tietojen luottamuksellisuudesta.

8.32 ARTIKLA

Verkkojen yhteenliittäminen

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että kaikilla yleisten televiestintäpalveluiden tarjoajilla on oikeus ja, kun toinen tarjoaja sitä pyytää, velvollisuus neuvotella keskenään verkkojensa yhteenliittämisestä televerkkojen ja televiestintäpalveluiden tarjoamista varten.

2. Kummankin osapuolen on varmistettava, että toimittajat, jotka yhteenliittämisjärjestelyistä käytävien neuvottelujen myötä saavat tietoja toiselta toimittajalta, käyttävät tällaisia tietoja ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on annettu, ja huolehtivat aina toimitettujen tai tallennettujen tietojen luottamuksellisuudesta.

3. Yleisiä televiestintäpalveluita varten kummankin osapuolen on varmistettava yhteenliittäminen suuren palveluntarjoajan[1] kanssa missä tahansa verkon teknisesti mahdollisessa pisteessä. Yhteenliittäminen on toteutettava

a) syrjimättömin ehdoin (myös suhteessa teknisiin standardeihin ja eritelmiin) ja syrjimättömin hinnoin sekä laatuvaatimuksin, jotka ovat yhtä edulliset tai korkeatasoiset kuin ne, joita sovelletaan suurten palveluntarjoajien omiin vastaaviin palveluihin tai siihen vailla sidosyhteyttä olevien tarjoajien taikka sen tytäryhtiöiden tai muiden sidosyritysten vastaaviin palveluihin;

[1] Tämän artiklan soveltamista varten yleisten televerkkojen tai televiestintäpalvelujen toimittajan nimeämisen suureksi palveluntarjoajaksi on tapahduttava kummankin osapuolen kotimaisten lakien, määräysten ja menettelyiden mukaisesti.

b) viivytyksittä ja soveltaen ehtoja (myös suhteessa teknisiin standardeihin ja eritelmiin) ja kustannusperustaisia maksuja, jotka ovat avoimia, taloudelliseen toteutettavuuteen nähden kohtuullisia ja riittävän eriteltyjä, jotta palveluntarjoajan ei tarvitse maksaa sellaisista verkon osista tai toiminteista, joita se ei tarvitse palvelunsa tarjoamiseen; ja

c) käyttäjien enemmistölle tarjottujen verkon liityntäpisteiden lisäksi pyynnöstä myös muissa pisteissä sellaista maksua vastaan, joka perustuu tarvittavien lisätoiminteiden rakentamiskustannuksiin.

4. Menettelyt, joilla yhteenliittäminen suureen palveluntarjoajaan toteutetaan, on julkistettava.

5. Suurten palveluntarjoajien on julkaistava joko yhteenliittämissopimuksensa tai, tapauksen mukaan, yhteenliittämistarjouksensa malli.

8.33 ARTIKLA

Kilpailun suojaaminen suurilta palveluntarjoajilta

Kummankin osapuolen on otettava käyttöön tai pidettävä voimassa asianmukaisia toimenpiteitä sen estämiseksi, että palveluntarjoajat, jotka joko yksin tai yhdessä ovat suuria palveluntarjoajia, ottavat käyttöön kilpailunvastaisia käytäntöjä tai jatkavat sellaisten soveltamista. Tällaisia kilpailunvastaisia käytäntöjä niiden alueella ovat erityisesti

a) kilpailunvastaisen ristiintukemisen harjoittaminen;

b) kilpailijoilta saatujen tietojen käyttö kilpailua rajoittavasti; ja

c) se, ettei muiden palveluntarjoajien käyttöön anneta ripeästi teknisiä tietoja tarvittavista laitteista eikä kaupallisesti tärkeitä tietoja, joita ne tarvitsevat voidakseen tarjota palveluja.

8.34 ARTIKLA

Yleispalvelu

1. Kummallakin osapuolella on oikeus määritellä, millaisen yleispalveluvelvoitteen se haluaa pitää voimassa. Kummankin osapuolen on hallinnoitava määräämäänsä yleispalveluvelvoitetta läpinäkyvällä, syrjimättömällä ja kilpailun kannalta puolueettomalla tavalla, ja sen on varmistettava, että sen yleispalveluvelvoite ei ole raskaampi kuin mikä on tarpeen määrittelemäänsä yleispalvelua varten.

2. Yleispalvelun tarjoajien nimeäminen on toteutettava tehokkaalla, avoimella ja syrjimättömällä järjestelyllä.

8.35 ARTIKLA

Numeron siirrettävyys

Kumpikin osapuoli varmistaa, että yleisten televerkkojen tai televiestintäpalveluiden tarjoajat mahdollistavat sen alueella numeron siirrettävyyden, siinä määrin kuin se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista, matkaviestintäpalveluiden ja muiden kyseisen osapuolen nimeämien palveluiden osalta joutuisasti sekä kohtuullisin ehdoin ja edellytyksin.

8.36 ARTIKLA

Tietojen luottamuksellisuus

Palvelukauppaa rajoittamatta kukin osapuoli varmistaa yleisessä televerkossa tapahtuvan ja yleisesti saatavilla olevia televiestintäpalveluita käyttävän televiestinnän ja siihen liittyvien liikennetietojen luottamuksellisuuden.

8.37 ARTIKLA

Televiestintäriitojen ratkaiseminen

1. Jos televerkkojen tai televiestintäpalveluiden tarjoajien välillä ilmenee riita, joka liittyy tästä alajaksosta syntyviin oikeuksiin ja velvoitteisiin, kansallisen sääntelyviranomaisen on jommankumman asianomaisen osapuolen pyynnöstä annettava sitova päätös, jolla riita ratkaistaan mahdollisimman nopeasti ja joka tapauksessa kohtuullisessa ajassa, poikkeuksellisia olosuhteita lukuun ottamatta.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettu riita koskee palvelujen tarjoamista rajojen yli, asianomaisten sääntelyviranomaisten on koordinoitava toimintansa, jotta riita voidaan ratkaista.

3. Sääntelyviranomaisen päätös on julkistettava liikesalaisuutta koskevat vaatimukset huomioon ottaen. Asianomaisille osapuolille on annettava täydellinen lausunto syistä, joihin päätös perustuu, ja niillä on oltava oikeus hakea siihen muutosta 5 kohdan mukaisesti.

4. Edellä 1–3 kohdassa tarkoitettu menettely ei estä osapuolia saattamasta asiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

5. Kaikilla käyttäjillä tai toimittajilla, joihin sääntelyviranomaisen päätös vaikuttaa, on oikeus valittaa päätöksestä muutoksenhakuelimeen, joka on asianosaisesta osapuolesta riippumaton. Tällä elimellä, joka voi olla tuomioistuin, on oltava tehtäviensä tehokkaan hoitamisen edellyttämä soveltuva asiantuntemus. Tapaukseen liittyvät tosiseikat on otettava asianmukaisesti huomioon, ja muutoksenhakujärjestelmän on oltava tehokas. Jos muutoksenhakuelin ei ole luonteeltaan oikeudellinen, sen päätökset on aina perusteltava kirjallisesti ja sen päätöksistä on lisäksi voitava valittaa puolueettomalle ja riippumattomalle oikeudelliselle viranomaiselle. Muutoksenhakuelinten päätösten noudattamista on valvottava tehokkaasti. Sääntelyviranomaisen päätös on voimassa, kunnes muutoksenhakuprosessissa on annettu ratkaisu, jollei kotimaisten lakien ja määräysten mukaisesti määrätä tilapäisiä toimenpiteitä.

8.38 ARTIKLA

Rinnakkain sijoittaminen

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että suuret palveluntarjoajat sen alueella

a) antavat kyseisen osapuolen alueella omaa verkkoaan käyttävien toisen osapuolen yleisten televerkkojen tai televiestintäpalveluiden tarjoajille mahdollisuuden yhteenliittämisen edellyttämään laitteiden fyysiseen rinnakkain sijoittamiseen; ja

b) tilanteissa, joissa a alakohdassa tarkoitettu fyysinen sijoittaminen ei ole teknisistä syistä tai tilarajoitusten vuoksi käytännössä mahdollista, toimivat yhteistyössä kyseisten osapuolen alueella omaa verkkoaan käyttävien toisen osapuolen yleisten televerkkojen tai televiestintäpalvelujen tarjoajien kanssa, jotta löydettäisiin ja voitaisiin toteuttaa käytännöllinen ja taloudellisesti toimiva vaihtoehtoinen ratkaisu.

2. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sen alueen suuret palveluntarjoajat tarjoavat yleisten televerkkojen tai televiestintäpalvelujen tarjoajille 1 kohdassa tarkoitetun fyysisen rinnakkain sijoittamisen tai käytännössä ja kaupallisesti toteuttamiskelpoisen vaihtoehtoisen ratkaisun oikea-aikaisesti ja ehdoin ja edellytyksin, mukaan lukien tekniset standardit ja eritelmät, ja hinnoin, jotka ovat kohtuullisia, kun otetaan huomioon taloudellinen toteutettavuus, sekä syrjimättömiä ja läpinäkyviä.

3. Kumpikin osapuoli voi omien lakiensa ja määräystensä mukaisesti määrittää sijaintipaikat, joissa sen alueella vaaditaan suuria toimittajia tarjoamaan 1 kohdassa tarkoitetut fyysinen rinnakkain sijoittaminen tai käytännössä ja kaupallisesti toteuttamiskelpoiset vaihtoehtoiset ratkaisut.

8.39 ARTIKLA

Vuokrajohtopalvelut

Kummankin osapuolen on varmistettava, paitsi jos se ei ole teknisesti mahdollista, että sen alueella toimivat suuret palveluntarjoajat tarjoavat vuokrajohtopalveluita, jotka ovat toisen osapuolen yleisten televerkkojen tai televiestintäpalveluiden toimittajien saatavilla olevia yleisiä telepalveluja, oikea-aikaisesti ja ehdoin ja edellytyksin, mukaan lukien tekniset standardit ja eritelmät, ja hinnoin, jotka ovat kohtuullisia, kun otetaan huomioon taloudellinen toteutettavuus, sekä syrjimättömiä ja läpinäkyviä.

8.40 ARTIKLA

Eriytetyt verkkoelementit

Kummankin osapuolen on varmistettava, että niiden televiestinnän sääntelyviranomaisella on valtuudet vaatia merkittäviä toimittajia täyttämään yleisten televerkkojen tai televiestintäpalveluiden toimittajien esittämät kohtuulliset pyynnöt, jotka koskevat erityisten verkkoelementtien eriytettyä saantia ja käyttöä, oikea-aikaisesti ja ehdoin ja edellytyksin, jotka ovat kohtuullisia, avoimia ja syrjimättömiä. Kummankin osapuolen on omien lakiensa ja määräystensä mukaisesti määriteltävä ne erityiset verkkoelementit, jotka pyynnöstä on annettava käyttöön sen alueella.

6 ALAJAKSO

FINANSSIPALVELUT

8.41 ARTIKLA

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tässä alajaksossa vahvistetaan kaikkien B jakson (Sijoitusten vapauttaminen), C jakson (Rajatylittävä palvelujen tarjoaminen) ja D jakson (Luonnollisten henkilöiden tilapäinen oleskelu liiketoimintaa varten) nojalla vapautettuja finanssipalveluita koskevan sääntelykehyksen periaatteet.

2. Tässä alajaksossa

a) 'finanssipalvelulla' tarkoitetaan mitä tahansa osapuolen finanssipalvelujen tarjoajan tarjoamaa rahoitusluonteista palvelua. Finanssipalveluihin kuuluvat seuraavat toiminnot:

i) vakuutustoiminta ja siihen liittyvät palvelut:

A) ensivakuutus (mukaan luettuna rinnakkaisvakuutus):

1) henkivakuutus; ja

2) vahinkovakuutus;

B) jälleenvakuutus ja edelleenvakuutus;

C) vakuutusten välittäminen, kuten vakuutusmeklarien ja -asiamiesten toiminta; ja

D) vakuutusten liitännäispalvelut, kuten neuvonta-, aktuaari-, riskinarviointi- ja vahingonkäsittelypalvelut;

ii) pankkipalvelut ja muut rahoituspalvelut (lukuun ottamatta vakuutuspalveluja):

A) talletusten ja muiden takaisinmaksettavien varojen vastaanotto yleisöltä;

B) kaikentyyppinen luotonanto, mukaan luettuina kulutusluotot, kiinnitysluotot, factoring-rahoitus ja liiketoimien rahoitus;

C) rahoitusleasing;

D) kaikki maksu- ja rahansiirtopalvelut, mukaan luettuina luotto- ja maksukortit, matkasekit ja pankkivekselit;

E) takaukset ja sitoumukset;

F) kaupankäynti omaan tai asiakkaitten lukuun pörssissä, OTC-markkinoilla tai muuten seuraavilla välineillä:

1) rahamarkkinavälineet (mukaan lukien sekit, vekselit ja talletustodistukset);

2) ulkomaanvaluutta;

3) johdannaistuotteet, muun muassa futuurit ja optiot;

4) valuuttakursseihin ja korkoihin liittyvät välineet, mukaan luettuina sellaiset tuotteet kuin swap-sopimukset ja korkotermiinit;

5) siirrettävät arvopaperit; ja

6) muut siirtokelpoiset välineet ja rahoitusvarat, mukaan luettuina jalometalliharkot;

G) osallistuminen kaikenlaisten arvopapereiden liikkeeseenlaskuun, mukaan lukien merkintätakuut ja sijoitukset asiamiehenä (julkisesti tai yksityisesti) ja liikkeeseenlaskuun liittyvien palvelujen tarjoaminen;

H) välitystoiminta rahamarkkinoilla;

I) varainhoito, kuten käteisvarojen tai arvopaperisalkun hoito, kaikentyyppinen yhteissijoitusten hoito, eläkerahastojen hoito, arvopapereiden talletus- ja notariaattipalvelut;

J) rahoitusvaroihin kuten arvopapereihin, johdannaistuotteisiin ja muihin siirtokelpoisiin välineisiin liittyvät maksu- ja selvityspalvelut;

K) muun rahoituspalvelun tarjoajien suorittama rahoitustietojen hankinta ja siirto, rahoitusalan tietojenkäsittelyn ja siihen liittyvien ohjelmistojen tarjonta; ja

L) neuvonta, välitys ja muut liitännäisrahoituspalvelut A–K alakohdassa lueteltujen toimintamuotojen osalta, mukaan lukien luottotiedot ja luottotietoanalyysit, sijoituksiin ja arvopaperisalkkuihin liittyvä tutkimus ja neuvonta, yritysostoihin sekä yritysten uudelleenjärjestelyyn ja strategiaan liittyvä neuvonta;

b) 'finanssipalvelujen tarjoajalla' tarkoitetaan osapuolen luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, lukuun ottamatta julkisia elimiä, joka haluaa tarjota tai tarjoaa finanssipalveluita;

c) 'uudella finanssipalvelulla' tarkoitetaan jotakin luonteeltaan rahoitukseen liittyvää palvelua, jota mikään finanssipalvelujen tarjoaja ei tarjoa osapuolen alueella mutta jota tarjotaan toisen osapuolen alueella, mukaan lukien palvelut, jotka liittyvät olemassa oleviin ja uusiin tuotteisiin tai tuotteen toimitustapaan.

d) 'julkisella elimellä' tarkoitetaan

i) osapuolen julkisia viranomaisia, keskuspankkia tai rahaviranomaista taikka osapuolen omistuksessa tai määräysvallassa olevaa laitosta, jos sen pääasiallisena tehtävänä on hoitaa julkisia tehtäviä tai suorittaa julkishallintoon kuuluvia toimintoja, ei kuitenkaan laitosta, joka pääasiallisesti tarjoaa finanssipalveluja kaupallisin ehdoin; tai

ii) näiden tehtävien osalta yksityistä elintä, joka hoitaa tehtäviä, joita yleensä hoitaa keskuspankki tai rahaviranomainen;

ja

e) 'itsesääntelyorganisaatiolla' tarkoitetaan valtiosta riippumatonta elintä, arvopaperi- tai futuuripörssiä tai arvopaperi- tai futuurimarkkinoita, selvitystoimistoa tai muuta organisaatiota tai yhdistystä, joka käyttää omaa tai sille valtion-, alue- tai paikallishallinnolta taikka viranomaisilta siirrettyä sääntely- tai valvontavaltaa finanssipalveluiden tarjoajiin nähden.

8.42 ARTIKLA

Vakauden ja luotettavuuden turvaamista koskeva poikkeus

1. Tämän sopimuksen määräysten ei saa tulkita estävän osapuolta ottamasta käyttöön tai pitämästä voimassa toimenpiteitä toiminnan vakauteen liittyvistä syistä kuten

a) suojellakseen sijoittajia, tallettajia, vakuutuksenottajia tai henkilöitä, joiden luottamusvelvollisuudesta vastaa finanssipalvelujen tarjoaja; tai

b) varmistaakseen osapuolen rahoitusjärjestelmän luotettavuuden ja vakauden.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet eivät saa olla raskaampia kuin niiden tavoitteen saavuttamiseksi on tarpeen.

3. Tämän sopimuksen määräyksiä ei saa tulkita siten, että osapuoli olisi velvoitettu paljastamaan yksittäisten kuluttajien liiketoimiin ja tileihin liittyviä tietoja tai julkisten elinten hallussa olevia luottamuksellisia tai yksityisiä tietoja.

4. Kummankin osapuolen on pyrittävä varmistamaan, että finanssipalveluiden sääntelyä ja valvontaa sekä veropetosten ja veronkierron torjuntaa koskevat kansainvälisesti sovitut standardit pannaan täytäntöön ja niitä sovelletaan sen alueella. Tällaisia kansainvälisesti sovittuja standardeja ovat Baselin komitean *Core Principle for Effective Banking Supervision* (pankkivalvontaa koskevat perusperiaatteet), kansainvälisen vakuutusvalvojien järjestön *Insurance Core Principles* (vakuutuksen perusperiaatteet), arvopaperipörssiä valvovien viranomaisten kansainvälisen järjestön *Objectives and Principles of Securities Regulation* (arvopaperikaupan sääntelyn tavoitteet ja periaatteet), taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön tietojenvaihtoa veroasioissa koskeva sopimus, G20:n antama *Statement on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes* (lausuma avoimuudesta ja tietojenvaihdosta verotusta varten) sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän *Forty Recommendations on Money Laundering* (neljäkymmentä rahanpesuvastaista suositusta) ja rahoitustoiminnan toimintaryhmän *Nine Special Recommendations on Terrorist Financing* (yhdeksän terrorismin rahoituksen vastaista erityissuositusta).

5. Osapuolet panevat merkille G7-maiden valtiovarainministerien *vahvistaman Ten Key Principles for Information Exchange* (tietojenvaihdon kymmenen perusperiaatetta).

6. Osapuoli voi vaatia toisen osapuolen rajatylittävien finanssipalvelujen tarjoajien ja rahoitusvälineiden rekisteröintiä tai hyväksymistä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta finanssipalveluiden rajatylittävään kauppaan liittyvien muiden, toiminnan vakauden ja luotettavuuden turvaamiseen tarkoitettujen sääntelykeinojen käyttöä.

8.43 ARTIKLA

Avoin sääntely

Kummankin osapuolen on saatettava finanssipalveluiden tarjontaa koskevien hakemusten laadintaan liittyvät vaatimukset asianomaisten henkilöiden saataville.

Kyseisen osapuolen on hakijan pyynnöstä ilmoitettava hakijalle, missä käsittelyvaiheessa tämän hakemus on. Jos kyseinen osapuoli tarvitsee lisätietoja hakijalta, sen on ilmoitettava tästä hakijalle ilman tarpeetonta viivytystä.

8.44 ARTIKLA

Uusi finanssipalvelu

Kummankin osapuolen on sallittava alueelleen sijoittautuneen toisen osapuolen finanssipalvelujen tarjoajan tarjota samantyyppisiä uusia finanssipalveluja kuin ne, joita osapuolen omat finanssipalvelujen tarjoajat saavat kotimaisten lakien ja määräysten nojalla tarjota vastaavissa olosuhteissa, sillä edellytyksellä, että uusi finanssipalvelu ei edellytä uutta lainsäädäntöä tai nykyisen lainsäädännön muuttamista. Osapuoli voi määrätä sen institutionaalisen ja oikeudellisen muodon, jonka kautta palvelua voidaan tarjota, ja se voi edellyttää, että palvelun tarjoamiseen hankitaan lupa. Jos lupa vaaditaan, päätös sen antamisesta on tehtävä kohtuullisen ajan kuluessa ja lupa voidaan evätä vain vakauden ja luotettavuuden turvaamiseen liittyvistä syistä.

8.45 ARTIKLA

Tietojen käsittely

1. Kummankin osapuolen on otettava käyttöön tai pidettävä voimassa soveltuvat suojatoimenpiteet yksityisyyden ja henkilötietojen, myös yksittäisten tietueiden ja tilien, turvaamiseksi.

2. Viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä kummankin osapuolen on sallittava toisen osapuolen finanssipalveluiden tarjoajan[1] siirtää tietojenkäsittelyssä tarvittavia tietoja sähköisesti tai muussa muodossa alueelleen ja sieltä pois, jos tällainen tietojenkäsittely on tarpeen kyseisen finanssipalveluiden tarjoajan tavanomaisessa liiketoiminnassa.

3. Tämän artiklan määräyksillä ei rajoiteta osapuolen oikeutta suojata henkilötietoja ja yksityisyyttä sillä edellytyksellä, että tätä oikeutta ei käytetä tämän sopimuksen kiertämiseen.

[1] Selvennyksenä todetaan, että tämän sopimuksen allekirjoittamispäivänä voimassa olevat Vietnamin kotimaiset lait ja määräykset eivät salli luonnollisen henkilön toteuttamaa tiedonsiirtoa.

8.46 ARTIKLA

Erityiset poikkeukset

1. Tämän luvun määräysten ei voida tulkita estävän osapuolta tai sen julkisia elimiä harjoittamasta yksinoikeudella alueellaan yleiseen eläkejärjestelmään tai lakisääteiseen sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvaa toimintaa tai tarjoamasta siihen liittyviä palveluja, paitsi jos kyseistä toimintaa voivat harjoittaa osapuolen kotimaisten lakien ja määräysten mukaisesti myös julkisten elinten tai yksityisten laitosten kanssa kilpailevat rahoituspalveluiden tarjoajat.

2. Tämän sopimuksen määräyksiä, lukuun ottamatta B jaksoa (Sijoitusten vapauttaminen), johon sovelletaan 3 kohtaa, ei sovelleta keskuspankin, rahaviranomaisen tai muun julkisen elimen raha- tai valuuttakurssipolitiikan yhteydessä toteuttamiin toimiin.

3. Mitään B jakson (Sijoitusten vapauttaminen) määräyksiä ei sovelleta syrjimättömiin yleisesti sovellettaviin toimenpiteisiin, joita jokin julkisyhteisö toteuttaa raha- tai valuuttakurssipolitiikan yhteydessä.

4. Tämän luvun määräysten ei voida tulkita estävän osapuolta, sen julkiset elimet mukaan luettuina, toteuttamasta tai tarjoamasta alueellaan yksinomaista toimintaa tai palveluita osapuolen puolesta tai sen takaamana tai osapuolen tai sen julkisten elinten rahavaroja käyttäen, paitsi jos kyseistä toimintaa voivat harjoittaa osapuolen kotimaisten lakien ja määräysten mukaisesti myös julkisten elinten tai yksityisten laitosten kanssa kilpailevat rahoituspalveluiden tarjoajat.

5. Selvennyksenä todetaan, että osapuolet katsovat, että 1 ja 4 kohtaa ei voida tulkita siten, että ne sallisivat osapuolten soveltaa kyseisissä kohdissa tarkoitettuja toimenpiteitä, kun niissä mainitut toiminnot tai palvelut on vapautettu tai kun finanssipalvelujen tarjoajat voivat tarjota niitä osapuolen kotimaisten lakien ja määräysten mukaisesti kilpaillen julkisten elinten tai yksityisten laitosten kanssa, jollei kohteena olevien sijoittajien oikeuksia tai sijoituksia suojella.

8.47 ARTIKLA

Itsesääntelyorganisaatiot

Jos osapuoli edellyttää liittymistä tai osallistumista tai pääsyä johonkin itsesääntelyorganisaatioon, jotta toisen osapuolen finanssipalveluiden tarjoaja saisi tarjota finanssipalveluja osapuolen alueella tai alueelle, osapuolen on varmistuttava siitä, että tällaiset itsesääntelyorganisaatiot noudattavat 8.5 artiklassa (Kansallinen kohtelu), 8.6 artiklassa (Suosituimmuuskohtelu) ja 8.11 artiklassa (Kansallinen kohtelu) vahvistettuja velvoitteita.

8.48 ARTIKLA

Selvitys- ja maksujärjestelmät

Niillä ehdoilla ja edellytyksillä, joilla 8.5 artiklan (Kansallinen kohtelu) ja 8.11 artiklan (Kansallinen kohtelu) määräysten mukaisesti myönnetään kansallinen kohtelu, kummankin osapuolen on sallittava alueelleen sijoittautuneiden toisen osapuolen finanssipalvelujen tarjoajille pääsy julkisten elinten ylläpitämiin maksu- ja selvitysjärjestelmiin, sekä sellaisiin virallisiin rahoitus- ja jälleenrahoitusmahdollisuuksiin, jotka ovat käytettävissä tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä. Tällä artiklalla ei anneta pääsyä osapuolen viimekäden rahoitusmahdollisuuksiin ("*lender of last resort*").

7 ALAJAKSO

KANSAINVÄLISET MERILIIKENNEPALVELUT

8.49 ARTIKLA

Soveltamisala, määritelmät ja periaatteet

1. Tässä alajaksossa vahvistetaan periaatteet, jotka koskevat B jakson (Sijoitusten vapauttaminen), C jakson (Rajatylittävä palvelujen tarjoaminen) ja D jakson (Luonnollisten henkilöiden tilapäinen oleskelu liiketoimintaa varten) nojalla vapautettuja kansainvälisiä meriliikennepalveluita.

2. Tässä alajaksossa

a) 'konttiasema- ja varastopalveluilla' tarkoitetaan konttien säilyttämistä joko satama-alueilla tai sisämaassa niiden pakkaamiseksi, purkamiseksi ja korjaamiseksi sekä niiden saattamiseksi liikennekelpoisiksi;

b) 'tulliselvityspalveluilla' tai vaihtoehtoisesti 'tullitoimipaikan asiamiespalveluilla' tarkoitetaan toimia, jotka koostuvat rahdin tuontiin, vientiin tai kauttakuljetukseen liittyvien tullimuodollisuuksien täyttämisestä toisen osapuolen puolesta riippumatta siitä, onko tämä palvelu kyseisen palveluntarjoajan päätoimi vai sen päätoimialaa täydentävä muu toimintamuoto;

c) 'syöttöliikennepalveluilla' tarkoitetaan meritse tapahtuvaa rahtiliikennettä toisen osapuolen alueella sijaitsevien satamien välillä ennen kansainvälistä kuljetusosuutta tai sen jälkeen, erityisesti konttikuljetuksissa, matkalla osapuolen alueen ulkopuoliseen määräpaikkaan;

d) 'huolintapalveluilla' tarkoitetaan laivauksen järjestämistä ja seurantaa laivaajan puolesta hankkimalla kuljetus- ja tarvittavat oheispalvelut, laatimalla tarvittavat asiakirjat ja toimittamalla tarvittavat liiketoimintatiedot;

e) 'kansainvälisellä rahdilla' tarkoitetaan osapuolen sataman tai toisen osapuolen tai kolmannen maan sataman taikka unionin jonkin jäsenvaltion sataman ja unionin jonkin muun jäsenvaltion sataman välistä rahtia;

f) 'kansainvälisillä meriliikennepalveluilla' tarkoitetaan matkustajien tai rahdin kuljettamista merialuksilla osapuolen sataman ja toisen osapuolen tai kolmannen maan sataman välillä sekä suoraa sopimusta muiden liikennepalveluiden tarjoajien kanssa multimodaalisen kuljetuksen tarjoamiseksi yhdellä kuljetusasiakirjalla mutta ei tällaisten muiden liikennepalveluiden tarjoamisoikeutta;

g) 'meriliikenteen liitännäispalveluilla' tarkoitetaan meriliikenteen lastinkäsittelypalveluita, tulliselvityspalveluita, konttiasema- ja varastopalveluita, varustamon edustajan palveluita ja meriliikenteen huolintapalveluita;

h) 'meriliikenteen lastinkäsittelypalveluilla' tarkoitetaan ahtausyritysten, myös terminaalien operaattoreiden, harjoittamaa toimintaa, mutta siihen ei sisälly satamatyöläisten välitön toiminta, jos tällainen työvoima on järjestetty ahtausyrityksistä tai terminaalien operaattoriyrityksistä riippumattomasti. Tähän sisältyvät seuraavien vaiheiden järjestely ja valvonta:

   i) lastin lastaaminen alukseen tai purkaminen aluksesta;

   ii) lastin kiinnittäminen tai irrottaminen; ja

   iii) lastin vastaanottaminen tai toimittaminen ja säilyttäminen ennen laivausta tai purkamisen jälkeen;

   ja

i) 'multimodaalisella kuljetuksella' tarkoitetaan rahdin kuljettamista ainoastaan yhdellä kuljetusasiakirjalla käyttäen useampaa kuin yhtä kuljetusmuotoa ja siten, että kuljetukseen sisältyy kansainvälinen meriosuus.

3. Ottaen huomioon kansainvälisten meriliikennepalvelujen nykyisen vapauttamisen asteen osapuolten välillä sovelletaan seuraavia periaatteita:

a) osapuolet soveltavat tosiasiallisesti periaatetta, jonka mukaan kansainvälisille meriliikennemarkkinoille ja meriliikenteeseen on rajoittamaton pääsy kaupallisin ehdoin ja syrjimättömästi;

b) kummankin osapuolen on myönnettävä toisen osapuolen lipun alla purjehtiville tai sen palveluntarjoajien liikennöimille aluksille vähintään yhtä edullinen kohtelu kuin omille aluksilleen muun muassa satamiin pääsyn, satamien infrastruktuurin ja meriliikenteen liitännäispalveluiden käytön ja niistä johtuvien maksujen ja palkkioiden, tullipalvelujen ja laituripaikkojen sekä lastaus- ja purkamistilojen ja -välineiden saannin osalta;

c) kummankin osapuolen on sallittava se, että toisen osapuolen kansainvälisten meriliikennepalvelujen tarjoajilla on yritys sen alueella erityissitoumusten luetteloonsa liitteeseen 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteeseen 8-B (Vietnamin erityissitoumusten luettelo) kirjattujen edellytysten mukaisesti;

d) kummankin osapuolen on annettava toisen osapuolen kansainvälisen meriliikenteen kuljetuspalveluiden tarjoajien saataville kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin seuraavat satamapalvelut: luotsaaminen, hinaus ja vetoapu, muonitus, polttoaineen ja veden toimitus, jätehuolto ja painolastin hävittäminen, satamakapteenipalvelut, navigointilaitteet, korjausvälineet hätätapauksia varten, ankkurointi, ankkuripaikka ja ankkurointipalvelut sekä alusten käytön kannalta tärkeät maissa sijaitsevat viestintä-, vesi-, sähkö- ja muut vastaavat palvelut.

e) unionin on sillä edellytyksellä, että sen toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet siihen luvan, sallittava Vietnamin kansainvälisten meriliikennepalvelujen tarjoajien siirtää omistamansa tai vuokraamansa kontit, joissa ei kuljeteta rahtia maksua vastaan ja joita kuljetetaan niiden käyttämiseksi ulkomaankaupan rahdin käsittelyssä, unionin jäsenvaltion satamien välillä;

f) Vietnamin on sillä edellytyksellä, että sen toimivaltaiset viranomaiset[1] ovat antaneet siihen luvan, sallittava unionin tai sen jäsenvaltioiden kansainvälisten meriliikennepalvelujen tarjoajien siirtää omistamansa tai vuokraamansa kontit, joissa ei kuljeteta rahtia maksua vastaan ja joita kuljetetaan niiden käyttämiseksi ulkomaankaupan rahdin käsittelyssä, Quy Nhonin sataman ja Cai Mep-Thi Vain sataman välillä. Vietnamin on sen jälkeen, kun viisi vuotta on kulunut tämän sopimuksen voimaantulosta, sallittava unionin tai sen jäsenvaltioiden kansainvälisten meriliikennepalvelujen tarjoajien siirtää omistamansa tai vuokraamansa kontit, joissa ei kuljeteta rahtia maksua vastaan ja joita kuljetetaan niiden käyttämiseksi ulkomaankaupan rahdin käsittelyssä, sen kansallisten satamien välillä sillä edellytyksellä, että syöttöliikennettä vastaanottavat alukset (eli emoalukset) käyvät Vietnamin satamissa;

[1] Selvennyksenä todetaan, että lupa on hallinnollinen menettely, jolla varmistetaan kaikkien asiaankuuluvien vaatimusten noudattaminen. Lupa on myönnettävä heti, kun asianmukaisen tarkastelun perusteella on todettu, että luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät. Lupaa ei saa käyttää palvelujen tarjonnan peiteltyyn rajoittamiseen.

g) unionin on sillä edellytyksellä, että sen toimivaltaiset viranomaiset antavat siihen luvan, sallittava Vietnamin kansainvälisten meriliikennepalvelujen tarjoajien tarjota syöttöliikennepalveluja kansallisten satamiensa välillä;

h) Vietnamin on sillä edellytyksellä, että sen toimivaltaiset viranomaiset[1] antavat siihen luvan, sallittava unionin tai sen jäsenvaltioiden kansainvälisten meriliikennepalvelujen tarjoajien tarjota syöttöliikennepalveluja Quy Nhonin sataman ja Cai Mep-Thi Vain sataman välillä omilla aluksilleen edellyttäen, että syöttöalukset (eli emoalukset) käyvät Cai Mep-Thi Vain satamassa.

4. Soveltaessaan 3 kohdan a alakohdassa ja 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja periaatteita

a) osapuolet eivät saa ottaa käyttöön tulevissa, kolmansien maiden kanssa meriliikennepalveluista tehtävissä sopimuksissa lastinjakojärjestelyitä, kuivan ja nestemäisen irtolastin kuljetukset ja linjaliikenne mukaan luettuina, ja niiden on lopetettava kohtuullisen ajan kuluessa tällaiset lastinjakojärjestelyt, jos niitä on aiemmissa sopimuksissa; ja

b) niiden on pidättäydyttävä tämän sopimuksen voimaan tullessa ottamasta käyttöön tai soveltamasta mitään yksipuolisia toimenpiteitä tai hallinnollisia, teknisiä tai muita esteitä, jotka voisivat rajoittaa peitellysti kansainvälisten merikuljetuspalvelujen vapaata tarjoamista tai vaikuttaa niihin syrjivästi.

[1] Selvennyksenä todetaan, että lupa on hallinnollinen menettely, jolla varmistetaan kaikkien asiaankuuluvien vaatimusten noudattaminen. Lupa on myönnettävä heti, kun asianmukaisen tarkastelun perusteella on todettu, että luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät. Lupaa ei saa käyttää palvelujen tarjonnan peiteltyyn rajoittamiseen.

F JAKSO

SÄHKÖINEN KAUPPA

8.50 ARTIKLA

Tavoitteet ja periaatteet

Osapuolet tunnustavat, että sähköinen kauppa lisää kaupan mahdollisuuksia monilla aloilla, ja edistävät sähköistä kaupankäyntiä välillään tekemällä yhteistyötä erityisesti sähköisen kaupankäynnin alalla esille tulevissa tämän luvun piiriin kuuluvissa kysymyksissä.

8.51 ARTIKLA

Tullit

Osapuolet eivät saa ottaa käyttöön sähköisiä siirtoja koskevia tulleja.

8.52 ARTIKLA

Sähköistä kauppaa koskeva sääntely-yhteistyö

1. Osapuolten on ylläpidettävä sähköisen kaupan esille nostamista sääntelykysymyksistä vuoropuhelua, jossa käsitellään muuan muassa seuraavia seikkoja:

a) yleisölle annettujen elektronisten allekirjoitusten varmenteiden tunnustaminen ja rajatylittävien varmennepalveluiden helpottaminen;

b) välittäjänä toimivien palveluntarjoajien vastuu tiedon toimittamisen tai tallentamisen osalta;

c) ei-toivotun sähköisen kaupallisen viestinnän käsittely;

d) kuluttajansuoja sähköisen kaupan alalla; ja

e) kaikki muut sähköisen kaupan kehityksen kannalta merkitykselliset seikat.

2. Tällainen vuoropuhelu voi tapahtua tiedonvaihtona, jonka aiheena on osapuolten lait ja määräykset 1 kohdassa tarkoitetuissa kysymyksissä ja tällaisten lakien ja määräysten täytäntöönpano.

G JAKSO

POIKKEUKSET

8.53 ARTIKLA

Yleiset poikkeukset

Edellyttäen, että toimenpiteitä ei sovelleta tavalla, joka johtaisi mielivaltaiseen tai perusteettomaan syrjintään sellaisten maiden välillä, joissa vallitsevat samankaltaiset olosuhteet, taikka yrityksen sijoittautumisen tai toiminnan taikka rajatylittävän palveluntarjonnan peiteltyyn rajoittamiseen, tämän luvun määräysten ei voida tulkita estävän kumpaakaan osapuolta ottamasta käyttöön tai soveltamasta toimenpiteitä, jotka

a) ovat tarpeen yleisen turvallisuuden ja yleisen moraalin suojelemiseksi tai yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi;

b) ovat tarpeen ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi;

c) liittyvät ehtyvien luonnonvarojen suojeluun, jos kyseisten toimenpiteiden toteuttamisen ohella rajoitetaan kotimaisia sijoituksia tai kotimaista palveluiden tuotantoa tai kulutusta;

d) ovat tarpeen taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi;

e) ovat välttämättömiä sellaisten lakien tai määräysten noudattamisen turvaamiseksi, jotka eivät ole ristiriidassa tämän luvun määräysten kanssa, mukaan lukien

i) harhaanjohtavien ja vilpillisten toimintatapojen estäminen tai sopimusten laiminlyöntien seurauksista huolehtiminen;

ii) henkilöiden yksityisyyden suojaaminen henkilötietojen käsittelyssä ja levittämisessä sekä henkilöä koskevien tiedostojen ja tilitietojen luottamuksellisuuden turvaaminen; tai

iii) turvallisuus;

tai

f) eivät ole yhteensopivia 8.5 artiklan (Kansallinen kohtelu) 1 tai 2 kohdan tai 8.11 artiklan (Kansallinen kohtelu) 1 kohdan kanssa sillä edellytyksellä, että erilaisen kohtelun tarkoituksena on varmistaa välittömien verojen tehokas tai tasapuolinen[1] määrääminen tai kantaminen toisen osapuolen taloudellisen toiminnan, sijoittajien tai palveluntarjoajien osalta.

[1] Toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on turvata välittömien verojen määrääminen tai kantaminen tasapuolisesti tai tehokkaasti, kuuluvat osapuolen verojärjestelmänsä mukaisesti suorittamat toimenpiteet,

i) joita sovelletaan sellaisiin sijoittajiin ja palveluntarjoajiin, jotka eivät asu kyseisellä alueella, tunnustaen, että sellaisten henkilöiden, jotka eivät asu kyseisellä alueella, verotukselliset velvoitteet määritetään sellaisten erien perusteella, joiden lähde on tai jotka sijaitsevat osapuolen alueella;

ii) joita sovelletaan sellaisiin henkilöihin, jotka eivät asu osapuolen alueella, verojen määräämisen tai kantamisen turvaamiseksi osapuolen alueella;

iii) joita sovelletaan sellaisiin henkilöihin, jotka asuvat tai eivät asu kyseisellä alueella, verojen välttämisen tai kiertämisen estämiseksi, mukaan lukien menettelyyn liittyvien määräysten noudattaminen;

iv) joita sovelletaan toisen osapuolen alueella tai alueelta hankittujen palvelujen kuluttajiin tarkoituksena turvata osapuolen alueella olevista lähteistä olevien verojen määrääminen tällaisille kuluttajille tai kantaminen tällaisilta kuluttajilta;

v) joilla erotetaan toisistaan maailmanlaajuisesti veronalaisista eristään verovelvolliset sijoittajat ja palvelujen tarjoajat ja muut sijoittajat ja palvelujen tarjoajat tunnustaen heidän veropohjansa välisen erilaisuuden; tai

vi) joilla määrätään, kohdennetaan tai jaetaan osapuolen alueella asuvien henkilöiden tai sivukonttoreiden taikka etuyhteydessä keskenään olevien henkilöiden tai saman henkilön sivukonttoreiden välinen tulo, voitto, tappio, vähennys tai hyvitys tarkoituksena turvata osapuolen veropohja.

Edellä f alakohdassa ja tässä alaviitteessä olevat verotustermit ja käsitteet määräytyvät toimenpiteen suorittavan osapuolen kotimaisten lakien ja määräysten mukaisten verotuksen määritelmien ja käsitteiden tai vastaavien tai samankaltaisten määritelmien ja käsitteiden mukaisesti.

H JAKSO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

8.54 ARTIKLA

Sijoituksia, palvelukauppaa, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevä komitea

1. Jäljempänä olevalla 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat) perustettu sijoituksia, palvelukauppaa, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevä komitea koostuu osapuolten edustajista.

2. Sijoituksia, palvelukauppaa, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevä komitea on vastuussa tämän luvun täytäntöönpanosta. Tätä varten se seuraa ja tarkastelee säännöllisesti osapuolten suorittamaa täytäntöönpanoa ja käsittelee kaikkia tähän lukuun liittyviä asioita, jotka osapuoli on sille siirtänyt.

3. Jäljempänä olevan 9 luvun (Julkiset hankinnat) osalta vastuu vahvistetaan 9.23 artiklassa (Sijoituksia, palveluita, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevä komitea).

9 LUKU

JULKISET HANKINNAT

9.1 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä luvussa

a) 'kaupallisilla tavaroilla tai palveluilla' tarkoitetaan sellaisia tavaroita tai palveluja, joita yleensä myydään tai tarjotaan myytäviksi kaupallisilla markkinoilla julkishallinnon ulkopuolisille ostajille julkishallinnon ulkopuolisiin tarkoituksiin ja joita tavanomaisesti ostavat tällaiset asiakkaat;

b) 'rakennusalan palvelulla' tarkoitetaan palvelua, jonka tavoitteena on toteuttaa millä tahansa tavalla jokin Yhdistyneiden kansakuntien väliaikaisen yhteisen tuoteluokituksen (CPC) alajaksossa 51 tarkoitettu maa- ja vesirakentamiseen tai rakennusten rakentamiseen liittyvä työsuorite;

c) 'sähköisellä huutokaupalla' tarkoitetaan iteraatioprosessia, jossa toimittajat käyttävät sähköisiä välineitä uusien hintojen tai tarjouksen määrällisesti esitettävien, arviointiperusteisiin liittyvien muiden tekijöiden kuin hinnan tai molempien ilmaisemiseen, minkä perusteella tarjoukset asetetaan järjestykseen tai niiden järjestystä muutetaan;

d) 'julkisella hankinnalla' tarkoitetaan menettelyä, jossa l alakohdassa tarkoitettu hankintayksikkö saa käyttöön tai hankkii tavaroita tai palveluja taikka näiden yhdistelmiä valtion tarpeisiin eikä kaupalliseen myyntiin tai jälleenmyyntiin tai käytettäväksi tavaroiden tuotannossa tai palvelujen tarjonnassa kaupallista myyntiä tai jälleenmyyntiä varten;

e) ilmaisuilla 'kirjallisesti' tai 'kirjallisena/kirjallisina' tarkoitetaan mitä tahansa sanallista tai numeroilmaisua, joka voidaan lukea, toistaa ja tuoda julki myöhemmin, ja siihen voi sisältyä sähköisesti toimitettuja ja tallennettuja tietoja;

f) 'suljetulla tarjouspyyntömenettelyllä' tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö ottaa yhteyttä valitsemaansa toimittajaan tai valitsemiinsa toimittajiin;

g) 'toimenpiteellä' tarkoitetaan mitä tahansa lakia, määräystä, hallinnollista ohjetta tai käytäntöä tai hankintayksikön toimintaa, joka liittyy tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaan hankintaan;

h) 'kestoluettelolla' tarkoitetaan luetteloa toimittajista, jotka hankintayksikön mukaan täyttävät kyseiseen luetteloon sisällyttämistä koskevat edellytykset, ja jota hankintayksikkö aikoo käyttää useammin kuin kerran;

i) 'aiottua hankintaa koskevalla ilmoituksella' tarkoitetaan ilmoitusta, jonka hankintayksikkö julkaisee ja jossa kiinnostuneita toimittajia pyydetään jättämään osallistumishakemus tai tarjous tai molemmat;

j) 'vastikkeilla' tarkoitetaan kaikkia ehtoja tai sitoumuksia, joilla pyritään edistämään paikallista kehitystä tai parannetaan osapuolen maksutasetta esimerkiksi kotimaisuusasteen, kotimaisten toimittajien, teknologian lisensioinnin ja siirron, sijoitusten, vastakauppojen tai muun vastaavanlaisen toiminnan tai vaatimuksen avulla;

k) 'avoimella tarjouspyyntömenettelyllä' tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa kaikki kiinnostuneet toimittajat voivat jättää tarjouksen;

l) 'hankintayksiköllä' tarkoitetaan yksikköä, joka on lueteltu liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala);

m) 'julkaisemisella' tarkoitetaan tiedon levittämistä painetussa tai sähköisessä muodossa laajalti ja helposti yleisön saataville;

n) 'edellytykset täyttävällä toimittajalla' tarkoitetaan toimittajaa, joka hankintayksikön mukaan täyttää osallistumisedellytykset;

o) 'valikoivalla tarjouspyyntömenettelyllä' tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö pyytää ainoastaan edellytykset täyttäviä toimittajia jättämään tarjouksen;

p) 'palveluihin' luetaan mukaan rakennusalan palvelut, ellei toisin täsmennetä;

q) 'toimittajalla' tarkoitetaan henkilöä tai henkilöiden ryhmää, joka tarjoaa tai voisi tarjota tavaroita tai palveluja hankintayksikölle; ja

r) 'teknisellä eritelmällä' tarkoitetaan tarjouspyyntömenettelyn vaatimusta, jossa

a) esitetään seuraavien ominaisuudet:

i) hankittavat tavarat, mukaan lukien laatu, käyttöominaisuudet, turvallisuus ja mitat tai prosessit ja menetelmät niiden valmistamiseksi; tai

ii) hankittavat palvelut, mukaan lukien laatu, käyttöominaisuudet ja turvallisuus tai prosessit tai menetelmät niiden tarjoamiseksi;

tai

b) käsitellään termeihin, tunnuksiin, pakkaukseen tai merkintöihin liittyviä vaatimuksia, jotka koskevat tavaraa tai palvelua.

9.2 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tätä lukua sovelletaan kaikkiin tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin julkisiin hankintoihin riippumatta siitä, tehdäänkö ne täysin tai osittain sähköisin keinoin.

2. Tässä luvussa 'tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla hankinnalla' tarkoitetaan julkista hankintaa seuraavasti:

a) hankinta koskee liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) täsmennettyjä tavaroita, palveluita tai niiden yhdistelmää;

b) hankinta tapahtuu sopimusperusteisesti esimerkiksi ostamalla, leasingillä tai vuokraamalla osto-optioin tai ilman niitä;

c) 6 ja 7 kohdan mukaisesti arvioitu hankinnan arvo on vähintään liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) vahvistetun asiaa koskevan kynnysarvon suuruinen sillä hetkellä, kun ilmoitus julkaistaan 9.6 artiklan (Ilmoitukset) mukaisesti; ja

d) hankintaa ei ole muutoin jätetty soveltamisalan ulkopuolelle joko jäljempänä olevan 3 kohdan tai liitteen 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteen 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) tai tämän sopimuksen muiden asiaankuuluvien osien vaikutuksesta.

3. Ellei liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) toisin määrätä, tätä lukua ei sovelleta seuraaviin:

a) maan, rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden tai niitä koskevien oikeuksien hankinta tai vuokraus;

b) muut kuin sopimusoikeudelliset sopimukset tai osapuolen ja hankintayksiköiden antama mikä tahansa tuki, mukaan lukien yhteistyösopimukset, avustukset, tuet, lainat, pääomanlisäykset, takuut, verokannustimet ja luontoissuoritukset;

c) finanssihallinto- tai talletuspalvelujen, säänneltyjen rahoituslaitosten selvitys- ja hallintopalvelujen tai julkisen velan, myös lainojen, valtionobligaatioiden, velkasitoumusten ja muiden arvopapereiden, myyntiin, lunastukseen ja jakeluun liittyvien palveluiden hankinta tai ostaminen;

d) julkiset työsopimukset; ja

e) hankinnat, jotka tehdään

i) kansainvälisen avun, kehitysapu mukaan lukien, antamista varten;

ii) kansainvälisen järjestön erityismenettelyn tai -edellytyksen mukaisesti tai kansainvälisten tai ulkomaisten avustusten, lainojen tai muun avun rahoittamana, jos vastaanottava osapuoli ja sen hankintayksiköt ovat velvollisia soveltamaan kansainvälisen järjestön tai muiden avunantajien erityismenettelyjä tai -ehtoja kansainvälisten tai ulkomaisten avustusten, lainojen tai muun avun saamiseksi; jos kansainvälisen järjestön tai avunantajan menettelyt tai edellytykset eivät rajoita toimittajien osallistumista, hankintaan sovelletaan 9.4 artiklan (Yleiset periaatteet) 1 ja 2 kohtaa; tai

iii) jonkin sellaiseen kansainväliseen sopimukseen kuuluvan menettelyn tai edellytyksen mukaisesti, joka liittyy joukkojen sijoittamiseen tai hankkeeseen, joka hankkeen allekirjoittaneiden valtioiden on tarkoitus toteuttaa yhdessä.

4. Liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) olevissa jaksoissa täsmennetään kummankin osapuolen kohdalta seuraavat tiedot:

a) jaksossa A keskushallinnon yksiköt, joiden hankinnat kuuluvat tämän luvun soveltamisalaan;

b) jaksossa B keskushallintoa alemman tason yksiköt, joiden hankinnat kuuluvat tämän luvun soveltamisalaan;

c) jaksossa C muut yksiköt, joiden hankinnat kuuluvat tämän luvun soveltamisalaan;

d) jaksossa D tämän luvun soveltamisalaan kuuluvat tavarat;

e) jaksossa E tämän luvun soveltamisalaan kuuluvat muut palvelut kuin rakennuspalvelut;

f) jaksossa F tämän luvun soveltumisalaan kuuluvat rakennuspalvelut;

g) jaksossa G mahdolliset yleiset huomautukset; ja

h) jaksossa H julkisia hankintoja koskevien tietojen julkaisukeinot.

5. Vietnamissa toteutettavat siirtymätoimenpiteet tämän luvun soveltamiseksi esitetään liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) olevassa I jaksossa (Siirtymätoimenpiteet).

6. Tämän luvun määräyksiä sovelletaan myös, jos osapuolen kotimaisen lainsäädännön mukaan sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat hankinnat voi suorittaa hankintayksikön puolesta jokin muu yhteisö tai henkilö, jonka hankinnat eivät kuulu sopimuksen soveltamisalaan kyseessä olevien tavaroiden ja palveluiden osalta.

Arvottaminen

7. Arvioidessaan hankinnan arvoa sen varmistamiseksi, onko kyseessä tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluva hankinta,

a) hankintayksikkö ei saa jakaa hankintaa erillisiin hankintoihin eikä valita tai käyttää tiettyä arvonmääritysmenetelmää tarkoituksena jättää hankinta kokonaan tai osittain tämän sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle; ja

b) hankintayksikön on sisällytettävä hankinnan kokonaisarvon arvioitu enimmäismäärä hankinnan koko keston ajalta, riippumatta siitä, onko hankinta myönnetty yhdelle tai usealle toimittajalle samaan aikaan tai tietyn ajanjakson kuluessa, ja ottaen huomioon kaikenlaiset hyvitykset, kuten seuraavat:

   i) palkkiot, maksut, komissiot ja korot; ja

   ii) mahdollisen optiolausekkeen kokonaisarvo.

8. Jos kyseessä ovat jaksotetut sopimukset, jotka hankinnan erityisen vaatimuksen vuoksi koostuvat useamman kuin yhden sopimuksen tekemisestä tai sopimuksen tekemisestä erillisinä osina, kokonaisarvon arvioidun enimmäismäärän laskentaperusteena on oltava

a) viimeisten 12 kuukauden aikana tai hankintayksikön edellisen verovuoden aikana tehtyjen saman tavara- tai palvelulajin jaksotettujen sopimusten arvo oikaistuna mahdollisuuksien mukaan seuraavien 12 kuukauden aikana tehtävien tavara- tai palveluhankintojen laatua tai arvoa koskevien ennakoitujen muutosten huomioon ottamiseksi; tai

b) alkuperäisen sopimuksen tekemistä seuraavien 12 kuukauden aikana tai hankintayksikön verovuoden aikana tehtävien saman tavara- tai palvelulajin jaksotettujen sopimusten arvioitu arvo.

9.3 ARTIKLA

Turvallisuus ja yleiset poikkeukset

1. Minkään tähän sopimukseen sisältyvän ei voida tulkita estävän osapuolta toteuttamasta toimea tai pitämästä salassa tietoa, joita se pitää keskeisten turvallisuusetujensa suojelemisen kannalta välttämättöminä ja jotka liittyvät aseiden, ampuma- tai sotatarvikkeiden hankkimiseen taikka kansallisen turvallisuuden tai puolustuksen kannalta välttämättömiin hankintoihin.

2. Edellyttäen, että toimenpiteitä ei sovelleta tavalla, joka merkitsisi kansainvälisen kaupan peiteltyä rajoittamista, minkään tämän sopimuksen määräyksen ei voida tulkita estävän osapuolta ottamasta käyttöön tai pitämästä voimassa toimenpiteitä, jotka

a) ovat tarpeen julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden suojelemiseksi;

b) ovat tarpeen ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi;

c) ovat tarpeen teollis- ja tekijänoikeuksien suojelemiseksi; tai

d) liittyvät vammaisten henkilöiden, hyväntekeväisyysjärjestöjen, hyväntekeväisyyttä harjoittavien voittoa tavoittelemattomien laitosten tai vankityövoiman valmistamiin tavaroihin tai näiden tarjoamiin palveluihin.

9.4 ARTIKLA

Yleiset periaatteet

Kansallinen kohtelu ja syrjimättömyys

1. Kummankin osapuolen ja sen hankintayksiköiden on myönnettävä kaikkien tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia hankintoja koskevien toimenpiteiden osalta välittömästi ja ehdoitta toisen osapuolen tavaroille ja palveluille sekä kummankin osapuolen tavaroita ja palveluja tarjoaville toisen osapuolen toimittajille vähintään yhtä edullinen kohtelu kuin se, jonka osapuoli ja sen hankintayksiköt tarjoavat kotimarkkinoiden tavaroille, palveluille ja niiden toimittajille.

2. Osapuoli ja sen hankintayksiköt eivät saa minkään tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa hankintaa koskevan toimenpiteen osalta

a) kohdella alueelle sijoittautunutta toimittajaa epäedullisemmin kuin toista alueelle sijoittautunutta toimittajaa sen ulkomaisten sidosten tai ulkomaisen omistuksen perusteella; tai

b) kohdella alueelle sijoittautunutta toimittajaa syrjivästi sillä perusteella, että kyseisen toimittajan tiettyä hankintaa varten tarjoamat tavarat tai palvelut ovat toisen osapuolen tavaroita tai palveluja.

Määräysten noudattaminen ja hankinnan toteuttaminen

3. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sen hankintayksiköt noudattavat tämän luvun määräyksiä toteuttaessaan sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia hankintoja.

4. Hankintayksikön on toteutettava tämän sopimuksen piiriin kuuluva hankinta avoimella ja puolueettomalla tavalla siten, että

a) noudatetaan tätä lukua ja käytetään avointa, valikoivaa tai suljettua tarjouspyyntömenettelyä; ja

b) vältetään eturistiriidat ja torjutaan korruptiota asiaa koskevien kotimaisten lakien ja määräysten mukaisesti.

5. Tämän luvun määräykset eivät estä osapuolta ja sen hankintayksiköitä kehittämästä uutta hankintapolitiikkaa taikka uusia menettelyjä tai sopimuskeinoja edellyttäen, että ne eivät ole ristiriidassa tämän luvun kanssa.

Sähköisten välineiden käyttö

6. Osapuolten on pyrittävä toteuttamaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluva hankinta sähköisesti. Tähän sisältyvät julkisia hankintoja koskevien tietojen julkaiseminen, ilmoitukset ja tarjouspyyntöasiakirjat, tarjousten vastaanottaminen sekä tarvittaessa sähköisten huutokauppojen käyttö.

7. Kun tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluva hankinta toteutetaan sähköisiä välineitä käyttäen, hankintayksikön on

a) varmistettava, että hankinta toteutetaan käyttäen yleisesti saatavilla olevia ja muiden yleisesti saatavilla olevien tietoteknisten järjestelmien ja ohjelmistojen kanssa yhteentoimivia tietotekniikkajärjestelmiä ja -ohjelmistoja, tietojen todentamiseen ja salaamiseen käytettävät järjestelmät ja ohjelmistot mukaan luettuina; ja

b) ylläpidettävä mekanismeja, joilla varmistetaan osallistumishakemusten ja tarjousten koskemattomuus, vahvistetaan niiden saapumisaika sekä estetään asiaton päästy niihin.

Alkuperäsäännöt

8. Osapuoli ei tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan hankinnan yhteydessä saa soveltaa toisesta osapuolesta tuotuihin tavaroihin tai toimitettuihin palveluihin alkuperäsääntöjä, jotka eroavat niistä alkuperäsäännöistä, joita kyseinen osapuoli soveltaa samaan aikaan tavanomaisessa kaupankäynnissä samojen tavaroiden tuontiin tai palvelujen hankintaan tältä samalta osapuolelta.

Vastikkeet

9. Liitteen 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteen 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) mukaisesti osapuoli ja sen hankintayksiköt eivät tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan hankinnan osalta saa tavoitella, ottaa huomioon, määrätä tai panna täytäntöön mitään vastikkeita.

Toimenpiteet, jotka eivät koske hankintaa

10. Edellä olevaa 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta seuraaviin:

a) tuonnin yhteydessä kannettavat tai tuontiin liittyvät tullit ja maksut;

b) tällaisten tullien ja maksujen kantamismenettely; ja

c) muut tuontisäännökset ja -muodollisuudet tai palvelujen kauppaa koskevat toimenpiteet lukuun ottamatta tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia hankintoja koskevia toimenpiteitä.

9.5 ARTIKLA

Hankintajärjestelmästä tiedottaminen

1. Kummankin osapuolen on

a) julkaistava viipymättä kaikki yleisesti sovellettavat toimenpiteet, mukaan lukien lakiin tai määräykseen perustuvat tavanomaiset sopimusehdot, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa hankintaa, virallisesti nimetyssä lehdessä tai sähköisessä välineessä; ja

b) annettava toisen osapuolen pyynnöstä, siinä määrin kuin se on mahdollista, näitä koskeva selitys.

2. Liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) olevassa H jaksossa (Hankintatietojen julkaiseminen) ilmoitetaan se painettu tai sähköinen väline, jonka välityksellä osapuoli julkaisee 1 kohdassa kuvatut tiedot sekä 9.6 artiklassa (Ilmoitukset), 9.8 artiklan (Toimittajien kelpuuttaminen) 7 kohdassa ja 9.17 artiklan (Tiedottaminen sopimuksen tekemisen jälkeen) 3 kohdassa edellytetyt ilmoitukset.

9.6 ARTIKLA

Ilmoitukset

Aiottua hankintaa koskeva ilmoitus

1. Kunkin tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan hankinnan osalta hankintayksikön on julkaistava aiottua hankintaa koskeva ilmoitus liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) olevassa H jaksossa (Hankintatietojen julkaiseminen) luetellussa painetussa tai sähköisessä julkaisussa, lukuun ottamatta 9.14 artiklassa (Suljettu tarjouspyyntömenettely) tarkoitettuja olosuhteita. Aiottua hankintaa koskevan sähköisesti julkaistun ilmoituksen on oltava saatavilla ainakin ilmoituksessa ilmoitetun ajanjakson päättymiseen saakka. Ilmoitusten osalta todetaan seuraavaa:

a) ilmoitusten on A jakson (Keskushallinnon yksiköt) piiriin kuuluvien hankintayksiköiden osalta oltava saatavilla sähköisesti ja maksutta yhden H jaksossa (Hankintatietojen julkaiseminen) täsmennetyn keskitetyn yhteyspisteen kautta; ja

b) ilmoitukset on B jaksoon (Keskushallintoa alemman tason yksiköt) tai C jaksoon (Muut soveltamisalaan kuuluvat yksiköt) kuuluvien hankintayksiköiden osalta annettava, jos ne ovat saatavilla sähköisesti, vähintäänkin linkkeinä keskitetylle sähköiselle sivustolle, joka on saatavilla maksutta.

Osapuolia ja niiden B jakson (Keskushallintoa alemman tason yksiköt) tai C jakson (Muut soveltamisalaan kuuluvat yksiköt) piiriin kuuluvia hankintayksiköitä kehotetaan julkaisemaan ilmoituksensa sähköisesti ja maksutta yhden keskitetyn yhteyspisteen kautta.

2. Ellei tässä luvussa muuta määrätä, kunkin aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen on sisällettävä seuraavat tiedot:

a) hankintayksikön nimi ja osoite ja muut tiedot, joita tarvitaan yhteyden ottamiseen hankintayksikköön ja hankinta-asiakirjojen hankkimiseen, mukaan lukien tiedot näiden asiakirjojen saantiin mahdollisesti liittyvistä kustannuksista ja maksuehdoista;

b) hankinnan kuvaus, joka sisältää muun muassa hankittavien tavaroiden tai palvelujen luonteen ja määrän tai arvioidun määrän;

c) jos mahdollista, toistuvien sopimusten osalta arvio tulevia aiottuja hankintoja koskevien ilmoitusten julkaisuajankohdasta;

d) tarvittaessa mahdollisten vaihtoehtojen kuvaus;

e) aikataulu tavaroiden tai palvelujen toimittamiselle tai sopimuksen kesto;

f) käytettävä hankintamenetelmä ja, tapauksen mukaan, tieto siitä, liittyykö menetelmään neuvotteluja tai sähköinen huutokauppa;

g) tarvittaessa hankintaan osallistumista koskevien hakemusten toimitusosoite ja viimeinen jättöpäivä;

h) tarjousten toimitusosoite ja viimeinen jättöpäivä;

i) kieli tai kielet, jolla tai joilla tarjoukset tai osallistumishakemukset voidaan jättää, jos ne voidaan jättää kielellä, joka on muu kuin hankintayksikön sijaintipaikan virallinen kieli;

j) luettelo ja lyhyt kuvaus kaikista toimittajiin sovellettavista osallistumisedellytyksistä, mukaan luettuina toimittajilta edellytettäviä asiakirjoja tai todistuksia koskevat vaatimukset, ellei tällaisia vaatimuksia ole ilmoitettu tarjouspyyntöasiakirjoissa, jotka on saatettu kaikkien kiinnostuneiden toimittajien saataville samanaikaisesti aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen kanssa;

k) toimittajien valintaperusteet ja mahdolliset rajoitukset niiden toimittajien määrään, jotka voivat jättää tarjouksen, jos hankintayksikkö aikoo 9.8 artiklan (Toimittajien kelpuuttaminen) mukaisesti pyytää rajallisen määrän edellytykset täyttäviä toimittajia jättämään tarjouksen; ja

l) osoitus siitä, että hankinta kuuluu tämän luvun soveltamisalaan.

Ilmoituksen tiivistelmä

3. Hankintayksikön on julkaistava jokaisesta aiotusta hankinnasta englanninkielisen tiivistelmä, joka on helposti ja maksutta saatavilla liitteen 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteen 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) H jaksossa (Hankintatietojen julkaiseminen) ilmoitetun sähköisen välineen kautta samanaikaisesti aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen julkaisemisen kanssa. Ilmoituksen tiivistelmän on sisällettävä ainakin seuraavat tiedot:

a) hankinnan kohde;

b) tarjousten viimeinen jättöpäivä tai tarvittaessa hankintaan osallistumista tai kestoluetteloon sisällyttämistä koskevan hakemuksen viimeinen jättöpäivä; ja

c) osoite, josta hankinta-asiakirjoja voi pyytää.

4. Unioni antaa Vietnamille teknistä ja taloudellista apua, jotta tämä voi kehittää, perustaa ja pitää yllä automaattisen järjestelmän ilmoitusten tiivistelmien kääntämiseksi ja julkaisemiseksi englannin kielellä. Tätä yhteistyötä käsitellään 9.21 artiklassa (Yhteistyö). Tämän kohdan täytäntöönpano edellyttää, että toteutetaan teknisen ja taloudellisen avun aloite sellaisen automaattisen järjestelmän kehittämistä, perustamista ja ylläpitoa varten, jolla ilmoituksen tiivistelmä käännetään ja julkaistaan englanninkielisenä Vietnamissa.

Suunniteltua hankintaa koskeva ilmoitus

5. Hankintayksiköitä kannustetaan julkaisemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kunakin verovuonna ilmoitus tulevista hankintasuunnitelmista, jäljempänä 'suunniteltua hankintaa koskeva ilmoitus', jossa olisi mainittava hankinnan kohde ja aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen suunniteltu julkaisupäivä.

6. B jakson (Keskushallintoa alemman tason yksiköt) tai C jakson (Muut soveltamisalaan kuuluvat yksiköt) piiriin kuuluva hankintayksikkö voi käyttää suunniteltua hankintaa koskevaa ilmoitusta ilmoituksena aiotusta hankinnasta, jos ilmoitus sisältää kaikki hankintayksikön saatavilla olevat 2 kohdassa tarkoitetut tiedot ja jos siinä pyydetään kiinnostuneita toimittajia ilmaisemaan hankintayksiköllle kiinnostuksensa kyseistä hankintaa kohtaan.

9.7 ARTIKLA

Osallistumisedellytykset

1. Hankintayksikön on rajattava sopimuksen piiriin kuuluvaan hankintaan osallistumisen edellytykset niihin, jotka varmistavat, että toimittajalla on oikeudelliset ja rahoitukselliset sekä kaupalliset ja tekniset valmiudet toteuttaa kyseinen hankinta.

2. Vahvistaessaan osallistumisedellytykset hankintayksikkö

a) ei saa asettaa toimittajan hankintaan osallistumisen edellytykseksi sitä, että tietyn osapuolen hankintayksikkö on aiemmin myöntänyt kyseiselle toimittajalle yhden tai useamman sopimuksen tai että toimittajalla on tietyn osapuolen alueella hankittua aiempaa työkokemusta;

b) voi edellyttää asianmukaista aiempaa kokemusta, jos se on oleellista hankinnan vaatimusten täyttämiseksi.

3. Arvioidessaan sitä, täyttääkö toimittaja osallistumisedellytykset, hankintayksikön on

a) arvioitava toimittajan taloudellisia valmiuksia sekä kaupallisia ja teknisiä kykyjä tämän liiketoiminnan perusteella sekä hankintayksikön osapuolen alueella että sen ulkopuolella; ja

b) perustettava arvionsa ainoastaan edellytyksiin, jotka se on etukäteen maininnut ilmoituksissa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa.

4. Jos on olemassa asiaa tukevia todisteita, osapuoli ja sen hankintayksiköt voivat hylätä toimittajan muun muassa seuraavin perustein:

a) konkurssi;

b) väärät ilmoitukset;

c) aiemmasta sopimuksesta tai aiemmista sopimuksista johtuvien oleellisten vaatimusten tai velvoitteiden täyttämisen merkittävä tai jatkuva laiminlyönti;

d) vakavista rikoksista tai muista vakavista rikkomuksista saadut tuomioistuimen antamat lopulliset tuomiot;

e) todiste vakavasta ammatillisesta väärinkäytöksestä; tai

f) verojen maksamisen laiminlyönti.

9.8 ARTIKLA

Toimittajien kelpuuttaminen

Rekisteröintijärjestelmät ja kelpuuttamismenettelyt

1. Osapuoli voi pitää yllä toimittajien rekisteröintijärjestelmää, johon kiinnostuneita toimittajia pyydetään rekisteröitymään ja antamaan tiettyjä tietoja.

2. Kummankin osapuolen on varmistettava, että

a) sen hankintayksiköt pyrkivät yhtenäistämään kelpuuttamismenettelyjään; ja

b) sen hankintayksiköt pyrkivät yhtenäistämään rekisteröintijärjestelmiään, jos ne ylläpitävät tällaisia järjestelmiä.

3. Osapuoli ei saa ottaa käyttöön tai soveltaa mitään rekisteröintijärjestelmää tai kelpuuttamismenettelyä,

a) jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti aiheutetaan tarpeettomia esteitä toisen osapuolen toimittajien osallistumiselle sen hankintaan; tai

b) joilla estetään tai lykätään toisen osapuolen toimittajien sisällyttämistä toimittajien luetteloon tai estetään tällaisten toimittajien huomioon ottaminen tiettyä hankintaa varten.

Valikoiva tarjouspyyntömenettely

4. Jos hankintayksikkö aikoo järjestää valikoivan tarjouspyyntömenettelyn, sen on

a) sisällytettävä aiottua hankintaa koskevaan ilmoitukseen ainakin 9.6 artiklan (Ilmoitukset) 2 kohdan a, b, f, g, j, k ja l alakohdassa täsmennetyt tiedot ja pyydettävä toimittajia lähettämään osallistumishakemus; ja

b) annettava tarjouskilpailun alkuun mennessä ainakin 9.6 artiklan (Ilmoitukset) 2 kohdan c, d, e, h ja i alakohdan mukaiset tiedot edellytykset täyttäville toimittajille, joille se antaa ilmoituksen 9.12 artiklan (Määräajat) 3 kohdan b alakohdassa täsmennetyllä tavalla.

5. Hankintayksikön on

a) julkaistava ilmoitus riittävän ajoissa ennen hankintaa, jotta kiinnostuneet toimittajat voivat pyytää osallistumista hankintaan; ja

b) sallittava kaikkien edellytykset täyttävien toimittajien esittää hankintaa koskeva tarjous, ellei hankintayksikkö ole täsmentänyt aiottua hankintaa koskevassa ilmoituksessa rajoituksia niiden toimittajien määrään, jotka saavat jättää tarjouksen, ja perusteita rajoitetun toimittajamäärän valitsemiselle.

6. Jos tarjouspyyntöasiakirjat eivät ole julkisesti saatavilla 4 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen julkaisupäivästä alkaen, hankintayksikön on varmistettava, että kyseiset asiakirjat saatetaan samanaikaisesti kaikkien 5 kohdan mukaisesti valittujen edellytykset täyttävien toimittajien saataville.

Kestoluettelot

7. Hankintayksikkö voi pitää yllä toimittajien kestoluetteloa sillä edellytyksellä, että ilmoitus, jolla kiinnostuneita toimittajia pyydetään hakemaan sisällyttämistä luetteloon,

a) julkaistaan vuosittain; ja

b) jos luettelo julkaistaan sähköisesti, se on saatavilla jatkuvasti

jollakin liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) olevassa H jaksossa (Hankintatietojen julkaiseminen) luetellulla soveltuvalla sähköisellä välineellä.

8. Edellä 7 kohdassa tarkoitettuun ilmoitukseen on sisällytettävä seuraavat:

a) kuvaus tavaroista tai palveluista tai niiden luokista, joissa luetteloa voidaan käyttää;

b) osallistumisedellytykset, jotka toimittajien on täytettävä, sekä menetelmät, joilla hankintayksikkö varmentaa, että toimittaja täyttää edellytykset;

c) hankintayksikön nimi ja osoite ja muut tiedot, joita tarvitaan yhteydenottoon hankintayksikköön ja kaikkien luetteloon liittyvien merkittävien asiakirjojen hankkimiseen;

d) luettelon voimassaoloaika ja sen voimassaolon uudistamis- tai päättämistapa tai, jos voimassaoloaikaa ei mainita, ilmoitus siitä, miten luettelon käytön päättämisestä ilmoitetaan; ja

e) osoitus siitä, että luetteloa voidaan käyttää tämän luvun piiriin kuuluvaan hankintaan.

9. Jos kestoluettelo on voimassa enintään kolme vuotta, hankintayksikkö voi 7 kohdan määräyksistä poiketen julkaista 7 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen ainoastaan kerran luettelon voimassaoloajan alkaessa sillä edellytyksellä, että

a) ilmoituksessa ilmoitetaan voimassaoloaika ja se, ettei muita ilmoituksia julkaista; ja

b) ilmoitus julkaistaan sähköisesti ja se on saatavilla jatkuvasti sen voimassaolon ajan.

10. Hankintayksikön on annettava kaikkien kestoluetteloon sisältyvien toimittajien esittää tarjous asianomaisesta hankinnasta.

11. Hankintayksikön on annettava toimittajien milloin tahansa hakea sisällyttämistä kestoluetteloon, ja sen on sisällytettävä luetteloon kaikki edellytykset täyttävät toimittajat kohtuullisessa ajassa.

12. Jos toimittaja, joka ei sisälly kestoluetteloon, jättää kestoluetteloon perustuvaan hankintaan osallistumishakemuksen ja kaikki vaadittavat asiakirjat 9.12 artiklan (Määräajat) 2 kohdassa vahvistettujen määräaikojen puitteissa, hankintayksikön on käsiteltävä hakemus. Hankintayksikkö ei saa hylätä toimittajaa hankintaa koskevasta käsittelystä sillä perusteella, että hankintayksiköllä ei ole riittävästi aikaa käsitellä hakemusta, jollei ole kyse poikkeustapauksesta, jossa hankintayksikkö ei hankinnan monitahoisuuden vuoksi kykene käsittelemään hakemusta tarjousten jättämiselle asetetussa määräajassa.

Keskushallintoa alemman tason yksiköt ja muut soveltamisalaan kuuluvat yksiköt

13. Liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) olevien B jakson (Keskushallintoa alemman tason yksiköt) tai C jakson (Muut soveltamisalaan kuuluvat yksiköt) piiriin kuuluva hankintayksikkö voi käyttää aiottua hankintaa koskevana ilmoituksena ilmoitusta, jossa toimittajia kehotetaan hakemaan kestoluetteloon sisällyttämistä, sillä edellytyksellä, että

a) ilmoitus julkaistaan 7 kohdan mukaisesti ja se sisältää 8 kohdassa vaaditut tiedot, kaikki saatavilla olevat 9.6 artiklan (Ilmoitukset) 2 kohdan nojalla vaaditut tiedot sekä maininnan siitä, että kyseinen ilmoitus on aiottua hankintaa koskeva ilmoitus tai että ainoastaan kestoluettelossa olevat toimittajat saavat jatkossa kestoluettelon piiriin kuuluvaa hankintaa koskevia ilmoituksia; ja

b) hankintayksikkö toimittaa viipymättä riittävästi tietoja toimittajille, jotka ovat ilmaisseet hankintayksikölle kiinnostuksensa tiettyä hankintaa kohtaan, jotta toimittajat voivat arvioida, ovatko ne kiinnostuneita hankinnasta, mukaan luettuina kaikki saatavilla olevat lisätiedot, joita edellytetään 9.6 artiklan (Ilmoitukset) 2 kohdan nojalla.

14. Liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) olevien B jakson (Keskushallintoa alemman tason yksiköt) tai C jakson (Muut soveltamisalaan kuuluvat yksiköt) piiriin kuuluva hankintayksikkö voi antaa toimittajan, joka on hakenut sisällyttämistä kestoluetteloon 11 kohdan mukaisesti, tehdä tarjouksen tietyssä hankinnassa, jos hankintayksiköllä on riittävästi aikaa tutkia, täyttääkö toimittaja osallistumisedellytykset.

Hankintayksikön päätöksistä tiedottaminen

15. Hankintayksikön on viipymättä ilmoitettava sen hankintaan osallistumista koskevan pyynnön tai toimittajien kestoluetteloon sisällyttämistä koskevan hakemuksen lähettäneelle toimittajalle päätöksestä, jonka hankintayksikkö on tehnyt tällaisesta pyynnöstä tai hakemuksesta.

16. Jos hankintayksikkö hylkää toimittajan pyynnön, joka koskee hankintaan osallistumista, tai toimittajan hakemuksen, joka koskee kestoluetteloon sisällyttämistä, tai ei katso toimittajan enää täyttävän osallistumisedellytyksiä tai poistaa toimittajan kestoluettelosta, hankintayksikön on viipymättä ilmoitettava asiasta toimittajalle ja toimitettava tälle pyynnöstä viipymättä kirjallinen selvitys päätöksen perusteluista.

9.9 ARTIKLA

Tekniset eritelmät

1. Hankintayksikkö ei saa laatia, ottaa käyttöön tai soveltaa teknisiä eritelmiä tai määrätä vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä, joiden tarkoituksena tai seurauksena on tarpeettoman esteen aiheuttaminen osapuolten väliselle kaupalle.

2. Hankittavien tavaroiden tai palveluiden teknisistä eritelmistä määrätessään hankintayksikön on tarvittaessa

a) laadittava tekniset eritelmät tietoina käyttöominaisuuksista ja toimintavaatimuksista eikä niinkään rakenteena tai kuvailevina ominaisuuksina; ja

b) käytettävä teknisten eritelmien perustana kansainvälisiä standardeja, jos niitä on; muussa tapauksessa perustana on käytettävä kansallisia teknisiä määräyksiä, tunnustettuja kansallisia standardeja tai rakennusmääräyksiä.

3. Jos teknisissä eritelmissä käytetään rakennetta tai kuvailevia ominaisuuksia, hankintayksikön on mainittava, että se ottaa huomioon vastaavia tavaroita tai palveluja koskevat tarjoukset, jotka todistettavasti täyttävät hankintavaatimukset, sisällyttämällä esimerkiksi maininnan "tai vastaava" tarjouspyyntöasiakirjoihin.

4. Hankintayksikkö ei saa laatia teknisiä eritelmiä, joissa edellytetään tiettyä tavaramerkkiä tai toiminimeä, patenttia, tekijänoikeutta, mallia, tyyppiä, tiettyä alkuperää, valmistajaa tai toimittajaa taikka viitataan niihin, paitsi jos hankintavaatimuksia ei voida muulla tavoin kuvata riittävän tarkasti tai selvästi ja edellyttäen, että tällaisissa tapauksissa hankintayksikkö sisällyttää tarjouspyyntöasiakirjoihin esimerkiksi maininnan "tai vastaava".

5. Hankintayksikkö ei saa pyytää eikä ottaa vastaan kilpailua rajoittavalla tavalla vaikuttavaa neuvontaa, jota voidaan käyttää tietyssä hankinnassa käytettävien eritelmien valmistelussa tai hyväksynnässä, sellaiselta henkilöltä, jolla voi olla kaupallista mielenkiintoa tätä hankintaa kohtaan.

6. Selvyyden vuoksi todetaan, että osapuoli ja sen hankintayksiköt saavat tämän artiklan mukaisesti laatia, ottaa käyttöön tai soveltaa teknisiä eritelmiä luonnonvarojen säilyttämisen tai ympäristönsuojelun edistämiseksi.

9.10 ARTIKLA

Markkinakartoitukset

1. Ennen hankinnan käynnistämistä hankintayksiköt voivat toteuttaa markkinakartoituksia valmistellakseen hankintaa, erityisesti teknisten eritelmien kehittämiseksi, sillä edellytyksellä, että jos toimittaja suorittaa markkinatutkimuksen tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan hankinnan yhteydessä, hankintaan sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

2. Tätä varten hankintayksiköt voivat pyytää tai vastaanottaa neuvoja riippumattomilta asiantuntijoilta tai viranomaisilta tai markkinatoimijoilta. Näitä neuvoja voidaan käyttää hankintamenettelyn suunnittelussa ja toteuttamisessa sillä edellytyksellä, että ne eivät vääristä kilpailua eivätkä riko syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteita.

9.11 ARTIKLA

Tarjouspyyntöasiakirjat

Tarjouspyyntöasiakirjat

1. Hankintayksikön on viipymättä pyynnöstä annettava toimittajille tarjouspyyntöasiakirjat, joissa on ilmoitettava kaikki tiedot, jotka toimittajat tarvitsevat asianmukaisten tarjousten laatimista ja jättämistä varten. Asiakirjoihin on sisällytettävä täydellinen kuvaus seuraavista seikoista, ellei niitä ole esitetty jo aiottua hankintaa koskevassa ilmoituksessa:

a) hankinta, mukaan luettuina hankittavien tavaroiden tai palvelujen luonne ja määrä tai arvioitu määrä ja kaikki vaatimukset, kuten tekniset eritelmät, vaatimustenmukaisuustodistus, suunnitelmat, piirustukset tai ohjeaineistot;

b) kaikki toimittajien osallistumisedellytykset sekä luettelo osallistumisedellytyksiin liittyvistä tiedoista ja asiakirjoista, jotka toimittajien on esitettävä;

c) kaikki sopimuksen myöntämisessä sovellettavat arviointiperusteet ja niiden suhteellinen painoarvo silloin, kun hinta ei ole ainoa arviointiperuste;

d) todentamiseen ja salaamiseen liittyvät vaatimukset tai tietojen sähköiseen toimittamiseen liittyvät muut vaatimukset, jos hankintayksikkö toteuttaa hankinnan sähköisesti ja jos tällaisia vaatimuksia on olemassa;

e) huutokaupan säännöt, mukaan luettuna tarjousten arviointiperusteisiin liittyvien osatekijöiden yksilöinti, jos hankintayksikkö järjestää sähköisen huutokaupan;

f) tarjousten avaamistilaisuuden päivämäärä, kellonaika ja paikka sekä tarvittaessa tiedot henkilöistä, joilla on oikeus olla paikalla, jos tarjoukset avataan julkisesti, sekä, jos osapuolen kotimaisessa lainsäädännössä säädetään, että vain tietyillä henkilöillä on oikeus olla paikalla, ilmoitus näistä henkilöstä;

g) kaikki muut ehdot, kuten maksuehdot ja tarjousten esittämistapaa koskevat rajoitukset, esimerkiksi paperilla tai sähköisesti; ja

h) tavaroiden toimittamiselle tai palvelujen tarjoamiselle mahdollisesti asetetut määräajat.

2. Vahvistaessaan hankittavien tavaroiden tai palvelujen toimittamiselle mahdollisesti asetettavia määräaikoja hankintayksikön on tarvittaessa otettava huomioon muun muassa hankinnan monitahoisuus, odotettavissa oleva alihankinnan osuus sekä tuotannon, varastosta oton ja tavaroiden kuljetuksen lähtöpaikasta taikka palvelun toimittamisen vaatima todellinen aika.

3. Aiottua hankintaa koskevassa ilmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa vahvistettuihin arviointiperusteisiin voivat sisältyä muiden muassa hinta ja muita kustannustekijöitä, laatu, tekniset ansiot, ympäristöominaisuudet ja toimitusehdot.

4. Hankintayksikön on vastattava kaikkien kiinnostuneiden tai hankintaan osallistuvien toimittajien kaikkiin asianmukaisiin tietopyyntöihin sillä edellytyksellä, ettei kyseinen toimittaja saa tietojen avulla etua muihin toimittajiin nähden.

Muutokset

5. Jos hankintayksikkö ennen sopimuksen myöntämistä muuttaa aiottua hankintaa koskevassa ilmoituksessa tai hankintaan osallistuville toimittajille annetuissa tarjouspyyntöasiakirjoissa vahvistettuja arviointiperusteita tai vaatimuksia tai muuttaa ilmoitusta tai tarjouspyyntöasiakirjoja taikka julkaisee ne uudelleen, sen on toimitettava kirjallisesti kaikki tällaiset muutokset tai muutettu tai uudelleen julkaistu ilmoitus tai tarjouspyyntöasiakirjat:

a) kaikille toimittajille, jotka ovat osallisina menettelyssä ajankohtana, jona tietoja muutetaan tai julkaistaan uudelleen, jos nämä ovat hankintayksikön tiedossa, tai muutoin julkaistava tai annettava tällaiset asiakirjojat samalla tavalla kuin alkuperäiset tiedot tarjottiin saataville; ja

b) riittävän aikaisin, jotta toimittajille jää aikaa tarvittaessa muuttaa alkuperäisiä tarjouksiaan ja toimittaa muutetut tarjoukset.

9.12 ARTIKLA

Määräajat

Yleistä

1. Hankintayksikön on annettava omien kohtuullisten tarpeidensa mukaisesti toimittajille riittävästi aikaa hankkia tarjouspyyntöasiakirjat, laatia ja toimittaa osallistumishakemukset ja asianmukaiset tarjoukset ottaen huomioon muun muassa

a) hankinnan luonteen ja monitahoisuuden;

b) odotettavissa olevan alihankinnan osuuden; ja

c) vaadittavan ajan tarjousten toimittamiseen muilla kuin sähköisillä välineillä ulkomailla sijaitsevista ja kotimaisista yhteyspisteistä, joissa ei käytetä sähköisiä välineitä.

Näiden määräaikojen, mukaan luettuina niiden mahdolliset pidennykset, on oltava samat kaikille hankinnasta kiinnostuneille tai hankintaan osallistuville toimittajille.

Määräajat

2. Valikoivaa tarjouspyyntömenettelyä käyttävä hankintayksikkö vahvistaa osallistumishakemusten viimeisen jättöpäivän siten, että se on lähtökohtaisesti vähintään 25 päivää aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen julkaisemispäivästä. Jos hankintayksikön asianmukaisesti osoittama tilanteen kiireellisyys tekee tämän määräajan noudattamisen käytännössä mahdottomaksi, määräaikaa voidaan lyhentää siten, että se on vähintään 10 päivää.

3. Lukuun ottamatta 4, 5 ja 7 kohdan määräyksiä hankintayksikkö vahvistaa tarjousten viimeisen jättöpäivän siten, että se on vähintään 40 päivää siitä, kun

a) aiottua hankintaa koskeva ilmoitus on julkaistu, kun kyseessä on avoin tarjouspyyntömenettely; tai

b) hankintayksikkö ilmoittaa toimittajille, että niitä pyydetään jättämään tarjous, kun kyseessä on valikoiva tarjouspyyntömenettely, riippumatta siitä, käyttääkö hankintayksikkö kestoluetteloa.

4. Hankintayksikkö voi lyhentää tarjousten jättämiselle 3 kohdan mukaisesti vahvistetun määräajan vähintään 10 päivään, jos

a) hankintayksikkö on julkaissut suunniteltua hankintaa koskevan ilmoituksen 9.6 artiklan (Ilmoitukset) 5 kohdassa kuvatulla tavalla vähintään 40 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen julkaisemista ja suunniteltua hankintaa koskeva ilmoitus sisältää seuraavat:

   i) hankinnan kuvaus;

ii) arvioitu päivämäärä, jolloin tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään jätettävä;

iii) maininta siitä, että kiinnostuneiden toimittajien on ilmaistava hankintayksikölle kiinnostuksensa hankintaan;

iv) osoite, josta hankinta-asiakirjoja voi pyytää; ja

v) kaikki ne saatavilla olevat tiedot, joita tarvitaan 9.6 artiklan (Ilmoitukset) 2 kohdan mukaisen aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen osalta;

b) hankintayksikkö ilmoittaa uudistettavien sopimusten osalta aiottua hankintaa koskevassa ensimmäisessä ilmoituksessa, että seuraavissa ilmoituksissa esitetään tämän kohdan mukaiset määräajat tarjousten jättämiselle;

c) hankintayksikkö hankkii kaupallisia tavaroita tai palveluja; tai

d) hankintayksikön asianmukaisesti osoittama tilanteen kiireellisyys tekee 3 kohdan mukaisesti tarjousten jättämiselle asetetun määräajan noudattamisen käytännössä mahdottomaksi.

5. Hankintayksikkö voi lyhentää tarjousten jättämiselle 3 kohdan mukaisesti vahvistettua määräaikaa viidellä päivällä kaikissa seuraavissa tilanteissa:

a) aiottua hankintaa koskeva ilmoitus julkaistaan sähköisesti;

b) kaikki tarjouspyyntöasiakirjat ovat saatavilla sähköisesti aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen julkaisupäivästä alkaen; ja

c) hankintayksikkö hyväksyy tarjoukset sähköisesti.

6. Edellä olevan 5 kohdan soveltaminen yhdessä 4 kohdan kanssa ei saa johtaa siihen, että 3 kohdan mukaisesti tarjousten jättämiselle vahvistettuja määräaikoja lyhennetään alle 10 päivään aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen julkaisupäivästä.

7. Jos liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) olevien B jakson (Keskushallintoa alemman tason yksiköt) tai C jakson (Muut soveltamisalaan kuuluvat yksiköt) piiriin kuuluva hankintayksikkö on valinnut kaikki edellytykset täyttävät toimittajat tai rajoitetun määrän niistä, hankintayksikkö ja valitut toimittajat voivat sopia keskenään määräajasta tarjousten jättämiselle. Jos sopimusta ei ole, määräaika on vähintään 10 päivää.

9.13 ARTIKLA

Neuvottelut

1. Tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan hankinnan osalta osapuoli voi edellyttää, että sen hankintayksiköt käyvät neuvotteluja, jos

a) hankintayksikkö on ilmaissut aikomuksensa käydä neuvotteluja 9.6 artiklan (Ilmoitukset) 2 kohdan mukaisessa aiottua hankintaa koskevassa ilmoituksessa; tai

b) tarjousten arvioinnissa ilmenee, ettei yksikään tarjouksista ole aiottua hankintaa koskevassa ilmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa esitetyillä arviointiperusteilla selvästi edullisin.

2. Hankintayksikön on

a) varmistettava, että neuvotteluihin osallistuvien toimittajien mahdollinen poissulkeminen tehdään aiottua hankintaa koskevassa ilmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa esitetyillä arviointiperusteilla; ja

b) ilmoitettava neuvottelujen päätyttyä yleinen määräaika, johon mennessä jäljelle jääneiden toimittajien on jätettävä uusi tai tarkistettu tarjous.

9.14 ARTIKLA

Suljettu tarjouspyyntömenettely

1. Edellyttäen, että hankintayksikkö ei käytä suljettua tarjouspyyntömenettelyä toimittajien kilpailun välttämistarkoituksessa tai tavalla, jolla syrjitään toisen osapuolen toimittajia tai suojellaan kotimaisia toimittajia, hankintayksikkö voi käyttää suljettua tarjouspyyntömenettelyä ja olla soveltamatta 9.6 artiklaa (Ilmoitukset), 9.7 artiklaa (Osallistumisedellytykset), 9.8 artiklaa (Toimittajien kelpuuttaminen), 9.10 artiklaa (Markkinakartoitukset), 9.11 artiklaa (Tarjouspyyntöasiakirjat), 9.12 artiklaa (Määräajat), 9.13 artiklaa (Neuvottelut) ja 9.15 artiklaa (Sähköiset huutokaupat) ainoastaan seuraavin edellytyksin:

a) jos vastauksena aiottua hankintaa koskevaan ilmoitukseen tai tarjouspyyntöön

   i) ei ole jätetty yhtään tarjousta tai yksikään toimittaja ei ole pyytänyt osallistua;

   ii) ei ole jätetty yhtään tarjouspyyntöasiakirjojen olennaiset vaatimukset täyttävää tarjousta;

   iii) yksikään toimittaja ei ole täyttänyt osallistumisedellytyksiä; tai

   iv) toimitetut tarjoukset ovat olleet vilpillisiä,

   edellyttäen, että hankintayksikkö ei merkittävästi muuta tarjouspyyntöasiakirjassa esitettyjä olennaisia vaatimuksia;

b) jos ainoastaan tietty toimittaja voi toimittaa tavarat tai palvelut ja varteenotettavia vaihtoehtoisia tai korvaavia tavaroita tai palveluita ei ole mistä tahansa seuraavasta syystä:

i) vaatimuksena on taideteos;

ii) kyse on patenttisuojasta, tekijänoikeuksista tai muista yksinoikeuksista; tai

iii) kilpailua ei ole teknisistä syistä;

c) jos kyseessä ovat tavaroiden tai palvelujen alkuperäisen toimittajan suorittamat, alkuperäiseen hankintaan sisältymättömät lisätoimitukset, jos toimittajan vaihtaminen tällaisten lisätavaroiden tai -palvelujen osalta

i) ei ole mahdollinen taloudellisista tai teknisistä syistä, joita ovat muun muassa vaatimus korvattavuudesta tai yhteentoimivuudesta olemassa olevien laitteiden, ohjelmistojen, palvelujen tai laitteistojen kanssa, jotka on hankittu osana alkuperäistä hankintaa tai alkuperäisen toimittajan takuun ehtojen mukaisesti; ja

ii) aiheuttaisi merkittävää haittaa tai kustannusten olennaista päällekkäisyyttä hankintayksikölle;

d) siinä määrin kuin tämä on ehdottoman välttämätöntä, jos tavaroita tai palveluja ei hankintayksikölle ennalta arvaamattomista syistä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi ole voitu hankkia tarpeeksi ajoissa avoimella tai valikoivalla tarjouspyyntömenettelyllä;

e) jos tavarat hankitaan perushyödykemarkkinoilta tai tavarapörssistä;

f) jos hankintayksikkö hankkii prototyypin tai uuden tavaran tai palvelun, joka on kehitetty sen pyynnöstä tietyn tutkimus- tai koetoimintaa, selvitystyötä tai alkuperäiskehittelyä koskevan sopimuksen osana ja sitä varten, prototyypin tai uuden tavaran tai palvelun alkuperäiskehittelyyn voi kuulua rajoitettua tuotantoa tai tarjontaa kenttäkokeiden tulosten saamiseksi ja sen osoittamiseksi, että tavara tai palvelu soveltuu sarjatuotantoon tai -tarjontaan hyväksyttävien laatustandardien mukaisesti, mutta siihen ei kuulu sarjatuotanto tai -tarjonta kaupallisen kannattavuuden saavuttamiseksi tai tutkimus- ja kehittelykulujen kattamiseksi;

g) jos lisärakennuspalveluita, jotka eivät sisältyneet alkuperäiseen sopimukseen mutta jotka ovat alkuperäisten tarjouskilpailuasiakirjojen tavoitteiden mukaisia, on ennalta arvaamattomien olosuhteiden vuoksi tarpeen saattaa päätökseen siinä kuvattujen rakennuspalvelujen loppuun saattamiseksi;

h) jos kyse on hankinnasta poikkeuksellisen edullisissa olosuhteissa, jotka voivat liittyä vain lyhytaikaisesti ilmenevään epätavalliseen tilanteeseen, kuten selvitystilaan, konkurssipesän hallintoon tai konkurssiin, mutta ei tavanomaisesta hankinnasta vakituisilta toimittajilta; tai

i) jos sopimus tehdään suunnittelukilpailun voittajan kanssa sillä edellytyksellä, että

   i) kilpailu on järjestetty tämän luvun periaatteita noudattaen, erityisesti aiottua hankintaa koskevan ilmoituksen julkaisemisen osalta; ja

ii) riippumaton tuomaristo arvioi kilpailun suunnittelusopimuksen tekemiseksi voittajan kanssa.

2. Hankintayksikön on laadittava kirjallinen kertomus tai pidettävä rekisteriä kaikista 1 kohdan mukaisesti myönnetyistä sopimuksista. Kertomukseen tai rekisteriin on sisällytettävä hankintayksikön nimi, hankittujen tavaroiden tai palvelujen arvo ja laatu sekä maininta 1 kohdassa tarkoitetuista olosuhteista ja edellytyksistä, jotka oikeuttivat suljetun tarjouspyyntömenettelyn käytön.

9.15 ARTIKLA

Sähköiset huutokaupat

Jos hankintayksikkö aikoo toteuttaa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan hankinnan sähköistä huutokauppaa käyttäen, hankintayksikön on toimitettava jokaiselle osallistujalle ennen sähköisen huutokaupan aloittamista

a) tiedot automaattisesta arviointimenettelystä, joka perustuu tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyihin arviointiperusteisiin ja jota käytetään huutokaupassa tarjousten automaattisessa järjestykseen asettamisessa tai niiden järjestyksen muuttamisessa; ja

b) kaikki muut huutokaupan toteuttamisen kannalta oleelliset tiedot.

9.16 ARTIKLA

Tarjousten käsittely ja sopimusten myöntäminen

Tarjousten käsittely

1. Hankintayksikön on otettava kaikki tarjoukset vastaan, avattava ja käsiteltävä ne sellaisten menettelyiden mukaisesti, joilla taataan hankintaprosessin oikeudenmukaisuus ja puolueettomuus sekä tarjousten luottamuksellisuus.

2. Jos hankintayksikkö antaa jollekin toimittajalle mahdollisuuden korjata tahattomat muotovirheet tarjousten avaamisen ja sopimuksen myöntämisen välisenä aikana, sen on annettava sama mahdollisuus kaikille tarjousmenettelyyn osallistuville toimittajille.

Sopimusten myöntäminen

3. Jotta tarjous voidaan ottaa huomioon sopimusta myönnettäessä, se on toimitettava kirjallisesti ja sen on tarjouksia avattaessa oltava ilmoitusten ja tarjouspyyntöasiakirjojen oleellisten vaatimusten mukainen ja osallistumisedellytykset täyttävän toimittajan esittämä.

4. Jollei hankintayksikkö päätä, että sopimuksen myöntäminen ei ole yleisen edun mukaista, sen on myönnettävä sopimus sellaiselle toimittajalle, jonka hankintayksikkö on todennut kykenevän täyttämään sopimuksen ehdot ja jonka tarjous on ainoastaan ilmoituksissa ja tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjen arviointiperusteiden perusteella

a) edullisin; tai

b) hinnaltaan alhaisin, jos hinta on yksinomainen arviointiperuste.

5. Jos hankintayksikkö saa tarjouksen, jonka hinta on epätavallisen alhainen muiden tarjousten hintaan verrattuna, se voi varmistaa toimittajalta, että tämä täyttää osallistumisehdot ja pystyy täyttämään sopimusehdot.

6. Hankintayksikkö ei saa käyttää vaihtoehtoja, peruuttaa sopimuksen piiriin kuuluvaa hankintaa tai muuttaa myönnettyjä sopimuksia kiertääkseen tämän luvun mukaisia velvoitteitaan.

9.17 ARTIKLA

Tiedottaminen sopimuksen tekemisen jälkeen

Tiedotus toimittajille

1. Hankintayksikön on viipymättä ilmoitettava toimittajille, jotka ovat jättäneet tarjouksen tai osallistumishakemuksen, hankintayksikön tekemistä sopimuksen myöntämispäätöksistä ja toimittajan pyynnöstä annettava tiedot kirjallisesti.

2. Jollei 9.18 artiklan (Tietojen luovuttaminen) 2 ja 3 kohdasta muuta johdu, hankintayksikön on pyynnöstä toimitettava toimittajalle, joka ei menestynyt menettelyssä, selvitys syistä, joiden vuoksi hankintayksikkö ei valinnut sen tarjousta, ja esitettävä osallistumisehdot täyttäville toimittajille, joiden tarjoukset täyttävät teknisten eritelmien vaatimukset, valitun toimittajan tarjouksen suhteelliset edut.

Sopimuksen myöntämistä koskevien tietojen julkaiseminen

3. Hankintayksikön on viimeistään 30 päivän kuluttua jokaisen tämän luvun piiriin kuuluvan sopimuksen myöntämisestä julkaistava ilmoitus liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) olevassa H jaksossa (Hankintatietojen julkaiseminen) luetellussa soveltuvassa paperi- tai sähköisessä julkaisussa. Jos hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen ainoastaan sähköisessä julkaisussa, tietojen on oltava helposti saatavilla kohtuullisen ajan. Ilmoitukseen on sisällytettävä ainakin seuraavat tiedot:

a) hankittavien tavaroiden tai palveluiden kuvaus;

b) hankintayksikön nimi ja osoite;

c) valitun toimittajan nimi ja osoite;

d) valitun tarjouksen arvo tai hankintasopimuksen myöntämisessä huomioon otettujen tarjousten korkein ja alin arvo;

e) myöntämispäätöksen tekopäivä; ja

f) käytetty hankintamenetelmä ja, jos käytettiin 9.14 artiklan (Suljettu tarjouspyyntömenettely) nojalla suljettua tarjouspyyntömenettelyä, lyhyt kuvaus sen käyttöön oikeuttaneista olosuhteista.

Rekisterin ylläpitäminen

4. Kunkin hankintayksikön on säilytettävä

a) tämän sopimuksen piiriin kuuluviin hankintoihin liittyviä tarjouspyyntömenettelyjä ja sopimusten myöntämistä koskevia asiakirjoja, rekistereitä ja kertomuksia, mukaan luettuina 9.14 artiklassa (Suljettu tarjouspyyntömenettely) vaaditut kertomukset ja rekisterit vähintään kolmen vuoden ajan sopimuksen myöntämispäivästä; ja

b) tiedot, joilla varmistetaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan, sähköisesti toteutetun hankinnan asianmukainen jäljitettävyys.

Tilastot

5. Osapuolten on pyrittävä ilmoittamaan tämän luvun piiriin kuuluvia hankintoja koskevat saatavilla olevat tilastotiedot.

9.18 ARTIKLA

Tietojen luovuttaminen

Tietojen antaminen

1. Osapuolen on toisen osapuolen pyynnöstä toimitettava viipymättä kaikki tiedot, joita tarvitaan sen arvioimiseksi, toteutettiinko hankinta oikeudenmukaisesti, puolueettomasti ja tämän luvun mukaisesti, mukaan luettuina tarvittaessa tiedot valitun tarjouksen erityispiirteistä ja sen suhteellisista eduista. Toinen osapuoli ei saa luovuttaa niitä millekään toimittajalle muuten kuin neuvoteltuaan asiasta tiedot antaneen osapuolen kanssa ja saatuaan sen suostumuksen.

Tietojen salassapito

2. Sen estämättä, mitä muualla tässä luvussa määrätään, osapuoli ja sen hankintayksiköt eivät saa antaa millekään toimittajalle tietoja, jotka saattaisivat vaarantaa toisen toimittajan oikeutetut kaupalliset edut tai toimittajien välisen reilun kilpailun.

3. Tämän sopimuksen määräyksiä ei voida tulkita siten, että osapuolen, sen hankintayksiköt, viranomaiset ja muutoksenhakuelimet mukaan luettuina, edellytettäisiin luovuttavan luottamuksellisia tietoja, jos luovuttaminen

a) haittaisi lainvalvontaa;

b) saattaisi vaarantaa toimittajien välisen reilun kilpailun;

c) vaarantaisi tiettyjen henkilöiden perusteltuja kaupallisia etuja, teollis- ja tekijänoikeuksien suoja mukaan luettuna; tai

d) olisi muutoin yleisen edun vastaista.

9.19 ARTIKLA

Kotimainen muutoksenhaku

1. Kummankin osapuolen on pidettävä yllä, perustettava tai nimettävä vähintään yksi puolueeton hallinto- tai oikeusviranomainen, joka on riippumaton sen hankintayksiköistä ja joka tutkii syrjimättömällä, oikea-aikaisella, avoimella ja tehokkaalla tavalla toimittajan esittämän valituksen, joka koskee seuraavia:

a) tämän luvun rikkominen; tai

b) hankintayksikön osalta tämän luvun täytäntöönpanoa koskevien osapuolen toimenpiteiden laiminlyönti, jos toimittajalla ei ole oikeutta valittaa suoraan tämän luvun rikkomisesta osapuolen kotimaisen lainsäädännön mukaisesti;

tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan sellaisen hankinnan yhteydessä, johon liittyy tai on liittynyt toimittajan etu. Kaikkia valituksia koskevat menettelysäännöt on laadittava kirjallisesti ja ne on tarjottava yleisesti saataville.

2. Jos toimittaja valittaa tämän sopimuksen piiriin kuuluvan sellaisen hankinnan yhteydessä, johon liittyy tai on liittynyt toimittajan etu, 1 kohdassa tarkoitetusta rikkomisesta tai laiminlyönnistä, hankinnan toteuttavan hankintayksikön osapuolen on tarvittaessa kannustettava hankintayksikköä ja toimittajaa ratkaisemaan asia neuvottelemalla. Hankintayksikön on käsiteltävä jokainen valitus puolueettomasti ja kohtuullisessa ajassa tavalla, joka ei vaikuta toimittajan osallistumiseen meneillään oleviin tai tuleviin hankintoihin tai oikeuteen pyytää hallinnollisen tai oikeudellisen muutoksenhakumenettelyn mukaisia korjaavia toimenpiteitä. Kummankin osapuolen tai sen hankintayksiköiden on tiedotettava yleisesti saatavilla olevista valitusmenettelyistä.

3. Kullekin toimittajalle on annettava riittävästi aikaa, kuitenkin vähintään 10 päivää, valituksen valmistelua ja jättämistä varten siitä ajankohdasta lukien, jolloin valituksen peruste tuli toimittajan tietoon tai sen voidaan kohtuudella olettaa tulleen tämän tietoon.

4. Jos muu elin kuin 1 kohdassa tarkoitettu viranomainen tutkii valituksen ensin, osapuolen on varmistettava, että toimittaja voi valittaa alkuperäisestä päätöksestä puolueettomalle hallinto- tai oikeusviranomaiselle, joka on riippumaton siitä hankintayksiköstä, jonka hankintaa valitus koskee.

5. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sellaisen muutoksenhakuelimen ratkaisujen, joka ei ole tuomioistuin, on oltava oikeudellisen tarkastuksen alainen tai sen menettelytapoihin on kuuluttava se, että

a) hankintayksikkö vastaa valitukseen kirjallisesti ja luovuttaa muutoksenhakuelimelle kaikki tarvittavat asiakirjat;

b) menettelyn osapuolilla, jäljempänä 'menettelyn osapuolet', on oikeus tulla kuulluksi ennen kuin muutoksenhakuelin tekee valituksesta päätöksen;

c) menettelyn osapuolilla on oikeus edustajaan ja avustajaan;

d) kaikki käsittelyt ovat menettelyn osapuolille avoimia; ja

e) muutoksenhakuelin antaa toimittajan valitusta koskevat päätöksensä kohtuullisessa ajassa kirjallisina ja liittää kuhunkin päätökseen selostuksen sen perusteluista.

6. Kummankin osapuolen on otettava käyttöön tai ylläpidettävä menettelyjä,

a) joilla mahdollistetaan pikaiset väliaikaiset toimenpiteet, jotta toimittaja voi säilyttää mahdollisuutensa osallistua hankintaan valituksen ratkaisua odotettaessa. Kyseiset väliaikaiset toimenpiteet voivat johtaa hankintamenettelyn keskeyttämiseen. Menettelyissä voidaan sallia se, että asianomaisten etujen, myös yleisen edun, kannalta merkittävät kielteiset seuraukset voidaan ottaa huomioon päätettäessä näiden toimien toteuttamisesta. Jos asiassa ei ryhdytä toimenpiteisiin, perustelut tähän on ilmoitettava kirjallisesti; ja

b) joilla toteutetaan korjaavat toimenpiteet tai myönnetään korvaukset kärsitystä menetyksestä tai vahingosta, kun muutoksenhakuelin on todennut 1 kohdassa tarkoitetun rikkomisen tai laiminlyönnin tapahtuneen. Kärsityistä vahingoista maksettava korvaus voidaan rajata kustannuksiin, jotka ovat kohtuudella aiheutuneet tarjouskilpailun valmistelusta tai valituksen tekemisestä taikka molemmista.

9.20 ARTIKLA

Soveltamisalan muuttaminen ja oikaisu

1. Osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle kirjallisesti sen osalta soveltamisalaan ehdotetuista muutoksista tai oikaisuista, jäljempänä 'muutos'.

2. Jos osapuoli ehdottaa hankintayksikön poistamista soveltamisalasta sillä perusteella, että valtion määräysvalta tai vaikutus siihen on käytännössä lakannut, muutosta ehdottavan osapuolen, jäljempänä 'muutosta ehdottava osapuoli', on sisällytettävä ilmoitukseen näyttöä siitä, että tällainen valtion valvonta tai vaikutus on tosiasiallisesti poistunut.

3. Valtion määräysvalta tai vaikutus yksikköön katsotaan tosiasiallisesti poistuneeksi, kun muutosta ehdottava osapuoli, mukaan lukien unionin osalta sen keskushallinnon yksiköt ja keskushallintoa alemman tason yksiköt sekä Vietnamin osalta sen keskushallinnon yksiköt ja keskushallintoa alemman tason yksiköt,

a) omistaa suoraan tai välillisesti enintään 50 prosenttia yksikön merkitystä pääomasta tai yksikön osakkeisiin liittyvistä äänimääristä; ja

b) ei saa suoraan tai välillisesti nimittää yli puolta yksikön hallintoneuvoston tai vastaavan elimen jäsenistä.

4. Muutosta ehdottava osapuoli sisällyttää ilmoitustietoihin kaikkien muiden ehdotettujen muutosten osalta kyseisen muutoksen todennäköiset seuraukset tässä sopimuksessa vahvistetun yhteisesti sovitun soveltamisalan osalta. Jos muutosta ehdottava osapuoli ehdottaa puhtaasti muodollisia vähäisiä oikaisuja tai vähäisiä muutoksia sen soveltamisalaan, jotka eivät vaikuta siihen, mitkä hankinnat kuuluvat tämän sopimuksen piiriin, sen on ilmoitettava näistä muutoksista vähintään kahden vuoden välein.

Ehdotetut soveltamisalan muutokset katsotaan osapuolen soveltamisalaan tehtäviksi luonteeltaan puhtaasti muodollisiksi oikaisuiksi ja vähäisiksi muutoksiksi seuraavissa tapauksissa:

a) hankintayksikön nimen muutos;

b) yhden tai useamman liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) luetellun hankintayksikön sulautuminen; tai

c) liitteessä 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteessä 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) luetellun hankintayksikön jakautuminen kahdeksi tai useammaksi hankintayksiköksi, jotka lisätään liitteen samassa jaksossa lueteltuihin hankintayksiköihin.

5. Muutosta ehdottava osapuoli voi sisällyttää ilmoitukseensa korvaavia mukautuksia, joilla kompensoidaan soveltamisalaan tehtäviä muutoksia, jos tämä on tarpeen soveltamisalan säilyttämiseksi samankaltaisena kuin ennen muutosta. Muutosta ehdottavan osapuolen ei tarvitse tarjota toiselle osapuolelle korvaavia mukautuksia, kun ehdotetut muutokset koskevat

a) hankintayksikköä, jonka osalta osapuoli on tosiasiallisesti poistanut määräysvaltansa tai vaikutuksensa kyseisen yksikön tämän sopimuksen piiriin kuuluvan hankinnan osalta; tai

b) liitteeseen 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteeseen 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) tehtäviä puhtaasti muodollisia oikaisuja ja pieniä muutoksia.

Sen estämättä, mitä a alakohdassa määrätään, jos muutosta ehdottava osapuoli poistaa merkittävän määrän hankintayksiköitä soveltamisalasta sillä perusteella, että nämä yksiköt eivät ole enää valtion määräysvallassa tai sen vaikutuksen alaisina 3 kohdassa vahvistettujen perusteiden mukaisesti ja tämän seurauksena on osapuolten sopimien soveltamisalojen merkittävä epätasapaino, muutosta ehdottavan osapuolen on neuvoteltava toisen osapuolen kanssa, jotta ne voivat avoimesti keskustella yksityiskohtaisista keinoista tällaisen epätasapainon korjaamiseksi.

6. Toisen osapuolen on ilmoitettava muutosta ehdottavalle osapuolelle 45 päivän kuluessa ilmoituksesta, jos se vastustaa ehdotettua muutosta.

7. Jos osapuoli vastustaa aiottua muutosta, osapuolten on pyrittävä ratkaisemaan asia neuvottelemalla. Vastustava osapuoli voi neuvottelujen aikana pyytää lisätietoja ehdotetun muutoksen selventämiseksi, myös valtion mahdollisen määräysvallan tai vaikutuksen luonteesta.

8. Jos 7 kohdan mukaisissa neuvotteluissa ei päästä ratkaisuun, osapuolet voivat käyttää 15 luvussa (Riitojen ratkaiseminen) määrättyä riitojenratkaisumenettelyä.

9. Ehdotettu muutos tulee voimaan vain, jos

a) toinen osapuoli ei toimita muutosta ehdottavalle osapuolelle ehdotettua muutosta koskevaa kirjallista vastalausetta 45 päivän kuluessa ehdotettua muutosta koskevasta ilmoituksesta;

b) osapuolet ovat päässeet sopimukseen; tai

c) välimiespaneeli on antanut 15.11 artiklan (Loppuraportti) mukaisen loppuraportin, jossa todetaan, että osapuolten on pantava ehdotettu muutos täytäntöön.

9.21 ARTIKLA

Yhteistyö

1. Osapuolet tunnustavat, että on niiden yhteinen etu tehdä yhteistyötä julkisten hankintojen markkinoiden kansainvälisen vapauttamisen edistämiseksi, jotta lisättäisiin ymmärrystä niiden julkisia hankintoja koskevista järjestelmistä ja parannettaisiin pääsyä niiden markkinoille.

2. Osapuolten on pyrittävä tekemään yhteistyötä esimerkiksi seuraavissa asioissa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 9.6 artiklan (Ilmoitukset) 4 kohdan soveltamista:

a) tietojen ja kokemusten vaihto esimerkiksi sääntelykehyksistä ja parhaista toimintatavoista;

b) sähköisten välineiden käytön kehittäminen ja laajentaminen julkisten hankintojen järjestelmissä;

c) viranomaisten valmiuksien kehittäminen julkisten hankintojen parhaiden toimintatapojen alalla; ja

d) instituutioiden lujittaminen tämän luvun määräysten täyttämiseksi.

9.22 ARTIKLA

Tulevat neuvottelut

Sähköisten välineiden avulla toteutettava hankinta

1. Osapuolten on tarkasteltava uudelleen 9.15 artiklan (Sähköiset huutokaupat) määräyksiä heti, kun Vietnamin sähköisten hankintojen järjestelmä on täysin kehittynyt mahdollisten teknisten muutosten huomioon ottamiseksi, ja erityisesti tarkasteltava muita näkökohtia, kuten automaattiseen arviointimenettelyyn käytettävää matemaattista kaavaa ja alustavan arvioinnin tulosten mahdollista ilmoittamista huutokauppaan osallistujille.

2. Osapuolten on käytävä lisäneuvotteluja sähköiseen hankintaan liittyvien tietojen säilyttämisen kestosta, kun Vietnamin sähköinen hankintajärjestelmä on toiminnassa.

3. Osapuolten on käytävä lisäneuvotteluja muiden keskushallintoa alemman tason yksikköjen sisällyttämisestä soveltamisalaan viimeistään 15 vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä.

9.23 ARTIKLA

Sijoituksia, palveluita, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevä komitea

Jäljempänä olevalla 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat) perustettu sijoituksia, palveluita, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevä komitea on vastuussa tämän luvun täytäntöönpanosta. Se voi erityisesti

a) keskustella tilastotietojen vaihdosta 9.17 artiklan (Tiedottaminen sopimuksen tekemisen jälkeen) 5 kohdan mukaisesti;

b) tarkastella soveltamisalan muutoksia koskevia avoimia ilmoituksia ja hyväksyä tämän luvun liitteen 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteen 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) A jaksossa (Keskushallinnon yksiköt) – C (Muut soveltamisalaan kuuluvat yksiköt) jaksossa oleva tarkistettu hankintayksiköiden luettelo;

c) hyväksyä korvaavat muutokset, jotka ovat seurausta soveltamisalaan vaikuttavista muutoksista;

d) tarkastella julkisiin hankintoihin liittyviä kysymyksiä, jotka osapuoli on antanut sen käsiteltäväksi; ja

e) keskustella kaikista muista tämän luvun toimintaan liittyvistä seikoista.

10 LUKU

KILPAILUPOLITIIKKA

A JAKSO

KILPAILUN VASTAINEN TOIMINTA

10.1 ARTIKLA

Periaatteet

Osapuolet tunnustavat vääristymättömän kilpailun merkityksen kauppa- ja sijoitussuhteissaan. Osapuolet tunnustavat, että kilpailunvastaiset käytännöt voivat vääristää markkinoiden asianmukaista toimintaa ja vaarantaa kaupan vapauttamisesta saatavat edut.

10.2 ARTIKLA

Lainsäädäntökehys

1. Kummankin osapuolen on otettava käyttöön tai pidettävä voimassa kattavaa kilpailunvastaisen toiminnan kieltävää kilpailulainsäädäntöä, jonka tavoitteena on edistää taloudellista tehokkuutta ja kuluttajien hyvinvointia, ja niiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet tällaisen toiminnan suhteen.

2. Osapuolten kilpailuoikeudessa on niiden alueella tehokkaasti käsiteltävä seuraavia:

a) yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien tekemät päätökset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen;

b) yhden tai usean yrityksen määräävän aseman väärinkäytökset ja yritysten sulautumat tai yrityskeskittymät, jotka merkittävästi estävät tehokasta kilpailua.

10.3 ARTIKLA

Täytäntöönpano

1. Kumpikin osapuoli säilyttää itsemääräämisoikeutensa kilpailulainsäädäntönsä kehittämisessä ja täytäntöönpanossa.

2. Kummankin osapuolen on pidettävä yllä viranomaisia, jotka ovat vastuussa kilpailulainsäädännön täysimääräisestä soveltamisesta ja tehokkaasta täytäntöönpanosta ja varmistettava, että niillä on tehtäviensä hoitamiseen tarvittavat valmiudet ja toimivalta.

3. Kaikkiin yksityisiin tai julkisiin yrityksiin on sovellettava 10.2 artiklassa (Lainsäädäntökehys) tarkoitettua kilpailulainsäädäntöä.

4. Kummankin osapuolen on sovellettava kilpailulainsäädäntöään yksityisiin ja julkisiin yrityksiin avoimesti ja syrjimättömästi noudattaen oikeudenmukaisen menettelyn ja asianomaisten yritysten puolustautumisoikeuksien periaatteita.

5. Kilpailulainsäädännön soveltaminen ei saa oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estää kyseisiä yrityksiä suorittamasta niille määrättyjä yleisen edun mukaisia erityistehtäviä. Osapuolen kilpailulainsäädännön poikkeukset on rajattava yleisen edun mukaisiin tehtäviin, joiden on oltava oikeasuhteisia yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden ja avoimia.

B JAKSO

TUET

10.4 ARTIKLA

Periaatteet

1. Osapuolet sopivat, että osapuoli voi myöntää tukia, kun ne ovat tarpeen jonkin yleisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi. Osapuolet tunnustavat, että tietyt tuet voivat vääristää markkinoiden asianmukaista toimintaa ja vaarantaa kaupan vapauttamisesta saatavat edut. Lähtökohtaisesti osapuolen ei tulisi myöntää tukia tavaroita tai palveluja tarjoaville yrityksille, jos ne vaikuttavat tai todennäköisesti vaikuttavat kielteisesti kilpailuun ja kauppaan.

2. Viitteelliseen luetteloon yleisen edun mukaisista tavoitteista, joihin osapuoli voi tässä jaksossa vahvistetuin edellytyksin myöntää tukea, sisältyvät seuraavat:

a) luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaaminen;

b) taloudellisen kehityksen edistäminen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma;

c) vakavan häiriön korjaaminen jommankumman osapuolen taloudessa;

d) tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistäminen, mihin voivat sisältyä muiden muassa selkeästi määriteltyyn tutkimukseen, kehittämiseen ja innovointiin myönnettävä tuki, koulutukseen ja työpaikkojen luomiseen myönnettävä tuki, ympäristötuet sekä pienten ja keskisuurten yritysten hyväksi myönnettävä tuki osapuolen lainsäädännön mukaisesti; ja

e) kulttuurin ja perinnön säilyttämisen edistäminen.

3. Kummankin osapuolen on varmistettava, että yritykset käyttävät osapuolen antamaa erityistukea ainoastaan niihin poliittisiin tavoitteisiin, joihin erityistuet on myönnetty.[1]

10.5 ARTIKLA

Määritelmä ja soveltamisala

1. Tässä jaksossa 'tuella' tarkoitetaan toimenpidettä, joka täyttää tukisopimuksen 1.1 artiklan edellytykset, riippumatta siitä, onko tuki myönnetty tavaroita valmistavalle tai palveluita tarjoavalle yritykselle.[2]

---

1 Selvennyksenä todetaan, että velvoitteen katsotaan täyttyvän kun osapuoli on ottanut käyttöön tätä koskevan asianmukaisen oikeudellisen kehyksen ja hallinnolliset menettelyt.

2 Tällä artiklalla ei rajoiteta osapuolten kantaa eikä neuvottelujen tulosta WTO:ssa käytävien, palveluille annettavia tukia koskevien tulevien neuvotteluiden osalta. WTO:n tasolla käytävien keskustelujen edistymisen mukaan osapuolet voivat hyväksyä asiasta vastaavan komitean päätöksen ja päivittää tätä sopimusta siltä osin.

2. Tätä jaksoa sovelletaan ainoastaan tukiin, jotka ovat erityisiä tukia tukisopimuksen 2 artiklan mukaisesti. Yksittäisille kuluttajille maksettavia tukia tai yleisiä toimenpiteitä, mukaan lukien avustukset tai toimenpiteet, joilla pyritään sosiaalipolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen, ei katsota erityisiksi.

3. Tätä jaksoa sovelletaan kaikkiin yrityksiin, mukaan lukien julkiset ja yksityiset yritykset.

4. Tämän jakson soveltaminen ei saa oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estää kyseisiä yrityksiä suorittamasta niille määrättyjä yleisen edun mukaisia erityistehtäviä, julkisen palvelun velvoitteet mukaan luettuina. Poikkeukset olisi rajattava yleisen edun mukaisiin tehtäviin, niiden olisi oltava oikeassa suhteessa kyseisille yrityksille osoitettuihin yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin nähden ja avoimia.

5. Tätä jaksoa ei sovelleta muuhun kuin taloudelliseen toimintaan.

6. 10.9 artiklan (Erityistuet, joihin sovelletaan ehtoja) 1 kohtaa ei sovelleta kalastusalan tukiin eikä tukiin, jotka liittyvät maataloussopimuksen liitteen 1 soveltamisalaan kuuluvien tavaroiden kauppaan.

7. Tätä jaksoa sovelletaan ainoastaan erityistukiin, joiden tuensaajakohtainen määrä kolmen vuoden aikana on yli 300 000 erityisnosto-oikeutta.[1]

[1] Selvennyksenä todetaan, että ilmoitusvelvollisuus ei edellytä, että ilmoituksen tekevän osapuolen on ilmoitettava tuen saajan nimi.

8. Palveluja tarjoaville yrityksille myönnettävien tukien osalta 10.7 artiklaa (Avoimuus) ja 10.9 artiklaa (Erityistuet, joihin sovelletaan ehtoja) sovelletaan ainoastaan seuraaviin palvelualoihin: televiestintä, pankkiala, vakuutusala, liikenne, meriliikenne mukaan lukien, energia, tietokonepalvelut, arkkitehti- ja tekniset palvelut sekä rakennus- ja ympäristöpalvelut, ellei 8 luvussa (Sijoitusten vapauttaminen, palvelukauppa ja sähköinen kauppa) vahvistetuista varaumista muuta johdu.

9. Tätä jaksoa ei sovelleta toimialoihin tai niiden osa-aloihin, joita osapuolet eivät ole luetelleet luvussa 8 (Sijoitusten vapauttaminen, palvelukauppa ja sähköinen kauppa).

10. Jäljempänä olevaa 10.9 artiklaa (Erityistuet, joihin sovelletaan ehtoja) ei sovelleta tukiin, joista on virallisesti sovittu tai jotka on virallisesti myönnetty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai viiden vuoden kuluessa sen voimaantulosta.

10.6 ARTIKLA

Suhde WTO:hon

Tätä jaksoa sovelletaan rajoittamatta kummankin osapuolen oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat GATT 1994 -sopimuksen VI artiklasta, tukisopimuksesta ja maataloussopimuksesta.

10.7 ARTIKLA

Avoimuus

1. Kummankin osapuolen on varmistettava erityistukien avoimuus. Tätä varten kummankin osapuolen on ilmoitettava toiselle osapuolelle neljän vuoden välein erityistuen oikeusperusta, muoto, määrä tai talousarvio ja, jos mahdollista, tuen saaja.[1]

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden katsotaan täyttyvän, jos osapuoli asettaa asiaankuuluvat tiedot saataville julkisella verkkosivustolla tuen myöntämisvuotta seuraavan kalenterivuoden joulukuun 31 päivään mennessä. Ensimmäinen ilmoitus on annettava viimeistään silloin, kun tämän sopimuksen voimaantulopäivästä tulee kuluneeksi neljä vuotta.

[1] Selvennyksenä todetaan, että ilmoitusvelvollisuus ei edellytä, että ilmoituksen tekevän osapuolen on ilmoitettava tuen saajan nimi.

10.8 ARTIKLA

Neuvottelut

1. Jos osapuoli katsoo, että toisen osapuolen myöntämä erityistuki, joka ei kuulu 10.9 artikla (Erityistuet, joihin sovelletaan ehtoja) soveltamisalaan, vaikuttaa tai voi vaikuttaa kielteisesti sen kauppaan tai sijoituksiin, osapuoli voi ilmaista huolensa kirjallisesti toiselle osapuolelle ja pyytää neuvotteluja. Pyynnön vastaanottaneen osapuolen on tarkasteltava tätä pyyntöä myötämielisesti. Neuvotteluissa olisi erityisesti pyrittävä selvittämään,

a) myönnettiinkö tukea ainoastaan yleisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi;

b) onko kyseisen tuen määrä rajattu vähimmäismäärään, joka tarvitaan tämän tavoitteen saavuttamiseksi;

c) onko tuella kannustava vaikutus; ja

d) onko pyynnön esittäneen osapuolen puolen kauppaan ja sijoituksiin kohdistuva kielteinen vaikutus rajallinen.

2. Neuvottelujen helpottamiseksi pyynnön vastaanottaneen osapuolen tulee antaa tiedot erityistuesta 90 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamispäivästä. Jos pyynnön esittänyt osapuoli saatuaan tiedot kyseisestä tuesta katsoo, että neuvottelujen kohteena oleva tuki vaikuttaa tai saattaa vaikuttaa kohtuuttomalla tavalla kielteisesti sen kauppa- tai sijoitusetuihin, pyynnön vastaanottaneen osapuolen on parhaansa mukaan pyrittävä poistamaan tai minimoimaan tällaiset kyseisestä tuesta aiheutuvat kielteiset vaikutukset.

10.9 ARTIKLA

Erityistuet, joihin sovelletaan ehtoja

1. Osapuolten on sovellettava ehtoja seuraaviin erityistukiin:

a) oikeudellinen järjestely, jossa valtio tai jokin julkinen elin on vastuussa tiettyjen yritysten velkojen tai vastuiden kattamisesta, sallitaan sillä edellytyksellä, että velkojen ja vastuiden kattaminen rajoitetaan koskemaan tiettyä asianomaisten velkojen ja vastuiden määrää tai asianomaisen vastuun kesto on rajattu;

b) maksukyvyttömien tai vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen eri muodoissa, kuten lainat ja takuut, käteisavustukset, pääomanlisäykset, varojen tarjoaminen markkinahinnan alittavaan hintaan ja verovapautukset, joiden kesto on yli yksi vuosi, sallitaan sillä edellytyksellä, että on laadittu uskottava ja realistisiin oletuksiin perustuva rakenneuudistusohjelma yrityksen palauttamiseksi kohtuullisessa aikataulussa elinkelpoiseksi pitkällä aikavälillä ja siten, että yritys itse osallistuu tämän rakenneuudistuksen kustannuksiin.[1]

[1] Tämä ei estä osapuolia tarjoamasta tilapäistä maksuvalmiustukea sellaisen lainatakuun tai lainan muodossa, joka on rajoitettu siihen määrään, joka tarvitaan yrityksen toiminnan jatkamiseksi rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelman laatimiseen saakka.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta erityistukiin, joiden osalta tuen myöntävä osapuoli on toisen osapuolen kirjallisesta pyynnöstä osoittanut, että kyseinen tuki ei vaikuta eikä ole omiaan vaikuttamaan toisen osapuolen kauppaan tai sijoituksiin.

3. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta erityisiin tukiin, jotka on myönnetty osapuolen taloudessa esiintyvän vakavan häiriön poistamiseksi. Osapuolen talouden häiriö katsotaan vakavaksi, jos se on poikkeuksellinen, tilapäinen ja merkittävä ja vaikuttaa jäsenvaltioihin tai jommankumman osapuolen koko talouteen eikä ainoastaan tiettyyn alueeseen tai toimialaan.

10.10 ARTIKLA

Tarkastelu

Osapuolet tarkastelevat tätä kohtaa uudelleen viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta ja sen jälkeen säännöllisin väliajoin. Osapuolten on neuvoteltava tarpeesta muuttaa tätä jaksoa ottaen huomioon saadut kokemukset ja WTO:n mahdollisesti vastaavien sääntöjen kehitys. Osapuolten on erityisesti tarkasteltava uusien palvelutoimialojen sisällyttämistä tämän jakson soveltamisalaan 10.5 artiklassa (Määritelmät ja soveltamisala).

C JAKSO

MÄÄRITELMÄT JA YLEISET PERIAATTEET

10.11 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä luvussa

a) 'yleisen edun mukaisella tavoitteella' tarkoitetaan yleistä tavoitetta, joka pyritään saavuttamaan kattavan yleisen hyödyn saavuttamiseksi; ja

b) 'yleisen edun mukaisilla tehtävillä' tarkoitetaan erityistoimintoja, joilla saadaan aikaan sellaisia yleisen hyödyn mukaisia tuloksia, joita ei saataisi tai jotka saataisiin erilaisin edellytyksin saatavuuden, laadun, turvallisuuden, kohtuuhintaisuuden tai tasapuolisen markkinakohtelun osalta ilman julkista toimintaa.

10.12 ARTIKLA

Luottamuksellisuus

1. Vaihtaessaan tietoja tämän luvun nojalla osapuolten on otettava huomioon salassapitovelvollisuutta ja liikesalaisuuksia koskevan lainsäädäntönsä asettamat rajoitukset sekä varmistettava liikesalaisuuksien ja muiden luottamuksellisten tietojen suoja.

2. Tiedot vastaanottaneen osapuolen on käsiteltävä kaikkia tämän sopimuksen nojalla toimitettuja tietoja luottamuksellisina, ellei toinen osapuoli ole antanut lupaa kyseisten tietojen ilmaisemiseen tai saattanut niitä yleisesti saataville.

10.13 ARTIKLA

Riitojen ratkaiseminen

Osapuolet eivät voi turvautua tämän sopimuksen mukaiseen riitojen ratkaisuun missään tämän luvun A jakson (Kilpailun vastainen toiminta) ja 10.8 artiklan (Neuvottelut) piiriin kuuluvassa kysymyksessä.

10.14 ARTIKLA

Yhteistyö

Tämän luvun tavoitteiden saavuttamiseksi ja kummankin osapuolen kilpailulainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon tukemiseksi osapuolet tunnustavat, että on niiden yhteisen edun mukaista edistää yhteistyötä, joka koskee kilpailupolitiikan kehittämistä, tukien valvonta mukaan luettuna, jos osapuolten yhteistyövälineistä ja -ohjelmista on saatavilla rahoitusta.

11 LUKU

VALTION OMISTAMAT YRITYKSET, YRITYKSET, JOILLE ON MYÖNNETTY ERITYISOIKEUKSIA TAI ERIOIKEUKSIA, JA NIMETYT MONOPOLIT

11.1 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä luvussa

a) 'kaupallisella toiminnalla' tarkoitetaan toimintaa, jota yritys harjoittaa tavoitellen voittoa ja jonka tuloksena on sellaisen tavaran tuotanto tai sellaisen palvelun tarjoaminen, jota myydään asianomaisilla markkinoilla yrityksen määrittäminä määrinä ja sen määrittämillä hinnoilla;[1]

b) 'kaupallisilla näkökohdilla' tarkoitetaan hintaa, laatua, saatavuutta, markkinoitavuutta ja kuljetusta sekä muita oston tai myynnin ehtoja tai muita tekijöitä, jotka markkinatalouden periaatteiden mukaisesti toimiva yritys ottaa asianomaisella liiketoiminta- tai toimialalla tavanomaisesti huomioon kaupallisissa päätöksissään;

[1] Selvennyksenä todetaan, että voittoa tavoittelemattomalta pohjalta toimivan yrityksen tai kustannusvastaavuusperiaatteella toimivan yrityksen harjoittama toiminta ei ole voittoa tavoittelevaa toimintaa.

c) 'nimeämisellä' tarkoitetaan monopolin perustamista tai sallimista tai monopolin alan laajentamista uuteen tavaraan tai palveluun;

d) 'nimetyllä monopolilla' tarkoitetaan yksikköä, mukaan lukien yksiköiden ryhmä tai valtion virasto ja näiden mahdollinen tytäryritys, joka on nimetty osapuolen alueen asianomaisilla markkinoilla jonkin tavaran tai palvelun ainoaksi tarjoajaksi tai ostajaksi, mutta joka ei käsitä yksikköä, jolle on myönnetty yksinomainen teollis- ja tekijänoikeus, pelkästään tällaisen oikeuden myöntämisen perusteella;

e) 'yrityksellä, jolle on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia' tarkoitetaan julkista tai yksityistä yritystä ja näiden mahdollista tytäryritystä, jolle osapuoli on oikeudellisesti tai tosiasiallisesti myöntänyt erityisoikeuksia tai erioikeuksia;

f) 'erityisoikeuksilla tai erioikeuksilla' tarkoitetaan oikeuksia tai erioikeuksia, jotka osapuoli on myöntänyt rajatulle määrälle yrityksiä tai niiden tytäryhtiöille tietyn maantieteellisen alueen tai tuotemarkkinoiden sisällä ja jotka merkittävästi rajoittavat muiden yritysten mahdollisuuksia harjoittaa toimintaansa samalla maantieteellisellä alueella tai tuotemarkkinoilla samanlaisissa olosuhteissa; toimiluvan tai luvan myöntäminen rajatulle määrälle yrityksiä jaettaessa niukkaa luonnonvaraa objektiivisin, oikeasuhteisin ja syrjimättömin perustein ei ole itsessään erityisoikeus tai erioikeus; ja

g) 'valtion omistamalla yrityksellä' tarkoitetaan yritystä ja sen tytäryhtiötä, jonka osalta osapuoli suoraan tai välillisesti

i) omistaa enemmän kuin 50 prosenttia yrityksen merkitystä pääomasta tai hallitsee yli 50:tä prosenttia yrityksen osakkeisiin liittyvistä äänimääristä;

ii) voi nimittää yli puolet yrityksen hallintoneuvoston tai vastaavan elimen jäsenistä; tai

iii) voi käyttää määräysvaltaa yrityksen strategisissa päätöksissä.

11.2 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Osapuolet vahvistavat oikeutensa ja velvollisuutensa, jotka perustuvat GATT 1994 -sopimuksen XVII artiklan 1–3 kohtaan ja *sopimukseen tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen 1994 XVII artiklan tulkinnasta* sekä GATS-sopimuksen VIII artiklan 1, 2 ja 5 kohtaan, jotka sisällytetään tähän sopimukseen ja otetaan sen osaksi soveltuvin osin.

2. Tätä lukua sovelletaan kaikkiin kaupallista toimintaa harjoittaviin valtion omistamiin yrityksiin, yrityksiin, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, ja nimettyihin monopoleihin. Jos yritys harjoittaa sekä kaupallista että epäkaupallista toimintaa[1], vain kyseisen yrityksen kaupallinen toiminta kuuluu tämän luvun soveltamisalaan.

3. Tätä lukua ei sovelleta valtion omistamiin yrityksiin, yrityksiin, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, eikä nimettyihin monopoleihin, joiden osalta osapuoli on toteuttanut tilapäisiä toimenpiteitä kansallisen tai maailmanlaajuisen taloudellisen hätätilanteen vuoksi.

4. Tätä lukua ei sovelleta valtion omistamiin yrityksiin, yrityksiin, joille on myönnetty erityisoikeuksia taikka erioikeuksia, eikä nimettyihin monopoleihin, jos jonakin kolmesta edellisestä peräkkäisestä vuodesta kyseisen yrityksen tai monopolin kaupallisesta toiminnasta saama vuositulo oli vähemmän kuin 200 miljoonaa erityisnosto-oikeutta.[2] Tätä kynnysarvoa sovelletaan valtion omistamiin yrityksiin, yrityksiin, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, ja nimettyihin monopoleihin keskushallintoa alemmilla hallintotasoilla viiden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta.

5. Tätä lukua ei sovelleta 9.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettuun osapuolen tai sen hankintayksiköiden toteuttamaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaan hankintaan.

---

1 Tähän sisältyy julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen.

2 Tulojen laskentaan on sisällytettävä kaikkien valtion omistamien yritysten, yritysten, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, ja nimettyjen monopolien tulot, mukaan lukien kaupalliseen toimintaan samoilla tai lähimarkkinoilla osallistuvien tytäryhtiöiden tulot.

6. Tätä lukua ei sovelleta valtion omistamiin yrityksiin, yrityksiin, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, eikä nimettyihin monopoleihin, jotka ovat kansallisesta puolustuksesta, yleisestä järjestyksestä tai yleisestä turvallisuudesta vastaavan osapuolen valtiollisen viranomaisen omistuksessa tai määräysvallassa, paitsi jos ne harjoittavat yksinomaan sellaista kaupallista toimintaa, joka ei liity kansalliseen puolustukseen, yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen.

7. Tätä lukua ei sovelleta valtion omistamien yritysten, yritysten, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, eikä nimettyjen monopolien julkista valtaa käytettäessä[1] tarjoamiin palveluihin.

8. Tätä lukua ei sovelleta liitteessä 11 (Valtion omistamia yrityksiä, yrityksiä, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, sekä nimettyjä monopoleja koskevat Vietnamin erityissäännöt) lueteltuihin toimenpiteisiin tai toimiin.

11.3 ARTIKLA

Yleiset määräykset

1. Tämän luvun määräykset eivät vaikuta osapuolen omiin valtion omistusta koskevia järjestelmiä sääntteleviin lakeihin ja määräyksiin.

[1] Käsitteellä 'julkista valtaa käytettäessä tarjottava palvelu' on sama merkitys kuin GATS-sopimuksen I artiklan 3 kohdan c alakohdassa olevassa määritelmässä.

2. Rajoittamatta tämän luvun mukaisia osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia mikään tässä luvussa ei estä osapuolta perustamasta tai ylläpitämästä valtion omistamia yrityksiä, myöntämästä yrityksille erityis- tai erioikeuksia tai nimeämästä monopoleja.

3. Osapuoli ei saa vaatia tai kannustaa valtion omistamia yrityksiä, yrityksiä, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, tai nimettyjä monopoleja toimimaan tavalla, joka on ristiriidassa tämän luvun kanssa.

11.4 ARTIKLA

Syrjimättömyys ja kaupalliset näkökohdat

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että valtion omistamat yritykset, yritykset, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia ja nimetyt monopolit menettelevät kaupallisessa toiminnassaan seuraavasti:

a) toimivat tavaroiden tai palveluiden ostossa tai myynnissä kaupallisten näkökohtien mukaisesti, paitsi silloin, kun ne täyttävät niille annetulle julkiselle valtuudelle asetettuja ehtoja, jotka eivät ole ristiriidassa 1 kohdan b alakohdan kanssa;

b) suorittamassaan tavaran tai palvelun ostossa:

   i) myöntävät toisen osapuolen yrityksen tarjoamalle tavaralle tai palvelulle yhtä edullisen kohtelun kuin ne myöntävät oman osapuolen yritysten tarjoamalle vastaavalle tavaralle tai vastaavalle palvelulle; ja

ii) myöntävät toisen osapuolen sijoittajien yrityksen tarjoamalle tavaralle tai palvelulle yhtä edullisen kohtelun osapuolen alueella kuin ne myöntävät toisen osapuolen sijoittajien yritysten tarjoamalle vastaavalle tavaralle tai vastaavalle palvelulle osapuolen alueella asianomaisilla markkinoilla;

c) suorittamassaan tavaran tai palvelun myynnissä:

i) myöntävät toisen osapuolen yritykselle yhtä edullisen kohtelun kuin ne myöntävät oman osapuolen yrityksille; ja

ii) myöntävät toisen osapuolen sijoittajien yritykselle yhtä edullisen kohtelun osapuolen alueella kuin ne myöntävät toisen osapuolen sijoittajien yritykselle osapuolen alueella asianomaisilla markkinoilla.

2. Edellä oleva 1 kohta ei estä valtion omistamia yrityksiä, yrityksiä, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, tai nimettyjä monopoleja

a) ostamasta tai myymästä tavaroita tai palveluita eri ehdoilla, hintaan liittyvät ehdot mukaan lukien, tai

b) kieltäytymästä tavaroiden tai palveluiden ostosta tai myynnistä,

edellyttäen, että tällaisissa eri ehdoissa tai kieltäytymisessä noudatetaan kaupallisia näkökohtia.

3. Edellä olevia 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta 8.3 artiklassa (Soveltamisala) ja 8.9 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettuihin toimialoihin.

4. Edellä olevia 1 ja 2 kohtaa sovelletaan valtion omistamien yritysten, yritysten, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, ja nimettyjen monopolien kaupalliseen toimintaan, jos sama toiminta vaikuttaisi kauppaan ja sijoituksiin, joiden osalta osapuoli on tehnyt sitoumuksen 8.5 artiklan (Kansallinen kohtelu), 8.6 artiklan (Suosituimmuuskohtelu) tai 8.11 artiklan (Kansallinen kohtelu) mukaisesti ottaen huomioon kyseistä osapuolta koskevassa, liitteessä 8-A (Unionin erityissitoumusten luettelo) tai liitteessä 8-B (Vietnamin Unionin erityissitoumusten luettelo) esitetyssä erityissitoumusten luettelossa 8.7 artiklan (Erityissitoumusten luettelo) ja 8.12 artiklan (Erityissitoumusten luettelo) nojalla esitetyt ehdot tai edellytykset. Selvennyksenä todetaan, että jos 11.2 artiklan (Soveltamisala) 4 kohdan sekä toisaalta 8.7 artiklan (Erityissitoumusten luettelo) ja 8.12 artiklan (Erityissitoumusten luettelo) nojalla vahvistetussa osapuolen erityissitoumusluettelossa esitettyjen ehtojen tai edellytysten välillä vallitsee ristiriita, kyseiset luettelot ovat ensisijaisia.

11.5 ARTIKLA

Sääntelykehys

1. Osapuolten on pyrittävä varmistamaan, että valtion omistamat yritykset, yritykset, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, ja nimetyt monopolit noudattavat kansainvälisesti tunnustettuja yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevia normeja.

2. Sääntelyelinten tai -toimintojen tehokkuuden turvaamiseksi kummankin osapuolen on varmistettava, että sen sääntelyelimet tai -toiminnot eivät ole vastuussa niille yrityksille tai yksiköille, joita ne sääntelevät, ja toimivat puolueettomasti[1] samanlaisissa olosuhteissa suhteessa kaikkiin niiden sääntelyn alaan kuuluviin yrityksiin, mukaan lukien valtion omistamat yritykset, yritykset, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, ja nimetyt monopolit[2].

3. Kummankin osapuolen on varmistettava lakien ja määräysten täytäntöönpano johdonmukaisella ja syrjimättömällä tavalla, mukaan lukien valtion omistamat yritykset, yritykset, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, ja nimetyt monopolit.

---

1 Selvennyksenä todetaan, että puolueettomuutta, jolla sääntelyelin hoitaa sääntelytehtäviään, arvioidaan vertaamalla sitä sääntelyelimen yleiseen toimintamalliin tai menettelytapaan

2 Selvennyksenä todetaan, että toimialoilla, joilla osapuolet ovat muissa luvuissa sopineet noudattavansa sääntelyelimeen liittyviä erityisvelvoitteita, sovelletaan asiaa koskevia kyseisen muun luvun määräyksiä.

11.6 ARTIKLA

Avoimuus

1. Jos osapuolella on kohtuullista syytä uskoa, että sen tämän luvun mukaisiin etuihin vaikuttaa kielteisesti toisen osapuolen valtion omistaman yrityksen, yrityksen, jolle on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, tai nimetyn monopolin kaupallinen toiminta, osapuoli voi pyytää kirjallisesti toiselta osapuolelta tietoja tämän yrityksen tai monopolin kaupallisesta toiminnasta. Pyynnössä on ilmoitettava yritys tai monopoli, kyseessä olevat tuotteet tai palvelut sekä markkinat ja siihen on sisällytettävä tiedot, joiden mukaan yritys tai monopoli harjoittaa toimintaa, joka estää osapuolten välistä kauppaa tai sijoituksia.

2. Edellä olevassa 1 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin on sisällytettävä:

a) yrityksen tai monopolin omistusrakenne ja äänestysjärjestelmä, joiden osalta ilmoitetaan, minkä osuuden osakkeista ja minkä osuuden äänioikeuksista osapuoli tai valtion omistama yritys, yritys, joille on myönnetty erityisoikeuksia taikka erioikeuksia, tai nimetty monopoli omistavat kumulatiivisesti;

b) kuvaus mahdollisista erityisosakkeista tai erityisistä ääni- tai muista oikeuksista, jotka ovat osapuolen, valtion omistaman yrityksen, yrityksen, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, tai nimetyn monopolin hallussa, jos tällaiset oikeudet eroavat niistä oikeuksista, jotka liittyvät tällaisen yrityksen tai monopolin tavallisiin osakkeisiin;

c) yrityksen tai monopolin organisaatiorakenne, sen hallituksen taikka vastaavan yrityksessä tai yksikössä suoraa tai välillistä määräysvaltaa käyttävän elimen kokoonpano ja ristiinomistukset ja muut yhteydet muihin valtion omistamiin yrityksiin, yrityksiin, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, tai nimettyihin monopoleihin;

d) kuvaus siitä, mitkä julkishallinnolliset yksiköt tai julkiset elimet sääntelevät tai valvovat yritystä tai monopolia, kuvaus raportointisuhteista[1] ja oikeudet ja käytännöt, joita julkishallinnon yksikkö tai julkiset elimet soveltavat johtajien nimityksissä, irtisanomisissa ja palkkauksessa;

e) vuositulot tai kokonaisvarat tai molemmat; ja

f) poikkeukset, vapaudet ja kaikki muut toimenpiteet, mukaan lukien edullisempi kohtelu, joita pyynnön vastaanottaneen osapuolen alueella sovelletaan kaikkiin valtion omistamiin yrityksiin, yrityksiin, joille on myönnetty erityisoikeuksia tai erioikeuksia, tai nimettyihin monopoleihin;

3. Osapuoli voi pyytää toista osapuolta toimittamaan lisätietoja 11.2 artiklan (Soveltamisala) 4 kohdassa tarkoitetun tulojen kynnysarvon laskemisesta.

[1] Selvennyksenä todetaan, että osapuoli ei ole velvollinen julkistamaan raportteja tai raporttien sisältöä.

4. Edellä olevien 1–3 kohdan määräyksillä ei velvoiteta osapuolta julkistamaan luottamuksellisia tietoja, joiden julkistaminen olisi ristiriidassa osapuolen lainsäädännön kanssa, estäisi lakien täytäntöönpanoa tai olisi muutoin vastoin yleistä etua tai loukkaisi tiettyjen yritysten oikeutettuja kaupallisia etuja.

5. Unionin osalta 2 kohdan a – e alakohtaa ei sovelleta yrityksiin, jotka katsotaan pieniksi tai keskisuuriksi yrityksiksi unionin oikeuden määritelmän mukaisesti.

11.7 ARTIKLA

Tekninen yhteistyö

Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää edistää valtion omistamien yritysten tehokkaita oikeudellisia ja sääntelykehyksiä, ja osapuolten on toteuttava yhteisesti sovittuja teknisen yhteistyön toimia valtion omistamien yritysten tehokkuuden ja avoimuuden edistämiseksi, jos osapuolen yhteistyövälineistä ja -ohjelmista on saatavilla rahoitusta.

12 LUKU

TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET

A JAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET JA PERIAATTEET

12.1 ARTIKLA

Tavoitteet

1. Tämän luvun tavoitteena on

a) helpottaa innovatiivisten ja luovien tuotteiden suunnittelua, tuotantoa ja kaupallistamista osapuolten välillä talouden kestävyyden ja osallistavuuden lisäämiseksi kummassakin osapuolessa; ja

b) saavuttaa riittävä ja tehokas teollis- ja tekijänoikeuksien suojan taso ja täytäntöönpano.

2. Teollis- ja tekijänoikeuksien suojelun ja täytäntöönpanon olisi osaltaan tuettava teknologisen innovoinnin edistämistä sekä teknologian siirtoa ja levittämistä teknologian tuottajien ja käyttäjien yhteiseksi eduksi tavalla, joka edistää yhteiskunnallista ja taloudellista hyvinvointia ja auttaa tasapainottamaan oikeudet ja velvollisuudet.

12.2 ARTIKLA

Velvollisuuksien luonne ja soveltamisala

1. Osapuolet vahvistavat niiden teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien kansainvälisten sopimusten, joiden sopimuspuolia ne ovat, mukaan lukien TRIPS-sopimus, mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa. Osapuolten on varmistettava näiden sopimusten asianmukainen ja tehokas täytäntöönpano. Tällä luvulla täydennetään ja täsmennetään osapuolten välisiä oikeuksia ja velvollisuuksia tavoitteena varmistaa kyseisten sopimusten riittävä ja tehokas täytäntöönpano sekä tasapaino teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden oikeuksien ja yleisön etujen välillä.

2. Tässä sopimuksessa 'teollis- ja tekijänoikeuksilla' tarkoitetaan vähintään kaikkia sellaisia teollis- ja tekijänoikeuksien luokkia, joita tarkoitetaan TRIPS-sopimuksen II osan 1–7 jaksossa eli seuraavia:

a) tekijänoikeus ja lähioikeudet;

b) tavaramerkit;

c) maantieteelliset merkinnät;

d) teollismallit;

e) patenttioikeudet;

f) integroitujen piirien piirimallit (topografiat);

g) julkistamattoman tiedon suoja; ja

h) kasvilajikkeet.

3. Teollis- ja tekijänoikeuksien suoja sisältää suojan vilpillistä kilpailua vastaan Pariisissa 20 päivänä maaliskuuta 1883 tehdyn *teollisoikeuden suojelemista koskevan Pariisin yleissopimuksen*, sellaisena kuin se on viimeksi tarkistettuna Tukholmassa 14 päivänä heinäkuuta 1967, jäljempänä 'Pariisin yleissopimus', 10 a artiklan mukaisesti.

12.3 ARTIKLA

Suosituimmuuskohtelu

Teollis- ja tekijänoikeuksien suojan osalta mikä tahansa etu, suosio, etuoikeus tai vapautus, jonka osapuoli suo minkä tahansa kolmannen maan kansalaisille, on myönnettävä heti ja ehdoitta toisen osapuolen kansalaisille, jollei TRIPS-sopimuksen 4 ja 5 artiklassa määrätyistä poikkeuksista muuta johdu.

12.4 ARTIKLA

Sammuminen

Kumpikin osapuoli voi vapaasti vahvistaa omat teollis- ja tekijänoikeuksien sammumista koskevat sääntönsä ottaen huomioon TRIPS-sopimuksen soveltuvat määräykset.

B JAKSO

TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIA KOSKEVAT NORMIT

1 ALAJAKSO

TEKIJÄNOIKEUS JA LÄHIOIKEUDET

12.5 ARTIKLA

Annettava suoja

1. Osapuolten on noudatettava seuraavien kansainvälisten sopimusten mukaisia oikeuksia ja velvollisuuksia:

a) *Bernissä 9 päivänä syyskuuta 1886 tehty yleissopimus kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta*, sellaisena kuin se on viimeksi tarkistettuna Pariisissa 24 päivänä heinäkuuta 1971, jäljempänä 'Bernin yleissopimus';

b) Roomassa 26 päivänä lokakuuta 1961 tehty *kansainvälinen yleissopimus esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta*; ja

c) TRIPS-sopimus.

2. Osapuolten on liityttävä seuraaviin kansainvälisiin sopimuksiin kolmen vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta:

a) Genevessä 20 päivänä joulukuuta 1996 hyväksytty *WIPOn tekijänoikeussopimus*; ja

b) Genevessä 20 päivänä joulukuuta 1996 hyväksytty *WIPOn esitys- ja äänitesopimus*.

12.6 ARTIKLA

Tekijät

Kummankin osapuolen on myönnettävä tekijöille yksinoikeus sallia tai kieltää seuraavat:

a) teostensa kappaleen valmistaminen suoraan tai välillisesti, millä keinolla ja missä muodossa tahansa, kokonaan tai osittain;

b) teostensa alkuperäiskappaleen tai sen kopion levitys yleisölle myymällä tai siirtämällä omistusoikeus muulla tavalla; ja

c) teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataville siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset käyttöönsä itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

12.7 ARTIKLA

Esittävät taiteilijat

Kummankin osapuolen on myönnettävä esittäville taiteilijoille yksinoikeus sallia tai kieltää seuraavat:

a) esitystensä tallentaminen;

b) teostensa tallenteiden kopiointi suoraan tai välillisesti, millä keinolla ja missä muodossa tahansa, kokonaan tai osittain;

c) esitystensä tallenteiden saattaminen yleisön saataville joko myymällä tai siirtämällä omistusoikeus muulla tavalla;

d) esitystensä tallenteiden saattaminen yleisön saataville langallisesti tai langattomasti siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada tallenteet käyttöönsä itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana; ja

e) esitystensä yleisradiointi langattomasti ja niiden välittäminen yleisölle, paitsi jos esitys jo sinänsä on yleisradioitu esitys.

12.8 ARTIKLA

Äänitteiden tuottajat

Kumpikin osapuoli myöntää äänitteiden tuottajille yksinoikeuden sallia tai kieltää seuraavat

a) äänitteidensä kopiointi suoraan tai välillisesti, millä keinolla ja missä muodossa tahansa, kokonaan tai osittain;

b) äänitteidensä tai niiden kopioiden saattaminen yleisön saataville joko myymällä tai siirtämällä omistusoikeus muulla tavalla; ja

c) äänitteidensä saattaminen yleisön saataville langallisesti tai langattomasti siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada äänitteet käyttöönsä itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

12.9 ARTIKLA

Yleisradio-organisaatiot

Kumpikin osapuoli myöntää yleisradio-organisaatioille yksinoikeuden sallia tai kieltää seuraavat:

a) lähetystensä tallentaminen;

b) lähetystensä tallenteiden kopiointi;

c) lähetystensä tallenteiden saattaminen yleisön saataville; ja

d) lähetystensä uudelleenlähetys langattomasti.

12.10 ARTIKLA

Yleisradiointi ja välittäminen yleisölle

Kummankin osapuolen on säädettävä esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien oikeudesta, jolla voidaan varmistaa, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään langattomasti tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle. Kummankin osapuolen on varmistettava, että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien kesken. Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien välisen sopimuksen puuttuessa kumpikin osapuoli voi määrätä ehdot, joiden mukaan tämä korvaus jaetaan näiden kesken.

12.11 ARTIKLA

Suoja-aika

1. Bernin yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitetut esittävien taiteilijoiden kirjallisen tai taiteellisen teoksen oikeudet ovat voimassa koko tekijän elinajan ja vähintään 50 vuotta tämän kuolemasta riippumatta päivästä, jona teos on laillisesti saatettu yleisön saataville.

2. Teoksen yhdessä luoneille tekijöille yhteisesti kuuluvan tekijänoikeuden 1 kohdassa tarkoitettu voimassaoloaika lasketaan viimeksi elossa olleen tekijän kuolemasta.

3. Esittävien taiteilijoiden oikeudet lakkaavat aikaisintaan 50 vuoden kuluttua esityksestä. Jos esityksen tallenne julkaistaan laillisesti tai saatetaan laillisesti yleisön saataville kyseisenä määräaikana, oikeudet lakkaavat aikaisintaan 50 vuoden kuluttua ensimmäisestä laillisesta julkaisemisesta tai ensimmäisestä laillisesta yleisön saataville saattamisesta, sen mukaan kumpi näistä ajankohdista on aikaisempi.

4. Äänitteiden tuottajien oikeudet lakkaavat aikaisintaan 50 vuoden kuluttua tallennuksesta. Jos tallenne julkaistaan laillisesti tai saatetaan laillisesti yleisön saataville kyseisenä määräaikana, oikeudet lakkaavat aikaisintaan 50 vuoden kuluttua ensimmäisestä laillisesta julkaisemisesta. Jos laillista julkaisua ei ole tehty ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetussa määräajassa ja jos äänite on laillisesti saatettu yleisön saataville kyseisenä määräaikana, oikeudet lakkaavat aikaisintaan 50 vuoden kuluttua ensimmäisestä laillisesta saattamisesta yleisön saataville.

5. Yleisradio-organisaatioiden oikeudet lakkaavat aikaisintaan 50 vuoden kuluttua lähetyksen ensimmäisestä yleisradioinnista, riippumatta siitä, tapahtuuko lähetys johtimia pitkin vai vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä, myös kaapelin tai satelliitin välityksellä.

6. Tässä artiklassa esitetyt voimassaoloajat lasketaan voimassaoloajan aloittavaa tapahtumaa seuraavan vuoden tammikuun 1 päivästä.

12.12 ARTIKLA

Teknisten toimenpiteiden suojaaminen

1. Kummankin osapuolen on säädettävä riittävästä oikeudellisesta suojasta, jotta torjutaan tekijänoikeuksien tai tekijänoikeuden lähioikeuksien haltijan käyttämien tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertäminen, jota asianomainen henkilö harjoittaa tietoisena tällaiseen tavoitteeseen pyrkimisestä tai niin, että hänellä on riittävät perusteet tietää tämä.

2. Kummankin osapuolen on säädettävä riittävästä oikeudellisesta suojasta, jotta torjutaan sellaista laitteiden, tuotteiden tai komponenttien valmistamista, maahantuontia, jakelua, myyntiä, vuokrausta, yleisölle myytäväksi tai vuokrattavaksi tarjoamista taikka kaupallisiin tarkoituksiin omistamista tai sellaisten palvelujen tarjoamista,

a) joita markkinoidaan, mainostetaan tai pidetään kaupan tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertämiseksi;

b) joiden tarkoituksella tai käytöllä on tehokkaan teknisen toimenpiteen kiertämisen lisäksi vain vähäistä muuta kaupallista merkitystä; tai

c) jotka on pääasiallisesti suunniteltu, tuotettu, mukautettu tai toteutettu siten, että niiden tarkoituksena on mahdollistaa tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertäminen tai helpottaa sitä.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetusta riittävästä oikeudellisesta suojasta säätäessään osapuoli voi hyväksyä tai pitää voimassa poikkeuksia ja rajoituksia mainittujen kohtien täytäntöönpanotoimiin. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen velvoitteiden soveltaminen ei rajoita osapuolten kotimaisen lainsäädännön mukaisia tekijänoikeutta tai lähioikeuksia koskevia oikeuksia, rajoituksia, poikkeuksia tai suojakeinoja niiden loukkauksia vastaan.

4. Tässä artiklassa 'teknisillä toimenpiteillä" tarkoitetaan tekniikkaa, laitetta tai komponenttia, joka on suunniteltu normaalissa käyttötarkoituksessa estämään tai rajoittamaan teoksiin tai muuhun aineistoon kohdistuvia tekoja, joihin ei ole saatu lupaa tekijänoikeuden tai tekijänoikeuden lähioikeuksien haltijalta kotimaisessa lainsäädännössä tarkoitetulla tavalla. Teknisiä toimenpiteitä pidetään tehokkaina, jos oikeudenhaltijat valvovat suojatun teoksen tai muun aineiston käyttöä jonkin sellaisen pääsynvalvonta- tai suojauskeinon avulla, jolla tavoiteltu suoja saavutetaan ja joita ovat esimerkiksi teoksen tai muun aineiston salaus, muuntaminen tai muunlainen muuttaminen taikka kopioinnin valvontajärjestelmä.

12.13 ARTIKLA

Oikeuksien hallinnointitietojen suoja

1. Kummankin osapuolen on säädettävä riittävästä oikeudellisesta suojasta sellaista henkilöä vastaan, joka tietoisesti suorittaa luvatta jonkin seuraavista teoista:

a) oikeuksien sähköisten hallinnointitietojen poistaminen tai muuttaminen; tai

b) tämän alajakson nojalla suojattujen teosten, esitysten, äänitteiden tai muun aineiston levittäminen, maahantuonti levitystä varten, yleisradiointi, yleisölle välittäminen tai yleisön saataville saattaminen niin, että sähköiset oikeuksien hallinnointitiedot on poistettu tai niitä on muutettu luvatta,

jos kyseinen henkilö tietää tai hänen voidaan kohtuudella olettaa tietävän aiheuttavansa, mahdollistavansa, helpottavansa tai salaavansa kotimaisessa lainsäädännössä säädetyn tekijänoikeuden tai tekijänoikeuden lähioikeuksien loukkaamisen.

2. Tässä artiklassa 'oikeuksien hallinnointitiedoilla' tarkoitetaan kaikkia oikeudenhaltijoiden toimittamia tietoja, joilla tunnistetaan tässä alajaksossa tarkoitettu teos tai muu aineisto tai tekijä tai muu oikeudenhaltija, tai tietoja teoksen tai muun aineiston käyttöehdoista ja -edellytyksistä tai numeroita tai koodeja, jotka tarkoittavat tällaista tietoa.

3. Edellä olevaa 2 kohtaa sovelletaan, jos jokin kyseisessä kohdassa tarkoitetuista tiedoista on liitetty tässä alajaksossa tarkoitetun teoksen tai muun aineiston kappaleeseen tai ilmenee mainittua teosta tai aineistoa yleisölle välitettäessä.

12.14 ARTIKLA

Poikkeukset ja rajoitukset

1. Kumpikin osapuoli voi niiden kansainvälisten sopimusten mukaisesti, joiden sopimuspuoli se on, määrätä poikkeuksia tai rajoituksia 12.6 artiklassa (Tekijät) – 12.10 artiklassa (Yleisradiointi ja välittäminen yleisölle) tarkoitettuihin oikeuksiin vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.

2. Kummankin osapuolen on säädettävä, että 12.6 artiklassa (Tekijät) – 12.10 artiklassa (Yleisradiointi ja välittäminen yleisölle) tarkoitettu kopiointi tai kappaleen valmistaminen, joka on väliaikaista tai satunnaista sekä erottamaton ja välttämätön osa teknistä prosessia ja jonka ainoa tarkoitus on mahdollistaa

a) välittäjän toimesta tapahtuva siirto verkossa kolmansien osapuolien välillä; tai

b) teoksen tai muun aineiston laillinen käyttö

ja jolla ei ole itsenäistä taloudellista merkitystä, vapautetaan 12.6 artiklassa (Tekijät) – 12.10 artiklassa (Yleisradiointi ja välittäminen yleisölle) vahvistetusta kopiointia tai kappaleen valmistamista koskevasta oikeudesta.

12.15 ARTIKLA

Taiteilijan oikeus taideteoksen jälleenmyyntiin

1. Kumpikin osapuoli voi säätää, että alkuperäisen taideteoksen tekijällä on luovuttamaton oikeus saada rojalti teoksen sellaisesta jälleenmyynnistä saadusta hinnasta, joka tapahtuu sen jälkeen, kun tekijä on luovuttanut teoksensa ensimmäisen kerran.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua oikeutta sovelletaan kaikkeen jälleenmyyntiin, johon osallistuu myyjinä, ostajina tai välittäjinä taidekaupan ammattilaisia, kuten huutokauppakamareita, taidegallerioita sekä ammattimaisia taidekauppiaita yleensä.

3. Osapuoli voi säätää, että 1 kohdassa tarkoitettua oikeutta ei sovelleta jälleenmyyntiin, jossa myyjä on hankkinut teoksen suoraan tekijältä alle kolme vuotta ennen tätä jälleenmyyntiä ja joissa jälleenmyyntihinta ei ylitä tiettyä vähimmäismäärää.

4. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua oikeutta voidaan käyttää osapuolessa ainoastaan, jos sen osapuolen, johon tekijä kuuluu, kotimainen lainsäädäntö sen sallii, ja siinä määrin kuin osapuoli, jossa kyseistä oikeutta pyritään käyttämään, sen sallii. Keräämismenettely ja määrät määritetään osapuolen kotimaisessa lainsäädännössä.

12.16 ARTIKLA

Oikeuksien kollektiivista hallinnointia koskeva yhteistyö

Osapuolet pyrkivät lisäämään vuoropuhelua ja yhteistyötä kollektiivista hallinnointia toteuttavien järjestöjensä välillä teosten ja muun suojatun aineiston saatavuuden edistämiseksi osapuolten alueella ja tällaisten teosten tai muun suojatun aineiston käytöstä maksettavien rojaltien siirron edistämiseksi.

2 ALAJAKSO

TAVARAMERKIT

12.17 ARTIKLA

Kansainväliset sopimukset

1. Osapuolet vahvistavat Madridissa 27 päivänä kesäkuuta 1989 hyväksyttyyn *tavaramerkkien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Madridin sopimukseen liittyvään pöytäkirjaan*, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 12 päivänä marraskuuta 2007, perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa.

2. Kummankin osapuolen on käytettävä Nizzassa 15 päivänä kesäkuuta 1957 tehdyn, *tavaroiden ja palvelujen kansainvälistä luokitusta tavaramerkkien rekisteröimistä varten koskevan Nizzan sopimuksen*, sellaisena kuin se on muutettuna 28 päivänä syyskuuta 1979, jäljempänä 'Nizzan luokitus', mukaista luokitusta[1].

3. Kummankin osapuolen on yksinkertaistettava ja kehitettävä tavaramerkkien rekisteröintimenettelyjään käyttämällä viitekohtina muun muassa Genevessä 27 päivänä lokakuuta 1994 hyväksyttyä *tavaramerkkioikeutta koskevaa sopimusta* ja Singaporessa 27 päivänä maaliskuuta 2006 hyväksyttyä *Singaporen sopimusta tavaramerkkioikeudesta*.

[1] Selvennyksenä todetaan, että osapuolen on käytettävä Nizzan luokituksen päivitettyjä versioita siinä määrin kuin WIPO on julkaissut päivitetyn version ja, Vietnamin osalta, virallinen käännös on julkaistu

12.18 ARTIKLA

Tavaramerkillä myönnetyt oikeudet

Rekisteröidyn tavaramerkin haltijalla on yksinoikeus tavaramerkkiin. Tavaramerkin haltijalla on oikeus estää kaikkia kolmansia osapuolia käyttämästä ilman haltijan suostumusta elinkeinotoiminnassa

a) merkkiä, joka on sama kuin tavaramerkki, sellaisia tavaroita tai palveluja varten, jotka ovat samanlaisia kuin ne tavarat tai palvelut, joita varten tavaramerkki on rekisteröity[1]; ja

b) merkkiä, joka on sama tai samankaltainen kuin tavaramerkki sellaisten tavaroiden tai palveluiden osalta, jotka ovat samoja tai samankaltaisia kuin ne, joita varten tavaramerkki on rekisteröity, kun tällainen käyttö aiheuttaisi todennäköisesti yleisön keskuudessa sekaannusvaaran.

12.19 ARTIKLA

Rekisteröintimenettely

1. Kummankin osapuolen on tarjottava tavaramerkkien rekisteröintijärjestelmä, jossa jokainen tavaramerkkien hallintoelimen lopullinen tavaramerkin rekisteröinnin epääminen ilmoitetaan kirjallisesti ja perustellaan asianmukaisesti.

[1] Selvennyksenä todetaan, että tämä ei rajoita 12.21 artiklan (Poikkeukset tavaramerkillä myönnettyihin oikeuksiin) soveltamista.

2. Kummankin osapuolen on tarjottava mahdollisuus vastustaa tavaramerkkihakemuksia ja hakijalle mahdollisuus vastata tällaiseen vastustavaan väitteeseen.

3. Kummankin osapuolen on tarjottava yleisesti saataville sähköinen tietokanta julkaistuista tavaramerkkihakemuksista ja tavaramerkkien rekisteröinneistä.

12.20 ARTIKLA

Tunnetut tavaramerkit

Tunnettujen tavaramerkkien suojelua koskevien Pariisin yleissopimuksen 6 a artiklan ja TRIPS-sopimuksen 16 artiklan 2 ja 3 kohdan täytäntöönpanemiseksi kummankin osapuolen on otettava huomioon teollisoikeuden suojelemiseksi perustetun Pariisin liiton konferenssin ja WIPOn yleiskokouksen *tunnettujen tavaramerkkien suojelua koskeva yhteinen suositus* (*Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks*), joka annettiin kolmannessakymmenennessäneljännessä WIPOn jäsenvaltioiden konferenssien kokoussarjassa 20–29 päivänä syyskuuta 1999.

12.21 ARTIKLA

Poikkeukset tavaramerkillä myönnettyihin oikeuksiin

Kummankin osapuolen

a) on säädettävä kuvaavien termien[1] oikeudenmukaisesta käytöstä rajoitettuna poikkeuksena tavaramerkkioikeuksiin; ja

b) ne voivat säätää muista rajoitetuista poikkeuksista

sillä edellytyksellä, että tällaisissa rajoitetuissa poikkeuksissa otetaan huomioon tavaramerkin omistajan ja kolmansien osapuolien oikeutettu etu.

[1] Kuvaavien termien oikeudenmukaiseen käyttöön sisältyy merkin käyttäminen ilmaisemaan tavaroiden tai palveluiden maantieteellistä alkuperää, kun tällainen käyttö on hyvän liiketavan mukaista teollisuuteen tai kauppaan liittyvissä kysymyksissä.

12.22 ARTIKLA

Rekisteröidyn tavaramerkin menettäminen[1]

1. Kummankin osapuolen on säädettävä, että rekisteröity tavaramerkki on julistettava menetetyksi, jollei tavaramerkin haltija tai haltijan lisenssinhaltija ole vähintään viiden vuoden yhtäjaksoisen määräajan kuluessa ottanut sitä asianomaisella alueella tosiasialliseen[2] käyttöön tavaroissa tai palveluissa, joita varten se on rekisteröity, eikä hyväksyttävää syytä merkin käyttämättä jättämiseen ole, lukuun ottamatta tapauksia, joissa käyttö on aloitettu tai aloitettu uudelleen vähintään kolme kuukautta ennen menettämistä koskevaa vaatimusta. Osapuoli voi säätää, että tätä poikkeusta ei oteta huomioon silloin, kun käyttöön ryhtymistä tai käytön uudelleen aloittamista koskeviin valmisteluihin on ryhdytty vasta haltijan saatua tiedon siitä, että menettämistä koskeva vaatimus voidaan tehdä.

2. Osapuoli voi määrätä, että tavaramerkki voidaan julistaa menetetyksi, jos tavaramerkin haltijan toiminnan tai toimimatta jättämisen vuoksi tavaramerkistä on sen rekisteröinnin jälkeen tullut elinkeinotoiminnassa sellaisesta tuotteesta tai palvelusta yleisesti käytetty nimitys, jota varten se on rekisteröity.

---

1 Vietnamin osalta 'menettämisellä' tarkoitetaan 'päättymistä'.

2 Tosiasiallinen käyttö edellyttää todellista käyttöä kyseisten tavaroiden tai palveluiden kauppaa varten liikearvon synnyttämiseksi. Tämä merkitsee yleensä tosiasiallista myyntiä, ja edellytetään, että tavaroiden myyntiä tai palvelujen tarjoamista on esiintynyt jossakin määrin kyseisen ajanjakson aikana. Käyttöä mainonnassa voidaan pitää tosiasiallisena käyttönä. Pelkkiä valmisteluvaiheita ei kuitenkaan pidetä tavaramerkin tosiasiallisena käyttönä. Tosiasiallinen käyttö eroaa nimellisestä tai keinotekoisesta käytöstä, jonka tarkoituksena on yksinomaan säilyttää tavaramerkki rekisteröitynä.

3. Kaikki rekisteröiden tavaramerkin haltijan tai haltijan suostumuksella jonkun muun toteuttama tavaramerkin käyttö, joka on omiaan johtamaan yleisöä harhaan erityisesti tavaroiden tai palvelujen lajin, laadun tai maantieteellisen alkuperän osalta niissä tavaroissa tai palveluissa, joita varten tavaramerkki on rekisteröity, aiheuttaa sen, että tavaramerkki on julistettava menetetyksi tai vaihtoehtoisesti sen käyttö voidaan kieltää soveltuvan kotimaisen lainsäädännön nojalla.

3 ALAJAKSO

MAANTIETEELLISET MERKINNÄT

12.23 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Tätä alajaksoa sovelletaan osapuolten alueelta peräisin olevien viinien, väkevien alkoholijuomien, maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen tunnustamiseen ja suojaamiseen.

2. Osapuolen maantieteelliset merkinnät, jotka ovat suojattuja toisessa osapuolessa, kuuluvat tämän alajakson soveltamisalaan ainoastaan, jos ne on suojattu maantieteellisinä merkintöinä 12.24 artiklan (Maantieteellisten merkintöjen rekisteröinti- ja suojajärjestelmä) tarkoitetun järjestelmän mukaisesti alkuperäosapuolen alueella.

12.24 ARTIKLA

Maantieteellisten merkintöjen rekisteröinti- ja suojajärjestelmä

1. Kummankin osapuolen on ylläpidettävä maantieteellisten merkintöjen rekisteröinti- ja suojajärjestelmää, jonka on sisällettävä ainakin seuraavat osatekijät:

a) rekisteri, jossa luetellaan kyseisen osapuolen alueella suojatut maantieteelliset merkinnät;

b) hallinnollinen menettely, jolla varmennetaan, että a alakohdassa tarkoitettuun rekisteriin lisättävillä tai siinä pidettävillä maantieteellisillä merkinnöillä tunnistetaan tavaran olevan peräisin tietyltä osapuolen alueelta, seudulta tai paikkakunnalta, jos kyseisen tavaran laatu, maine tai muu ominaisuus liittyy olennaisella tavalla sen maantieteelliseen alkuperään;

c) vastustamismenettely, jonka avulla kaikkien luonnollisten tai oikeushenkilöiden oikeutetut edut voidaan ottaa huomioon; ja

d) menettelyt, joilla voidaan oikaista ja poistaa tai lopettaa a alakohdassa tarkoitettuun rekisteriin tehtyjen merkintöjen vaikutus ja joissa otetaan huomioon kolmansien osapuolten ja kyseisten rekisteröityjen maantieteellisten merkintöjen oikeudenhaltijoiden oikeutetut edut[1].

[1] Rajoittamatta osapuolten kotimaista lainsäädäntöä, joka koskee maantieteellisten merkintöjen rekisteröinti- ja suojajärjestelmää, kummankin osapuolen on säädettävä oikeudellisista keinoista maantieteellisten merkintöjen rekisteröinnin peruuttamiseksi.

2. Kumpikin osapuoli voi kotimaisessa lainsäädännössään säätää laajemmasta suojasta kuin tässä alajaksossa edellytetään, kunhan tällainen suoja ei ole ristiriidassa tämän sopimuksen nojalla myönnetyn suojan kanssa.

12.25 ARTIKLA

Vakiintuneet maantieteelliset merkinnät

1. Kun vastustamismenettely ja liitteen 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) A osassa lueteltujen unionin maantieteellisten merkintöjen tarkastelu on saatu päätökseen, Vietnam tunnustaa, että kyseiset merkinnät ovat TRIPS-sopimuksen 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja maantieteellisiä merkintöjä ja että unioni on rekisteröinyt ne 12.24 artiklassa (Maantieteellisten merkintöjen rekisteröinti- ja suojajärjestelmä) tarkoitetun järjestelmän mukaisesti. Vietnamin on suojattava kyseiset maantieteelliset merkinnät tässä sopimuksessa määrätyn suojan tason mukaisesti.

2. Kun vastustamismenettely ja liitteen 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) B osassa lueteltujen Vietnamin maantieteellisten merkintöjen tarkastelu on saatu päätökseen, unioni tunnustaa, että kyseiset merkinnät ovat TRIPS-sopimuksen 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja maantieteellisiä merkintöjä ja että Vietnam on rekisteröinyt ne 12.24 artiklassa (Maantieteellisten merkintöjen rekisteröinti- ja suojajärjestelmä) tarkoitetun järjestelmän mukaisesti. Unionin on suojattavat kyseiset maantieteelliset merkinnät tässä sopimuksessa määrätyn suojan tason mukaisesti.

12.26 ARTIKLA

Maantieteellisten merkintöjen luettelon muuttaminen

1. Osapuolet voivat muuttaa liitteessä 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) olevaa maantieteellisten merkintöjen luetteloa 12.63 artiklan (Teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevä työryhmä) 3 kohdan a alakohdassa ja 17.5 artiklan (Muutokset) 1 kohdassa vahvistetun menettelyn mukaisesti, muun muassa seuraavasti:

a) poistamalla maantieteellisiä merkintöjä, jotka eivät ole enää suojattuja alkuperämaassa; tai

b) lisäämällä uusia maantieteellisiä merkintöjä, kun vastustamismenettely on saatettu päätökseen ja kun on tarkasteltu 12.25 artiklassa (Vakiintuneet maantieteelliset merkinnät) tarkoitettuja maantieteellisiä merkintöjä molempia osapuolia tyydyttävällä tavalla.

2. Viinejä, väkeviä alkoholijuomia, maataloustuotteita tai elintarvikkeita koskevaa maantieteellistä merkintää ei periaatteessa saa lisätä liitteeseen 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo), jos se on nimi, joka on tämän sopimuksen allekirjoittamispäivänä osapuolen rekisterissä "rekisteröitynä".

12.27 ARTIKLA

Maantieteellisten merkintöjen suoja

1. Kummankin osapuolen on tarjottava oikeudelliset keinot, joilla asianomaiset osapuolet voivat estää seuraavat:

a) toisen osapuolen liitteessä 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) luetellun maantieteellisen merkinnän käyttäminen kaikkien sellaisten tuotteiden osalta, jotka kuuluvat liitteessä 12-B (Tuoteluokat) määriteltyyn ja liitteessä 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) täsmennettyyn tuoteryhmään ja jotka joko

   i) eivät ole peräisin liitteessä 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) täsmennetystä alkuperämaasta kyseisen maantieteellisen merkinnän osalta; tai

   ii) ovat peräisin liitteessä 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) täsmennetystä alkuperämaasta kyseisen maantieteellisen merkinnän osalta mutta joita ei ole tuotettu tai valmistettu toisen osapuolen sellaisten lakien ja määräysten mukaisesti, joita sovellettaisiin, jos tuote olisi tarkoitettu kulutettavaksi toisessa osapuolessa;

b) jonkin muun sellaisen tavan käyttö merkitsemään tai esittämään tavara, joka osoittaa tai antaa ymmärtää, että kyseessä oleva tavara on peräisin muulta maantieteelliseltä alueelta kuin sen todellisesta lähtöpaikasta tavalla, joka johtaa yleisöä harhaan tavaran maantieteellisen alkuperän tai luonteen osalta; ja

c) mikä tahansa muu käyttö, jota voidaan pitää Pariisin yleissopimuksen 10 a artiklassa tarkoitettuna vilpillisenä kilpailuna.

2. Edellä 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu suoja on annettava silloinkin, kun tuotteen oikea alkuperä on merkitty tai jos maantieteellistä merkintää käytetään käännöksessä tai siihen on liitetty ilmaisu, kuten "laji", "tyyppi", "tapa", "jäljitelmä" tai muu vastaava ilmaisu.

3. Osapuolten on yhdessä päätettävä niistä käytännön edellytyksistä, joilla samannimiset maantieteelliset merkinnät erotetaan toisistaan, ottaen huomioon tarve varmistaa kyseisten tuottajien tasapuolinen kohtelu ja se, että kuluttajia ei johdeta harhaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta TRIPS-sopimuksen 23 artiklan soveltamista. Samannimistä nimitystä, joka saa kuluttajat virheellisesti uskomaan, että tuotteet ovat peräisin joltain muulta alueelta, ei saa rekisteröidä, vaikka nimi olisikin oikea sen alueen tai paikan osalta, mistä kyseinen tuote on peräisin.

4. Jos osapuoli kolmannen maan kanssa neuvotellessaan ehdottaa sellaisen kolmannen maan maantieteellisen merkinnän suojaamista, joka on samanniminen toisen osapuolen sellaisen maantieteellisen merkinnän kanssa, joka on suojattu tämän alajakson mukaisesti, sen on ilmoitettava tästä toiselle osapuolelle ja annettava sille mahdollisuus esittää huomautuksensa ennen kuin kolmannen maan maantieteellinen merkintä suojataan.

5. Tämä alajakso ei velvoita osapuolta suojaamaan toisen osapuolen maantieteellistä merkintää, joka ei ole suojattu tai jonka suoja lakkaa sen alkuperämaassa. Osapuolet ilmoittavat toisilleen, jos maantieteellinen merkintä ei ole enää suojattu alkuperämaassa. Tällainen ilmoitus on tehtävä 12.63 artiklan (Teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevä työryhmä) 3 kohdan mukaisesti.

6. Osapuolta ei velvoiteta suojaamaan maantieteellisenä merkintänä nimeä, joka on ristiriidassa kasvilajikkeen tai eläinrodun nimen kanssa ja sen vuoksi todennäköisesti voi johtaa kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen.

12.28 ARTIKLA

Poikkeukset

1. Sen estämättä, mitä 12.27 artiklassa (Maantieteellisten merkintöjen suoja) määrätään, liitteessä 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) olevassa A osassa lueteltujen maantieteellisten merkintöjen "Asiago", "Fontina" ja "Gorgonzola" suoja ei saa estää mitään sellaisia henkilöitä, niiden seuraajat mukaan luettuina, jotka ovat vilpittömässä mielessä ja todellisessa kaupallisessa toiminnassa käyttäneet näitä merkintöjä ennen 1 päivää tammikuuta 2017 luokkaan "juustot" kuuluvien tuotteiden osalta, käyttämästä näitä merkintöjä Vietnamin alueella.

2. Sen estämättä, mitä 12.27 artiklassa (Maantieteellisten merkintöjen suoja) määrätään, liitteessä 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) olevassa A osassa luetellun maantieteellisen merkinnän "Feta" suoja ei saa estää mitään sellaisia henkilöitä, niiden seuraajat mukaan luettuina, jotka ovat vilpittömässä mielessä ja todellisessa kaupallisessa toiminnassa käyttäneet tätä merkintää ennen 1 päivää tammikuuta 2017 luokkaan lampaanmaidosta tai lampaan- ja vuohenmaidosta valmistetut "juustot" kuuluvien tuotteiden osalta, käyttämästä tätä merkintää Vietnamin alueella.

3. Sen estämättä, mitä 12.27 artiklassa (Maantieteellisten merkintöjen suoja) määrätään, liitteessä 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) olevassa A osassa luetellun maantieteellisen merkinnän "Champagne" suoja ei saa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkavan 10 vuoden siirtymäkauden aikana estää mitään sellaisia henkilöitä, niiden seuraajat mukaan luettuina, jotka ovat vilpittömässä mielessä ja todellisessa kaupallisessa toiminnassa käyttäneet tätä merkintää luokkaan "viinit" kuuluvien tuotteiden osalta, käyttämästä tätä merkintää tai sen käännöstä, translitteraatiota tai transkriptiota Vietnamin alueella.

4. Osapuoli voi säätää, että mikä tahansa tämän alajakson määräysten nojalla esitetty vaatimus, joka liittyy tavaramerkin käyttöön tai rekisteröintiin, on tehtävä viiden vuoden kuluessa siitä, kun suojatun merkinnän vastainen käyttö on tullut yleisesti tunnetuksi osapuolen alueella, tai rekisteröintipäivästä osapuolen alueella edellyttäen, että tavaramerkki on julkistettu mainittuun päivään mennessä, jos sanottu päivä edeltää päivää, jolloin merkin vastainen käyttö tuli tunnetuksi kyseisen osapuolen alueella, sillä edellytyksellä, että maantieteellistä merkintää ei ole käytetty tai rekisteröity vilpillisessä mielessä.

5. Tällä alajaksolla ei rajoiteta kenenkään oikeutta käyttää kaupallisiin tarkoituksiin omaa tai edeltäjänsä nimeä edellyttäen, että tätä nimeä käytetään tavalla, joka ei johda kuluttajaa harhaan.

12.29 ARTIKLA

Maantieteellisten merkintöjen käyttöoikeus

Kun maantieteellinen merkintä on tämän sopimuksen mukaisesti suojattu, tällaisen maantieteellisen merkinnän oikeutettu käyttö ei edellytä käyttäjiltä minkäänlaista rekisteröintiä eikä lisämaksuja.

12.30 ARTIKLA

Suhde tavaramerkkeihin

1. Kun tavaramerkkiä on haettu tai se on rekisteröity hyvässä uskossa taikka kun tavaramerkkioikeudet on osapuolessa hankittu hyvässä uskossa tapahtuneella käytöllä ennen 2 kohdassa vahvistettua sovellettavaa päivämäärää, tämän alajakson täytäntöön panemiseksi annetuilla toimenpiteillä ei voida rajoittaa tavaramerkin kelpoisuutta tai pätevyyttä tai oikeutta tavaramerkin käyttöön sillä perusteella, että kyseinen tavaramerkki on identtinen tai samanlainen kuin maantieteellinen merkintä.

2. Edellä olevassa 1 kohdassa tarkoitettu sovellettava päivämäärä on:

a) tämän sopimuksen voimaantulopäivä 12.25 artiklassa (Vakiintuneet maantieteelliset merkinnät) tarkoitettujen maantieteellisten merkintöjen osalta; tai

b) päivä, jona osapuolen toimivaltainen viranomainen saa toiselta osapuolelta pyynnön, johon kuuluu täydellinen hakemus 12.26 artiklassa (Maantieteellisten merkintöjen luettelon muuttaminen) tarkoitettua maantieteellisen merkinnän suojaa varten.

3. Tällaisen 1 kohdassa tarkoitetun tavaramerkin suojaa voidaan jatkaa, sitä voidaan käyttää ja se voidaan uusia maantieteellisen merkinnän suojaamisesta huolimatta, jos asianomaisen osapuolen tavaramerkkilainsäädännössä ei ole kyseisen tavaramerkin mitättömyys- tai menettämisperusteita.

12.31 ARTIKLA

Suojan täytäntöönpano

1. Kummankin osapuolen on säädettävä maantieteellisten merkintöjen suojan täytäntöönpanosta asianmukaisin hallinnollisin toimin, siinä määrin kuin sen kotimaisessa lainsäädännössä niin säädetään, jotta henkilöitä voidaan estää valmistamasta, valmistelemasta, pakkaamasta, merkitsemästä, myymästä, tuomasta maahan tai mainostamasta elintarviketta tavalla, joka on virheellinen, harhaanjohtava tai vilpillinen tai todennäköisesti luo virheellisen vaikutelman sen alkuperästä.

2. Kummankin osapuolen on asianomaisen osapuolen pyynnöstä vähintäänkin pantava täytäntöön 12.27 artiklassa (Maantieteellisten merkintöjen suoja) ja 12.30 artiklassa (Suhde tavaramerkkeihin) määrätty suoja.

12.32 ARTIKLA

Yleiset säännöt

1. Suojatulla maantieteellisellä merkinnällä varustettujen tuotteiden on oltava niiden tuote-eritelmien, niihin tehdyt muutokset mukaan luettuina, mukaisia, jotka sen osapuolen viranomaiset, jonka alueelta tuote on peräisin, ovat hyväksyneet.

2. Kaikkia rekisteröityjen tuotteiden tuote-eritelmistä johtuvia kysymyksiä on käsiteltävä 12.63 artiklassa (Teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevä työryhmä) tarkoitetussa teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevässä työryhmässä.

12.33 ARTIKLA

Yhteistyö ja avoimuus

1. Osapuolten on joko suoraan tai 12.63 artiklassa (Teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevä työryhmä) tarkoitetun teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevän työryhmän kautta oltava yhteydessä toisiinsa kaikissa tämän alajakson täytäntöönpanoon ja soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä. Osapuoli voi erityisesti pyytää toiselta osapuolelta tietoja tuote-eritelmistä ja niiden mahdollisista muutoksista sekä maantieteellisten merkintöjen valvonnan tai hallinnoinnin kannalta merkityksellisistä yhteyspisteistä.

2. Kumpikin osapuoli voi julkistaa tuote-eritelmät tai niiden tiivistelmän sekä tämän alajakson nojalla suojattujen toisen osapuolen maantieteellisten merkintöjen valvonnan tai hallinnoinnin kannalta merkitykselliset yhteyspisteet.

4 ALAJAKSO

TEOLLISMALLIT

12.34 ARTIKLA

Kansainväliset sopimukset

Osapuolten on liityttävä Genevessä 2 päivänä heinäkuuta 1999 tehtyyn *teollismallien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Haagin sopimukseen liittyvään Geneven asiakirjaan (1999)* kahden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta.

12.35 ARTIKLA

Rekisteröityjen teollismallien suoja

1. Osapuolten on säädettävä sellaisten itsenäisesti luotujen teollismallien[1] suojasta, jotka ovat uusia tai omaperäisiä[2]. Tällainen suoja on tarjottava rekisteröinnillä, ja sillä on myönnettävä niiden haltijoille yksinoikeus tämän alajakson mukaisesti[3].

---

1 Osapuolet sopivat, että jos osapuolen kotimaisessa lainsäädännössä niin säädetään, "mallilla" tarkoitetaan koko tuotteen ulkomuotoa tai tuotteen erotettavissa olevaa tai erottamatonta osaa.

2 Osapuolet sopivat, että jos osapuolen kotimaisessa lainsäädännössä niin säädetään, voidaan myös edellyttää, että malleilla on yksilöllinen luonne. Tällä tarkoitetaan malleja, jotka poikkeavat merkittävästi tunnetuista malleista tai tunnettujen mallipiirteiden yhdistelmistä. Unioni katsoo, että malleja pidetään luonteeltaan yksilöllisinä, jos asiantuntevien käyttäjien niistä saama yleisvaikutelma eroaa yleisvaikutelmasta, jonka tällaiset käyttäjät ovat saaneet muista tunnetuista malleista.

3 Hyväksytään se, että malleja ei suljeta suojan ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että ne muodostavat osan esinettä tai tuotetta edellyttäen, että ne ovat näkyviä, täyttävät tämän kohdan vaatimukset ja
   a) täyttävät kaikki muut mallisuojalle asetetut perusteet; ja
   b) niitä ei ole muutoin suljettu mallisuojan ulkopuolelle
   osapuolten kotimaisen lainsäädännön mukaisesti.

2. Sellaista mallia, jota sovelletaan tai joka sisältyy moniosaisen tuotteen osana olevaan tuotteeseen, pidetään uutena ja omaperäisenä vain

a) jos osa, sen jälkeen, kun se on sisällytetty moniosaiseen tuotteeseen, pysyy näkyvissä tuotteen tavanomaisen käytön aikana; ja

b) siltä osin kuin nämä osan näkyvät piirteet itsessään täyttävät uutuuden ja omaperäisyyden vaatimukset.

3. Edellä 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetaan 'tavanomaisella käytöllä' loppukäyttäjän toimesta tapahtuvaa käyttöä, paitsi kunnossapito-, huolto- tai korjaustöitä.

4. Rekisteröidyn mallin omistajalla on oltava oikeus estää kolmansia osapuolia ilman hänen suostumustaan ainakaan valmistamasta, tarjoamasta myytäväksi, myymästä, tuomasta maahan tai varastoimasta myyntiä varten tuotteita, joissa on tai jotka muodostavat suojatun mallin, kun sellaisiin toimiin ryhdytään kaupallisessa tarkoituksessa.

5. Suoja-ajan pituus on vähintään 15 vuotta.

12.36 ARTIKLA

Poikkeukset ja rajoitukset

1. Osapuoli voi säätää rajoitetuista poikkeuksista mallien suojaan edellyttäen, että poikkeukset eivät ole kohtuuttomasti ristiriidassa suojattujen mallien tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti vahingoita suojatun mallin omistajan oikeutettuja etuja, ottaen huomioon kolmansien osapuolien oikeutetut edut.

2. Teollismallien suoja ei ulotu malleihin, jotka määräytyvät olennaisesti teknisten tai toiminnallisten seikkojen perusteella.

12.37 ARTIKLA

Suhde tekijänoikeuteen

Malli suojataan myös osapuolen tekijänoikeuslain nojalla siitä päivästä lähtien, jona malli on luotu tai vaihtoehtoisesti saatettu johonkin muotoon. Kyseisen osapuolen on määritettävä, missä määrin ja millä edellytyksillä, vaadittava omaperäisyys mukaan luettuna, tällainen tekijänoikeudellinen suoja myönnetään.

5 ALAJAKSO

PATENTIT

12.38 ARTIKLA

Kansainväliset sopimukset

Osapuolet vahvistavat 19 päivänä kesäkuuta 1970 Washingtonissa tehdyn *patenttiyhteistyösopimuksen*, sellaisena kuin se on muutettuna 28 päivänä syyskuuta 1979 ja viimeksi muutettuna 3 päivänä lokakuuta 2001, mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa. Kummankin osapuolen on pyrittävä yksinkertaistamaan ja kehittämään tavaramerkkien rekisteröintimenettelyjä käyttämällä viitteenä muun muassa Genevessä 1 päivänä kesäkuuta 2000 hyväksyttyä *patenttilakisopimusta*.

12.39 ARTIKLA

Patentit ja kansanterveys

1. Osapuolet tunnustavat 14 päivänä marraskuuta 2001 WTO:n ministerikokouksessa Dohassa *TRIPS-sopimuksesta ja kansanterveydestä annetun julistuksen* merkityksen. Tämän luvun mukaisia oikeuksia ja velvollisuuksia tulkittaessa ja täytäntöönpantaessa osapuolilla on oikeus nojautua kyseiseen julistukseen.

2. Osapuolten on noudatettava *TRIPS-sopimuksesta ja kansanterveydestä annetun Dohan julistuksen 6 kohdan täytäntöönpanosta* 30 päivänä elokuuta 2003 annettua WTO:n yleisneuvoston päätöstä.

12.40 ARTIKLA

Hallinnollinen lupa

1. Osapuolet tunnustavat, että niiden alueilla patentilla suojattuihin lääkkeisiin voidaan yleensä soveltaa hallinnollista lupamenettelyä ennen niiden markkinoille saattamista, jäljempänä 'myyntilupamenettely'.

2. Kummankin osapuolen on säädettävä riittävästä ja tehokkaasta järjestelmästä, jolla patentinomistajalle korvataan tosiasiallisen patenttisuojan supistuminen, jos ensimmäisen myyntiluvan myöntäminen sen alueella on viivästynyt kohtuuttomasti[1]. Tällainen korvaus voi tapahtua patenttisuojalla myönnettyjen oikeuksien keston jatkamisella, joka kestoltaan vastaa tämän kohdan alaviitteessä mainittua aikaa. Tällainen jatkaminen voi olla kestoltaan enintään kaksi vuotta.

[1] Tätä artiklaa sovellettaessa "kohtuuttomaan viivästykseen" kuuluu vähintään kahden vuoden viive myyntilupahakemuksen toimittamisen ja ensimmäisen hakijalle annetun vastauksen välillä. Myyntiluvan myöntämisessä tapahtuvia viivästysjaksoja, jotka johtuvat hakijasta tai eivät ole myyntiluvan antaneen viranomaisen valvonnassa, ei tarvitse ottaa huomioon tällaisen viivästyksen määrittämisessä.

3. Vaihtoehtona 2 kohdalle osapuoli voi tarjota enintään viiden vuoden[1] mittaisen pidennyksen patenttisuojalla myönnettyjen oikeuksien kestoon hyvityksenä patentinomistajalle sen patentin suoja-ajan tosiasiallisesta lyhentymisestä, joka johtuu myyntilupamenettelystä. Pidennyksen kesto tulee voimaan patentin laillisen voimassaoloajan päättyessä ajaksi, joka vastaa patentin hakemispäivän ja ensimmäisen markkinoille saattamista osapuolessa koskevan luvan päivämäärän välillä kulunutta aikaa, josta on vähennetty viiden vuoden ajanjakso.

6 ALAJAKSO

JULKISTAMATTOMAN TIEDON SUOJA

12.41 ARTIKLA

Julkistamattoman tiedon suoja

1. TRIPS-sopimuksen 39 artiklan täytäntöönpanemiseksi ja varmistettaessa tehokas suoja vilpillistä kilpailua vastaan Pariisin yleissopimuksen 10 a artiklan määräysten mukaisesti, kummankin osapuolen on suojattava viranomaisille tai valtion virastoille tämän artiklan mukaisesti toimitetut luottamukselliset tiedot.

[1] Tätä aikaa voidaan jatkaa kuudella kuukaudella sellaisten lääkkeiden osalta, joista on tehty pediatrisia tutkimuksia, jos niiden tulokset sisältyvät tuotetietoihin.

2. Jos osapuoli vaatii lääkkeiden tai maatalouskemikaalituotteiden myyntiluvan edellytyksenä julkistamattomien testitulosten tai muiden sellaisten tietojen toimittamista, joiden laatiminen vaatii huomattavia ponnistuksia, kyseisen osapuolen on varmistettava tällaisten tietojen suojaaminen epärehelliseltä kaupalliselta käytöltä. Lisäksi kummankin osapuolen on suojattava tällaiset tiedot niiden julkistamiselta, paitsi jos se on tarpeen kansalaisten suojelemiseksi.

3. Kummankin osapuolen on säädettävä, että sellaisten 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen osalta, jotka toimitetaan osapuolelle tämän sopimuksen voimaantulopäivän jälkeen, mikään muu myyntiluvan hakija ei voi ilman tiedot toimittaneen henkilön lupaa vedota kyseisiin tietoihin saadakseen myyntilupahakemukselle hyväksynnän kohtuullisen ajan kuluessa, mikä yleensä tarkoittaa vähintään viittä vuotta siitä päivästä, jona osapuoli myönsi hyväksynnän sille henkilölle, joka toimitti kyseiset tiedot myyntiluvan saamiseksi tuotteelleen.

7 ALAJAKSO

KASVINJALOSTAJANOIKEUDET

12.42 ARTIKLA

Kasvinjalostajanoikeudet

Osapuolten on suojattava kasvinjalostajanoikeudet Pariisissa 2 päivänä joulukuuta 1961 hyväksytyn *uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen*, sellaisena kuin se on viimeksi tarkistettuna Genevessä 19 päivänä maaliskuuta 1991, mukaisesti ottaen huomioon myös kyseisen yleissopimuksen 15 artiklassa tarkoitetut jalostajanoikeuksia koskevat poikkeukset ja tehtävä yhteistyötä edistääkseen ja soveltaakseen näitä oikeuksia.

C JAKSO

TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1 ALAJAKSO

TÄYTÄNTÖÖNPANOA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET

12.43 ARTIKLA

Yleiset velvollisuudet

1. Osapuolet vahvistavat TRIPS-sopimuksen ja erityisesti sen III osan mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa. Kummankin osapuolen on säädettävä tämän jakson mukaisista täydentävistä toimenpiteistä, menettelyistä ja oikeussuojakeinoista, jotka ovat tarpeen teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanon varmistamiseksi[1]. Näiden toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen on oltava oikeudenmukaisia ja tasapuolisia, ne eivät saa olla turhan monimutkaisia tai kalliita eivätkä ne saa sisältää kohtuuttomia määräaikoja tai johtaa aiheettomiin viivytyksiin.

[1] Tämän alajaksonsoveltamiseksi käsitteen 'teollis- ja tekijänoikeudet' olisi katettava ainakin seuraavat oikeudet: tekijänoikeus; tekijänoikeuden lähioikeudet; puolijohdetuotteiden piirimallien luojan oikeudet; tavaramerkkioikeudet; mallioikeudet; patenttioikeudet; maantieteelliset merkinnät; hyödyllisyysmallioikeudet; kasvinjalostajanoikeudet; toiminimet, kun ne on suojattu teollis- ja tekijänoikeuksin asianomaisessa kotimaisessa lainsäädännössä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen on oltava tehokkaita ja oikeasuhteisia, ja niitä on sovellettava siten, että vältetään luomasta esteitä lailliselle kaupankäynnille ja säädetään takeista niiden väärinkäytön estämiseksi.

12.44 ARTIKLA

Oikeutetut hakijat

Kummankin osapuolen on myönnettävä oikeus pyytää tässä jaksossa ja TRIPS-sopimuksen III osassa tarkoitettujen toimenpiteiden, menettelyjen ja oikeussuojakeinojen soveltamista

a) sovellettavan lainsäädännön mukaisesti teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoille;

b) kaikille muille henkilöille, joilla on oikeus käyttää näitä teollis- ja tekijänoikeuksia, erityisesti käyttöluvan haltijoille, jos sovellettava lainsäädäntö sen sallii ja mainitun lainsäädännön mukaisesti;

c) teollis- ja tekijänoikeuksia kollektiivisesti hallinnoiville elimille, joilla on säännönmukaisesti tunnustettu oikeus edustaa teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita, jos sovellettava lainsäädäntö sen sallii ja mainitun lainsäädännön mukaisesti; ja

d) sovellettavan lainsäädännön mukaisesti alan edunvalvonnasta vastaaville elimille, joilla on säännönmukaisesti tunnustettu oikeus edustaa teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita, jos sovellettavan lainsäädännön säännökset sen sallivat.

2 ALAJAKSO

YKSITYISOIKEUDELLINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

12.45 ARTIKLA

Väliaikaiset toimenpiteet

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sen toimivaltaisilla oikeusviranomaisilla on sellaisen osapuolen pyynnöstä, joka on esittänyt kohtuullisesti saatavissa olevaa todistusaineistoa tukeakseen väitteitään teollis- tai tekijänoikeutensa loukkaamisesta tai tällaisen loukkaamisen uhasta, valtuudet määrätä nopeita ja tehokkaita väliaikaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on

a) estää teollis- tai tekijänoikeuksien loukkaaminen ja erityisesti estää tavaroiden pääsy niiden lainkäyttöalueelle ja niiden liikkuminen niiden lainkäyttöalueella markkinointikanavien kautta, mukaan lukien tuontitavarat heti tulliselvityksen jälkeen:

    i) väliaikainen kielto voidaan tarvittaessa määrätä osapuolelle, jonka palveluita kolmas osapuoli käyttää teollis- ja tekijänoikeuden loukkaamiseen ja jonka osalta asianomainen oikeusviranomainen on toimivaltainen; ja

ii) kaupallisessa laajuudessa tehdyn loukkaamisen osalta osapuolten on varmistettava, että jos 12.44 artiklassa (Oikeutetut hakijat) tarkoitettu hakija osoittaa olosuhteet, jotka saattavat uhata vahingonkorvauksen maksamista, että oikeusviranomaiset voivat määrätä väitetyn loukkaajan irtainta ja kiinteää omaisuutta asetettavaksi hukkaamiskieltoon tai jäädytettäväksi sekä myös tämän pankkitilit ja muut varat jäädytettäviksi;

ja

b) säilyttää väitetyn loukkaamisen kannalta merkityksellinen todistusaineisto sillä edellytyksellä, että luottamukselliset tiedot suojataan, mihin voi sisältyä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden yksityiskohtainen kuvaaminen ja mahdollinen näytteiden otto tai teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden ja soveltuvissa tapauksissa näiden tavaroiden valmistuksessa tai jakelussa käytettyjen materiaalien ja välineiden sekä tavaroihin liittyvien asiakirjojen haltuunottaminen.

2. Kummankin osapuolen oikeusviranomaisilla on tarvittaessa oltava oikeus päättää 1 kohdassa tarkoitetuista väliaikaisista toimenpiteistä toista osapuolta kuulematta, erityisesti kun viivytys todennäköisesti aiheuttaisi korvaamatonta vahinkoa oikeudenhaltijalle tai todistusaineiston hävittämisen vaara on ilmeinen.

3. Tällä artiklalla ei rajoiteta TRIPS-sopimuksen 50 artiklan määräysten soveltamista.

12.46 ARTIKLA

Todistusaineisto

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sen osapuolen pyynnöstä, joka on esittänyt vaatimuksiensa tueksi riittävät, kohtuullisesti saatavissa olleet todisteet ja on maininnut vaatimuksiaan perustellessaan todisteita, jotka ovat vastapuolen hallussa, toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat määrätä vastapuolen esittämään nämä todisteet edellyttäen, että luottamuksellisten tietojen suoja taataan. Tämän kohdan soveltamiseksi osapuoli voi säätää, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset katsovat kohtuullisiksi todisteiksi kohtuullisen otoksen teoksen tai muun suojatun esineen merkittävästä kappaleiden määrästä.

2. Jos teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaaminen on toteutettu kaupallisessa laajuudessa, kummankin osapuolen on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen mahdollistamiseksi, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat tarvittaessa antaa osapuolen pyynnöstä määräyksen toimittaa pankki-, rahoitus- tai kaupallisia asiakirjoja, jotka ovat vastapuolen hallussa, edellyttäen, että luottamuksellisten tietojen suoja taataan.

12.47 ARTIKLA

Tiedonsaantioikeus

1. Sen estämättä, mitä kotimaisessa lainsäädännössä säädetään tietojen luottamuksellisuuden suojasta tai henkilötietojen käsittelystä, kummankin osapuolen on varmistettava, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat teollis- tai tekijänoikeuden loukkaamista koskevissa siviilioikeudellisissa menettelyissä ja vastauksena hakijan perusteltuun ja oikeasuhteiseen pyyntöön määrätä oikeudenloukkaajan, väitetyn oikeudenloukkaajan tai kenen tahansa muun henkilön antamaan kotimaisten lakiensa ja määräystensä mukaisia tietoja, joita asianomaisen henkilön hallussa tai määräysvallassa on.

Tässä kohdassa ilmaisuun 'kuka tahansa muu henkilö' voi sisältyä henkilö,

a) jonka on todettu pitävän hallussaan teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia tavaroita kaupallisessa laajuudessa;

b) joka on tavattu käyttämästä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia palveluja kaupallisessa laajuudessa;

c) jonka on todettu tarjoavan teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavassa toiminnassa käytettäviä palveluja kaupallisessa laajuudessa; tai

d) jonka tässä kohdassa tarkoitettu henkilö on osoittanut osallistuneen teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden tuottamiseen, valmistukseen tai jakeluun tai teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien palvelujen tarjoamiseen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut tiedot voivat koskea kaupallisessa laajuudessa tapahtuneeseen loukkaamiseen tai väitettyyn loukkaamiseen osallista henkilöä ja oikeuksia loukkaavien tavaroiden tai palvelujen tuotantomenetelmiä tai jakelukanavia.

12.48 ARTIKLA

Muut oikeussuojakeinot

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että toimivaltaisilla oikeusviranomaisilla on hakijan pyynnöstä ja rajoittamatta oikeudenhaltijalle loukkaamisen johdosta mahdollisesti kuuluvaa vahingonkorvausta ja ilman minkäänlaista korvausta, jotta minimoidaan uusien loukkaamisten riski, valtuudet määrätä

a) poistettavaksi kaupan jakelukanavista[1];

b) siirrettäväksi kaupan jakelukanavien ulkopuolelle; tai

c) hävitettäväksi

tavarat, joiden on todettu loukkaavan teollis- ja tekijänoikeutta.

[1] Kummankin osapuolen on varmistettava, että tätä määräystä sovelletaan kaupan jakelukanavissa todettuihin teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaaviin tavaroihin, ja että oikeudenloukkaaja velvoitetaan vähintäänkin palauttamaan tavarat asiakkailtaan, kuten tukkukauppiailta, jakelijoilta ja vähittäismyyjiltä.

Toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat myös määrätä sellaisten materiaalien ja välineiden hävittämisestä, joiden pääasiallinen käyttötarkoitus on ollut teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden luominen tai valmistaminen, tai niiden saattamisesta kaupan jakelukanavien ulkopuolelle siten, että loukkaamisen jatkumisen riski on mahdollisimman pieni.

2. Toimivaltaisilla oikeusviranomaisilla on oltava valtuudet määrätä, että 1 kohdassa tarkoitetut suojakeinot, ja vähintäänkin tuhoaminen, mukaan lukien kaupan jakelukanavista tuhoamista varten poistaminen, toteutetaan oikeudenloukkaajan kustannuksella, jollei tämän esteeksi vedota erityisiin syihin.

12.49 ARTIKLA

Kieltotuomiot

Kummankin osapuolen on varmistettava, että kun oikeuden päätöksellä todetaan teollis- ja tekijänoikeuden loukkaaminen, toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat antaa oikeudenloukkaajaa ja tarvittaessa myös osapuolta, jonka palveluita oikeudenloukkaaja käyttää ja jonka osalta oikeusviranomainen on toimivaltainen, vastaan kieltotuomion, jonka tarkoituksena on kieltää loukkaamisen jatkaminen.

12.50 ARTIKLA

Vaihtoehtoiset toimenpiteet

Osapuoli voi säätää, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat soveltuvissa tapauksissa määrätä sen henkilön pyynnöstä, johon 12.48 artiklassa (Muut oikeussuojakeinot) tai 12.49 artiklassa (Kieltokanteet) säädetyt toimenpiteet voivat kohdistua, että vahingon kärsineelle osapuolelle maksetaan 12.48 artiklassa (Muut oikeuskeinot) tai 12.49 artiklassa (Kieltotuomiot) mainittujen toimenpiteiden soveltamisen sijasta rahallinen hyvitys, jos kyseinen henkilö on toiminut ilman tuottamusta tai laiminlyöntiä, jos kyseisten toimenpiteiden täytäntöönpano aiheuttaisi tälle henkilölle suhteetonta vahinkoa ja jos vahingon kärsineelle osapuolelle maksettavaa rahallista hyvitystä voidaan kohtuudella pitää tyydyttävänä.

12.51 ARTIKLA

Vahingonkorvaukset

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että sen toimivaltaisilla oikeusviranomaisilla on valta määrätä oikeudenloukkaaja, joka tiesi tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää ryhtyneensä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavaan toimintaan, maksamaan oikeudenhaltijalle vahingonkorvaus, jolla hyvitetään teollis- tai tekijänoikeuden loukkaamisesta oikeudenhaltijalle koitunut todellinen vahinko.

Määrittäessään vahingonkorvausta teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisesta toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat

a) ottaa huomioon kaikki asianmukaiset näkökohdat, kuten vahingon kärsineelle osapuolelle aiheutuneet kielteiset taloudelliset seuraukset, saamatta jäänyt voitto mukaan lukien, oikeudenloukkaajan[1] saama perusteeton voitto ja soveltuvissa tapauksissa muita kuin taloudellisia tekijöitä[2]; ja

b) soveltuvissa tapauksissa määrittää vahingot kiinteänä määränä esimerkiksi vähintään niiden rojaltien tai maksujen määrän perusteella, jotka oikeudenloukkaaja olisi joutunut suorittamaan, jos se olisi pyytänyt lupaa käyttää kyseistä teollis- ja tekijänoikeutta.

2. Jos oikeudenloukkaaja ei ole tietoisesti ryhtynyt loukkaavaan tekoon tai ryhtyi loukkaavaan tekoon ilman, että hänen olisi perustellusti pitänyt tietää ryhtyvänsä siihen, osapuoli voi säätää, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat määrätä voitot perittäviksi takaisin osapuolelle, jonka oikeuksia on rikottu, tai maksettavaksi vahingonkorvauksen, joka voi olla ennalta määrätty.

---

1 Oikeudenloukkaajan perusteettomia voittoja ei saa laskea kaksinkertaisina määritettäessä menetettyä voittoa.

2 Ilmaisulla 'muut kuin taloudelliset tekijät' tarkoitetaan moraalista vahinkoa, joka aiheutuu keksijöiden tai tekijöiden moraalisten oikeuksien loukkaamisesta.

12.52 ARTIKLA

Oikeudenkäyntikulut

Kummankin osapuolen on huolehdittava siitä, että toimivaltaisilla oikeusviranomaisilla on yleisesti, ja tapauksen mukaan, valtuudet määrätä, että hävinnyt osapuoli maksaa voittaneen osapuolen oikeudenkäyntikulut tai -maksut ja kohtuullisen asianajopalkkion tai mahdolliset muut, kyseisen osapuolen kotimaisessa lainsäädännössä säädetyt kulut.

12.53 ARTIKLA

Tuomioistuinten päätösten julkistaminen

Kotimaisen lainsäädäntönsä ja toimintaperiaatteidensa mukaisesti toimivaltaisilla oikeusviranomaisilla on oltava valtuudet määrätä, että asianmukaiset tiedot lainvoimaisesta tuomioistuimen päätöksestä julkaistaan tai asetetaan yleisesti saataville oikeudenloukkaajan kustannuksella.

12.54 ARTIKLA

Olettama tekijänoikeudesta

Osapuolet tunnustavat, että tässä luvussa määrättyjä toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja sovellettaessa riittää, että kirjallisen tai taiteellisen teoksen tekijän nimi ja muiden oikeudenhaltijoiden nimet niiden suojatun aineiston osalta on tavanmukaisella tavalla ilmoitettu teoksessa tai suojatussa aineistossa, jotta tekijää tai muuta oikeudenhaltijaa voidaan pitää tekijänä tai muuna oikeudenhaltijana ja sen johdosta oikeutettuna ajamaan kannetta tekijänoikeutensa loukkaamisesta, jollei toisin osoiteta.

3 ALAJAKSO

VÄLITTÄJÄNÄ TOIMIVA PALVELUNTARJOAJA

12.55 ARTIKLA

Välittäjinä toimivien palveluntarjoajien vastuu

1. Kummankin osapuolen on tämän artiklan mukaisesti säädettävä kotimaisessa lainsäädännössään televerkoissa tai niiden kautta tapahtuviin tekijänoikeuden tai lähioikeuksien loukkaamisiin sovellettavista rajoituksista tai poikkeuksista, jotka koskevat välittäjinä toimivien palveluntarjoajien vastuuta niiden palveluiden tarjoamisen tai käytön osalta[1].

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen rajoitusten tai poikkeusten on katettava vähintään seuraavat toiminnat:

a) palvelun käyttäjän toimittamien tietojen välittäminen televerkossa tai pelkkä televerkkoon pääsyn tarjoaminen ("pelkkä siirtotoiminta");

[1] Selvennyksenä todetaan, että tähän sisältyy internet.

b) käyttäjän toimittamien tietojen siirto televerkossa tiedon sellaisen automaattisen, tilapäisen ja lyhytaikaisen tallentamisen osalta, jonka suorittamisen ainoana tavoitteena on muille palvelun käyttäjille niiden pyynnöstä tehtävän tiedonsiirron edelleen välittämisen tehostaminen ("välimuistiin tallentaminen"), edellyttäen, että palveluntarjoaja

i) ei muuta tietoja muutoin kuin teknisistä syistä;

ii) noudattaa tietoihin pääsyä koskevia ehtoja;

iii) noudattaa tiedon päivitystä koskevia sääntöjä, jotka on ilmoitettu toimialalla laajalti hyväksytyllä ja käytetyllä tavalla;

iv) ei puutu toimialalla laajalti hyväksytyn ja käytetyn teknologian lailliseen käyttöön saadakseen tietoja talletetun tiedon käytöstä; ja

v) poistaa tallentamansa tiedon tai estää siihen pääsyn heti saatuaan tietoonsa**1**, että tieto on poistettu sieltä, missä se alun perin oli verkossa, tai että kyseisen tiedon saanti on estetty;

ja

1 Mikään tässä luvussa ei estä kumpaakaan osapuolta määrittelemästä kotimaisessa lainsäädännössään ehtoja, joiden perusteella määritetään, miten tieto laittoman tiedon isännöinnistä saadaan.

c) palvelun käyttäjän pyynnöstä tapahtuva palvelun käyttäjän toimittamien tietojen tallentaminen ("hosting") edellyttäen, että palvelun tarjoaja:

i) ei ole tietoinen laittomista tiedoista; ja

ii) palveluntarjoaja toimii viipymättä tietojen poistamiseksi tai niiden saannin estämiseksi heti saatuaan tiedon[1] tällaisista seikoista.

3. Kumpikin osapuoli voi kotimaisessa lainsäädännössään säätää edellytyksistä, joiden täyttyessä välittäjänä toimivat palvelutarjoajat eivät täytä 2 kohdassa vahvistettujen rajoitusten tai poikkeusten vaatimuksia.

4. Edellytykset, joiden täyttyessä välittäjänä toimiviin palveluntarjoajiin voidaan soveltaa 2 kohdassa vahvistettuja rajoituksia tai poikkeuksia, eivät saa sisältää välityspalvelun tarjoajaa, joka valvoo omia palvelujaan tai hakee sääntöjen vastaista toimintaa osoittavia tietoja.

5. Kumpikin osapuoli voi vahvistaa menettelyt väitettyä loukkaamista koskevien tehokkaiden ilmoitusten ja tehokkaiden vastailmoitusten tekemistä varten.

6. Tämä artikla ei vaikuta tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia kunkin osapuolen oikeusjärjestelmän mukaisesti välittäjänä toimivaa palveluntarjoajaa lopettamaan tai estämään loukkaamiset.

[1] Mikään tässä luvussa ei estä kumpaakaan osapuolta määrittelemästä kotimaisessa lainsäädännössään ehtoja, joiden perusteella määritetään, miten tieto laittoman tiedon isännöinnistä saadaan.

4 ALAJAKSO

TULLIVALVONTA

12.56 ARTIKLA

GATT 1994 -sopimuksen ja TRIPS-sopimuksen mukaisuus

Kun tulliviranomaiset toteuttavat rajatoimenpiteitä teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöön panemiseksi tämän alajakson mukaisesti, osapuolten on varmistettava johdonmukaisuus GATT 1994 -sopimuksen ja TRIPS-sopimuksen ja erityisesti GATT 1994 -sopimuksen V artiklan ja TRIPS-sopimuksen 41 artiklan ja III osan 4 jakson mukaisten velvoitteidensa kanssa.

12.57 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä alajaksossa

a) 'tuoteväärennöksillä' tarkoitetaan tavaramerkkioikeutta loukkaavia tuoteväärennöksiä ja maantieteellisiä merkintöjä loukkaavia tuoteväärennöksiä;

b) 'maantieteellistä merkintää loukkaavalla tuoteväärennöksellä' tarkoitetaan tavaroita, pakkaus mukaan lukien, joihin on laittomasti liitetty maantieteellinen merkintä, joka on identtinen asianmukaisesti rekisteröidyn samanlaisia tavaroita koskevan maantieteellisen merkinnän kanssa tai jota ei voida sen olennaisten piirteiden osalta erottaa tällaisesta maantieteellisestä merkinnästä, ja joiden tuonti sen vuoksi loukkaa tai joiden vienti olisi loukannut kyseisen maantieteellisen merkinnän oikeuksia sen osapuolen kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jossa tavarat on todettu;

c) 'tavaramerkkioikeutta loukkaavalla tuoteväärennöksellä' tarkoitetaan tavaroita, pakkaus mukaan lukien, joihin on ilman lupaa liitetty tavaramerkki, joka on identtinen sellaisen asianmukaisesti rekisteröidyn tavaramerkin kanssa, joka koskee samoja tavaroita, tai jota ei voida sen olennaisten piirteiden osalta erottaa sellaisesta tavaramerkistä, ja joiden tuonti siten loukkaa kyseessä olevan tavaramerkin oikeuden haltijan oikeuksia tai joiden vienti olisi loukannut kyseessä olevan tavaramerkin oikeuden haltijan oikeuksia sen osapuolen kansallisen lainsäännön mukaan, jossa tavarat on todettu;

d) 'vientitavaroilla' tarkoitetaan tavaroita, jotka on määrä viedä osapuolen alueelta kyseisen alueen ulkopuolella sijaitsevaan paikkaan siten, että kyseiset tavarat pysyvät tullivalvonnassa;

e) 'teollis- ja tekijänoikeutta loukkaavilla tavaroilla' tarkoitetaan väärennettyjä tavaroita ja tekijänoikeutta loukkaavia piraattitavaroita, joiden tuonti tai vienti loukkaa sen osapuolen, jossa tavarat on todettu, lainsäädännön mukaisesti teollis- ja tekijänoikeutta;

f) 'tuontitavaroilla' tarkoitetaan tavaroita, jotka on tuotu osapuolen alueelle kyseisen alueen ulkopuolelta sijaitsevasta paikasta siten, että kyseiset tavarat pysyvät tullivalvonnassa; ja

g) 'tekijänoikeutta loukkaavilla piraattitavaroilla' tarkoitetaan tavaroita, jotka on kopioitu ilman oikeudenhaltijan tai oikeudenhaltijan asianmukaisesti valtuuttaman henkilön antamaa suostumusta valmistusmaassa ja jotka on tehty suoraan tai epäsuorasti tavarasta, jonka kopioiminen sekä tuonti tai vienti olisi, tapauksen mukaan, viejä- tai tuojaosapuolen lainsäännön mukaan merkinnyt tekijänoikeuden tai lähioikeuksien loukkaamista.

12.58 ARTIKLA

Rajatoimenpiteiden soveltamisala

1. Tuonti- ja vientitavaroiden osalta kummankin osapuolen on otettava käyttöön tai pidettävä voimassa menettelyt, joiden mukaisesti oikeudenhaltija voi pyytää tulliviranomaisia keskeyttämään sellaisten tavaroiden tuonnin tai viennin, joiden epäillään loukkaavan teollis- tai tekijänoikeuksia.

2. Tulliviranomaisten on kotimaisten menettelyiden mukaisesti keskeytettävä sellaisten tavaroiden luovutus, joiden epäillään loukkaavan teollis- tai tekijänoikeutta.

12.59 ARTIKLA

Tulliviranomaisten aktiivinen osallistuminen

Tulliviranomaisten on toimittava riskianalyysimenetelmien perusteella aktiivisesti, jotta toiminta voidaan kohdentaa sellaisia tuonti- ja vientitavaroita sisältäviin lähetyksiin, joiden epäillään loukkaavan teollis- tai tekijänoikeuksia, ja jotta tällaiset lähetykset voidaan tunnistaa. Niiden on tehtävä yhteistyötä oikeudenhaltijoiden kanssa, mukaan lukien tietojen toimittamisen salliminen riskianalyysia varten.

12.60 ARTIKLA

Erityinen yhteistyö rajatoimenpiteiden alalla

1. Rajoittamatta 4.2 artiklan (Tulliyhteistyö ja keskinäinen hallinnollinen avunanto) 2 kohdan a alakohdan soveltamista osapuolet edistävät, tapauksen mukaan, yhteistyötä ja tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa tulliviranomaistensa välillä, jotta voidaan varmistaa tehokkaat rajatarkastukset teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöön panemiseksi, erityisesti TRIPS-sopimuksen 69 artiklan panemiseksi tehokkaasti täytäntöön.

2. Osapuolten tulliviranomaiset antavat toisilleen teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnan osalta keskinäistä hallinnollista apua pöytäkirjan 2 (Keskinäinen hallinnollinen avunanto tulliasioissa) mukaisesti.

3. Rajoittamatta 17.1 artiklan (Kauppakomitea) soveltamista 17.2 artiklassa (Erikoistuneet komiteat) tarkoitettu tullikomitea vastaa tämän artiklan asianmukaisen toiminnan ja täytäntöönpanon varmistamisesta. Tullikomitea määrittelee prioriteetit ja säätää asianmukaisista menettelyistä toimivaltaisten viranomaisten välisessä yhteistyössä.

5 ALAJAKSO

MUUT TÄYTÄNTÖÖNPANOON LIITTYVÄT MÄÄRÄYKSET

12.61 ARTIKLA

Käytännesäännöt

Osapuolten on edistettävä

a) teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseen tähtäävien käytännesääntöjen laatimista ammattialan tai ammatillisten järjestöjen tai liittojen toimesta; ja

b) käytännesääntöjen luonnosten ja kyseisten käytännesääntöjen soveltamista koskevien arviointien toimittamista osapuolten toimivaltaisille viranomaisille.

D JAKSO

YHTEISTYÖ JA INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

12.62 ARTIKLA

Yhteistyö

1. Osapuolten on tehtävä yhteistyötä tukeakseen tämän luvun täytäntöönpanoa.

2. Ellei 16 luvusta (Yhteistyö ja valmiuksien kehittäminen) muuta johdu, yhteistyöaloihin kuuluvat muun muassa seuraavat:

a) tietojen vaihto teollis- ja tekijänoikeuksia sekä niiden suoja- ja täytäntöönpanosääntöjä koskevasta oikeudellisesta kehyksestä sekä kyseisten alojen lainsäädännön kehittämisestä saatujen kokemusten vaihto unionin ja Vietnamin välillä;

b) teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanosta saatujen kokemusten ja tietojen vaihto unionin ja Vietnamin välillä;

c) unionin ja Vietnamin välinen kokemusten vaihto tulli-, poliisi-, hallinto- ja oikeuselinten toteuttamasta keskushallinnon ja sitä alemman tason täytäntöönpanosta sekä niiden toteuttamien sellaisten toimien yhteensovittamisesta, joilla pyritään estämään väärennettyjen tavaroiden vienti, myös muiden maiden kanssa;

d) valmiuksien parantaminen ja henkilöstön vaihto ja koulutus;

e) teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva tiedotus sekä tietojen levittäminen, myös liike-elämälle ja yhteiskunnallis-ammatillisille ja yhteiskunnallisille järjestöille sekä yleisen tietoisuuden lisääminen teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvistä aiheista kuluttajien ja oikeudenhaltijoiden keskuudessa;

f) hallitusten välisen yhteistyön tehostaminen muun muassa teollis- ja tekijänoikeusvirastojen välillä; ja

g) yleisölle suunnatun teollis- ja tekijänoikeuspolitiikkaa koskevan tiedotuksen ja koulutuksen aktiivinen edistäminen laatimalla tehokkaita strategioita tärkeimpien kohderyhmien tunnistamiseksi ja perustamalla tiedotusohjelmia kuluttajien ja tiedotusvälineiden tietoisuuden parantamiseksi teollis- ja tekijänoikeuksien rikkomisen vaikutuksista, kuten terveys- ja turvallisuusriskeistä ja yhteyksistä järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

3. Rajoittamatta 1 ja 2 kohdan soveltamista osapuolet sopivat, että ne tarvittaessa käsittelevät tämän luvun piiriin kuuluvia teollis- ja tekijänoikeuksien suojan täytäntöönpanon kannalta merkityksellisiä kysymyksiä ja myös muita aiheellisia kysymyksiä 17.3 artiklalla (Työryhmät) perustetussa teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevässä työryhmässä.

12.63 ARTIKLA

Teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevä työryhmä

1. Jäljempänä olevan 17.3 artiklalla (Työryhmät) perustettu teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevä työryhmä koostuu osapuolten edustajista, ja sen tarkoituksena on seurata tämän luvun täytäntöönpanoa, tehostaa osapuolten yhteistyötä ja pitää yllä vuoropuhelua teollis- ja tekijänoikeuksista, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien.

2. Teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevä työryhmä voi tarkastella kaikkia tämän luvun täytäntöönpanoon ja toimintaan liittyviä kysymyksiä. Sen tehtävänä on erityisesti

a) suosituksen valmistelu osapuolille liitteen 12-A (Maantieteellisten merkintöjen luettelo) muuttamiseksi maantieteellisten merkintöjen osalta 12.26 artiklan (Maantieteellisten merkintöjen luettelon muuttaminen) mukaisesti;

b) tietojen vaihto maantieteellisiä merkintöjä koskevan lainsäädännön ja politiikan kehityksestä ja mistä tahansa muusta yhteistä etua koskevasta aiheesta maantieteellisten merkintöjen alalla; ja

c) tietojen vaihto maantieteellisistä merkinnöistä, jotta voidaan harkita niiden suojaamista tämän luvun B jakson (Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat normit) 3 alajakson (Maantieteelliset merkinnät) mukaisesti.

13 LUKU

KAUPPA JA KESTÄVÄ KEHITYS

13.1 ARTIKLA

Tavoitteet

1. Tämän luvun tavoitteena on edistää kestävää kehitystä erityisesti tukemalla kauppaan ja sijoituksiin liittyvien seikkojen vaikutusta työvoima- ja ympäristökysymyksiin.

2. Osapuolet palauttavat mieliin *ympäristöä ja kehitystä koskevan Agenda 21:n* vuodelta 1992, vuoden 2002 *kestävän kehityksen huippukokouksen täytäntöönpanoa koskevan Johannesburgin täytäntöönpanosuunnitelman*, *Yhdistyneiden kansakuntien talous- ja sosiaalineuvoston* vuonna 2006 *täystyöllisyydestä ja ihmisarvoisesta työstä antaman ministeritason julistuksen*, Kansainvälisen työjärjestön, jäljempänä 'ILO', *ihmisarvoisen työn toimintaohjelman*, Yhdistyneiden kansakuntien kestävää kehitystä koskevan konferenssin päätösasiakirjan vuodelta 2012, *"Tulevaisuus, jota tavoittelemme",* ja Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen huippukokouksen vuonna 2015 antaman päätöslauselman "*Kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030"*. Osapuolet vahvistavat sitoutuneensa edistämään kansainvälisen kaupan kehittämistä siten, että edistetään kestävän kehityksen tavoitetta nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvointia varten. Kestävän kehityksen tavoite on sisällytettävä niiden kahdenvälisiin kauppasuhteisiin.

3. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa pyrkiä kohti kestävää kehitystä, joka koostuu taloudellisesta ja sosiaalisesta kehityksestä sekä ympäristönsuojelusta, jotka kaikki ovat toisistaan riippuvaisia ja toisiaan vahvistavia.

4. Osapuolet korostavat kauppaan liittyvien työvoima-[1] ja ympäristökysymysten piirissä tehdyn yhteistyön hyötyä osana kaupan ja kestävän kehityksen globaalia lähestymistapaa.

5. Tämä luku ilmentää yhteisiin arvoihin ja etuihin perustuvaa yhteistyötä, jossa otetaan huomioon osapuolten kehitystason erot.

13.2 ARTIKLA

Oikeus sääntelyyn ja suojan tasot

1. Osapuolet tunnustavat kummankin osapuolen oikeuden

a) määritellä kestävää kehitystä koskevat tavoitteensa, strategiansa, politiikkansa ja painopisteensä;

b) vahvistaa oman kotimaisen ympäristönsuojelun ja työelämää koskevan suojelun tasonsa asianmukaisena pitämällään tavalla; ja

[1] Tässä luvussa 'työvoimakysymyksillä' tarkoitetaan ihmisarvoista työtä koskevan ohjelman kysymyksiä sellaisina kuin niitä tarkoitetaan ILO:n julistuksessa sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta,, jonka Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi Genevessä 10 päivänä kesäkuuta 2008 pidetyssä 97. kokouksessaan.

c) antaa tai muuttaa asiaa koskevia lakejaan ja toimintalinjojaan tavalla, joka vastaa sen sitoutumista 13.4 artiklassa (Monenväliset työelämää koskevat normit ja sopimukset) ja 13.5 artiklassa (Monenväliset ympäristösopimukset) tarkoitettuihin kansainvälisesti tunnustettuihin normeihin ja kansainvälisiin sopimuksiin, joiden sopimuspuoli se on.

2. Kummankin osapuolen on pyrittävä varmistamaan, että sen säädöksissä ja toimintalinjoissa turvataan korkea ympäristönsuojelun ja työelämää koskevan suojelun taso ja edistetään sitä, ja edelleen jatkamaan säädöstensä ja toimintalinjojensa parantamista.

13.3 ARTIKLA

Suojelun tasojen säilyttäminen

1. Osapuolet korostavat, että ympäristön- tai työsuojelun tason heikentäminen on haitallista tämän luvun tavoitteiden kannalta ja että ei ole asianmukaista edistää kauppaa tai sijoituksia heikentämällä kotimaisen ympäristö- tai työlainsäädännön mukaista suojaa.

2. Osapuoli ei saa jättää soveltamatta ympäristö- tai työlainsäädäntöään tai poiketa siitä tai tarjoutua jättämään sitä soveltamatta tai tarjoutua poikkeamaan siitä tavalla, joka vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan ja sijoituksiin.

3. Osapuoli ei saa lyödä laimin ympäristö- ja työlainsäädäntönsä tehokasta täytäntöönpanoa jatkuvilla tai toistuvilla toimilla tai toimimattomuudella edistääkseen kauppaa ja sijoituksia.

4. Osapuoli ei saa soveltaa ympäristöä tai työelämää koskevia säädöksiään tavalla, joka merkitsisi mielivaltaista tai perusteetonta syrjintää osapuolten välillä tai kaupan peiteltyä rajoittamista.

13.4 ARTIKLA

Monenväliset työelämää koskevat normit ja sopimukset

1. Osapuolet tunnustavat tuottavan täystyöllisyyden ja ihmisarvoisen työn merkityksen, erityisesti vastauksena globalisaatioon. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa edistää kahdenvälisen kauppansa kehitystä tavalla, joka tukee tuottavaa täystyöllisyyttä ja ihmisarvoisen työn tarjoamista kaikille, mukaan lukien naiset ja nuoret. Osapuolten on tältä osin neuvoteltava ja tehtävä yhteistyötä, tapauksen mukaan, molemmille tärkeissä kauppaan liittyvissä työelämän kysymyksissä.

2. Kumpikin osapuoli vahvistaa uudelleen sitoutumisensa ILO:n jäsenyydestä ja Kansainvälisen työkonferenssin 86. kokouksessa vuonna 1998 annetusta *työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskevasta ILO:n julistuksesta* ja sen seurannasta johtuvien velvoitteiden mukaisesti kunnioittamaan, edistämään ja käytännössä toteuttamaan seuraavat työelämän perusoikeuksia koskevat periaatteet:

a) järjestäytymisoikeus ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden tosiasiallinen tunnustaminen;

b) kaikenlaisen pakkotyön poistaminen;

c) lapsityövoiman käytön tosiasiallinen poistaminen; ja

d) työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä esiintyvän syrjinnän poistaminen.

3. Kummankin osapuolen on

a) pyrittävä jatkuvasti ja hellittämättömästi ratifioimaan ILO:n keskeiset yleissopimukset siltä osin kuin se ei vielä ole näin tehnyt;

b) harkittava vielä ratifioimattomien ILO:n ajantasaisiksi luokittelemien muiden yleissopimusten ratifioimista omat kotimaiset olosuhteensa huomioon ottaen; ja

c) vaihdettava toisen osapuolen kanssa tietoja edellä a ja b alakohdassa mainituista ratifioinneista.

4. Kumpikin osapuoli vahvistaa uudelleen sitoutuvansa kotimaisissa laeissaan ja määräyksissään ja käytännössään panemaan tehokkaasti täytäntöön Vietnamin ja unionin jäsenvaltioiden ratifioimat ILO:n yleissopimukset.

5. Osapuolet tunnustavat, että työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien loukkaamiseen ei voida vedota eikä sitä voida muutenkaan käyttää oikeutettuna kilpailuetuna ja ettei työelämää koskevia normeja saisi käyttää kaupassa protektionistisiin tarkoituksiin.

13.5 ARTIKLA

Monenväliset ympäristösopimukset

1. Osapuolet tunnustavat monenvälisen ympäristöhallinnon ja -sopimusten merkityksen kansainvälisen yhteisön vastauksena ympäristöhaasteisiin ja korostavat tarvetta kaupan ja ympäristönäkökohtien keskinäisen täydentävyyden vahvistamiseen. Osapuolten on käytävät vuoropuhelua ja tehtävä yhteistyötä asianmukaisella tavalla molemmille tärkeissä kauppaan liittyvissä ympäristökysymyksissä.

2. Kumpikin osapuoli vahvistaa uudelleen sitoutuvansa panemaan tosiasiallisesti täytäntöön kotimaisessa lainsäädännössään ja käytännöissään ne monenväliset ympäristösopimukset, joiden sopimuspuoli se on.

3. Osapuolten on vaihdettava kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevässä komiteassa ja tarvittaessa muissa yhteyksissä tietoja ja kokemuksia tilanteestaan ja edistymisestään monenvälisten ympäristösopimusten tai niiden muutosten ratifioinnissa.

4. Tämän sopimuksen määräyksillä ei estetä osapuolta hyväksymästä tai pitämässä voimassa toimenpiteitä, jolla pannaan täytäntöön monenvälisiä ympäristösopimuksia, joiden sopimuspuolia ne ovat, sillä edellytyksellä, että tällaisia toimenpiteitä ei sovelleta tavalla, joka tarkoittaisi mielivaltaista tai perusteetonta syrjintää osapuolten välillä tai kaupan peiteltyä rajoitusta.

13.6 ARTIKLA

Ilmastonmuutos

1. Voidakseen vastata ilmastonmuutoksen kiireelliseen uhkaan osapuolet vahvistavat sitoutumisensa *Yhdistyneiden kansakuntien ilmastonmuutosta koskevan* vuoden 1992 *puitesopimuksen*, jäljempänä 'UNFCCC', perimmäisen tavoitteen saavuttamiseen sekä UNFCCC:n, *ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan*, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 8 päivänä joulukuuta 2012, jäljempänä 'Kioton pöytäkirja', ja sen nojalla 12 päivänä joulukuuta 2015 tehdyn *Pariisin sopimuksen* tehokkaaseen täytäntöönpanoon. Osapuolten on tehtävä yhteistyötä UNFCCC:n, Kioton pöytäkirjan ja *Pariisin sopimuksen* täytäntöönpanossa. Osapuolten on tehtävä tarvittaessa yhteistyötä ja edistettävä tämän luvun myönteistä vaikutusta parantaakseen osapuolten valmiuksia siirtyä pieniin kasvihuonekaasupäästöihin ja ilmastonmuutosta kestävään talouteen Pariisin sopimuksen mukaisesti.

2. UNFCCC:n puitteissa osapuolet tunnustavat kotimaisten toimintalinjojen merkityksen ilmastonmuutoksen torjunnassa. Tämän vuoksi osapuolten on neuvoteltava ja vaihdettava tietoja ja kokemuksia ensisijaisista tai molempia osapuolia kiinnostavista aiheista, mukaan luettuina seuraavat:

a) parhaat toimintatavat ja saadut kokemukset hiilen hinnoittelumekanismien suunnittelussa, toteuttamisessa ja toiminnassa;

b) kotimaisten ja kansainvälisten hiilimarkkinoiden edistäminen muun muassa päästökauppajärjestelmien sekä metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen aiheuttamia päästöjä koskevan vähentämisohjelman kaltaisilla mekanismeilla; ja

c) energiatehokkuuden, vähäpäästöisen teknologian ja uusiutuvien energialähteiden edistäminen.

13.7 ARTIKLA

Biologinen monimuotoisuus

1. Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää varmistaa biologisen monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö *biologista monimuotoisuutta koskevan vuoden 1992 yleissopimuksen*, jäljempänä 'biodiversiteettisopimus', ja *biodiversiteettiä koskevan strategisen suunnitelman 2011–2020 sekä sen sisältämien Aichin biodiversiteettitavoitteiden*, jotka hyväksyttiin 18–29 päivänä lokakuuta 2010 Nagoyassa pidetyssä osapuolten kymmenennessä konferenssissa, *luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen*, jäljempänä 'CITES-sopimus', sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Gaboronessa vuonna 1983, sekä muiden sellaisten merkityksellisten kansainvälisten välineiden, joiden sopimuspuolia ne ovat, ja niiden nojalla tehtyjen päätösten mukaisesti.

2. Biodiversiteettisopimuksen 15 artiklan mukaisesti osapuolet tunnustavat valtioiden täysivaltaiset oikeudet omiin luonnonvaroihinsa ja sen, että valtioiden hallituksen toimivaltaan kuuluu määrittää niiden geenivarojen saatavuus ja että siihen sovelletaan niiden kotimaista lainsäädäntöä. Osapuolten on pyrittävä luomaan edellytykset geenivarojen saannin helpottamiseksi ympäristön kannalta kestäviin käyttötarkoituksiin ja pidättäytymään asettamasta rajoituksia, jotka ovat biodiversiteettisopimuksen tavoitteiden vastaisia. Osapuolet tunnustavat, että geenivarojen saantiin on sovellettava geenivaroja tarjoavan osapuolen tietoista ennakkosuostumusta, ellei kyseinen osapuoli toisin päätä.

3. Tämän vuoksi kummankin osapuolen on

a) tuettava sellaisten tuotteiden kauppaa, joilla edistetään biologisen monimuotoisuuden kestävää käyttöä ja suojelua, osapuolen kotimaisten lakien ja määräysten mukaisesti;

b) edistettävä ja tuettava biologisen monimuotoisuuden suojelua ja kestävää käyttöä, mukaan lukien geenivarojen saatavuus sekä niiden käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jakaminen;

c) vaihdettava toisen osapuolen kanssa tietoja toimista, kuten strategioista, poliittisista aloitteista, ohjelmista, toimintasuunnitelmista ja kaupan kannalta merkityksellisistä kuluttajien tiedotuskampanjoista, joilla pyritään pysäyttämään biologisen monimuotoisuuden häviäminen ja vähentämään biologiseen monimuotoisuuteen kohdistuvia paineita sekä tarvittaessa tekemään yhteistyötä toimintalinjojensa vaikutuksen maksimoimiseksi ja niiden keskinäisen täydentävyyden varmistamiseksi;

d) hyväksyttävä ja toteutettava asianmukaisia tehokkaita toimenpiteitä, jotka vastaavat osapuolen sellaisiin kansainvälisiin sopimuksiin perustuvia sitoumuksia, joiden sopimuspuoli se on, ja jotka johtavat luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan vähentymiseen, kuten tiedotuskampanjat sekä seuranta ja täytäntöönpanon valvonta;

e) tehostettava tarvittaessa toisen osapuolen kanssa tehtävää yhteistyötä, jolla ehdotetaan uusien eläin- ja kasvilajien sisällyttämistä CITES-sopimuksen lisäyksiin I ja II; ja

f) tehtävä yhteistyötä toisen osapuolen kanssa alueellisella ja globaalilla tasolla tavoitteena edistää biologisen monimuotoisuuden suojelua ja kestävää käyttöä luonnon tai maatalouden ekosysteemeissä, mukaan lukien uhanalaiset lajit, niiden elinympäristö, erityisesti suojellut luonnonalueet ja geneettinen monimuotoisuus; ekosysteemien ennallistaminen; elävien ja elottomien luonnonvarojen tai ekosysteemien käytöstä johtuvien kielteisten ympäristövaikutusten poistaminen tai vähentäminen; geenivarojen saanti ja niiden käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jakaminen.

13.8 ARTIKLA

Metsien kestävä hoito ja metsätuotteiden kauppa

1. Osapuolet tunnustavat metsävarojen suojelun ja niiden kestävän hoidon merkityksen osapuolten taloudellisten, ympäristö- ja sosiaalisten tavoitteiden edistämisen kannalta.

2. Tämän vuoksi kummankin osapuolen on

a) edistettävä sellaisten metsätuotteiden kauppaa, jotka on saatu kestävästi hoidetuista metsistä ja joiden korjuussa on noudatettu sen maan lainsäädäntöä, jonka metsissä korjuu tapahtuu; tähän voi sisältyä metsälainsäädännön noudattamista, metsähallintoa ja puukauppaa (FLEGT) koskeva vapaaehtoinen kumppanuussopimus;

b) vaihdettava toisen osapuolen kanssa tietoja toimenpiteistä, joilla edistetään kestävästi hoidetuista metsistä saatavien puun ja puutuotteiden kulutusta, ja tehtävä tarvittaessa yhteistyötä tällaisten toimenpiteiden kehittämiseksi;

c) hyväksyttävä toimenpiteitä, jotka vastaavat osapuolen kotimaisia lakeja ja niitä kansainvälisiä sopimuksia, joiden sopimuspuoli se on, metsävarojen suojelun edistämiseksi ja laittomien hakkuiden ja niihin liittyvän kaupan torjumiseksi;

d) vaihdettava toisen osapuolen kanssa tietoja metsälainsäädännön soveltamisen valvonnasta ja tehtävä tarvittaessa yhteistyötä maksimoidakseen sellaisten toimintalinjojensa vaikutuksen ja keskinäisen täydentävyyden, joiden tavoitteena on jättää laittomasti korjattu puutavara ja laittomat puutuotteet kauppavirtojen ulkopuolelle; ja

e) tehtävä yhteistyötä toisen osapuolen kanssa alueellisella ja globaalilla tasolla tavoitteena edistää kaiken tyyppisten metsien suojelua ja kestävää hoitoa.

13.9 ARTIKLA

Meren elollisten luonnonvarojen ja vesiviljelytuotteiden kauppa ja kestävä hoito

1. Osapuolet tunnustavat merkityksen, joka on meren elollisten luonnonvarojen ja meren ekosysteemien suojelulla ja kestävällä hoidolla sekä vastuullisen ja kestävän vesiviljelyn edistämisellä.

2. Tämän vuoksi kummankin osapuolen on

a) noudatettava UNCLOSissa määriteltyjä meren elollisten luonnonvarojen pitkän aikavälin säilyttämis- ja hoitotoimenpiteitä ja kestävää hyödyntämistä; edistettävä *hajallaan olevien kalakantojen ja laajasti vaeltavien kalakantojen säilyttämistä ja hoitoa koskevien 10 päivänä joulukuuta 1982 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen määräysten täytäntöönpanosta* New Yorkissa 24 päivänä heinäkuuta – 4 päivänä elokuuta 1995 tehdyn sopimuksen, elintarvike- ja maatalousjärjestön konferenssin 27. istunnossaan marraskuussa 1993 hyväksymän sopimuksen *kansainvälisten suojelu- ja hoitotoimenpiteiden noudattamisen edistämisestä aavalla merellä toimivien kalastusalusten osalta*, elintarvike- ja maatalousjärjestön konferenssin 22 päivänä marraskuuta 2009 hyväksymän *sopimuksen laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemiseksi, estämiseksi ja lopettamiseksi* noudattamista ja noudatettava elintarvike- ja maatalousjärjestön konferenssissa Cancúnissa 31 päivänä lokakuuta 1995 hyväksytyn *vastuullista kalataloutta koskevan toimintaohjeen* periaatteita;

b) tehtävä yhteistyötä toisen osapuolen kanssa, tapauksen mukaan, sellaisten alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen kanssa ja niiden sisällä, joiden jäsen se on, taikka tarkkailijana tai yhteistyötä tekevänä muuna kuin sopimuspuolena, myös soveltamalla tehokkaasti niiden seuranta-, valvonta- tai täytäntöönpanotoimenpiteitä, ja pantava niiden saalistodistukset tai sertifiointijärjestelmät soveltuvin osin täytäntöön;

c) tehtävä yhteistyötä toisen osapuolen kanssa ja toimittava aktiivisesti laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen, jäljempänä 'LIS-kalastus', ja tällaiseen kalastukseen liittyvän toiminnan torjumiseksi kokonaisvaltaisilla, tehokkailla ja avoimilla toimenpiteillä. Kummankin osapuolen on myös helpotettava LIS-toimintaa koskevien tietojen vaihtoa ja pantava täytäntöön toimintalinjoja ja toimenpiteitä LIS-kalastuksesta saatavien tuotteiden sulkemiseksi pois kauppavirroista;

d) edistettävä vesiviljelyn kestävää kehittämistä ottaen huomioon sen taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät näkökohdat; ja

e) vaihdettava kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevässä komiteassa ja tarvittaessa muissa yhteyksissä tietoja kaikista meren elollisten luonnonvarojen ja vesiviljelytuotteiden hoitoa koskevista uusista toimenpiteistä, jotka voivat vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan.

13.10 ARTIKLA

Kestävää kehitystä edistävä kauppa ja sijoitukset

1. Kumpikin osapuoli vahvistaa sitoutuneensa tehostamaan kaupan ja sijoitusten vaikutusta kestävän kehityksen saavuttamiseen sen taloudellisten ja sosiaalisten näkökohtien sekä ympäristönäkökohtien osalta.

2. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi osapuolet

a) tunnustavat, että ihmisarvoisella työllä voi olla myönteinen vaikutus talouden tehokkuuden, innovaatioiden ja tuottavuuden kannalta, ja tukevat keskenään entistä johdonmukaisempien toimintalinjojen suurta merkitystä yhtäältä kauppapolitiikan ja toisaalta työelämää koskevan politiikan osalta;

b) pyrkivät helpottamaan ja edistämään ympäristöhyödykkeiden ja -palvelujen kauppaa sekä niihin tehtäviä sijoituksia tämän sopimuksen kanssa yhteensopivalla tavalla;

c) pyrkivät helpottamaan kauppaa ja sijoituksia tavaroihin ja palveluihin, jotka ovat erityisen merkityksellisiä ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta, kuten kestävä uusiutuva energia ja energiatehokkaat tavarat ja palvelut, myös kehittämällä sellaisia toimintapuitteita, joilla edistetään parhaan saatavilla olevan tekniikan käyttöönottoa;

d) tunnustavat, että vapaaehtoisilla aloitteilla voidaan edistää korkeatasoisen ympäristö- ja työsuojelun saavuttamista ja ylläpitoa ja täydentää kotimaisia sääntelytoimenpiteitä; sen vuoksi kummankin osapuolen on kotimaisten lakiensa tai toimintalinjojensa mukaisesti edistettävä tällaisten aloitteiden, myös kestävyyttä koskevien vapaaehtoisten varmistusohjelmien, kuten reilun ja eettisen kaupan ohjelmien ja ympäristömerkkien, kehittämistä ja niihin osallistumista; ja

e) sopivat kotimaisten lakiensa tai toimintalinjojensa mukaisesti edistävänsä yritysten yhteiskuntavastuuta sillä edellytyksellä, että siihen liittyviä toimenpiteitä ei sovelleta tavalla, joka johtaisi mielivaltaiseen tai perusteettomaan syrjintään osapuolten välillä tai kaupan peiteltyyn rajoittamiseen. Yritysten yhteiskuntavastuuta edistäviin toimenpiteisiin sisältyvät muun muassa tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihto sekä koulutustoimet ja tekninen neuvonta. Tältä osin kumpikin osapuoli ottaa huomioon merkitykselliset kansainvälisesti hyväksytyt välineet, jotka osapuoli on hyväksynyt tai joihin se on liittynyt, kuten *taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön toimintaohjeet monikansallisille yrityksille*, *Yhdistyneiden kansakuntien Global Compact -aloite ja ILO:n kolmikantainen periaatejulistus, joka koskee monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa*.

13.11 ARTIKLA

Tieteellinen tieto

Valmistellessaan ja toteuttaessaan toimenpiteitä, joilla pyritään suojelemaan ympäristöä tai työoloja ja jotka saattavat vaikuttaa kauppaan ja sijoituksiin, kummankin osapuolen on otettava huomioon käytettävissä olevat tieteelliset, tekniset ja innovaatioihin liittyvät tiedot sekä asiaankuuluvat kansainväliset standardit, suuntaviivat tai suositukset, myös ennalta varautumisen periaate.

13.12 ARTIKLA

Avoimuus

Kummankin osapuolen on kotimaisen lainsäädäntönsä ja tämän sopimuksen 14 luvun (Avoimuus) mukaisesti varmistettava, että kaikki ympäristön ja työolojen suojelemiseen tähtäävät toimenpiteet, jotka voivat vaikuttaa kauppaan ja sijoituksiin, laaditaan, otetaan käyttöön ja pannaan täytäntöön avoimesti siten, että niistä ilmoitetaan hyvissä ajoin ja tarjotaan asiasta kiinnostuneille henkilöille tilaisuus esittää näkemyksiään.

13.13 ARTIKLA

Kestävän kehityksen vaikutusten uudelleenarviointi

Osapuolten on yhdessä ja erikseen tarkasteltava, seurattava ja arvioitava tämän sopimuksen täytäntöönpanon vaikutusta kestävään kehitykseen niiden omien toimintalinjojen, käytäntöjen, prosessien ja instituutioiden avulla.

13.14 ARTIKLA

Yhteistyö kaupan ja kestävän kehityksen alalla

1. Osapuolet tunnustavat kauppaan liittyvien kestävän kehityksen kysymysten piirissä tehdyn yhteistyön merkityksen tämän luvun tavoitteiden saavuttamiseksi ja voivat tehdä yhteistyötä muun muassa seuraavilla aloilla:

a) kauppa ja kestävä kehitys kansainvälisillä foorumeilla, kuten ILO:ssa, Aasia–Eurooppa-kokouksessa, YK:n ympäristöohjelmassa ja monenvälisten ympäristösopimusten mukaisesti;

b) tietojen ja kokemusten vaihto menetelmistä ja indikaattoreista, joilla arvioidaan kaupan vaikutuksia kestävään kehitykseen;

c) työ- ja ympäristölakien, -asetusten, -normien ja -standardien vaikutus kauppaan tai sijoituksiin sekä kauppaa ja sijoituksia koskevien sääntöjen vaikutukset työelämään ja ympäristöön, myös kestävää kehitystä koskevien strategioiden ja toimintalinjojen kehittämiseen;

d) kokemusten jakaminen kaupan kannalta merkityksellisten ILO:n perussopimusten ja ensisijaisten sopimusten sekä muiden ILO:n ajantasaisten yleissopimusten ja monenvälisten ympäristösopimusten ratifioinnin ja täytäntöönpanon edistymisestä;

e) *ILO:n ihmisarvoisen työn toimintaohjelman* kauppaan liittyvät näkökohdat, erityisesti yhteydet kaupan ja tuottavan täystyöllisyyden välillä – nuoret, naiset ja vammaiset mukaan luettuina, työmarkkinoiden mukauttaminen, työelämän perusnormit ja muut kansainväliset työnormit, työvoimatilastot, henkilöresurssien kehittäminen ja elinikäinen oppiminen, sosiaalinen suojelu kaikkien, myös haavoittuvassa ja epäsuotuisassa asemassa olevien ryhmien, kuten siirtotyöläisten, naisten, nuorten ja vammaisten osalta, sekä sosiaalisen osallistaminen, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja sukupuolten tasa-arvo;

f) monenvälisten ympäristösopimusten kauppaan liittyvät näkökohdat, myös tulliyhteistyö;

g) nykyisen ja tulevan kansainvälisen ilmastonmuutosta koskevan järjestelmän kauppaan liittyvät näkökohdat, mukaan lukien keinot edistää vähähiilisiä teknologioita ja energiatehokkuutta;

h) tiedon ja kokemusten jako sertifiointijärjestelmistä ja merkintäjärjestelmistä, myös ympäristömerkistä;

i) yritysten yhteiskuntavastuun ja vastuullisuuden edistäminen, myös sellaisten kansainvälisesti sovittujen välineiden osalta, jotka kumpikin osapuoli on hyväksynyt tai joita ne tukevat;

j) kauppaan liittyvät toimenpiteet biologisen monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön edistämiseksi, mukaan lukien ekosysteemien ja niiden tarjoamien palvelujen kartoitus, arviointi ja arvotus, ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kansainvälisen kaupan torjumiseksi;

k) kauppaan liittyvät toimenpiteet metsien suojelun ja kestävän hoidon edistämiseksi, jotta vähennetään metsien hävittämistä ja laittomia hakkuita;

l) kauppaan liittyvät toimenpiteet kestävien kalastuskäytäntöjen ja kestävästi hoidettujen kalastustuotteiden kaupan edistämiseksi; ja

m) tiedon ja kokemusten jakaminen kauppaan liittyvistä näkökohdista, jotka koskevat vihreän kasvun strategioiden ja toimintalinjojen määrittelyä ja täytäntöönpanoa, mukaan lukien muun muassa kestävä tuotanto ja kulutus, ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen sekä ympäristön kannalta kestävä teknologia.

2. Osapuolten on jaettava tietoja ja kokemuksia, jotta ne voivat kehittää ja panna täytäntöön yhteistyötä ja valmiuksia kehittäviä toimia kaupan ja kestävän kehityksen alalla.

3. Osapuolet voivat 16 luvun (Yhteistyö ja valmiuksien kehittäminen) mukaisesti tehdä yhteistyötä 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla muun muassa seuraavin keinoin:

a) työpajat, seminaarit, koulutustilaisuudet ja vuoropuhelut, joissa jaetaan tietoa, kokemuksia ja parhaita käytäntöjä;

b) tutkimukset; ja

c) tekninen apu ja valmiuksien kehittäminen, tapauksen mukaan.

Osapuolet voivat sopia muista yhteistyömuodoista.

13.15 ARTIKLA

Institutionaaliset määräykset

1. Kummankin osapuolen on nimettävä hallintoonsa yhteyspiste tämän luvun täytäntöönpanoa varten.

2. Jäljempänä olevan 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat) perustetun kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevän komitean jäseninä on kummankin osapuolen kyseisen alan korkean tason hallintovirkamiehiä tai muita niiden nimittämiä virkamiehiä.

3. Kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevä komitea kokoontuu vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta ja sen jälkeen tarvittaessa tarkastelemaan tämän luvun täytäntöönpanoa, mukaan luettuna 13.14 artiklan (Yhteistyö kaupan ja kestävän kehityksen alalla) mukainen yhteistyö. Kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevä komitea vahvistaa oman työjärjestyksensä ja tekee päätelmänsä yhteisellä sopimuksella.

4. Kummankin osapuolen on kutsuttava koolle uusi tai kuultava olemassa olevaa kotimaista kestävää kehitystä käsittelevää neuvoa-antavaa ryhmää, jonka tehtävänä on antaa neuvoja tämän luvun täytäntöönpanosta. Kumpikin osapuoli päättää kotimaisista menettelyistään, jotka koskevat kotimaisen neuvoa-antavan ryhmän tai ryhmien perustamista sekä ryhmän tai ryhmien jäsenten nimittämistä. Ryhmään tai ryhmiin kuuluu riippumattomia edustusjärjestöjä, joilla varmistetaan taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien sidosryhmien tasapuolinen edustus, mukaan lukien muun muassa työnantaja- ja työntekijäjärjestöt, yritysryhmät sekä ympäristöjärjestöt. Kukin kotimainen neuvoa-antava ryhmä voi omasta aloitteestaan esittää näkemyksiä tai suosituksia omalle osapuolelleen tämän luvun täytäntöönpanosta.

5. Kummankin osapuolen kotimainen neuvoa-antava ryhmä tai ryhmät kokoontuvat yhteiselle foorumille käydäkseen vuoropuhelua osapuolten kauppasuhteisiin liittyvistä kestävän kehityksen kysymyksistä. Kummankin osapuolen kotimaiset neuvoa-antavat ryhmät voivat yhteisestä sopimuksesta osallistua muiden sidosryhmien kanssa yhteisen foorumin kokouksiin. Foorumi perustuu taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien sidosryhmien tasapuoliseen edustukseen. Kunkin yhteisen foorumin kokouksen raportti on toimitettava kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevälle komitealle, ja se on tämän jälkeen julkistettava.

6. Elleivät osapuolet toisin sovi, yhteinen foorumi kokoontuu kerran vuodessa ja yhdessä kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevän komitean kokousten kanssa. Tällöin osapuolten on annettava yhteiselle foorumille ajantasaista tietoa tämän luvun täytäntöönpanosta. Osapuolten on sovittava yhteisen foorumin toiminnasta viimeistään silloin, kun tämän sopimuksen voimaantulosta tulee kuluneeksi vuosi.

13.16 ARTIKLA

Hallitusten väliset neuvottelut

1. Kaikissa tämän luvun piiriin kuuluvia asioita koskevissa erimielisyyksissä osapuolet voivat turvautua vain tämän artiklan ja 13.17 artiklan (Asiantuntijapaneeli) nojalla vahvistettuihin menettelyihin. Ellei tässä luvussa toisin määrätä, 15 lukua (Riitojen ratkaiseminen) ja sen liitettä 15-C (Sovittelujärjestelmä) ei sovelleta tähän lukuun. Liitettä 15-A (Työjärjestys) sovelletaan soveltuvin osin 13.17 artiklan (Asiantuntijapaneeli) 2 kohdan mukaisesti.

2. Osapuoli voi ehdottaa neuvotteluja toisen osapuolen kanssa mistä tahansa tämän luvun mukaisesta kysymyksestä toimittamalla kirjallisen pyynnön toisen osapuolen yhteyspisteeseen. Pyynnössä on mainittava selkeästi kyseessä oleva ongelma ja esitettävä lyhyt tiivistelmä tämän luvun nojalla esitettävistä väitteistä, mukaan lukien asiaa koskevat määräykset ja selvitys siitä, miten ongelma vaikuttaa tämän luvun tavoitteisiin, sekä kaikki muut tiedot, joita osapuoli pitää merkityksellisinä. Neuvottelut aloitetaan viipymättä sen jälkeen kun osapuoli on toimittanut neuvottelupyynnön.

3. Osapuolten on pyrittävä kaikin tavoin pääsemään asiassa molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun. Neuvotteluissa on kiinnitettävä erityistä huomiota kehitysmaaosapuolen erityisongelmiin ja -etuihin. Osapuolet ottavat tarvittaessa asianmukaisesti huomioon ILO:n tai asiaankuuluvien monenvälisten ympäristöjärjestöjen tai -elinten toimet, ja ne voivat keskinäisellä sopimuksella pyytää neuvoja näiltä järjestöiltä tai elimiltä taikka miltä tahansa muilta asianmukaisiksi katsomiltaan elimiltä tai henkilöiltä asian perusteellista selvittämistä varten.

4. Jos osapuoli katsoo, että asian käsittelyä on jatkettava, se voi toimittamalla kirjallisen pyynnön toisen osapuolen yhteyspisteeseen pyytää, että kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevä komitea kutsutaan koolle tarkastelemaan asiaa. Kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevän komitean on kokoonnuttava viipymättä, ja sen on pyrittävä löytämään asiaan ratkaisu.

5. Kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevä komitea voi tarvittaessa pyytää neuvoja toisen osapuolen tai molempien osapuolten kotimaiselta neuvoa-antavalta ryhmältä tai ryhmiltä tai pyytää muuta asiantuntija-apua tarkastelun tueksi.

6. Kaikki osapuolten päätökset asiassa on julkaistava, elleivät osapuolet yhdessä toisin päätä.

13.17 ARTIKLA

Asiantuntijapaneeli

1. Jos kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevä komitea ei ole ratkaissut asiaa tyydyttävällä tavalla 120 päivän kuluessa tai kummankin osapuolen hyväksymän pidemmän ajan kuluessa sen jälkeen, kun 13.16 artiklan (Hallitusten väliset neuvottelut) nojalla on toimitettu neuvottelupyyntö, osapuoli voi toimittaa toisen osapuolen yhteyspisteeseen kirjallisen pyynnön siitä, että asiantuntijapaneelin olisi kokoonnuttava tarkastelemaan asiaa.

2. Kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevän komitean on vahvistettava tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen asiantuntijapaneelin työjärjestys niiden menettelyjen osalta, jotka eivät kuulu tämän artiklan soveltamisalaan. Ellei kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevä komitea toisin päätä, ennen tällaisen työjärjestyksen hyväksymistä sovelletaan liitteessä 15-A (Työjärjestys) vahvistettua työjärjestystä soveltuvin osin asiantuntijapaneelin työn luonne huomioon ottaen.

3. Kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevän komitean on ensimmäisessä kokouksessaan tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen vahvistettava luettelo vähintään viidestätoista henkilöstä, jotka ovat halukkaita ja kykeneviä toimimaan asiantuntijapaneelissa. Kyseinen luettelo koostuu kolmesta osaluettelosta: yksi osaluettelo kummallekin osapuolelle ja yksi osaluettelo henkilöistä, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia ja jotka toimivat asiantuntijapaneelin puheenjohtajana. Kummankin osapuolen on ehdotettava alaluettelostaan vähintään viittä henkilöä toimimaan asiantuntijoina. Osapuolten on lisäksi valittava vähintään viisi henkilöä puheenjohtajien alaluetteloon. Kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevän komitean on kokouksissaan tarkistettava luettelo ja varmistettava, että siinä on aina vähintään viisitoista henkilöä.

4. Edellä 3 kohdassa tarkoitettuun luetteloon kirjataan henkilöitä, joilla on erikoisosaamista tai -asiantuntemusta työlainsäädännön tai ympäristölainsäädännön alalta, tässä luvussa käsiteltyjen aiheiden alalta tai kansainvälisten sopimusten puitteissa syntyvien riitojen ratkaisemisesta. Heidän on oltava riippumattomia ja toimittava yksityisesti, he eivät saa ottaa käsiteltävään asiaan liittyviä ohjeita miltään organisaatiolta tai viranomaiselta eikä heillä saa olla sidoksia kummankaan osapuolen viranomaisiin. Liitteessä 15-B (Välimiesten ja sovittelijoiden käytännesäännöt) vahvistettuja periaatteita sovelletaan soveltuvin osin asiantuntijoihin heidän työnsä luonne huomioon ottaen.

5. Asiantuntijapaneeliin kuuluu kolme jäsentä, elleivät osapuolet toisin sovi. Osapuolet kuulevat toisiaan sopiakseen paneelin kokoonpanosta 30 päivän kuluessa siitä, kun vastaavalle osapuolelle on toimitettu pyyntö asiantuntijapaneelin asettamisesta. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen asiantuntijapaneelin kokoonpanosta tässä määräajassa, niiden on yhteisellä sopimuksella valittava puheenjohtaja 3 kohdassa tarkoitetusta osaluettelosta, tai tehtävä valinta arvalla, jos ne eivät pääse sopimukseen uuden seitsemän päivän määräajan kuluessa. Kukin riidan osapuoli valitsee yhden 4 kohdassa tarkoitettujen vaatimusten mukaisen asiantuntijan 14 päivän kuluessa 30 päivän määräajan päättymisestä. Osapuolet voivat sopia muista asiantuntijoista, jotka täyttävät 4 kohdassa tarkoitetut asiantuntijapaneeliin osallistumista koskevat vaatimukset. Jos asiantuntijapaneelin kokoonpano ei ole valmis tällaisen 44 päivän määräajan kuluessa siitä, kun vastaavalle osapuolelle on toimitettu pyyntö asiantuntijapaneelin asettamisesta, jäljellä olevat asiantuntijat valitaan seitsemän päivän kuluessa arvalla 3 kohdassa tarkoitetuista osaluetteloista, joissa olevia henkilöitä on ehdottanut se tai ne osapuolet, jotka eivät ole vielä saattaneet menettelyä päätökseen. Jos 3 kohdassa tarkoitettua luetteloa ei ole vielä vahvistettu, asiantuntijat valitaan arvalla niiden henkilöiden joukosta, joita molemmat osapuolet ovat virallisesti ehdottaneet tai, jos vain yksi osapuoli on tehnyt ehdotuksensa, jommankumman osapuolen ehdottamien henkilöiden joukosta. Asiantuntijapaneelin asettamispäivä on päivä, jona viimeinen sen kolmesta asiantuntijasta valitaan.

6. Elleivät osapuolet seitsemän päivän kuluessa asiantuntijapaneelin asettamisesta toisin sovi, paneelin tehtävänä on

"tarkastella kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevän luvun soveltuvien määräysten pohjalta asiantuntijapaneelin asettamista koskevassa pyynnössä tarkoitettua asiaa ja antaa tämän artiklan 8 kohdan mukaisesti raportti, jossa annetaan suosituksia asian ratkaisemiseksi".

7. Asioissa, jotka liittyvät 13.4 artiklassa (Monenväliset työelämää koskevat normit ja sopimukset) ja 13.5 artiklassa (Monenväliset ympäristösopimukset) tarkoitettujen monenvälisten sopimusten noudattamiseen, paneelin olisi pyydettävä tietoja ja neuvoja ILO:lta tai asiaa koskevan monenkeskisen ympäristösopimuksen elimiltä. Kaikki tämän kohdan nojalla saadut tiedot on ilmoitettava kummallekin osapuolelle huomautusten esittämistä varten.

8. Asiantuntijapaneelin on annettava osapuolille väli- ja loppuraportti. Raporteissa esitetään selvitetyt tosiseikat, asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä päätelmien ja suositusten keskeiset perustelut. Asiantuntijapaneelin on annettava väliraportti osapuolille viimeistään 90 päivän kuluttua paneelin asettamisesta. Osapuoli voi esittää asiantuntijapaneelille kirjallisesti huomautuksensa väliraportista 45 päivän kuluessa sen antamisesta. Otettuaan huomioon tällaiset mahdolliset kirjalliset huomautukset asiantuntijapaneeli voi muuttaa raporttia ja tehdä uusia tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Asiantuntijapaneelin on annettava loppuraportti osapuolille viimeistään 150 päivän kuluttua paneelin asettamisesta. Jos asiantuntijapaneeli katsoo, että tässä kohdassa asetettua määräaikaa ei pystytä noudattamaan, asiantuntijapaneelin puheenjohtajan on ilmoitettava asiasta kirjallisesti osapuolille ja mainittava viivästyksen syyt sekä päivämäärä, jona asiantuntijapaneeli aikoo antaa väli- tai loppuraporttinsa. Asiantuntijapaneelin on annettava loppuraportti viimeistään 180 päivän kuluttua paneelin asettamisesta, elleivät osapuolet toisin sovi. Tämä loppuraportti on asetettava julkisesti saataville, elleivät osapuolet toisin päätä.

9. Osapuolten on keskusteltava toteutettavista asianmukaisista toimista tai toimenpiteistä ottaen huomioon asiantuntijapaneelin loppuraportin ja siinä esitetyt suositukset. Asianomaisen osapuolen on ilmoitettava kotimaiselle neuvoa-antavalle ryhmälleen tai ryhmilleen ja toiselle osapuolelle päätöksistään, jotka koskevat toteutettavia toimia tai toimenpiteitä, viimeistään 90 päivän kuluessa tai osapuolten yhteisesti hyväksymän pidemmän ajanjakson kuluessa siitä, kun loppuraportti on toimitettu osapuolille. Kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevä komitea valvoo tällaisten toimien tai toimenpiteiden täytäntöönpanon seurantaa. Kotimainen neuvoa-antava ryhmä tai ryhmät ja yhteinen foorumi voivat tältä osin esittää huomautuksia kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevälle komitealle.

14 LUKU

AVOIMUUS

14.1 ARTIKLA

Tavoite ja soveltamisala

Osapuolet tunnustavat vaikutuksen, joka niiden sääntely-ympäristöllä ja -menettelyillä voi olla kauppaan ja sijoituksiin, ja kumpikin osapuoli säätää ennakoitavissa olevasta sääntely-ympäristöstä ja tehokkaista menettelyistä talouden toimijoiden ja erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten osalta.

14.2 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä luvussa

a) 'asianomaisella henkilöllä' tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, johon yleisesti sovellettava toimenpide saattaa vaikuttaa; ja

b) 'yleisesti sovellettavilla toimenpiteillä' tarkoitetaan yleisesti sovellettavia lakeja, määräyksiä, oikeudellisia päätöksiä, menettelyjä ja hallinnollisia päätöksiä, jotka voivat vaikuttaa johonkin tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaan asiaan.

14.3 ARTIKLA

Julkaiseminen

1. Kummankin osapuolen on varmistettava, että yleisesti sovellettavien toimenpiteiden osalta

a) se julkaistaan viipymättä virallisesti nimetyn välineen kautta, mukaan lukien sähköisesti, niin, että valtion viranomaiset ja asianomaiset henkilöt voivat tutustua siihen; ja

b) sen julkaisemisen ja voimaantulon välillä on riittävästi aikaa, paitsi kun se ei kiireellisyyden vuoksi ole mahdollista.

2. Kummankin osapuolen on

a) pyrittävä julkaisemaan asianmukaisen varhaisessa vaiheessa kaikki ehdotukset yleisesti sovellettavien toimenpiteiden hyväksymisestä tai muuttamisesta sekä selvitys ehdotuksen tavoitteesta ja perusteluista;

b) annettava asianomaisille henkilöille riittävästi tilaisuuksia esittää huomautuksia yleisesti sovellettavien toimenpiteiden hyväksymistä tai muuttamista koskevista ehdotuksista ja varattava tähän riittävästi aikaa, paitsi jos tämä ei ole mahdollista asian kiireellisyyden vuoksi; ja

c) pyrittävä ottamaan huomioon asianomaisten henkilöiden esittämät huomautukset, jotka koskevat ehdotuksia yleisesti sovellettavien toimenpiteiden hyväksymiseksi tai muuttamiseksi.

14.4 ARTIKLA

Tiedustelut ja yhteyspisteet

1. Tämän sopimuksen voimaan tullessa kummankin osapuolen on nimettävä yhteyspiste, jotta voidaan varmistaa tämän sopimuksen tehokas täytäntöönpano ja helpottaa osapuolten välistä yhteydenpitoa kaikissa tämän sopimuksen soveltamisalaan liittyvissä asioissa.

2. Osapuolen pyynnöstä toisen osapuolen yhteyspisteiden on nimettävä asiasta vastaava virasto tai virkamies ja tarvittaessa avustettava yhteydenpidossa pyynnön esittäneen osapuolen kanssa.

3. Kummankin osapuolen on käytettävissä olevien resurssien puitteissa vahvistettava tai pidettävä voimassa menettelyitä, mukaan lukien tämän sopimuksen muissa luvuissa määrätyt menettelyt, joilla vastataan kaikkiin asianomaisten henkilöiden esittämiin tiedusteluihin, jotka koskevat ehdotettua tai voimassa olevaa yleisesti sovellettavaa toimenpidettä ja sitä, miten tällaista toimenpidettä on tarkoitus soveltaa. Tiedustelut voidaan tehdä 1 kohdassa nimettyjen yhteyspisteiden kautta tai tarpeen mukaan millä tahansa muulla menettelyllä, ellei tässä sopimuksessa ole määritelty mitään tiettyä menettelyä.

4. Kummankin osapuolen on säädettävä menettelyistä, joita asianomaiset henkilöt voivat käyttää hakiessaan ratkaisua ongelmiin, jotka ovat syntyneet tämän sopimuksen alaan kuuluvan yleisesti sovellettavan toimenpiteen soveltamisesta.

5. Osapuolet tunnustavat, että tämän artiklan mukaisesti annettava vastaus ei välttämättä ole lopullinen eikä oikeudellisesti sitova, vaan se annetaan ainoastaan tiedoksi.

6. Kummankin osapuolen on pyynnöstä annettava selvitys yleisesti sovellettavien toimenpiteiden tavoitteesta ja perusteluista.

7. Osapuolen pyynnöstä toinen osapuoli toimittaa viipymättä tietoja ja vastaa kysymyksiin, jotka koskevat yleisesti sovellettavaa toimenpidettä tai ehdotettua yleisesti sovellettavaa toimenpidettä, joka pyynnön esittäneen osapuolen mukaan voi olennaisesti vaikuttaa tämän sopimuksen toimintaan, riippumatta siitä, onko pyynnön esittäneelle osapuolelle aiemmin ilmoitettu kyseisestä toimenpiteestä.

14.5 ARTIKLA

Yleisesti sovellettavien toimenpiteiden hallinnointi

Kummankin osapuolen on hallinnoitava kaikkia yleisesti sovellettavia toimenpiteitä yhdenmukaisella, objektiivisella, puolueettomalla ja kohtuullisella tavalla. Kummankin osapuolen on soveltaessaan tällaisia toimenpiteitä toisen osapuolen yksittäisiin henkilöihin, tavaroihin tai palveluihin

a) pyrittävä ilmoittamaan menettelystä asianomaisille henkilöille, joita menettely suoraan koskee, kohtuullisen hyvissä ajoin kotimaisten menettelyjensä mukaisesti menettelyjen aloittamisen jälkeen sekä esitettävä kuvaus menettelyjen luonteesta, selvitys oikeusviranomaisesta, jossa menettely on aloitettu, ja yleinen kuvaus kyseessä olevista seikoista;

b) annettava tällaisille asianomaisille henkilöille kohtuullinen mahdollisuus esittää tosiseikkoja ja väitteitä näkemystensä tueksi ennen lopullista hallinnollista tointa, jos siihen on aikaa ja jos menettelyjen luonne ja yleinen etu sen sallivat; ja

c) varmistettava, että sen menettelyt perustuvat kotimaiseen lainsäädäntöön ja ovat kotimaisen lainsäädännön mukaisia.

14.6 ARTIKLA

Uudelleentarkastelu ja muutoksenhaku

1. Kummankin osapuolen on perustettava tai ylläpidettävä kotimaisen lainsäädäntönsä mukaisesti oikeudellisia tuomioistuimia, välitystuomioistuimia tai hallinnollisia tuomioistuimia tai menettelyjä, joiden tarkoituksena on tarkastella pikaisesti uudelleen ja, jos on aihetta, korjata hallintotoimenpiteitä, jotka liittyvät sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin asioihin. Näiden tuomioistuinten tai menettelyjen on oltava puolueettomia ja riippumattomia hallinnollisesta toimeenpanosta vastaavasta virastosta tai viranomaisesta, eikä niille saa koitua merkittävää etua asian lopputuloksesta.

2. Kummankin osapuolen on varmistettava, että menettelyjen asianosaisilla on tällaisissa tuomioistuimissa tai menettelyissä oikeus

a) kohtuulliseen mahdollisuuteen tukea tai puolustaa omia kantojaan; ja

b) ratkaisuun, joka perustuu näyttöön ja esitettyihin asiakirjoihin tai, jos sen kotimainen lainsäädäntö niin edellyttää, hallintoviranomaisen kokoamiin asiakirjoihin.

3. Kummankin osapuolen on varmistettava, että kyseessä olevasta hallinnollisesta toimesta vastaava virasto tai viranomainen panee 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun ratkaisun täytäntöön ja noudattaa sitä ottaen huomioon mitä sen omassa lainsäädännössä säädetään muutoksenhausta tai uudelleentarkastelusta.

14.7 ARTIKLA

Hyvä sääntelykäytäntö ja hallintotapa

1. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä sääntelyn laadun ja toimivuuden parantamiseksi muun muassa vaihtamalla tietoja ja parhaita toimintatapoja, jotka koskevat niiden sääntelyn uudistamismenettelyä ja sääntelyn vaikutusten arviointeja.

2. Osapuolet noudattavat hyvän hallintotavan periaatteita ja sopivat tekevänsä yhteistyötä edistääkseen niitä muun muassa tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihdon avulla.

14.8 ARTIKLA

Erityiset säännöt

Tämän luvun soveltaminen ei vaikuta tämän sopimuksen muissa luvuissa vahvistettuihin erityisiin sääntöihin.

15 LUKU

RIITOJEN RATKAISEMINEN

A JAKSO

TAVOITE JA SOVELTAMISALA

15.1 ARTIKLA

Tavoite

Tämän luvun tavoitteena on luoda tehokas ja toimiva järjestelmä tämän sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvien osapuolten välisten riitojen välttämiseksi ja niiden ratkaisemiseksi, jotta päästäisiin yhteisesti sovittuun ratkaisuun.

15.2 ARTIKLA

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan tämän sopimuksen määräysten tulkintaa tai soveltamista koskevien osapuolten välisten riitojen välttämiseen ja ratkaisuun, ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä.

B JAKSO

NEUVOTTELUT JA SOVITTELU

15.3 ARTIKLA

Neuvottelut

1. Osapuolten on pyrittävä ratkaisemaan kaikki 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitetut riidat käymällä neuvotteluja vilpittömässä mielessä ja siten, että tavoitteena on päästä yhteisesti sovittuun ratkaisuun.

2. Osapuolen on pyydettävä neuvottelujen aloittamista esittämällä toiselle osapuolelle kirjallinen pyyntö, jossa nimetään kyseessä oleva toimenpide ja tämän sopimuksen soveltuvat määräykset, sekä toimitettava tästä jäljennös 17.1 artiklalla (Kauppakomitea) perustetulle kauppakomitealle.

3. Neuvottelut on pidettävä 30 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön vastaanottamispäivästä, ja ne on käytävä, jolleivät osapuolet muuta sovi, pyynnön kohteena olevan osapuolen alueella. Neuvottelut katsotaan saatetuiksi päätökseen 45 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamispäivästä, paitsi jos kumpikin osapuoli hyväksyy neuvottelujen jatkamisen. Neuvottelut, erityisesti kaikki osapuolten paljastamat tiedot ja esittämät kannat, ovat luottamuksellisia eivätkä vaikuta kummankaan osapuolen oikeuksiin mahdollisessa myöhemmässä menettelyssä.

4. Neuvottelut kiireellisistä asioista, myös niistä, jotka koskevat pilaantuvia tai kausitavaroita tai -palveluita, on järjestettävä 15 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön vastaanottamisesta. Neuvottelut katsotaan saatetuiksi päätökseen 20 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön vastaanottamisesta, paitsi jos kumpikin osapuoli hyväksyy neuvottelujen jatkamisen.

5. Neuvotteluja pyytänyt osapuoli voi soveltaa 15.5 artiklaa (Välimiesmenettelyn aloittaminen), jos

a) toinen osapuoli ei vastaa neuvottelupyyntöön 15 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta;

b) neuvotteluja ei pidetä 3 tai 4 kohdassa määrättyjen aikarajojen mukaisesti;

c) osapuolet sopivat, ettei neuvotteluja käydä; tai

d) neuvottelut ovat päättyneet ilman yhteisesti sovittua ratkaisua.

6. Neuvottelujen aikana kummankin osapuolen on esitettävä riittävät tosiasiatiedot, jotta voidaan arvioida tapaa, jolla kyseessä oleva toimenpide saattaa vaikuttaa tämän sopimuksen toimintaan ja soveltamiseen.

15.4 ARTIKLA

Sovittelujärjestelmä

Osapuolet voivat milloin tahansa sopia liitteen 15-C (Sovittelujärjestelmä) mukaisesta sovittelumenettelystä, jota sovelletaan mihin tahansa toimenpiteeseen, joka vaikuttaa kielteisesti osapuolten väliseen kauppaan tai sijoitusten vapauttamiseen.

C JAKSO

RIITOJENRATKAISUMENETTELYT

1 ALAJAKSO

VÄLIMIESMENETTELY

15.5 ARTIKLA

Välimiesmenettelyn aloittaminen

1. Jos osapuolet eivät ole onnistuneet ratkaisemaan riitaa 15.3 artiklassa (Neuvottelut) määrättyjen neuvottelujen avulla, neuvotteluja pyytänyt osapuoli voi pyytää välimiespaneelin asettamista.

2. Välimiespaneelin asettamista koskeva pyyntö on tehtävä kirjallisesti toiselle osapuolelle sekä toimitettava tästä jäljennös kauppakomitealle. Valituksen tehneen osapuolen on nimettävä pyynnön kohteena oleva toimenpide ja selitettävä, millä tavoin toimenpide on yhteensopimaton tämän sopimuksen määräysten kanssa, siten, että valituksen oikeudelliset perusteet esitetään selkeästi.

15.6 ARTIKLA

Välimiespaneelin toimeksianto

Jolleivät osapuolet toisin sovi 10 päivän kuluessa välimiesten valintapäivästä, välimiespaneelin toimeksiantona on

" tarkastella välimiespaneelin asettamisesta 15.5 artiklan (Välimiesmenettelyn aloittaminen) nojalla tehdyssä pyynnössä tarkoitettua asiaa niiden asiaan liittyvien tämän sopimuksen määräysten pohjalta, joihin osapuolet vetoavat, ja päättää, onko tarkasteltavana oleva toimenpide 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten mukainen, sekä esittää raportissaan selvitetyt tosiseikat, asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä mahdollisten päätelmien ja suositusten perustelut 15.10 artiklan (Väliraportti) ja 15.11 artiklan (Loppuraportti) mukaisesti”. ".

15.7 ARTIKLA

Välimiespaneelin asettaminen

1. Välimiespaneeli koostuu kolmesta välimiehestä.

2. Osapuolten on kuultava toisiaan sopiakseen välimiespaneelin kokoonpanosta 10 päivän kuluessa siitä, kun valituksen kohteena oleva osapuoli on vastaanottanut välimiespaneelin asettamista koskevan pyynnön.

3. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen välimiespaneelin kokoonpanosta 2 kohdassa asetetussa määräajassa, kumpikin osapuoli voi nimetä 15.23 artiklan (Välimiesten luettelo) mukaisesti laaditusta alaluettelosta välimiehen 10 päivän kuluessa 2 kohdassa asetetun määräajan päättymisestä. Jos osapuoli ei nimeä välimiestä, kauppakomitean puheenjohtaja tai puheenjohtajan valtuuttama henkilö valitsee välimiehen toisen osapuolen pyynnöstä arvalla kyseisen osapuolen alaluettelosta, joka on laadittu 15.23 artiklan (Välimiesten luettelo) mukaisesti.

4. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen välimiespaneelin puheenjohtajasta 2 kohdassa asetetussa määräajassa, kauppakomitean puheenjohtaja tai tämän valtuuttama henkilö valitsee jommankumman osapuolen pyynnöstä arvalla välimiespaneelin puheenjohtajan 15.23 artiklan (Välimiesten luettelo) mukaisesti laaditusta puheenjohtajien alaluettelosta.

5. Kauppakomitean puheenjohtaja tai tämän valtuuttama henkilö valitsee välimiehet viiden päivän kuluessa 3 tai 4 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämisestä.

6. Välimiespaneelin asettamispäivä on päivä, jona kaikki kolme valittua välimiestä ovat ilmoittaneet osapuolille hyväksyvänsä nimeämisensä liitteen 15-A (Työjärjestys) mukaisesti.

7. Jos jotain 15.23 artiklassa (Välimiesten luettelo) tarkoitettua luetteloa ei ole laadittu tai jos se ei sisällä riittävästi nimiä silloin, kun 3 tai 4 kohdassa tarkoitettu pyyntö esitetään, välimiehet on valittava arvalla niiden henkilöiden joukosta, joita molemmat osapuolet – tai toinen osapuoli, jos vain yksi osapuoli on tehnyt ehdotuksen – ovat virallisesti ehdottaneet.

15.8 ARTIKLA

Välimiespaneelin riitojenratkaisumenettely

1. Tässä artiklassa sekä liitteessä 15-A (Työjärjestys) ja liitteessä 15-B (Välimiehiä ja sovittelijoita koskevat käytännesäännöt) vahvistetut säännöt ja menettelyt koskevat välimiespaneelin riitojenratkaisumenettelyjä.

2. Jolleivät osapuolet toisin sovi, ne kokoontuvat välimiespaneelin kanssa 10 päivän kuluessa sen asettamisesta määrittääkseen kaikki osapuolten tai välimiespaneelin tarpeellisiksi katsomat asiat, kuten menettelyn aikataulun ja välimiesten palkkiot ja kulukorvaukset liitteen 15-A (Työjärjestys) mukaisesti. Välimiehet ja osapuolten edustajat voivat osallistua tähän kokoukseen puhelin- tai videoyhteyden kautta.

3. Kuulemisen pitopaikka on päätettävä osapuolten yhteisellä suostumuksella. Jolleivät osapuolet toisin sovi, kuuleminen pidetään Brysselissä, jos valituksen tehnyt osapuoli on Vietnam, ja Hanoissa, kun valituksen tehnyt osapuoli on unioni.

4. Kuulemiset ovat julkisia ellei liitteessä 15-A (Työjärjestys) toisin määrätä.

5. Liitteen 15-A (Työjärjestys) mukaisesti osapuolille on annettava mahdollisuus osallistua menettelyihin sisältyviin esityksiin, lausuntojen antamiseen ja väitteiden tai vastaväitteiden esittämiseen. Kaikki osapuolen välimiespaneelille toimittamat tiedot tai kirjalliset huomautukset, mukaan lukien väliraportin kuvailevaa osaa koskevat huomautukset, välimiespaneelin kysymyksiin annetut vastaukset ja osapuolen huomautukset näihin vastauksiin on asetettava toisen osapuolen saataville.

6. Jolleivät osapuolet toisin sovi kolmen päivän kuluessa välimiespaneelin asettamisesta, välimiespaneeli voi liitteen 15-A (Työjärjestys) mukaisesti ottaa vastaan oma-aloitteisesti toimitettuja kirjallisia lausumia (*amicus curiae* -lausumat) osapuolen alueelle sijoittautuneelta luonnolliselta henkilöltä tai oikeushenkilöltä.

7. Sisäisen päätöksentekonsa osalta välimiespaneeli kokoontuu suljetuin ovin, jolloin käsittelyyn osallistuu ainoastaan välimiehiä. Välimiespaneeli voi myös sallia avustajiensa läsnäolon päätöksenteossa. Asioiden käsittely välimiespaneelissa ja sille toimitetut asiakirjat on pidettävä luottamuksellisina.

15.9 ARTIKLA

Alustava ratkaisu kiireellisyydestä

Osapuolen pyynnöstä välimiespaneelin on tehtävä 10 päivän kuluessa asettamispäivästään alustava päätös siitä, katsotaanko asia kiireelliseksi.

15.10 ARTIKLA

Väliraportti

1. Välimiespaneelin on annettava osapuolille viimeistään 90 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä väliraportti, jossa esitetään selvitetyt tosiseikat, asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä päätelmien ja annettavien suositusten perustelut. Jos välimiespaneeli katsoo, että määräaikaa ei pystytä noudattamaan, sen puheenjohtajan on ilmoitettava asiasta kirjallisesti osapuolille sekä kauppakomitealle ja mainittava syyt viivästykseen sekä päivämäärä, jona välimiespaneeli aikoo antaa väliraporttinsa. Välimiespaneelin on joka tapauksessa annettava väliraportti viimeistään 120 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä.

2. Osapuoli voi 14 päivän kuluessa väliraporttia koskevan ilmoituksen antamisesta toimittaa välimiespaneelille tiettyjen väliraportin kohtien tarkastamista koskevan kirjallisen pyynnön huomautuksineen.

3. Kiireellisissä tapauksissa, mukaan lukien pilaantuvia tavaroita taikka kausitavaroita tai -palveluja koskevat tapaukset, välimiespaneelin on kaikin keinoin pyrittävä antamaan väliraporttinsa 45 päivän kuluessa ja joka tapauksessa viimeistään 60 päivän kuluttua välimiespaneelin asettamispäivästä. Osapuoli voi seitsemän päivän kuluessa väliraporttia koskevan ilmoituksen antamisesta toimittaa välimiespaneelille tiettyjen väliraportin kohtien tarkastamista koskevan kirjallisen pyynnön huomautuksineen.

4. Tarkasteltuaan osapuolten väliraporttia koskevia kirjallisia pyyntöjä huomautuksineen välimiespaneeli voi muuttaa raporttiaan ja tehdä tarpeelliseksi katsomiaan lisätutkimuksia.

15.11 ARTIKLA

Loppuraportti

1. Välimiespaneelin on annettava loppuraporttinsa osapuolille ja kauppakomitealle 120 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä. Jos välimiespaneeli katsoo, että määräaikaa ei pystytä noudattamaan, sen puheenjohtajan on ilmoitettava asiasta kirjallisesti osapuolille sekä kauppakomitealle ja mainittava syyt viivästykseen sekä päivämäärä, jona välimiespaneeli aikoo antaa loppuraporttinsa. Välimiespaneelin on joka tapauksessa annettava loppuraportti viimeistään 150 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä.

2. Kiireellisissä tapauksissa, mukaan lukien pilaantuvia tai kausitavaroita tai -palveluita koskevat tapaukset, välimiespaneelin olisi kaikin keinoin pyrittävä antamaan loppuraporttinsa 60 päivän kuluessa paneelin asettamispäivästä. Välimiespaneelin on joka tapauksessa annettava loppuraportti viimeistään 75 päivän kuluessa välimiespaneelin asettamispäivästä.

3. Loppuraportissa on käsiteltävä riittävästi välivaiheen tarkastelun yhteydessä esitettyjä väitteitä ja vastattava selkeästi osapuolten esittämiin huomautuksiin.

2 ALAJAKSO

LOPPURAPORTIN NOUDATTAMINEN

15.12 ARTIKLA

Loppuraportin noudattaminen

Valituksen kohteena olevan osapuolen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet noudattaakseen loppuraporttia nopeasti ja vilpittömässä mielessä.

15.13 ARTIKLA

Loppuraportin noudattamista koskeva kohtuullinen määräaika

1. Jos loppuraportin välitön noudattaminen ei ole mahdollista, osapuolten on pyrittävä yhdessä sopimaan sen noudattamista koskevasta määräajasta. Tällöin valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava viimeistään 30 päivän kuluttua loppuraportin vastaanottamisesta valituksen tehneelle osapuolelle ja kauppakomitealle, paljonko aikaa se tarvitsee voidakseen noudattaa raporttia, jäljempänä 'kohtuullinen määräaika'.

2. Jos osapuolten välillä on erimielisyyttä loppuraportin noudattamisen edellyttämästä kohtuullisesta määräajasta, valituksen tehneen osapuolen on 20 päivän kuluessa valituksen kohteena olevan osapuolen tekemän 1 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta pyydettävä kirjallisesti 15.7 artiklan (Välimiespaneelin asettaminen) nojalla asetettua välimiespaneelia, jäljempänä 'alkuperäinen välimiespaneeli', määrittämään kohtuullisen määräajan pituus. Kyseinen pyyntö on annettava tiedoksi valituksen kohteena olevalle osapuolelle sekä toimitettava tästä jäljennös kauppakomitealle.

3. Välimiespaneelin on ilmoitettava päätöksensä kohtuullisen määräajan pituudesta osapuolille ja kauppakomitealle 20 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön toimittamispäivästä.

4. Valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava valituksen tehneelle osapuolelle kirjallisesti loppuraportin noudattamisen edistymisestä viimeistään 30 päivää ennen kohtuullisen määräajan umpeutumista.

5. Osapuolet voivat sopia kohtuullisen määräajan pidentämisestä.

15.14 ARTIKLA

Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu

1. Valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava valituksen tehneelle osapuolelle sekä kauppakomitealle ennen kohtuullisen määräajan päättymistä toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut loppuraportin noudattamiseksi.

2. Jos osapuolet ovat eri mieltä 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten noudattamiseksi toteutettujen ja 1 kohdan nojalla ilmoitettujen toimenpiteiden olemassaolosta tai johdonmukaisuudesta, valituksen tehnyt osapuoli voi pyytää kirjallisesti alkuperäistä välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Kyseinen pyyntö on annettava tiedoksi valituksen kohteena olevalle osapuolelle sekä toimitettava tästä jäljennös kauppakomitealle. Valituksen tehneen osapuolen on pyynnössään nimettävä kohteena oleva toimenpide ja selitettävä, millä tavoin kyseinen toimenpide on yhteensopimaton 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten kanssa, siten, että selitykseen selkeästi sisältyvät riittävät oikeudelliset perusteet valitusta varten.

3. Välimiespaneelin on ilmoitettava päätöksensä osapuolille ja kauppakomitealle 45 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun pyynnön toimittamispäivästä.

15.15 ARTIKLA

Loppuraportin noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet

1. Jos valituksen kohteena oleva osapuoli ei ilmoita valituksen tehneelle osapuolelle ja kauppakomitealle loppuraportin noudattamiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä ennen kohtuullisen määräajan päättymistä tai jos välimiespaneeli päättää, että mitään toimenpiteitä loppuraportin noudattamiseksi ei ole toteutettu tai 15.14 artiklan (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu) 1 kohdan mukaisesti ilmoitettu toimenpide ei ole 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitetuista määräyksistä johtuvien osapuolen velvoitteiden mukainen, valituksen kohteena olevan osapuolen on, jos valituksen tehnyt osapuoli sitä pyytää ja kyseisen osapuolen kuulemisen jälkeen, esitettävä korvaustarjous.

2. Jos valituksen tehnyt osapuoli päättää olla pyytämättä korvaustarjousta tai jos tällainen pyyntö esitetään, mutta korvauksesta ei päästä sopimukseen 30 päivän kuluessa kohtuullisen määräajan päättymisestä tai 15.14 artiklan (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu) mukaisesta välimiespaneelin päätöksestä, jonka mukaan mitään toimenpiteitä välitystuomion noudattamiseksi ei ole toteutettu tai noudattamiseen tarkoitettu toimenpide ei ole 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten mukainen, valituksen tehneellä osapuolella on oikeus keskeyttää 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitetuista määräyksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen rikkomisesta johtuvien mitätöivien tai heikentävien vaikutusten tasoa vastaavassa määrin ilmoitettuaan tästä toiselle osapuolelle ja kauppakomitealle. Ilmoituksessa on määritettävä velvoitteiden keskeytyksen taso. Valituksen tehnyt osapuoli voi aloittaa keskeytyksen milloin hyvänsä 10 työpäivän kuluttua siitä, kun valituksen kohteena oleva osapuoli on vastaanottanut ilmoituksen, ellei valituksen kohteena oleva osapuoli ole pyytänyt välimiesmenettelyä tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3. Jos valituksen kohteena oleva osapuoli katsoo, että velvoitteiden keskeytyksen taso ei vastaa rikkomisesta johtuvia mitätöiviä tai heikentäviä vaikutuksia, se voi pyytää kirjallisesti alkuperäistä välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Tällainen pyyntö on annettava tiedoksi valituksen tehneelle osapuolelle ja kopiona kauppakomitealle ennen 2 kohdassa tarkoitetun 10 päivän määräajan umpeutumista. Alkuperäisen välimiespaneelin on ilmoitettava velvoitteiden keskeyttämisen tasoa koskeva ratkaisunsa osapuolille ja kauppakomitealle 30 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Velvoitteita ei saa keskeyttää ennen kuin alkuperäinen välimiespaneeli on ilmoittanut päätöksestään, ja keskeytys on toteutettava päätöstä noudattaen.

4. Velvoitteiden keskeyttämisen ja korvauksen on oltava tilapäisiä, eikä niitä sovelleta sen jälkeen, kun

a) osapuolet ovat päässeet yhteisesti hyväksyttyyn ratkaisuun 15.19 artiklan (Yhteisesti sovittu ratkaisu) mukaisesti;

b) osapuolet ovat sopineet, että 15.14 artiklan (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu) 1 kohdan mukaisesti ilmoitettu toimenpide muuttaa valituksen kohteena olevan osapuolen toiminnan 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten mukaiseksi; tai

c) 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten kanssa ristiriidassa olevaksi katsottu toimenpide peruutetaan tai sitä muutetaan sen saattamiseksi mainittujen määräysten mukaiseksi 15.14 artiklan (Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu) 3 kohdassa määrätyllä tavalla.

15.16 ARTIKLA

Loppuraportin noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu noudattamatta jättämisestä seuraavien väliaikaisten korjaavien toimenpiteiden hyväksymisen jälkeen

1. Valituksen kohteena olevan osapuolen on ilmoitettava valituksen tehneelle osapuolelle ja kauppakomitealle toimenpiteestä, jonka se on toteuttanut välimiespaneelin loppuraportin noudattamiseksi joko velvoitteiden soveltamisen keskeyttämisen tai korvauksen soveltamisen jälkeen. Tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta valituksen tehneen osapuolen on lopetettava velvoitteiden keskeyttäminen 30 päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Tapauksissa, joissa on sovellettu korvausta, valituksen kohteena oleva osapuoli voi 2 kohdassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta lopettaa korvauksen soveltamisen 30 päivän kuluessa siitä, kun se on ilmoittanut noudattavansa välimiespaneelin loppuraporttia.

2. Jos osapuolet eivät 30 päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta pysty sopimukseen siitä, varmistetaanko ilmoitetulla toimenpiteellä valituksen kohteena olevan osapuolen toiminnan yhteensopivuus15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten kanssa, valituksen tehneen osapuolen on kirjallisesti pyydettävä alkuperäistä välimiespaneelia ratkaisemaan asia. Kyseinen pyyntö on annettava tiedoksi valituksen kohteena olevalle osapuolelle sekä toimitettava tästä jäljennös kauppakomitealle.

3. Välimiespaneelin päätös on ilmoitettava osapuolille ja kauppakomitealle 45 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Jos välimiespaneeli päättää, että ilmoitettu toimenpide on 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen määräysten mukainen, joko velvoitteiden keskeytys tai, tapauksen mukaan, korvausten soveltaminen on lopetettava. Velvoitteiden keskeytyksen tai sovellettavan korvauksen tasoa on tarvittaessa muutettava paneelin välimiespaneelin päätöksen mukaisesti.

3 ALAJAKSO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

15.17 ARTIKLA

Välimiesten korvaaminen

Jos välimiesmenettelyn aikana alkuperäinen välimiespaneeli tai jotkut sen jäsenistä eivät pysty osallistumaan paneeliin, vetäytyvät siitä tai heidät on korvattava, koska he eivät täytä liitteessä 15-B (Välimiehiä ja sovittelijoita koskevat käytännesäännöt) olevien käytännesääntöjen vaatimuksia, sovelletaan 15.7 artiklassa (Välimiespaneelin asettaminen) määrättyä menettelyä. Raporttien ja päätösten ilmoittamisten määräaikaa jatketaan tapauksen mukaan 20 päivällä.

15.18 ARTIKLA

Välimiesmenettelyn keskeyttäminen ja päättäminen

1. Molempien osapuolten sitä pyytäessä välimiespaneelin on keskeytettävä työnsä missä vaiheessa tahansa osapuolten sopimaksi ajaksi, joka on enintään 12 peräkkäistä kuukautta. Välimiespaneelin on jatkettava työtään ennen keskeytyksen päättymistä molempien osapuolten kirjallisesta pyynnöstä. Osapuolten on ilmoitettava asiasta kauppakomitealle. Välimiespaneeli voi jatkaa työtään keskeytysajan päättyessä jommankumman osapuolen kirjallisesta pyynnöstä. Pyynnön esittävän osapuolen on ilmoitettava tästä kauppakomitealle ja toiselle osapuolelle. Jos osapuoli ei pyydä välimiespaneelin työn jatkamista keskeytysajan päättyessä, välimiespaneelin toimivaltuudet umpeutuvat ja menettely on päätettävä. Jos välimiespaneelin työ keskeytetään, tämän luvun mukaisia määräaikoja pidennetään yhtä pitkäksi aikaa kuin työ on keskeytetty. Välimiespaneelin työn keskeyttäminen ja päättäminen eivät rajoita kummankaan osapuolen oikeuksia muissa menettelyissä, ellei 15.24 artiklasta (Foorumin valinta) muuta johdu.

2. Osapuolet voivat sopia välimiespaneelin menettelyn päättämisestä ilmoittamalla tästä sopimuksesta yhdessä välimiespaneelin puheenjohtajalle ja kauppakomitealle milloin tahansa ennen välimiespaneelin loppuraportin antamista.

15.19 ARTIKLA

Yhteisesti sovittu ratkaisu

Osapuolet voivat milloin tahansa päästä yhteisesti sovittuun ratkaisuun tässä luvussa tarkoitetussa riidassa. Niiden on yhdessä ilmoitettava tällaisesta ratkaisusta kauppakomitealle ja, tapauksen mukaan, välimiespaneelin puheenjohtajalle. Jos ratkaisu edellyttää jommankumman osapuolen kotimaisten menettelyiden mukaista hyväksyntää, ilmoituksessa on viitattava tähän vaatimukseen, ja aloitettu riitojenratkaisumenettely keskeytetään. Riitojenratkaisumenettely päätetään, jos tällaista hyväksyntää ei edellytetä tai kun tällaisten mahdollisten kotimaisten menettelyiden päätökseen saamisesta on ilmoitettu.

15.20 ARTIKLA

Tiedot ja tekniset neuvot

Välimiespaneeli voi osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan pyytää välimiespaneelin menettelyn kannalta tarpeellisiksi katsomiaan tietoja mistä tahansa lähteestä, myös riidan osapuolina olevista osapuolista. Välimiespaneelilla on myös oikeus hankkia asianmukaisiksi katsomansa asiantuntijalausunnot. Välimiespaneelin on kuultava osapuolia ennen tällaisten asiantuntijoiden valitsemista. Kaikki tämän artiklan nojalla saadut tiedot on julkistettava ja toimitettava osapuolille huomautusten esittämistä varten välimiespaneelin asettamaan määräaikaan mennessä.

15.21 ARTIKLA

Tulkintasäännöt

Välimiespaneelin on tulkittava 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettuja määräyksiä kansainvälisen julkisoikeuden tavanomaisten tulkintasääntöjen mukaisesti, mukaan lukien Wienissä 23 päivänä toukokuuta 1969 tehdyn *valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen* kodifioidut tulkintasäännöt. Välimiespaneelin on lisäksi otettava huomioon WTO:n riitojenratkaisuelimen hyväksymien paneelien ja valituselimen raporteissa WTO-sopimuksen liitteen 2 nojalla annetut asiaan liittyvät tulkinnat. Välimiespaneelin raporteilla ja päätöksillä ei voida lisätä eikä vähentää tällä sopimuksella vahvistettuja osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia.

15.22 ARTIKLA

Välimiespaneelin päätökset ja tuomiot

1. Välimiespaneelin on kaikin keinoin pyrittävä tekemään kaikki päätökset yksimielisesti. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, asiasta on päätettävä äänten enemmistöllä. Välimiesten eriäviä mielipiteitä ei missään tapauksessa saa paljastaa.

2. Osapuolten on hyväksyttävä välimiespaneelin raportit ja päätökset ehdoitta. Niillä ei luoda minkäänlaisia oikeuksia tai velvoitteita luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille. Raporteissa ja päätöksissä on esitettävä tosiseikat, 15.2 artiklassa (Soveltamisala) tarkoitettujen asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä havaintojen ja päätelmien keskeiset perustelut. Kauppakomitean on asetettava välimiespaneelin raportit ja päätökset kokonaisuudessaan yleisesti saataville 10 päivän kuluessa niiden antamisesta, jollei se toisin päätä luottamuksellisten tietojen suojaamiseksi.

D JAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

15.23 ARTIKLA

Välimiesten luettelo

1. Kauppakomitea laatii kuuden kuukauden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä luettelon vähintään 15 henkilöstä, jotka ovat halukkaita ja kykeneviä toimimaan välimiehinä. Kyseinen luettelo koostuu kolmesta alaluettelosta:

a) yksi unionin alaluettelo;

b) yksi Vietnamin alaluettelo; ja

c) yksi alaluettelo henkilöistä, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia, joilla ei ole pysyvää asuinpaikkaa kummassakaan osapuolessa ja jotka toimivat välimiespaneelin puheenjohtajana.

2. Kussakin alaluettelossa on oltava vähintään viisi henkilöä. Kauppakomitean on varmistettava, että luettelossa on aina tämä vähimmäismäärä henkilöitä.

3. Välimiehillä on oltava todistettavaa asiantuntemusta ja kokemusta oikeudellisista kysymyksistä ja kansainvälisestä kaupasta. Välimiesten on oltava riippumattomia ja toimittava yksilöinä, he eivät saa ottaa ohjeita miltään organisaatiolta tai viranomaisilta, heillä ei saa olla sidoksia kummankaan osapuolen viranomaisiin ja heidän on noudatettava liitteessä 15-B (Välimiehiä ja sovittelijoita koskevat käytännesäännöt) olevia käytännesääntöjä.

4. Kauppakomitea voi laatia lisäluettelon, jossa on 10 henkilöä, joilla on tiettyihin tämän sopimuksen piiriin kuuluviin erityisaloihin liittyvää todistettavaa asiantuntemusta ja kokemusta. Tällaista lisäluetteloa käytetään muodostettaessa välimiespaneelia 15.7 artiklassa (Välimiespaneelin asettaminen) määrätyn menettelyn mukaisesti, jos osapuolet niin sopivat.

15.24 ARTIKLA

Foorumin valinta

1. Turvautuminen tämän luvun mukaiseen riitojenratkaisumenettelyyn ei rajoita mahdollisia toimia WTO:n puitteissa, mukaan lukien riitojen ratkaiseminen, tai minkään muun sellaisen kansainvälisen sopimuksen nojalla, jonka sopimuspuolia molemmat osapuolet ovat.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, osapuoli ei saa tietyn toimenpiteen osalta esittää korvausvaatimusta oleellisilta osin vastaavan velvoitteen rikkomisen vuoksi tämän sopimuksen eikä WTO-sopimuksen eikä minkään muun sellaisen kansainvälisen sopimuksen nojalla, jonka sopimuspuolia molemmat osapuolet kyseisellä foorumilla ovat. Kun riitojenratkaisumenettely on käynnistetty, osapuoli ei saa esittää toisella foorumilla korvausvaatimusta oleellisilta osin vastaavan velvoitteen rikkomisen vuoksi toisen sopimuksen nojalla, paitsi jos ensiksi valittu foorumi ei pysty menettelyllisten tai oikeudenkäyttöön liittyvien syiden vuoksi tutkimaan kyseisen velvoitteen rikkomista koskevaa korvausvaatimusta.

3. Tässä artiklassa

a) osapuolen katsotaan aloittaneen WTO-sopimuksen mukaisen riitojenratkaisumenettelyn, jos se pyytää paneelin asettamista riitojen ratkaisusta annettuja sääntöjä ja menettelyjä koskevan WTO:n sopimuksen 6 artiklan mukaisesti;

b) osapuolen katsotaan aloittaneen tämän luvun mukaiset riitojenratkaisumenettelyt, kun se pyytää välimiespaneelin asettamista 15.5 artiklan (Välimiesmenettelyn aloittaminen) 1 kohdan mukaisesti;

c) minkä tahansa muun kansainvälisen sopimuksen mukainen riitojenratkaisumenettely katsotaan aloitetuksi kyseisen sopimuksen määräysten mukaisesti.

4. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä osapuolta soveltamasta WTO:n riitojenratkaisuelimen hyväksymää velvoitteiden keskeyttämistä. WTO-sopimukseen ei voida vedota siinä tarkoituksessa, että toista osapuolta estettäisiin keskeyttämästä tämän luvun mukaisia velvoitteitaan.

15.25 ARTIKLA

Määräajat

1. Kaikki tässä luvussa vahvistetut määräajat, mukaan lukien välimiespaneeleille raporttien ja päätösten ilmoittamista varten asetetut määräajat, lasketaan kalenteripäivinä alkaen sitä toimea tai tosiseikkaa seuraavasta päivästä, johon ne viittaavat, jollei toisin ole määrätty.

2. Riidan osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella muuttaa mitä tahansa tässä luvussa mainittua määräaikaa. Välimiespaneeli voi milloin tahansa ehdottaa osapuolille minkä tahansa tässä luvussa tarkoitetun määräajan muuttamista, ja sen on perusteltava ehdotuksensa.

15.26 ARTIKLA

Tarkastelu ja muuttaminen

Kauppakomitea voi päättää tarkastella uudelleen ja muuttaa liitettä 15-A (Työjärjestys), liitettä 15-B (Välimiehiä ja sovittelijoita koskevat käytännesäännöt) ja liitettä 15-C (Sovittelujärjestelmä).

16 LUKU

YHTEISTYÖ JA VALMIUKSIEN KEHITTÄMINEN

16.1 ARTIKLA

Tavoitteet ja soveltamisala

1. Osapuolet vahvistavat yhteistyön ja valmiuksien kehittämisen merkityksen tämän sopimuksen tehokkaalle täytäntöönpanolle, sillä se tukee kaupan ja sijoitusten jatkuvaa laajentumista osapuolten välillä ja luo niille uusia mahdollisuuksia.

2. Osapuolet sitoutuvat syventämään yhteistyötä molemmille osapuolille tärkeillä aloilla ottaen huomioon unionin ja Vietnamin eri kehitystason. Tällä yhteistyöllä edistetään kestävää kehitystä sen kaikilla osa-alueilla, mukaan lukien kestävä kasvu ja köyhyyden vähentäminen.

3. Tätä lukua sovelletaan kaikkiin tämän sopimuksen yhteistyötä koskeviin määräyksiin.

16.2 ARTIKLA

Yhteistyöalat ja -tavat

1. Osapuolet tunnustavat, että yhteistyö on toteutettava voimassa olevan oikeudellisen ja institutionaalisen kehyksen puitteissa ja osapuolten välisiä suhteita koskevien sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti.

2. Edellä 16.1 artiklassa (Tavoitteet ja soveltamisala) tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi osapuolet kiinnittävät erityistä huomiota yhteistyöhön seuraavilla aloilla:

a) alueellinen yhteistyö ja yhdentyminen;

b) kaupan helpottaminen;

c) kauppapolitiikka ja sääntely;

d) maatalouden, kalastuksen ja metsätalouden kauppaan liittyvät näkökohdat;

e) kestävä kehitys, erityisesti sen ympäristö- ja työulottuvuus;

f) pienet ja keskisuuret yritykset;

g) muut tämän sopimuksen lukujen nojalla yksilöidyt alat; ja

h) muut tähän sopimukseen liittyvät yhteisen edun mukaiset alat.

3. Osapuolten välinen yhteistyö on ensisijaisesti toteutettava tietojen, kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihdon sekä poliittisen yhteistyön avulla. Tarvittaessa voidaan harkita seminaareja, työpajoja, koulutusta, tutkimuksia, teknistä apua ja valmiuksien kehittämistä.

4. Osapuolet tunnustavat, että yksityissektori voi olla tärkeässä asemassa yhteistyössä, ja ne tukevat sen osallistumista, jotta voidaan osaltaan maksimoida tästä sopimuksesta talouskasvulle ja kehitykselle koituva hyöty.

16.3 ARTIKLA

Eläinten hyvinvointi

Osapuolet sopivat tekevänsä tarvittaessa yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin alalla, mukaan lukien tekninen apu ja valmiuksien kehittäminen eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten vahvistamiseksi. Tätä artiklaa sovellettaessa kuullaan 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat) perustettua terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevää komiteaa.

16.4 ARTIKLA

Institutionaalinen järjestelmä

1. Yhteistyötä koskevista kysymyksistä keskustellaan erikoistuneissa komiteoissa, jotka on perustettu 17.2 artiklalla (Erikoistuneet komiteat). Erikoistuneiden komiteoiden toimeksiannon ulkopuolisilla yhteistyöaloilla näistä kysymyksistä keskustellaan kauppakomiteassa.

2. Kummankin osapuolen on nimettävä hallinnossaan oleva yhteyspiste, joka on yhteydessä toiseen osapuoleen tämän luvun täytäntöönpanoon liittyvissä asioissa.

17 LUKU

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET, YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

17.1 ARTIKLA

Kauppakomitea

1. Osapuolet perustavat kauppakomitean, joka koostuu kummankin osapuolen edustajista.

2. Kauppakomitea kokoontuu kerran vuodessa, jollei kauppakomitea päätä toisin, tai kiireellisissä tapauksissa osapuolen pyynnöstä. Kauppakomitean kokoukset pidetään vuorotellen unionissa tai Vietnamissa, elleivät osapuolet toisin sovi. Kauppakomitean puheenjohtajina toimivat yhdessä Vietnamin teollisuus- ja kauppaministeri sekä kauppapolitiikasta vastaava Euroopan komission jäsen tai heidän nimittämänsä edustajat. Kauppakomitea sopii itse kokoontumisaikataulustaan ja asialistastaan.

3. Kauppakomitea

a) varmistaa tämän sopimuksen asianmukaisen toiminnan;

b) valvoo ja helpottaa tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja soveltamista ja edistää sen yleisiä tavoitteita;

c) valvoo ja koordinoi kaikkien tämän sopimuksen nojalla perustettujen erikoistuneiden komiteoiden, työryhmien ja muiden elinten työtä, suosittelee kyseisille elimille mahdollisesti tarvittavia toimia sekä, jos tässä sopimuksessa niin määrätään, arvioi ja hyväksyy päätökset niistä asioista, jotka mainitut elimet saattavat sen käsiteltäviksi;

d) tarkastelee tapoja, joilla voitaisiin entisestään syventää osapuolten kauppa- ja sijoitussuhteita;

e) pyrkii ratkaisemaan ongelmia, joita voi ilmetä tämän sopimuksen kattamilla aloilla, tai ratkaisemaan riitoja, joita voi ilmetä tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 15 luvun (Riitojen ratkaiseminen) soveltamista; ja

f) tarkastelee muita seikkoja, jotka liittyvät tämän sopimuksen aloihin.

4. Kauppakomitea voi tämän sopimuksen asiaa koskevien määräysten mukaisesti

a) päättää perustaa erikoistuneita komiteoita, työryhmiä tai muita elimiä, osoittaa niille tehtäviä, jotta ne voivat avustaa kauppakomiteaa omien tehtäviensä suorittamisessa, ja lakkauttaa ne; kauppakomitean on määriteltävä perustamiensa erikoistuneiden komiteoiden, työryhmien ja muiden elinten kokoonpano, toimeksianto ja tehtävät;

b) tiedottaa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista asioista kaikille asianomaisille osapuolille, yksityinen sektori, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisjärjestöt mukaan luettuina;

c) tarkastella ja suositella osapuolille muutoksia tähän sopimukseen tai, tässä sopimuksessa erikseen määrätyissä tapauksissa, muuttaa päätöksellään tämän sopimuksen määräyksiä;

d) hyväksyä tämän sopimuksen määräysten tulkintoja, jotka sitovat osapuolia ja kaikkia tämän sopimuksen nojalla perustettuja elimiä, myös 15 luvussa (Riitojen ratkaiseminen) tarkoitettuja välimiespaneeleita;

e) tehdä päätöksiä tai antaa suosituksia tässä sopimuksessa vahvistetun mukaisesti;

f) vahvistaa oman työjärjestyksensä; ja

g) ryhtyä kaikkiin muihin tämän sopimuksen mukaisiin toimenpiteisiin tehtäviään suorittaessaan.

5. Kauppakomitean on ilmoitettava kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen nojalla osana yhteisiä institutionaalisia puitteita perustetulle sekakomitealle omista ja tarvittaessa erikoistuneiden komiteoidensa toimista sekakomitean sääntömääräisissä kokouksissa.

17.2 ARTIKLA

Erikoistuneet komiteat

1. Kauppakomitean alaisuuteen perustetaan seuraavat erikoistuneet komiteat:

a) tavarakauppakomitea;

b) tullikomitea;

c) terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevä komitea

d) sijoituksia, palvelukauppaa, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevä komitea ja

e) kauppaa ja kestävää kehitystä käsittelevä komitea

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen erikoistuneiden komiteoiden kokoonpano, toimeksianto ja tehtävät määritellään tämän sopimuksen asianomaisissa luvuissa ja pöytäkirjoissa, ja niitä voidaan tarvittaessa muuttaa kauppakomitean päätöksellä.

3. Ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä tai elleivät osapuolet toisin sovi, erikoistuneet komiteat kokoontuvat kerran vuodessa. Ne kokoontuvat myös jommankumman osapuolen tai kauppakomitean pyynnöstä. Unionin ja Vietnamin edustajat toimivat niiden puheenjohtajina asianmukaisella tasolla. Kokoukset pidetään vuorotellen unionissa ja Vietnamissa tai käyttäen mitä tahansa muita osapuolten kesken sovittuja asianmukaisia viestintäkeinoja. Erikoistuneet komiteat sopivat itse kokoontumisaikataulunsa ja asialistansa yhteisellä sopimuksella. Kukin erikoistunut komitea voi päättää omasta työjärjestyksestään, ja jos työjärjestystä ei ole, on sovellettava kauppakomitean työjärjestystä soveltuvin osin.

4. Erikoistuneet komiteat voivat antaa ehdotuksia kauppakomitean päätöksiksi tai tehdä päätöksiä, jos tässä sopimuksessa niin määrätään.

5. Tavarakauppakomitea voi osapuolen pyynnöstä tai asiasta vastaavan erikoistuneen komitean pyynnöstä tai valmistellessaan kauppakomiteassa käytäviä keskusteluja käsitellä tullin ja terveys- ja kasvinsuojelutoimien alalla esiin tulevia asioita, jos näin voidaan helpottaa sellaisen asian ratkaisemista, jota asianomainen erikoistunut komitea ei muutoin voisi ratkaista.

6. Erikoistuneiden komiteoiden on ilmoitettava kauppakomitealle kokousaikataulunsa ja -asialistansa riittävän ajoissa ennen kokouksiaan ja raportoitava kauppakomitealle kokoustensa tuloksista ja päätelmistä. Erikoistuneen komitean olemassaolo ei estä osapuolia esittämästä mitään kysymystä suoraan kauppakomitealle.

17.3 ARTIKLA

Työryhmät

1. Tavarakauppakomitean alaisuuteen perustetaan seuraavat työryhmät:

a) teollis- ja tekijänoikeuksia, maantieteelliset merkinnät mukaan lukien, käsittelevä työryhmä ja

b) moottoriajoneuvoja ja niiden osia käsittelevä työryhmä.

2. Kauppakomitea voi päättää perustaa muita työryhmiä erityistä tehtävää tai aihetta varten.

3. Kauppakomitean on määritettävä työryhmien kokoonpano, toimeksianto ja tehtävät.

4. Elleivät osapuolet toisin sovi, työryhmät kokoontuvat kerran vuodessa. Ne kokoontuvat myös jommankumman osapuolen tai kauppakomitean pyynnöstä. Unionin ja Vietnamin edustajat toimivat niiden puheenjohtajina asianmukaisella tasolla. Kokoukset pidetään vuorotellen unionissa tai Vietnamissa tai käyttäen mitä tahansa muita osapuolten kesken sovittuja asianmukaisia viestintäkeinoja. Työryhmät sopivat itse kokoontumisaikataulunsa ja asialistansa yhteisellä sopimuksella. Ne voivat sopia omasta työjärjestyksestään, ja jos työjärjestystä ei ole, on sovellettava kauppakomitean työjärjestystä soveltuvin osin.

5. Työryhmien on ilmoitettava aikataulunsa ja asialistansa asianomaiselle erikoistuneelle komitealle riittävän hyvissä ajoin ennen kokouksiaan. Niiden on raportoitava toiminnastaan asianomaisten erikoistuneiden komiteoiden kussakin sääntömääräisessä kokouksessa. Työryhmän olemassaolo ei estä osapuolia esittämästä mitään kysymystä suoraan kauppakomitealle tai asianomaisille erikoistuneille komiteoille.

17.4 ARTIKLA

Kauppakomitean päätöksenteko

1. Kauppakomitea käyttää päätösvaltaa kysymyksissä, joista määrätään tässä sopimuksessa, tässä sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tehdyt päätökset sitovat osapuolia, joiden on toteutettava tällaisten päätösten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

2. Kauppakomitea voi antaa asianmukaisia suosituksia osapuolille.

3. Kaikki kauppakomitean päätökset ja suositukset on tehtävä yhteisellä sopimuksella.

17.5 ARTIKLA

Muutokset

1. Osapuolet voivat muuttaa tätä sopimusta. Muutos tähän sopimukseen tulee voimaan sen jälkeen kun osapuolet ovat vaihtaneet kirjalliset ilmoitukset siitä, että ne ovat täyttäneet asiaa koskevat oikeudelliset menettelynsä, kuten 17.16 artiklassa (Voimaantulo) määrätään.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, kauppakomitea voi muuttaa tätä sopimusta, siten kuin siitä määrätään tässä sopimuksessa. Osapuolten on hyväksyttävä päätös kauppakomiteassa sovellettavien oikeudellisten menettelyjensä mukaisesti.

3. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, liitteen 9-A (Unionin julkisten hankintojen soveltamisala) ja liitteen 9-B (Vietnamin julkisten hankintojen soveltamisala) A jaksossa (Keskushallinnon yksiköt) – C jaksossa (Muut soveltamisalaan kuuluvat yksiköt) olevaa hankintayksiköiden luetteloa voidaan muuttaa 9.20 artiklan (Soveltamisalan muuttaminen ja oikaisu) ja 9.23 artiklan (Sijoituksia, palvelukauppaa, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevä komitea) mukaisesti.

17.6 ARTIKLA

WTO:n kehittyvät säännöt

Jos jokin WTO-sopimuksen määräys, jonka osapuolet ovat liittäneet osaksi tätä sopimusta, muutetaan, osapuolten on neuvoteltava keskenään, jotta tarvittaessa voidaan löytää kumpaakin osapuolta tyydyttävä ratkaisu. Tällaisen tarkastelun tuloksena kauppakomitea voi tehdä päätöksen tämän sopimuksen muuttamisesta.

17.7 ARTIKLA

Verotus

1. Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta unionille tai millekään sen jäsenvaltioista taikka Vietnamille kuuluviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat unionin jonkin jäsenvaltion ja Vietnamin välisestä verotussopimuksesta. Jos tämä sopimus ja jokin verotussopimus ovat keskenään ristiriidassa, on siltä osin sovellettava kyseistä verotussopimusta.

2. Tämän sopimuksen määräyksiä ei voida käyttää estämään osapuolia verolainsäädäntönsä asiaa koskevia säännöksiä sovellettaessa tekemästä eroa eri tilanteessa olevien veronmaksajien välillä erityisesti näiden asuinpaikan osalta tai sen osalta, minne he ovat sijoittaneet pääomansa.

3. Tämän sopimuksen määräysten ei voida tulkita estävän minkään sellaisen toimenpiteen käyttöönottoa tai toteuttamista, jonka tarkoituksena on estää verojen välttäminen tai kiertäminen kaksinkertaisen verotuksen välttämisestä tehtyjen sopimusten tai muiden verotusjärjestelyjen tai verotusta koskevien kotimaisen verolainsäädännön säännösten mukaisesti.

17.8 ARTIKLA

Vaihtotase

Osapuolten on sallittava vapaasti vaihdettavassa valuutassa ja, soveltuvin osin, *Kansainvälistä valuuttarahastoa (IMF) koskevan sopimuksen* määräysten mukaisesti, osapuolten välillä kaikki vaihtotaseeseen liittyvät maksut ja siirrot, jotka kuuluvat tämän sopimuksen soveltamisalaan, erityisesti niiden erityissitoumusten osalta, jotka kuuluvat 8 luvun (Sijoitusten vapauttaminen, palvelukauppa ja sähköinen kauppa) E jakson (Sääntelykehys) 6 alajakson (Finanssipalvelut) piiriin.

17.9 ARTIKLA

Pääomanliikkeet

1. Osapuolet eivät saa mitenkään rajoittaa maksutaseen pääoma- ja rahoitustasetta koskevien suoritusten osalta pääoman vapaata liikkuvuutta sellaisissa sijoituksissa, jotka on vapautettu 8 luvun (Sijoitusten vapauttaminen, palvelukauppa ja sähköinen kauppa) B jakson (Sijoitusten vapauttaminen) mukaisesti.

2. Osapuolten on kuultava toisiaan helpottaakseen pääoman liikkuvuutta niiden välillä ja edistääkseen kauppaa ja sijoituksia.

17.10 ARTIKLA

Pääomanliikkeitä, maksuja tai siirtoja koskevien lakien ja määräysten soveltaminen

Edellä olevaa 17.8 artiklaa (Vaihtotase) ja 17.9 artiklaa (Pääomaliikkeet) ei voida tulkita siten, että ne estäisivät osapuolta soveltamasta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla ja tavalla, joka ei merkitse kaupan tai sijoitusten peiteltyä rajoittamista, lakejaan ja määräyksiään, jotka koskevat seuraavia:

a) konkurssi, maksukyvyttömyys, pankkien elvytys ja kriisinratkaisu, velkojien oikeuksien suojelu tai rahoituslaitosten vakavaraisuusvalvonta;

b) rahoitusvälineiden liikkeeseenlasku, niillä käytävä kauppa tai niiden välittäminen;

c) siirtoja koskevat rahoitustiedot tai kirjanpito, kun se on tarpeen lain täytäntöönpanon valvonnan tai rahoitusalan sääntelyviranomaisten avustamiseksi;

d) rikokset tai harhaanjohtavat ja vilpilliset toimintatavat;

e) oikeudenkäyttöasioissa annettujen määräysten tai päätösten noudattamisen varmistaminen; tai

f) sosiaaliturva, julkiset eläkejärjestelmät tai pakolliset säästöohjelmat.

17.11 ARTIKLA

Pääomanliikkeitä, maksuja tai siirtoja koskevat tilapäiset suojatoimenpiteet

Jos poikkeuksellisissa olosuhteissa aiheutuu vakavia ongelmia unionin talous- ja rahaliiton toiminnalle taikka Vietnamin raha- tai valuuttakurssipolitiikan toiminnalle tai sellaisten uhka on olemassa, kyseinen osapuoli voi ottaa enintään vuoden ajaksi käyttöön pääomanliikkeitä, maksuja tai siirtoja koskevia ehdottoman tarpeellisia suojatoimenpiteitä.

17.12 ARTIKLA

Maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyvien
vaikeuksien ilmetessä sovellettavat rajoitukset

1. Jos osapuolella on vakavia maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyviä vaikeuksia tai sellaisten uhka on olemassa, se voi ottaa käyttöön tai pitää voimassa pääomanliikkeitä, maksuja tai siirtoja koskevia suojatoimenpiteitä,

a) joiden on oltava syrjimättömiä verrattuna kolmansiin maihin samankaltaisissa tilanteissa;

b) joiden vaikutus ei saa olla suurempi kuin mitä maksutasetta tai ulkoista rahoitusta koskevien vaikeuksien korjaamiseksi on tarpeen;

c) joiden on oltava soveltuvin osin *Kansainvälistä valuuttarahastoa (IMF) koskevan sopimuksen* mukaisia;

d) joissa on vältettävä tarpeettoman vahingon aiheuttamista toisen osapuolen kaupallisille, taloudellisille ja rahoitukseen liittyville eduille; ja

e) joiden on oltava väliaikaisia ja jotka on poistettava vähitellen tilanteen parantuessa.

2. Tavarakaupan osalta osapuoli voi toteuttaa rajoittavia toimenpiteitä suojatakseen ulkoista rahoitusasemaansa tai maksutasettaan. Rajoittavien toimenpiteiden on oltava GATT 1994 -sopimuksen ja *tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen 1994 maksutasetta koskevista määräyksistä tehdyn sopimuksen* mukaisia.

3. Palvelukaupan tai sijoitusten vapauttamisen osalta osapuoli voi toteuttaa rajoittavia toimenpiteitä suojatakseen ulkoista rahoitusasemaansa tai maksutasettaan. Kyseisissä rajoittavissa toimenpiteissä on noudatettava GATS-sopimuksen XII artiklassa mainittuja ehtoja.

4. Osapuolen, joka pitää voimassa tai ottaa käyttöön 1–3 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä, on ilmoitettava niistä viipymättä toiselle osapuolelle ja esitettävä mahdollisimman pian aikataulu niiden poistamiselle.

5. Jos tämän artiklan nojalla otetaan käyttöön tai pidetään voimassa rajoituksia, niistä on viipymättä neuvoteltava sijoituksia, palvelukauppaa, sähköistä kauppaa ja julkisia hankintoja käsittelevässä komiteassa, ellei neuvotteluja käydä muilla foorumeilla. Neuvotteluissa käsitellään kyseisiin toimenpiteisiin johtanutta, maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitukseen liittyvää vaikeutta ottaen huomioon muun muassa seuraavat tekijät:

a) vaikeuksien luonne ja laajuus;

b) talouden ja kaupan ulkoinen ympäristö; tai

c) mahdollisesti käytettävissä olevat vaihtoehtoiset korjaavat toimenpiteet.

Neuvotteluissa käsitellään sitä, ovatko mahdolliset rajoittavat toimenpiteet 1–3 kohdan mukaisia. Kaikki Kansainvälisen valuuttarahaston esittämät asiaan liittyvät tilastotulokset ja muut tosiseikat on hyväksyttävä, ja päätelmissä on otettava huomioon Kansainvälisen valuuttarahaston arvio kyseisen osapuolen maksutaseesta ja ulkoisesta rahoitusasemasta.

17.13 ARTIKLA

Turvallisuuteen perustuvat poikkeukset

Tämän sopimuksen ei voida tulkita

a) velvoittavan osapuolta toimittamaan sellaisia tietoja, joiden paljastaminen olisi vastoin sen keskeisiä turvallisuusetuja;

b) estävän osapuolta toteuttamasta toimenpiteitä, joita se pitää välttämättöminä keskeisten turvallisuusetujensa suojelemiseksi ja jotka

   i) liittyvät aseiden, ammusten tai muiden sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan tai muiden sellaisten tarvikkeiden ja materiaalin kauppaan ja taloudellisiin toimiin, joita toteutetaan suoraan tai epäsuorasti sotilaskohdetta varten;

ii) liittyvät sellaisten palvelujen tarjoamiseen, jotka toteutetaan suoraan tai epäsuorasti sotilaskohdetta varten;

iii) liittyvät fissioituvaan ja fuusioituvaan ydinmateriaaliin tai materiaaleihin, joista edellä mainitut on johdettu; tai

iv) toteutetaan sodan tai muun kansainvälisissä suhteissa ilmenevän hätätilanteen aikana;

tai

c) estävän osapuolta toteuttamasta toimia täyttääkseen *Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan* mukaiset velvoitteet, joihin se on sitoutunut kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

17.14 ARTIKLA

Etuuksien käyttö

Vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta osapuolten on vuosittain 1 päivään heinäkuuta mennessä vaihdettava tiedot edellisen vuoden vuosittaisista tuontitilastoista, mukaan lukien tullinimiketason tiedot niiden välisestä etuuskohteluun oikeuttavasta ja muusta tavarakaupasta.

17.15 ARTIKLA

Tietojen luovuttaminen

1. Tämän sopimuksen määräysten ei voida tulkita velvoittavan osapuolta asettamaan saataville luottamuksellisia tietoja, joiden paljastaminen estäisi lain noudattamisen valvonnan tai olisi muutoin yleisen edun vastaista tai joka vaarantaisi yksittäisen julkisen tai yksityisen yrityksen oikeutetut kaupalliset edut, paitsi jos paneeli pyytää luottamuksellisia tietoja riitojenratkaisumenettelyssä 15 luvun (Riitojen ratkaiseminen) mukaisesti. Tällöin paneelin on varmistettava, että luottamuksellisuus on täysin suojattu.

2. Kun osapuoli toimittaa laeissaan ja määräyksissään luottamukselliseksi luokiteltuja tietoja kauppakomitealle tai erikoistuneille komiteoille, toisen osapuolen on käsiteltävä kyseisiä tietoja luottamuksellisina, ellei tiedot toimittanut osapuoli toisin sovi.

17.16 ARTIKLA

Voimaantulo

1. Osapuolten on hyväksyttävä tai ratifioitava tämä sopimus omien asianmukaisten oikeudellisten menettelyjensä mukaisesti.

2. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona osapuolet ilmoittavat toisilleen, että ne ovat saattaneet päätökseen asianmukaiset oikeudelliset menettelynsä tämän sopimuksen voimaantuloa varten. Osapuolet voivat sopia muusta päivämäärästä.

3. Edellä olevan 2 kohdan mukaiset ilmoitukset on lähetettävä Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ja Vietnamin teollisuus- ja kauppaministeriölle.

17.17 ARTIKLA

Kesto

1. Tämä sopimus on voimassa rajoittamattoman ajan.

2. Kumpi tahansa osapuoli voi ilmoittaa kirjallisesti toiselle osapuolelle aikeestaan irtisanoa tämä sopimus. Irtisanominen tulee voimaan ilmoitusta seuraavan kuudennen kuukauden viimeisenä päivänä.

17.18 ARTIKLA

Velvoitteiden täyttäminen

1. Osapuolten on toteutettava kaikki tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet varmistaakseen tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämisen. Niiden on varmistettava, että tässä sopimuksessa asetetut tavoitteet saavutetaan.

2. Jos osapuoli katsoo, että toinen osapuoli on syyllistynyt kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen olennaiseen rikkomiseen, se voi toteuttaa tätä sopimusta koskevia aiheellisia toimenpiteitä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen 57 artiklan mukaisesti.

17.19 ARTIKLA

Siirrettyä julkista valtaa käyttävät henkilöt

Ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä, kummankin osapuolen on varmistettava, että kaikki henkilöt, mukaan lukien valtion omistama yritys, yritys, jolle on myönnetty erityisoikeuksia tai etuoikeuksia tai nimetty monopoli, jolle osapuoli on siirtänyt sääntelyyn liittyvää, hallinnollista tai muuta valtion toimivaltaa millä tahansa hallinnon tasolla kotimaisen lainsäädäntönsä mukaisesti, toimivat tässä sopimuksessa asetettujen osapuolen velvoitteiden mukaisesti tätä toimivaltaa käyttäessään.

17.20 ARTIKLA

Ei välitöntä vaikutusta

Tämän sopimuksen määräysten ei voida tulkita luovan henkilöille muita oikeuksia tai velvoitteita kuin osapuolten välillä kansainvälisen oikeuden mukaisesti luodut oikeudet ja velvollisuudet. Vietnam voi kotimaisessa lainsäädännössään säätää toisin.

17.21 ARTIKLA

Liitteet, lisäykset, yhteiset julistukset, pöytäkirjat ja yhteisymmärrykset

Tämän sopimuksen liitteet, lisäykset, yhteiset julistukset, pöytäkirjat ja yhteisymmärrykset ovat sen erottamattomia osia.

17.22 ARTIKLA

Suhde muihin sopimuksiin

1. Ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä, tällä sopimuksella ei korvata tai pureta unionin tai Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden taikka unionin sekä toisaalta Vietnamin välisiä aiempia sopimuksia.

2. Tämä sopimus on osa unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä toisaalta Vietnamin välisessä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksessa määrättyä niiden yleistä suhdetta, ja se muodostaa osan yhteistä institutionaalista kehystä.

3. Tämän sopimuksen ei voida tulkita edellyttävän osapuolen toimivan tavalla, joka ei olisi yhteensopiva sen WTO-sopimuksen mukaisten velvoitteiden kanssa.

17.23 ARTIKLA

Myöhemmät liittymiset unioniin

1. Unionin on ilmoitettava Vietnamille viipymättä kolmannen maan pyynnöstä liittyä unioniin.

2. Unionin ja 1 kohdassa tarkoitetun kolmannen maan välisten neuvotteluiden aikana unionin on pyrittävä

a) toimittamaan Vietnamin pyynnöstä ja siinä määrin kuin se on mahdollista kaikki tiedot, jotka liittyvät tämän sopimuksen piiriin kuuluviin seikkoihin; ja

b) ottamaan huomioon Vietnamin ilmaisemat huolenaiheet.

3. Unionin on ilmoitettava Vietnamille viipymättä, kun kolmannen maan liittyminen unioniin tulee voimaan.

4. Kauppakomitean on tarkasteltava riittävän ajoissa ennen kolmannen maan unioniin liittymistä niitä vaikutuksia, joita liittymisellä voi olla tähän sopimukseen. Osapuolet voivat kauppakomitean päätöksellä toteuttaa kaikki tämän sopimuksen tarvittavat sopeuttamiset tai siirtymäjärjestelyt.

17.24 ARTIKLA

Alueellinen soveltaminen

1. Tätä sopimusta sovelletaan

a) unionin osalta alueisiin, joihin sovelletaan *Euroopan unionista tehtyä sopimusta* ja *Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta* niissä määrätyin edellytyksin; ja

b) Vietnamin osalta sen alueeseen.

Tämän sopimuksen viittaukset "alueeseen" on tulkittava a ja b alakohdan mukaisesti, ellei nimenomaisesti toisin määrätä.

2. Tavaroiden tullikohtelua koskevien määräysten osalta tätä sopimusta sovelletaan myös niihin unionin tullialueisiin, jotka eivät kuulu 1 kohdan a alakohdan soveltamisalaan.

17.25 ARTIKLA

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, kroaatin, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin, viron ja vietnamin kielellä, ja jokainen näistä teksteistä on yhtä todistusvoimainen.

TÄMÄN VAKUUDEKSI tätä varten asianmukaisesti valtuutetut edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty [.....] [.....] päivänä [...]kuuta [...]

Euroopan unionin puolesta

Vietnamin sosialistisen tasavallan puolesta